

LST Review

වෙළම 31 | නිකුත්ව 349 | 2023 ජූනි

අරගලය

නීතිය හා සමාජය හාරය

ISSN : 2815-02444

හරකාලයේ සිට අරගලය දක්වා:

ශ්‍රී ලංකාවේ විරෝධතා දේශපාලනයේ වෙනස් වන මූහුණුවර
සකුන්තලා කදිර්ගාමර

අපට ලොක්කන් නැතුවම බැරි ද?

පශ්චාත් අරගල දේශපාලන සන්දර්භය පිළිබඳ මහජන අදහස් විමසීමක්
විදුර මුණසිංහ සහ ප්‍රභාත් හේමන්ත කුමාර

මාර්ගගත අවකාශයේ දී අරගලය: සමාජ මාධ්‍යවල දේශපාලන හුමිකාව පිළිබඳ දළ සටහනක්
ලාරා විශේෂීරිය සහ සමල් විමුක්ති හේමවන්ද

ගෝජාගෝජම මහජන සරසවිය: විකල්ප බුද්ධිමය අවකාශයක් අත්හදා බැලීමක්
සමල් විමුක්ති හේමවන්ද

ජනතා අරගලයේ කාන්තාවෝ
ස්වස්තිකා අරුලීංගම් සහ මරීසා ද සිල්වා

අරගලය - ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතා අරගලය: විරෝධතා කළාව ඔස්සේ විරෝධතාවයේ කළාව ප්‍රකාශ කිරීම්
සකුන ගමගේ

ශ්‍රී ලංකාවේ මූදුණුය කරන ලදී

පටුන

කතුවැකිය

ලිපි

හරකාලයේ සිට අරගලය දක්වා:
ශ්‍රී ලංකාවේ විරෝධතා දේශපාලනයේ
වෙනස් වන මූහුණුවර

සක්නෑලා කදිර්ගාමීර

අපට ලොක්කන් තැකුවම බැරි ද?
පශ්චාත් අරගල දේශපාලන සන්දර්භය පිළිබඳ
මහජන අදහස් විමසීමක්
විදුර මූණසිංහ සහ ප්‍රභාන් හේමන්න කුමාර

මාර්ගගත අවකාශයේ දී අරගලය: සමාජ
මාධ්‍යවල දේශපාලන ඩුම්කාව පිළිබඳ දළ
සටහනක්

ලොරා විජේස්ස් සහ සමල් විමුක්ති හේමවන්ද
ගෞරු විජේස්ස් සහ සමල් විමුක්ති හේමවන්ද
සමල් විමුක්ති හේමවන්ද

ජනතා අරගලයේ කාන්තාවේ
ස්වස්තිකා අරුලිංගම් සහ මේසා ද සිල්වා

අරගලය - ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතා අරගලය:
විරෝධතා කළාව ඔස්සේ විරෝධතාවයේ
කළාව ප්‍රකාශ කිරීම්

සක්නෑ ගමගේ

කතුවැකිය

මෙම එල් එස් වී රිවිව සගරාව එලිදැක්වෙන්නේ (2022 මාර්තු 15) අරගලය ආරම්භ වී වසරකින් ය. අරගලය වූ කළේ ජනතා විරෝධතාවන්හි ප්‍රපුරායැමක් විය. ස්ථ්‍රීපුරුෂ සමාජභාව බාධක, පන්ති බාධක සියල්ල අභිබවම්න් ක්‍රියාත්මක වූ මෙම විරෝධතා සඳහා එතෙක් අක්‍රියව සහ නිහතව සිටි මධ්‍යම පන්තිය පවා ඇදී ආවේය. ගෝජාභය රාජපක්ෂගේ ජන්ද පදනම් වූ ගොවීන් සහ වෘත්තිය සම්ති ද ඔහුට එරහි වී පිටුපායාමන් සමග ඔහුට පක්ෂපාති වූ පිරිස් ද අරගලයට සම්බන්ධ වූයේ පක්ෂ කෙරෙහි වූ වියවාසවන්කම ද අඩංගු යමිනි. මෙම විරෝධතාවය සුළුතර කණ්ඩායම් වෙත ප්‍රවේශ වෙමින් ඔවුන් ව ද ආකර්ෂණය කරගත් අතර, මෙතෙක් ආමන්ත්‍රණය නොකළ මුවන්ගේ ඉල්ලීම වෙත අවධානය යොමු කරමින්, මුවන්ගේ අතිත අරගලවලද තාවකාලිකව පිළිගැනීමක් ලබා දුනි. මෙම අරගලයට නායකත්වය දුන්නේ දේශපාලනයින් නොවේ. තරුණ මෙන්ම වියපත් තැනැත්තන් ද එකසේ රට ඇදී ආහ. ඒ අර්ථයෙන් ගත් කළ එය සුවිශේෂී වූ අරගලයක් විය.

අධික ජ්වන වියදම, ඉහළ උද්ධමනය සහ ඉන්ධන හා අත්‍යවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය හිගය අරගලයට සම්බන්ධ වීමට ජනතාව පෙළඳවු උත්පේරකයන් වූ අතර, එය රජයේ ක්‍රියාමාර්ග ගැඹුරින් විමසා බලමින්, දුෂ්ණය, ඇුති සංග්‍රහය, බහිෂ්කරණය සහ ඒකාධිපතිවාදය තැමත් ගොහොරේ ගිලි ඇති ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලනයෙහි ස්වභාවය ඉස්මතු කර පෙන්වූයේය.

ජනතාවට අරගලය බොහෝ ආකාරවලින් වැදගත් විය. පාර්ලිමේන්තු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ පැරැණි නියෝජිත ආයතනවලට අභියෝග කරන දේශපාලන ක්‍රියාවලියක් වූ සිද්ධියක් වූ එය පවතින ක්‍රමය පිරිසිදු කර අළුතින් ගොඩැඟීමේ අවස්ථාවක් නිරමාණය කළේය. “ගෝජා ගෝ හෝම්” (ගෝජා ගෙදර යන්න) සහ “සිස්ටම් වෙන්ස්” (ක්‍රමය වෙනස් කරන්න) අරගලයේ සටන් පාඨ විය. අරගලය සුවිශේෂී සංස්ක්‍රිතයක් මෙන්ම දේශපාලන, සමාජය සහ බුද්ධිමය අවකාශයක් ද විය. එය තැබුම් අනාගතයකට පියම් කළ හැකි මගක් විය. අරගලයෙන් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ගක්තියක් මුදා හැරියේය; ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාව සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලිව පෙනෙන්නට තිබෙන ප්‍රහේලිකා සහ නියෝජිත ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ ඇති අරුවුදය ඉන් ඉස්මතු කර පෙන්වූයේය. පවතින ක්‍රමය වෙනස් කරන ලෙස තරුණ ප්‍රජාවගෙන් ඉදිරිපත්ව ඉල්ලීම්වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට පවතින ක්‍රමය අසමත් වීමේ ප්‍රතිචාරයක් වූයේ අරගලය සි - ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසය තුළ තරුණයින්

පවතින ක්‍රමයට සහ බල ව්‍යුහයන්ට අනියෝග කළ තුන්වැනි අවස්ථාව එය විය.

දේශපාලන සහ නිලධාරීවාදී පුහු පැලැත්තිය බුක්කි විදින බලතල මත සමාජමය සංවරණ සහ සංතුලන ලෙස ක්‍රියා කරන ජන සහා පිහිටුවීම, ජන්දයෙන් තෝරී පත්වුන් ඉවත් කිරීමේ අයිතිය සහ සාපු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ අනෙකුත් යාන්ත්‍රණ හා පුරවැසි ව්‍යාපාර ස්ථාපනය කිරීම, සහ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ සාකච්ඡාවලදී සහභාගිත්ව පුරවැසි සංවිධාන ස්ථාපනය කිරීම වැනි ආණ්ඩුක්ම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ඉල්ලා සිටීම සඳහා එය අවස්ථාව විය. මේවා, නියෝජ්ත පාර්ලිමේන්තු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ පවතින අඩුපාඩු ආමන්ත්‍රණය කිරීමට යොදාය හැකි පිළියම් පිළිබඳ අදහස් කිහිපයකි.

අරගල කාලය තුළ දී පුරවැසි ව්‍යාපාරයෙහි මැදිහත්වීම් ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලනයට සම්පූර්ණයෙන් ම නව මානයක් එක් කළ අතර, එය දේශපාලනය තුළ පුරවැසියාගේ භුමිකාව අක්‍රිය බලා සිටින්නෙකුගේ භුමිකාවේ සිට, සුපරික්ෂාකාරී හා සහභාගිත්ව දේශපාලන ක්‍රියාකාරීන්ගේ භුමිකාවක් දක්වා මාරුවීම සනිටුහන් කරයි. එම සංතාන්ති ක්‍රියාවලිය, එතරම් හිස් නොවන, එහෙත් සම්පූර්ණයෙන් ම නොසැලකා හරින ලද මෙම සංක්ලේපවල අර්ථයට අනුකූලව අපගේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සහ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී-සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්ම ව්‍යවස්ථාමය පදනම් ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමට හා ගැඹුරු කිරීමට අවශ්‍ය නව බුද්ධිමය හා දේශපාලනය ගක්කියා ද සපයා දී ඇත. එමත් ම, අරගලය මගින් කළාව, කාටුන් විතු සහ මුද්‍රණ හරහා නව ස්වරුපවල පුරවැසි සන්නිවේදනයක් සඳහා අවකාශයක් ද නිර්මාණය කළේය.

එල් එස් රී රිවිවි සගරාව, පහත සඳහන් මානාකා ඕස්සේ රවනා කර ඇති ලිපි එකතුවක් හරහා මෙම බහුවිධ මානයන් ග්‍රහණය කරගනියි: ශ්‍රී ලංකාවේ විරෝධතා ව්‍යාපාරවල ඉතිහාසය පිළිබඳ සමාලෝචනයක් (සකුන්තලා කිරීගාමර රවනා කළ “හරකාලයේ සිට අරගලය දක්වා: ශ්‍රී ලංකාවේ විරෝධතා දේශපාලනයදේ වෙනස්වන මුහුණුවර”); අරගලයේ පසුවීම තුළ මහජන මතය පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් (විදුර මූණසිංහ සහ ප්‍රජාත් හේමන්ත කුමාර රවනා කළ “අපිට ලොක්කන් නොමැතිව පාලනය කළ භැංකිදී? අරගලයේ දේශපාලන සන්දර්භය තුළ මහජන මතය පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක්”); අරගලයේ පසුවීම තුළ සමාජ මාධ්‍යවල දේශපාලන

භුමිකාව පිළිබඳ කෙටි සටහනක් (ලාරා විශේෂීරිය සහ සමල් ව්‍යුක්ති හේමවන්ද රවනා කළ “මාරගල අරගලය: සමාජ මාධ්‍යවල දේශපාලන භුමිකාව පිළිබඳ සැකැවින්”); විකල්ප බුද්ධිමය අවකාශයක් නිර්මාණය කිරීමේ දී එහි භුමිකාව (සමල් ව්‍යුක්ති හේමවන්ද රවනා කළ “ගෝජාගෝගම ජනතා විශ්වවිද්‍යාලය: විකල්ප බුද්ධිමය අවකාශයක අත්හදා බැලීමක්”); අරගලයේ දී කාන්තාවන්ගේ භුමිකාව පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් - ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාව, වාරිගිතත්ව සහ පුදේශ සීමා බිඳ දැමීම (ස්වස්තිකා අරුලිංගම් සහ මරිසා ද සිල්වා රවනා කළ “ජනතා අරගලයේ කාන්තාවේ”); සහ විරෝධයපැමී කළාව නිර්මාණය කිරීම සඳහා එය ජනිත කර දුන් අවස්ථාව (සකුන ගමගේ රවනා කළ “අරගලය - ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතා සටන : විරෝධතා කළා හරහා විරෝධයපැමී කළාව ප්‍රකාශ කිරීම”) යන ලිපි මිට ඇතුළත් වේ.

පොදු අවකාශ තුළ සහ ජනතා පරික්ලේපනය තුළ අරගලය මූල් බැසගෙන මේ වන විට වසරක් ගෙවී ගොස් ඇති අතර, වර්තමාන රජය නැවත බලය තහවුරු කර ගැනීමත් සමග එම දුර්ගනය දැන් වෙනස් වී ඇත. මෙම ව්‍යාපාරය දේශපාලන ග්‍රහණයට ගනු ඇතැයි යන බිඳ හේතුවෙන් අරගලයට මධ්‍යම පාන්තිකයින්ගෙන් ලැබුණු සහයෝගය හින්වී ගොස් ඇති අතර, “ක්‍රමයේ වෙනසක්” ඉල්ලා සිටින සටන් පාඨ දැන් “ආණ්ඩුවට අවස්ථාවක් දෙන්න” යන ඉල්ලීම් සමග තරග කරමින් තිබේ. මෙම මිගු පණිවුඩ් ලැබෙන්නේ රජය ‘තුස්ත විරෝධ පනත් කෙටුම්පත’ වැනි කුරිරු නීති සම්මත කර ගැනීම සලකා බලමින් සිටින සහ ජනතාවගේ ජ්වන අවස්ථාවන් කෙරෙහි දැඩි බලපැමී ඇති කළ හැකි ව්‍යුහාත්මක ගැළපීම් සිදු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ආරක්ෂක ප්‍රතිසංස්කරණ පරාසයක් සලකා බලමින් සිටින පසුවීම තුළයි. “ක්‍රමයේ වෙනසක්” ඉල්ලා සිටින මෙම ව්‍යාපාරය එකාධිතවාදී ‘පොලිස් රාජ්‍යය’¹ විසින් යටපත් කරමින් තිබීමේ සලකුණු පෙනෙන්නට තිබේ. පහසුවෙන් ලබා ගතහැකි උපකරණ, එනම් නීතිය සහ ආරක්ෂක අංශ, යොදා ගනිමින් රජය මහජන විරෝධතාවලට එරෙහිව කටයුතු කිරීමට කැසැකවලින් වෙමත් සිටියි.

ඉතිහාසයෙන් පාඨම් ඉගෙන නොගැනීමේ දරදුවුකම සහ එවැනි නොසැලකිලිමත්කම්වලට එරෙහිව සටන් කිරීමට ගක්කිය ලබා ගැනීම සඳහා විරෝධතා දේශපාලනය ප්‍රතිසංවිධානය කළ හැකිය.

¹ “අරගලය”, වසරක කාලය - තුස්ත විරෝධ පනත පක්ෂය විනාං කරමින් තිබේ.” සන්ධී වසේම්, 2023 අප්‍රේල් 09 <https://www.sundaytimes.lk/230409/>

හර්තාලයේ සිට අරගලය දක්වා: ශ්‍රී ලංකාවේ විරෝධතා දේශපාලනයේ වෙනස් වන මූහුණුවර

සක්ත්‍රා කදිර්ගමර*

නිදහස ලැබේමෙන් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ විරෝධතා දේශපාලනයේ මූහුණුවර වෙනස්වේ ඇති අන්දම පිළිබඳව සවිස්තරාත්මක විශ්ලේෂණයක් කනුවරිය විසින් ඉදිරිපත් කරයි.

එසේම, විරෝධතා වටා ඇති භාෂාව වර්ගීකරණය සහ සුම්ම කිරීම සඳහා ඉන්දියාවෙන් ලබාදුන් ගැඹුරු දයකත්වය සම්බන්ධයෙන් සහ මැතකාලීන ගෝලීය විරෝධතා ව්‍යාපාර පිළිබඳව ඇය සඳහන් කරන්නේය.¹

ශ්‍රී ලංකාව නිදහස ලබා ගැනීමෙන් පසු ඉතිහාසය තුළ රජයෙන් සිදුකළ යම් යම් ක්‍රියා සහ නොකර හැරීම්වලට එරෙහිව පුරවැසියන් විරෝධතාවය ප්‍රකාශ කළ අවස්ථා ගණනාවක් තිබේ. (රාජු විරෝධී කුමන්තුණ සහ සන්නද්ධ කැරලි වැනි) එම විරෝධතා අතරින් සමහරක් පැහැදිලිව ම ව්‍යවස්ථා විරෝධී සහ නීති විරෝධ ඒවා වන අතර, ව්‍යවස්ථා විරෝධී හෝ නීති විරෝධී නොවන විරෝධය ප්‍රකාශ කිරීම ගණනාවක් ද තිබේ. භාෂණයේ නිදහස, අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස සහ කමිකරු අයිතිවාසිකම් සහතික කර ඇති (නැත්තොත් ඒ බව වචනයෙන් හෝ ප්‍රකාශ කර ඇති) ප්‍රජාතන්ත්‍රවැදී රටවල (විරෝධතා දැක්වීම සඳහා ඇතුළුව) සමාගමයේ නිදහස සඳහා ඇති අයිතිය මතා ලෙස ඒවාපනය කර තිබේ. විරෝධය දැක්වීම සඳහා ඇති අයිතිය පිළිබඳ ඔවුන්ගේ අවබෝධය පුළුල් ලෙස ගෙන, වැඩවර්ජන සිදු කිරීම සඳහා ඇති අයිතිය ද රට ඇතුළු කිරීම සඳහා වෘත්තිය සම්ති යොමු වී ඇති අතර, එහි ව්‍යවස්ථානුකූලනාවය විසංවාදයට ලක්වී ඇති නමුත් එය නිරතුරුව ම යොදා ගනු ලබන උපාය මාරුගයක් බවට පත් වී තිබේ.

දේශපාලන පක්ෂ, විජ්‍යාලියේ සිටින විට පෙළපාලි සහ විරෝධතා සාම්බානය කිරීමට හෝ ඒවාට සහායුදීමට ඉදිරිපත් වන නමුත්, ඒ අවස්ථාව වන විට බලයේ සිටින ආණ්ඩු විරෝධතාවලට සහ විරෝධතාකරුවන්ට විරැද්ධත්වය දක්වති. විශ්ලේෂණයෙන් ම විරෝධතාකරුවන් නිවැරදි දේ වෙනුවෙන් පෙනී සිටිමින් සත්‍යය කරා කිරීම තම ගක්තිය බවට පත්කරගන්නා අවස්ථාවල සහ පිඩාවට පත්ව සිටින පුරවැසියන්ගේ ජ්වන යථාර්ථයන් හෙළිදරවි කරන විට ආණ්ඩු එවැනි විරෝධතා සළකන්නේ කරදර වශයෙන් වේ. බොහෝ විට විරෝධතා සඳහා ආණ්ඩුවේ හෝ එහි බැල්තල ක්‍රියාත්මක කරන්නන්ගේ ප්‍රතිචාරය වන්නේ ප්‍රවණ්ඩිත්වයයි. අනෙක් අතට විරෝධතාකරුවන් ද රට ප්‍රතිලිපිතුරු දීම සඳහා ප්‍රවණ්ඩිත්වය යොදගැනීම්ත් සමගින් සියලු විරෝධතා කඩාකප්පල් කිරීම් සහ ප්‍රවණ්ඩිත්වය හා බැඳුනු ඒවාය යන අදහසක් නිර්මාණය වේ. නමුත් එම අදහස සැබුවින් ම පදනම් විරහිත විය හැක.

¹ ආචාර්ය සක්ත්‍රා කදිර්ගමර විධායක අධ්‍යක්ෂිකා නීතිය හා සමාජය හාරය

හර්තාල්, සත්‍යග්‍රහ සහ මහා වැඩ්ව්‍රිත්තන (බන්ද්) වලට ආකර්ෂණ්‍ය වූ දකුණු ආසියාව

විරෝධතාවලදී හාවිතා කරනු ලබන හාජාව වර්ගීකරණය කිරීම සහ සියුම්විම සකස් කිරීම උදෙසා ඉන්දියාව ඉමහත් දායකත්වයක් ලබා දී ඇත. හර්තාල් සත්‍යග්‍රහ සහ බන්ද් - මෙම සියලු යෙදුම්වලින් සමාන අරමුණු අදහස් කෙරෙන අතර, ඉන්දියාවේ විරෝධතා දේශපාලනය පිළිබඳ විශේෂ දැනුමක් හෝ අත්දැකීම් නොමැති අයට බොහෝ විට මෙම යෙදුම් අතර ඇති සියුම් වෙනස නොදැනෙනු ඇත. ඉන්දියානුවන්ට සහ අනෙකත් උප මහාද්වීපිකයින්ට, 'හර්තාල්', 'සත්‍යග්‍රහ', 'බන්ද්' සහ 'වක්ක ජැම්' යන වෙනත ගැමුරු හැඟීම් දනවන අතර, නිසැකවම නිදහස සහ ස්වාධීනත්වය දිනා ගැනීමේ නිත්‍යානුකූල අරගලය වූ "ඉන්දියාව හැරයනු" ව්‍යාපාරය හා සම්බන්ධ බොහෝ මතකයන් ප්‍රතිච්ඡිත්වනය කරයි.

'හර්තාල්' යන්න ඉන්දියානු හාජා බොහෝමයක හාවිතා වන යෙදුමක් වන අතර ප්‍රථම වරට එය 20 වන සියවසේ මුල් හාගේ ඉන්දියානු නිදහස් ව්‍යාපාරයේ දී හාවිතා විය. ගුරුරාට හාජාවේ යෙදුමක් වන මෙය ගුරුරාට වැසියෙකු වූ මහත්මා ගාන්ධි නිදහස දිනා ගැනීම සඳහා වූ මුහුගේ මහා වැඩ්ව්‍රිත්තනයකට හාවිතා කළ අතර, මහු එම යෙදුම ඉතා සාර්ථක ලෙස ස්ථාපනය කළේය.

හර්තාලයක් යනු සේවා ස්ථාන, කාර්යාල, කඩ සාජ්පු සහ අධිකරණ සම්පූර්ණයෙන් ම වසා දමන ලෙස ඉල්ලා සිටිමින් මහජනතාව සිවිල් නීතිවලට අවනත නොවී විරෝධතා දැක්වීමකි. එය කම්කරු වර්තනයකට සමානය. මහා වැඩ්ව්‍රිත්තනයක් වනවාට අමතරව පාසල් සහ ව්‍යාපාරික ස්ථාන ද ස්වේච්ඡාවෙන් ම වසා දැමීම ද එයට ඇතුළත් වේ. එය ජනප්‍රිය නොවන සියුම් සියලු සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරයක් විසින් මුහුරු මැරගවල හෝ මාර්ගවල තදබදයක් ඇති කරනු ලැබේය හැක.

මුළු හාගයේදී මහත්මා ගාන්ධි විසින් වන අතර, දුෂ්චර යැයි මහු දුවු දෙයට - එනම් ඉන්දියාවේ යටත් විජ්‍යත පාලනයට - එරෙහි වූ අධිශ්චානයිලි, එහෙත් අවිනිංසාවාදී විරෝධය පැමක් ලෙස එය හඳුන්වා දෙන ලදී. සත්‍යග්‍රහයේ ස්වරුප තුනක් ඇත: සහයෝගය නොදැක්වීම, සිවිල් නීති නොපිළිපැදුම සහ වර්තනය කිරීම යනු එම ස්වරුප තුනයි. 'සත්‍යග්‍රහය' යන යෙදුම විරෝධතා පිටුපස ඇති දේශපාලනය මධ්‍යස්ථාන කරවන අතර, විරෝධතාවලට සුවරිතය පිළිබඳ හැඟීමක් - එනම්, පුරවැසි සද්ධුණුයක්, කාවද්දයි.

වතනාර්ථයෙන් ගත් කළ 'බන්ද්' යන්නෙහි තේරුම "වසා දැමීම" යන්නය. එය ප්‍රධාන වශයෙන් ම ඉන්දියාව සහ නේපාලය වැනි දකුණු ආසියානු රටවල දේශපාලන ක්‍රියාකාරීන් විසින් හාවිතා කරනු ලබන, සිවිල් නීති නොපිළිපැදුම් හරහා විරෝධය දැක්වීමේ ස්වරුපයකි. එය වැඩ්ව්‍රිත්තනයකට සමානකම් දරයි. බන්ද් විරෝධතාවයක් අතරතුර දී ප්‍රජාවකට මහා වැඩ්ව්‍රිත්තනයක් ව්‍යුත ද නිර්මාණය කළ හැකිය.

"වක්ක ජැම්" යනු විරෝධතා දැක්වීමක් ලෙස මාර්ගයක් අවහිර කිරීමට හෝ හිතාමතා ම මාර්ග තදබදයක් ඇති කිරීමට හාවිතා කරනු ලබන උපකුම වේ. මෙම විරෝධතාවලදී, රථවාහන ගමනාගමනය සම්පූර්ණයෙන් ම නතර කිරීම සඳහා ක්‍රියාකාරීන් විසින් දුම්මිරිය මාර්ගවල හෝ මාර්ගවල තදබදයක් ඇති කරනු ලැබේය හැක.

මහත්මා ගාන්ධිට සත්‍යග්‍රහයක් පිළිබඳ අදහස මුළුන් ම ඇති වූයේ 1906 වර්ෂයේදී දකුණු ප්‍රාග්‍රිකාවේ ව්‍යාන්ස්වාල් හි බ්‍රිතානු යටත් විජ්‍යත රජය විසින් ආසියානුවන්ට එරෙහිව වෙනස් කොට සැලකීමේ නීතියක් සම්මත කරගැනීමට ප්‍රතිචාරයක් වශයෙනි. කෙසේ වෙතත්, මහු සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරයක් මුළුන් ම දියත් කළේ 1917 වර්ෂයේදී ඉන්දියාවේ ඉන්ඩියා ව්‍යාපාරයක් වන ව්‍යාපාරන් දීස්ත්‍රික්කයේ දී වන අතර, එය ඉන්දියානු නිදහස් ව්‍යාපාරයේ එතිනාසික වශයෙන් වැදගත් කැරුල්ලක් ලෙස සලකනු ලැබේ.

බොහෝ අදාශාවින්ට ඔවුන්ගේ කුලී අයිතියෙහි කොන්දේසියක් ලෙස, ඉතා අල්ප ගෙවීමක් ලැබේ, ඔවුන්ගේ ඉඩම්වල යම් කොටසක ඉන්ඩියා ව්‍යාපිත්ව බල කෙරුණු යටත් විජ්‍යත යුගයේ නීතිවලට එරෙහිව ගාන්ධි වම්පාරන්හි දී ගොවී විරෝධයක් සංවිධානය කළේය. ඉන්ඩියාගේ යනු ඩිසි සැදීමට හාවිතා කරන ලද අමුදුව්‍යයක් වූ නමුත්, එය ආර්ථික බේශයක් වූ බැවැන් එය ව්‍යාපාරය කළ ගොවීනු වෙළඳපොල මිල අවදානමට මුහුණ යුත්ත. ඉන්ඩියාගේ ව්‍යාපාරය හානියට ද හේතුවක් විය. බ්‍රිතානු යටත්විජ්‍යත ක්‍රමය

තුළ ඉන්දියානුවන්ගේ සහභාගිත්වය තිබිය යුතුය යන මැයින් මත දැරුවන්, සහ ඉන්දියාවේ බ්‍රිතානු යටත් විජ්‍යත පාලනය බිඳ දැමීම සඳහා ප්‍රචණ්ඩ කුම හා ව්‍යාපාරියාගේ අනුබල දුන් බෙංගාලයේ අන්තවාදීන් අතර දෝෂනය මෙම්න් පැවති, බෙදි ගොස් නිඩු ඉන්දියානු නිදහස් අරගලයට සහ ඉන්දියානු තරුණයින්ට වම්පාරන් සත්‍යග්‍රහයෙන් මග පෙන්වීමක් ලබා දුන්නේය.

1918 දී අහමදාබාද් කර්මාන්තකාලාවේ කමිකරුවන් වැඩි වැටුප් ඉල්ලා උද්‍යෝගය කළ අවස්ථාවේ ගාන්ධි එම කර්මාන්තකාලාවේ කමිකරුවන්ගේ වැඩි වර්ෂනයට සහාය දුන්නේය. වසංගතය පැවති කාලයේදී කර්මාන්තකාලා හිමියන් කමිකරුවන්ගේ වැටුප් වැඩි කළ නමුත්, වසංගත තත්ත්වය පහව ගිය පසු, කර්මාන්තකාලා හිමියෝ වැටුප් අඩු කිරීමට උත්සාහ කළහ. කමිකරුවන් එම වැටුප් අඩු කිරීමට එකග නොවූ අතර, නව වැටුප් පරිමාණයක් ගැන සාකච්ඡා කිරීමට ඔවුන්ට අවශ්‍ය විය. කර්මාන්ත හිමියන් එය ප්‍රතික්ෂේප කළ විට වැඩි වර්ෂනයකට යන ලෙස ගාන්ධි කමිකරුවන්ගෙන් ඉල්ලා සිටි අතර ඔහු උපවාසයක් කරීම් ඔවුන්ට සහයෝගය දැක්වූයේය. කර්මාන්තකාලා හිමියන් මත සඳාඛාරාත්මක පිඩිනය වැඩි කිරීමත් සමග අවසානයේ දී ඔවුන් වැටුප් වැඩිවිමක් ලබා දීමට එකග ව්‍යහ. උපවාසයක් සිදු කිරීම මගින් ගාන්ධි වර්ෂනයට සඳාඛාරාත්මක මානයක් ගෙන දුන් අතර ඔහු කර්මාන්තකාලා හිමියන් සමග තිබු මිතුත්වය නොතකා එය සිදු කළේය.

1918 වර්ෂයේ දී, තම ගොශග වලින් ලැබුණු අස්වැන්න් අඩුවිම නිසා ප්‍රේරණ බදු සහනයක් ලැබීමට ගොවීන්ට හිමිකම තිබුණු නමුත් රජයේ ආදායම අභිමි කර ගැනීමට අකමැති වූ රජය බදු ගෙවන ලෙස එම ගොවීන්ට බලපැමි කිරීම හේතුවෙන් පිඩාවට පත් ගොවීන්ට උපකාර කිරීමට ගාන්ධි සරදාර වල්ලබිහායි පටෙල් සමග එකතු විය. බේඩා සත්‍යග්‍රහය සංවිධානය කරීම් ගාන්ධි මෙම අසාධාරණයට එරෙහිව මරණය දක්වා සටන් කරන ලෙස සියලු ගොවීන්ගෙන් ඉල්ලා සිටියේය. තමන්ට බදු ගෙවීමට හැකියාව තිබුණු ද දුෂ්පත් ගොවීන්ට සහාය දැක්වීමක් ලෙස බදු ගොවී ගොවීන්ගෙන් ඉල්ලා සිටියේය.

ඇතැම් දේශපාලන නඩු ජ්‍රරි සහාවකින් තොරව විභාග කිරීමට ඉඩ දුන්, සහ නඩු විභාගයකින් තොරව සැකකරුවන් සිරගත කිරීමට අවසර දුන් රවිලට පනතට විරෝධය දැක්වීම සඳහා ගාන්ධි 1919 අප්‍රේල් මාසයේ දී හර්තාලයක් ප්‍රකාශයට පත් කළේය. රවිලට පනත මගින් ඉන්දියානුවන්ගේ මැඟිල් වැඩිවිත්වා මාසයේ දී රවිලට පනත සම්මත කළහ. වරෙන්තු නොමැතිව අත්අඩංගුවට ගෙන වසර 2 ක් රඳවා තබා ගැනීමට ඉඩ සලසන විධිවාන මෙම පනතෙහි ඇතුළත් වූ බැවින් මෙම පනත මගින් ඉන්දියානුවන්ගේ ප්‍රජා නිදහස දැඩි ලෙස සීමා කරන ලදී. සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරයේ ප්‍රධාන අංග වූ නිරාහාරව සිටීම සහ යායා කිරීම සිදු කරීම් රටපුරා හර්තාලයක් සිදු කරන ලෙස ගාන්ධි ඉල්ලා සිටියේය. හර්තාලයේ සහ සත්‍යග්‍රහයයේ උපාය මාර්ග එකත එක් කරීම් ගාන්ධි බ්‍රිතානුයින්ගේ අසාධාරණයට එරෙහිව ප්‍රබල ප්‍රතිරෝධයක් ඇති කළේය. කෙසේ වෙතත්, මෙම ව්‍යාපාරය අජේක්ෂා කළ දිකාවට වඩා වෙනස් දිකාවක් ඔස්සේ ගමන් කරීම් 1919 අප්‍රේල් 13 වෙනි දින පන්ජාබ් ප්‍රදේශයේ ජලියවාලා බාග් සංඛාරයට හේතුවූ සිද්ධීන් ඇතුළු ප්‍රවණ්ඩකාරී සිදුවීම හටගන්නේය. රවිලට සත්‍යග්‍රහය එහි අවිහිංසාවාදී මූලධර්ම වලින් බැහැර වූ බැවින් ගාන්ධි 1919 අප්‍රේල් 18 වෙනි දින එම සත්‍යග්‍රහය නතර කළේය.

භාරත් බන්ද් යනු ඉන්දියාව ප්‍රජා මහා වැඩිව්‍රජනයක් කැඳවීමක් වන අතර, එක් ප්‍රාන්තයක් සඳහා හෝ මහ නගර සහාවක් සඳහා වුව ද බන්ද් කැඳවීමක් සිදු කළ හැක. බන්ද් ව්‍යාපාරයක් ප්‍රකාශයට පත් කළ විට සාමාන්‍ය ජනතාව රකියාවට නොගොස් නිවසේ රදි සිටිනු ඇතැයි එය ප්‍රකාශයට පත් කරන ප්‍රජාව හෝ දේශපාලන පක්ෂය අජේක්ෂා කරයි. සාප්පූ හිමියන් වෙළඳසැල් වසා තබනු ඇතැයි අජේක්ෂා කරනු ලබන අතර පොදු ප්‍රවාහන කුම ත්‍රියාකරවන්නන් මාර්ග යෙන් ඉවත්ව සිටිනු ඇතැයි අජේක්ෂා කෙරේ. එසේ විභාල නගර සම්පූර්ණයෙන් ම අකර්මණා වූ අවස්ථා තිබේ.

2010 වර්ෂයේ දී ජාතික ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සන්ධානය (ඒන්.ඩී.ඩී.) සහ එක්සත් ප්‍රගතියිලි සන්ධානයේ පක්ෂවලට අයත් නොවන පක්ෂ 13 ක් ඉන්ධන මිල ඉහළ දැක්වීමට එරෙහිව විරෝධය පළ කරීම් රටපුරා බන්ද් වැඩි වර්ෂනයක් කැඳවූහ. මෙම වැඩි වර්ෂනය මගින් විශේෂයෙන් ම ජාතික ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංධානය සහ වාමාංශික පක්ෂ විසින් පාලනය කරන ලද ප්‍රාන්තවල ඉන්දියානුවන් ඔවුන්ගේ දෙනිත කාර්යයන් ඉටු කිරීම වැළැක්වූයේය.

අගමැති මන්මේහන් සිං විසින් සිදු කළ ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණවලට ප්‍රතිචාර වශයෙන්, ඩීසල් සහ ආභාර පිසීමට ගන්නා ගැස් සඳහා ලබා දුන් සහනාධාර කපා හැරීමට එරෙහිවත්, සුපිරි වෙළඳසැල් සහ මහා පරිමාණ සුපිරි වෙළඳසැල් ඇතුළු සිල්ලර

බඩා වෙළඳාම් කිරීමේ අංශයේ බහුතර කොටස් හිමිකර ගැනීමට විදේශීය ආයෝජකයින්ට ඉඩ දීමේ තීරණයට එරෙහිවත් විරෝධය පළ කරමින් 2012 වර්ෂයේ දි භාරතීය ජනතා පක්ෂය සහ අනෙකුත් පක්ෂ රටපුරා මහා බන්ද් වැඩි වර්ෂනයක් කැදූවුහ.

2018 වර්ෂයේ දි, මහාරාජ්‍රේ ප්‍රාන්තයේ පූජන් දිස්ත්‍රික්කයේ හින්දුත්ව දාජ්‍රීවාදයේ ආධාරකරුවන් විසින් බොද්ධයින්ට මෙන්ම ඇතැම් හින්දු දාලිත්වරුන්ට සහ සික්වරුන්ට එල්ල කරන ප්‍රභාරයකට ප්‍රතිචාර දක්වමින් ප්‍රකාශ අම්බෙඩකාර බන්ද් ව්‍යාපාරයක් කැදූවුයේ ය. ඔවුහු පොලීසිය කිවිතක් නොකර සිටීම සම්බන්ධයෙන්ද විරෝධය පළ කළහ. මහාරාජ්‍රේ ප්‍රාන්තයේ ජනගහනයෙන් සියයට 50 ට අධික පිරිසක් මෙම බන්ද් ව්‍යාපාරයට සහාය දැක්වුහ.

මැත කාලයේ ඉන්දියාවේ සිදු වූ, ගොලීය අවධානයට පවා ලක් වූ සියලු ම විරෝධතා අතරින් ප්‍රධාන ස්ථානයක් ගන්නේ ඉන්දියාවේ (2020-2021) පැවති ගොවි විරෝධතා ය. කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන සඳහා සහතික මිලක් ලැබීම සුරක්ෂිත කරන, නියාමනය කරන ලද 'කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන අලලේ කම්ට' ක්‍රමය ක්‍රමයෙන් පිරිහි ගොස් අවසානයේදී එම ක්‍රමය අවසන් වී යාමට හේතු වනු ඇතැයි ගොවින් විශ්වාස කළ ගොවිපළ නීති මාලාවකට එරෙහිව ගොවිහු විරෝධය පළ කළහ. මේ නීති හේතුවෙන් තමන්ට සමාගම්වල බලයටත් වීමට සිදුවනු ඇතැයි ගොවිහු බිඟිය වූහ. තවද, නිසි කළට මිලදී ගැනීම සහතික කරමින් සහ හෝග සඳහා ප්‍රමාණවත් මිලක් ලබා දෙන බවට පොරොන්ද වෙමින්, ගොවින්ට මූල්‍ය ගිය ලබා දෙමින්, අතරමැදියන් ලෙස ක්‍රියා කරන කෘෂිකර්මාන්ත අංශයේ සිටින කුඩා පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයින් (කොමිස් නීයෝජිතයින්) සම්ග තමන්ට තීබෙන සබඳතා මෙම නීති හේතුවෙන් අවසන්වී යනු ඇතැයි ගොවිහු විශ්වාස කළහ. මෙම ගොවි විරෝධතා වසරකට අධික කාලයක් පුරා පැවති අතර, එහිදී බොහෝ ප්‍රාන්තවලින් පැමිණි ගොවිහු විශාල සංඛ්‍යාවක් දිල්ලි නුවරට එක්රස්වී, මාරග අසල කුදුවුරු බැඳී, ඔවුන්ගේ ආභාර පිසගනිමින්, සිතල විද්‍යාරා ගනීමින් විරෝධතාවයේ නිරත වූ අතර, එකී නීතිය ඉල්ලා අස්කරගන්නා තෙක් ඔවුන් එම ස්ථානවලින් ඉවත්ව යාම හෝ බාධක ඉවත් කර ගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කළ අවස්ථාවේ ඉන්දියාවේ සිලෝෂන් ලෙස හැඳින්වූ දැක්වා පැතිර ගියේය. යාපනය තරුණ කොංග්‍රසය බ්‍රිතානා පාලනයට එරෙහිව සංකීතාත්මක විරෝධතා භාජාව ශ්‍රී ලංකාවේ (එකල ශ්‍රී ලංකාවේ සිලෝෂන් ලෙස හැඳින්වූ) දැක්වා පැතිර ගියේය. යාපනය තරුණ කොංග්‍රසය බ්‍රිතානා පාලනයට එරෙහිව සංකීතාත්මක විරෝධතා භාජාව භාවිතා කරමින් විරෝධතා සහ සත්‍යග්‍රහ කිහිපයක් පවත්වන ලදී.¹

ස්වී නිදහස් දින පෙළපාලියට සහභාගි වූහ. ඉන්දියාවේ ගොවි විරෝධතාවයේ සංවත්සරය සනිටුහන් කරමින් 2021 සැප්තැම්බර් 27 වෙනි දින භාරත් බන්ද් (සමස්ත ඉන්දිය වැඩිවර්තනයක්) පවත්වන ලදී. අවසානයේ දි රජය එම පනත ඉල්ලා අස්කර ගත්තේය. මෙම ගොවි විරෝධතාවයන් දේශපාලන පක්ෂයක් හෝ පිළිගත් දේශපාලන ක්‍රියාකාරීන් විසින් ආරම්භ කරන ලද්දක් නොව, ගොවින් විසින්ම ආරම්භ කරන ලද්දක් වූ බැවින් සහ එය විවිධ වයස් කාණ්ඩ, ආගම්, ජනවර්ග සහ ප්‍රාන්තවලට අයත් ගොවින් එක්සත් කළ බැවින් එය අසාමාන්‍ය විරෝධතාවයක් විය. එය විධිමත් නායකත්ව ව්‍යුහයක් මත රඳා පැවතියේ නැත.

ඉන්දියාවේ විවිධ ප්‍රාන්තවල බන්ද්, වක්ක ජැම්, හර්තාල්, සත්‍යග්‍රහ, වැඩි වර්ෂන සහ උද්‍යෝග්‍රහ නිතර නිතර අඛණ්ඩව සිදුවෙමින් පවතින අතර, එම විරෝධතා ව්‍යාපාර ගාන්ධිගේ නිදහස් අරගලවලට සමානවීම සහ එහරහා ඒවා වලංගුකරණය වීමත් ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ එවැනි ක්‍රියාමාර්ගවලට යොමුවන වාර ගණනත් සැලකිල්ලට ගෙන ජනප්‍රිය සංස්කෘතිය තුළ ඒවා නීත්‍යානුකූල බවට පත්වී ඇතේ. එසේ වුවද ඉන්දියාවේ පවතින ව්‍යාකුලත්වයකි. බොහෝ විට, මොවා 19(1) වැනි ව්‍යාකුලත්ව මගින් සුරක්ෂිත කර ඇති, සංගම් සහ වැන්තීය සම්ති පිහිටුවා ගැනීම සඳහා ඇති මූලික අයිතියට සම්බන්ධ වේ. විරෝධතා දැක්වීමේ අයිතිය වටිනා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී අයිතිවාසිකමක් බැවින් හර්තාල් ව්‍යාකුලත්ව විරෝධ විය නොහැකි බව ඉන්දිය ග්‍රේෂ්‍යාධිකරණය බොහෝ වාර ගණනත් ප්‍රකාශ කර ඇතිත්, වර්ෂනය කිරීමේ අයිතිය මූලික අයිතිවාසිකමක් ලෙස අධිකරණය පිළිනොගත්තා අතර බන්ද් නීත්‍යානුකූල යැයි සලකන්නේ ද නැත.

මහත්මා ගාන්ධිගේ වැඩිහිටිවෙළ මගින් පෙළඳුවීම ලබා යාපනය තරුණ කොංග්‍රසය පුරුම වතාවට බ්‍රිතානා පාලනයන්ගෙන් "පුරණ ස්වරාජී" හෙවත් සම්පූර්ණ ස්වයං පාලනයක් ඉල්ලා සිටිමින්, බොනමෝස් කොමිසම විසින් යෝජනා කරන ලද සීමිත ප්‍රතිසංස්කරණ ප්‍රතික්ෂේප කළ අවස්ථාවේ ඉන්දියාවේ විරෝධතා භාජාව ශ්‍රී ලංකාවේ (එකල ශ්‍රී ලංකාවේ සිලෝෂන් ලෙස හැඳින්වූ) දැක්වා පැතිර ගියේය. යාපනය තරුණ කොංග්‍රසය බ්‍රිතානා පාලනයට එරෙහිව සංකීතාත්මක විරෝධතා භාජාව සිදු කළ අතර, මෙම විරෝධතා භාජාව හාවිතා කරමින් විරෝධතා සහ සත්‍යග්‍රහ කිහිපයක් පවත්වන ලදී.¹

නිදහසෙන් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ විරෝධතා දේශපාලනය

1953 අගෝස්තු 12 භර්තාලය සිහිපත් කිරීම: ක්‍රේඩ් සියවරයෙට එරෙහි විරෝධතාව

“හර්තාල්” යන යෙදුමෙහි සිංහල අර්ථය “වර්ජනය” යන්නයි. 1953 වර්ෂයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ සිදුකළ හර්තාල් ව්‍යාපාරය, නිදහස ලබා වසර පූදෙක් පහකින් ජන්දයෙන් තේරි පත් වූ රජයකට එරෙහිව සිදු කරන ලද පළමු ජනතා අරගලය වූ බැවින් එය මෙරට දේශපාලන ඉතිහාසයේ විශේෂයෙන් සටහන් වී තිබේ. එවකට බලයේ සිටි එක්සත් ජාතික පක්ෂය ප්‍රමුඛ රජයේ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ගවලට විරෝධය පළ කරමින් රටපුරා සිවිල් නීති පිළිපැදිම ප්‍රතික්ෂේප කරමින් වැඩිවර්ජනය විරෝධතාවක් පවත්වන ලදී. එය ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම මහජන දේශපාලන ක්‍රියාමාර්ගය වූ අතර, නිදහස දිනා ගැනීමෙන් පසුව ඇති වූ පළමු ප්‍රධාන සමාජ අර්බුදය ද විය. ගාන්ධිගේ හර්තාල්වලදී මෙන් නොව, මෙහි දී ජ්‍රීත හානි සහ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක දේපළ හානි ද සිදු විය.

රජයට විරැද්‍ය වන ලෙසත්, රජයට එරෙහිව සිවිල් නීති පිළිපැදිමෙන් වැළකී, වැඩි වර්ජන ක්‍රියාත්මක කරමින් විරෝධතා පවත්වන ලෙසත් ලංකා සම්සමාජ පක්ෂය සහ අනෙකුත් වාමාංශික පක්ෂ මහජනතාවගෙන් ඉල්ලා සිටියන. හර්තාලය මූලික වශයෙන් ම කමිකරු පන්තියේ විරෝධතාවයක් වූ බැවින් විරෝධතාකරුවන් කුල, වාර්ශික හෝ ආගම් හේද මත බෙදී නොසිටියන. විරෝධතාකරුවන් පොදු යටිතල පහසුකම්වලට හානිකරමින් ඒවා විනාශ කළ අතර, හර්තාලයේ පරමාර්ථය රජය බෝට පත් කර රජයේ ගමන් මග නවතාලීම බව හොඳින් ම අවබෝධ විය. විරෝධතාවය පැවතියේ එක් දිනයක් පමණක් වූ තමුන්, එහිදී අවම වශයෙන් පුද්ගලයින් 10 දෙනෙකු මිය ගොස්, මාරුග, පාලම්, දුම්රිය මාරුග සහ අනෙකුත් දේපළ වලට සැලකිය යුතු හානි සිදු වූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අගමැති බිඩිලි සේනානායක ඉල්ලා ඇස් විය.

එම අවධියේ දී ලංකාව අර්ථීක අර්බුදයක ගිලෙමින් පැවතියේය - රට අදුරට තල්ල කළ අර්බුද ගණනාවකින් පළමුවැන්න එය විය. කොරියන් යුද්ධය අවසන්වීම්ත් සමග රඛර සහ තේ අපනයනය දැඩි ලෙස පහත වැටීම

හේතුවෙන්, සුහසාධන වියදීම් සඳහා වැය කිරීමට තිබූ මූල ගක්තිමත් කර දුන් වෙළඳ හාන්ච්චල මිල වාසිය තවදුරටත් භුක්තිවිදීමට ශ්‍රී ලංකාවට තොහැකි වය. 1952 වර්ෂයේ දී එක්සත් ජාතික පක්ෂය පැහැදිලි බහුතර බලයක් සහිතව බලයට පත් වූ අතර, එමනිසා එය ප්‍රබල තත්ත්වයක පසුව බැවින් ආර්ථිකය වඩාත් කාර්යක්ෂම කිරීම සඳහා පියවර ගැනීමට එම පක්ෂය සූදානම් වය. එය රටේ ප්‍රධාන ආහාරය වන සහල්වල මිල ඉහළ යමින් පැවති කාලයක් වුවද, සහල් සඳහා ලබා දුන් සහනාධාරය ඉවත් කිරීමට රජය පියවර ගත්තේය. එමෙන්ම සිනි වැනි අත්‍යාවශ්‍ය හාන්ච්චල මිල ඉහළ දැමීම, පාසල් දරුවන්ට දිවා ආහාරය සැපයීම නවතා දැමීම, සෞඛ්‍ය සහ වෙනත් සමාජ වැඩිසටහන් සඳහා වන වියදීම් කපා හැරීම, සහ දුම්රිය ප්‍රවාහන, තැපැල්, දුරකථන සහ විදුලි පණිවුව ගාස්තු වැඩි කිරීම වැනි පියවර ගන්නා ලදී. ඒ සියල්ල සුබසාධන රාජ්‍යය තර්ජනයට ලක්වී තිබෙන බව සංකේතවත් කරන්නක් වය.

“රටේ සංවර්ධන වැඩිසටහන සඳහා අරමුදල් සපයා ගැනීමට රජයට තොහැකි වූ නිසා” ආහාර සහනාධාරය ඉවත් කිරීමට රජයට සිදුවිය යන හේතුව දක්වමින් මූදල් ඇමති ඩේ.ආර්. ජයවර්ධන මහතා මෙම පියවර සාධාරණීකරණය කළේය. ප්‍රසිද්ධ ප්‍රංශ රෝජනක් වූ මාරි ඇත්තෙවනෙටියේ සංවේදිතාවයෙන් යුතුව, ඔහු තමන්ට අවශ්‍ය ආහාර තමන් විසින් ම වවා ගන්නා ලෙස සහනාධාර ලබා ගැනීමට දැන් දිගුකර ගෙන සිටි දිලිඹු ජනතාවට උපදෙස් දුන් අතර, තීසුකුව ම ඔහු එසේ පවසන්නට ඇත්තේ මෙම රට ඉඩම් හිමියන්ගේ න් සැදුම් ලත් රටක් ය යන උපකල්පනය මත විය යුතු ය. රජය සමාජයේ දිනවත් කොටස් වෙත බදු සහන සහ වෙනත් සහන ප්‍රකාශයට පත් කළේ එම සහන ආර්ථිකයේ වර්ධනයට ඉවහල් වනු ඇතැයි යන පදනම් මත වූ තමුන්, ඩේ.ආර්. ජයවර්ධනගේ එම අදහස් පොදු ජනතාව අතර අනුනාද වූයේ නැත.

ඉන්දිය සම්භවයක් සහිත ලක්ෂ සංඛ්‍යාත වතු කමිකරුවන්ගේ පුරවැසිහාවය ඉවත් කරමින් එ.ජා.ප. රජය ඒ වන විටත් වතු කමිකරුවන් සහ දෙමළ දේශපාලන පක්ෂ පූදකලා කර දමා තිබුණි. තමන්ට අත්විදීමට සිදුව තිබූ අධික ජ්වන වියදීම සහ දුරවල ජ්වන තත්වයන් නිසා කමිකරුවන් සහ දුෂ්පතුන් කෙරෙහි රජයට කිසිදු සහකම්පනයක් නොමැති බව විශ්වාස කළ කමිකරුවන් සහ ගම්බද දිලිඹු ජනතාව තුළ රජය කෙරෙහි කෝපයක් ඇති විය.

හර්තාලයේ නායකත්වය සහ දේශපාලන සංවිධානය කිරීම

රජයේ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාමාරුගවලට එරෙහි මහජන විරෝධය ඇවිලි යන අතරතුර, කම්කරුවන් අතර සහ ගම්බද පුදේශවල සැලකිය යුතු සහයෝගයක් තිබූ ලංකා සමසමාජ පක්ෂය, 1953 අගෝස්තු 12 වෙනි දින හර්තාලයක් - එනම්, එක්දින විරෝධතාවක් තිබේදනය කළේය. කොමිෂ්නිස්ට් පක්ෂය සහ සමසමාජ පක්ෂයෙන් කැඩී ගිය දක්ෂීණාංශික ජාතිකවාදී කණ්ඩායමක් වූ විෂ්ලවකාර සමසමාජ පක්ෂය ද මෙම උද්‍යෝගයට එක් විය. 1951 වර්ෂයේ දී එක්සන් ජාතික පක්ෂයෙන් කැඩී වෙන්වී පිහිටුවා ගෙන, එස්.චිලිච්.ආර්.චී. බණ්ඩාරනායක විසින් නායකත්වය දෙන ලද ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය ප්‍රධාන විරුද්ධ පක්ෂය විය. විපක්ෂය වූ ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය ආණ්ඩුවේ මරදනය හෙළා දුටු තමුන් විරෝධතාවයට සහාය දැක්වුයේ නැත. ඉලංකෙයි තම්ල් අරසු ක්‍රියාවේ පක්ෂය හෝ ගෙඩරල් පක්ෂය හර්තාලයට සෘජුව ම සහභාගී නොවූ තමුන් විරෝධතාවයට සහාය පළ කළහ. රජය පුදකලාවී සිටියේය.

අගෝස්තු 12 වෙනි දා කම්කරුවන්, ගොවීන් සහ තරුණයින් කොළඹට ඇතුළු වන මාරුග සියලුළු බාධක යොදා අවහිර කළ අතර, මවුනු පොලීසිය සමග පවා සටන් කළහ. කොළඹ සහ අනෙකුන් පුදේශ අතර සන්නිවේදන සඛධාන ඇතැනිවියේය. පාලම් විනාශ කරන ලදී. ප්‍රවාහන හා තැපැල් සේවා නතර විය. ඇතැම් දුම්රිය මාරුග කඩා දමන ලද අතර දුම්රිය කිහිපයක් නවතා ඔවුන්ගේ ග්‍රහණයට ගන්නා ලදී. කොළඹ සහ දකුණේ හා බවහිර ගම්බද පුදේශවල කම්කරුවන් හා තරුණයින් 9 දෙනෙකු පොලීසිය විසින් වෙඩි තබා මරා දමන ලද අතර, තවත් විරෝධතාකරුවන් 175 දෙනෙකුට බරපතල තුවාල සිදු කරන ලදී. විරෝධතාවය කැඳවුනු ලැබුවේ එක් දිනක් සඳහා වුවද, ඇතැම් පුදේශවල, විශේෂයෙන් ම කොළඹ තදාසන්න පුදේශවල සහ දකුණු පුදේශවල මෙම විරෝධතා අඛණ්ඩව පැවැත්වුණි. විරෝධතා නවත්වන ලෙස සහස්‍ර පක්ෂයක් සහ පොලීසියක් විවෝධිත විය. එය රජය පෙරලීම ඉලක්ක කරගත් අවධියකට එළඹී තිබුණේ නැතු.

හර්තාලයට රජය දැක්වූ ප්‍රතිචාරය

තමන් වටෙනු ලැබ ඇති බවක් දැනුණු එක්සන් ජාතික පක්ෂ අමාත්‍ය මණ්ඩලය තම ආරක්ෂාව ගැන ඇතිව්‍ය හේතුවෙන් කොළඹ වරායේ නැංගරම් ලා තිබූ විනාශය යුද නොකාවේදී රෝම්බුහ. අග්‍රාමාත්‍යවරයාගේ උපදෙස් පරිදි ආණ්ඩුකාර ජේනරාල් ශ්‍රීමත් ඔල්වර ගුණතිලක විරෝධතාකරුවන් මැඩපැවැත්වීම සඳහා හදිසි තත්ත්වයක් ප්‍රකාශයට පත් කළේය. ඔහු යුද හමුදාව කැඳවා, දුමු තැන වෙඩි තබන ලෙස නියෝග නිකුත් කර, වාමාංශික පක්ෂවල කාර්යාල සහ මුද්‍රණාලවලට මුද්‍රා තබා, ඇදිරි නීතිය ද පනවා, දේපලවලට හානි කිරීම සම්බන්ධයෙන් මරණ දැඩුවම හදුන්වා දුන්නේය. මෙම කුරිරු ක්‍රියාමාරුග යොදා ගනිනමින් ප්‍රවෙශන්වය මැඩපවත්වන ලදී.

ලංකා සම සමාජ පක්ෂය හර්තාලයට බොහෝ දුරකට දායකත්වය සැපයුයේ ආවෙශයිලි අන්දමින් පවත්වන ලද කරා හරහා වේ. එම පක්ෂය කිසිදු ක්‍රියාමාරු යක් සංවිධානය තොකළ අතර, ආරක්ෂක කම්ටු ගොඩනගන ලෙස ඉල්ලා සිටියේ ද නැත. වැදගත් කරුණ නම්, ඇතිව්‍ය අවුල් සහගත තත්ත්වයෙන් පසුව එ සම්බන්ධයෙන් පසුවිපරමක් හෝ මීලග ක්‍රියාමාත්‍යක් සිදු නොවූ බැවින් (අවුරුදු හැත්තැබුකට පසුව බෙහි වූ අරගලයට මෙන්ම) මෙම හර්තාලයට ද නායකයෙකු නැති බව පෙනෙන්නට තිබුණි. හර්තාලයෙන් පසුව රජයට එරෙහිව වඩාත් සාමූහික වූ ප්‍රහාරයක් එල්ල කිරීම සඳහා සංවිධානයාම්වල ලංකා සමසමාජ පක්ෂය අපොහොසත්වීම එම පක්ෂයෙන් නිල ඉතිහාස කරන ලෙස්ලි ගුණවරුන් මෙසේ පැහැදිලි කළේය: "මෙම පොදුරාන ව්‍යාපාරය රජය මහජනතාව මත බර පටවමින් ගන්නා ලද ක්‍රියාමාරුවලට එරෙහිව විරෝධතාවය දැක්වීමේ අවධියකට පැමිණිමක් පමණක් වූ අතර, එය රජය පෙරලීම ඉලක්ක කරගත් අවධියකට එළඹී තිබුණේ නැතු." නැවතත් මහ මැතිවරණයක් පවත්වන ලෙස ඉල්ලා එක්සන් ජාතික පක්ෂ රජයට බල කිරීම සඳහා සටන නැවත සංවිධානය කරන ලදී. හර්තාලය විෂ්ලවවාදී වෙනසක් සඳහා පොලීසියාන්ක් ලෙස නොව, පාර්ලිමේන්තුවේ තමන් ගෙනරිය හැසිරිමේ උපක්ම සඳහා අනුබද්‍යයක් ලෙස ලංකා සමසමාජ පක්ෂය විසින් සලකනු ලැබූ බව පෙනී ගියේය.

ඇතැමුන් 1953 හර්තාලය හදුනා ගත්තේ පන්ති අරගලයක් වශයෙනි. බලපැමක් ඇති කිරීමේ බලයක් කම්කරු පංතිවලට තිබෙන බව ලංකාවේ / ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලකයින් අවබෝධ කර ගැනීම එම හර්තාලයේ දිගුකාලීන බලපැම විය. අනෙක් අතට මෙය වෘත්තිය

සමිතිවල දේශපාලන හා බලපැමි සිදු කිරීමේ බලය වැඩි කළේය.²

1953 හර්තාලය සහ 2022 අරගලය යන විරෝධතා දෙකම නායකත්වයක් නොමැති ව්‍යාපාර බව පෙනුනාද 1953 හර්තාලය මෙන් නොව 2022 අරගලය මගින් “ක්‍රමයේ වෙනසක්” ඉල්ලා සිටියේය. අරගලය එම අලුත් ක්‍රමයේ පරාමිතින් සම්පූර්ණයෙන් ම ප්‍රකාශ නොකළ ද, ‘වෙනස’ යන්න අවධාරණය කළ ක්‍රමයේ වෙනස සියලු දෙනාටම දැනුනේය.

1956 සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරය: සිංහල භාෂාව නිල භාෂාව කිරීමේ පහතට එරෙහි උද්‍යෝගය

1953 හර්තාලයේ දී සිංහල සහ දෙමළ පක්ෂ කෙටි කළකට එකමුතු වූ තමුත්, “සිංහල පමණක්” ප්‍රතිපත්තිය නදුන්වාදීමත් සමග එම එකමුතුකම කෙටි කළකින් ම බිඳී ගියේය. කළක් භාෂා සමානාත්මකාවය සහ සාධාරණත්වය අනුමත කළ වමේ පක්ෂ එම ස්ථාවරය අත්හැරියේය. ජාතික හර්තාලය දෙමළ පක්ෂ විසින් මෙහෙයවන ලද සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරවලට මග පැදු අතර, මෙය දෙමළ දේශපාලන පක්ෂ වඩාත් ප්‍රිය කළ නව දේශපාලන විරෝධතා ස්වරුපය බවට පත් විය.

සිංහල පමණක් ය යන රූපයේ භාෂා ප්‍රතිපත්තියට සහ භාෂා පනතට එරෙහිව ප්‍රථම අවිතිංසාවාදී උද්‍යෝගයන් 1956 වර්ෂයේ දී ඇති විය. සිංහල පමණක් ප්‍රතිපත්තිය නිසා දෙමළ පක්ෂ කළකිරීමට පත් වූ අතර ඔවුන් එයට දැඩි ලෙස සියලු සිංහල මැර ප්‍රහැර රැල්ලක් අවුවාලිය. “සිංහල පමණක්” පනත් කෙටුම්පත විවාදයට ගන්නා අවස්ථාවේදීත් රට පුරා ප්‍රව්‍යාචනය පැතිර යමින් දෙමළ පනයාට ප්‍රහැර එල්ල විය.

ගෙවිරල් පක්ෂයේ එස්.ඒ.වී. වෙළ්වනායගම ගේ නායකත්වයෙන් දෙමළ පනතාට එල්ල වූ ප්‍රහැරය සහ ඉන් පසුව කොළඹිදී ඇති වූ ප්‍රව්‍යාචනය නගරය පුරා ම දෙමළ පනයාට එරෙහිව තවදුරටත් ප්‍රහැර එල්ල කිරීම සහ කොළඹක්ම් සිදු කිරීම දිරීමත් කළ අතර, එය දිවයින පුරා රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලැබූ සිංහල මැර ප්‍රහැර රැල්ලක් අවුවාලිය. “සිංහල පමණක්” පනත් කෙටුම්පත විවාදයට ගන්නා අවස්ථාවේදීත් රට පුරා ප්‍රව්‍යාචනය පැතිර යමින් දෙමළ පනයාට ප්‍රහැර එල්ල විය.

ලංකාවේ ප්‍රමුඛ පෙළේ දෙමළ නීතියෙක් සහ සෙනෙට් සහිකයෙක් වූ සෝමසුන්දරම් නශ්චීසන් මෙසේ සිහිපත් කළේය: “පාර්ලිමේන්තු සහා ගේ ගැස්

පිහිටි තුමියේ දී ම, මේ රටේ අගමැතිතමා ඉදිරියේ දී ම, මැරවරයින් එහි අසුන්ගෙන සිටි අහිංසක මිනිසුන්ට ප්‍රහැර එල්ල කර, ඔවුන්ට තරවු කර, ඔවුන්ට අනුකම්පා විරහිතව පහර දැන්නා. මිනිසුන්ට එරෙහිව මේ සියලු අවනිතිය ක්‍රියාත්මක වෙදිදී එක වෙඩිල්ලක්වත් පත්තු වුණේ තැහැ. ඇය ඒ? නියෝග දීලා තිබුණා: ‘වැඩි තියන්න එපා, ඔහුගේ බලාගෙන ඉන්න’ කියලා”³

රජය කොළඹල සහ ප්‍රව්‍යාචනය උසිගන්වන බවත්, “සිංහල පමණක්” ප්‍රතිපත්තිය පිළිගැනීමට දෙමළ ජාතිකතාව බිඳී ගැනීවීම සඳහා අන්ත ජාතිකවාදී සිංහල සංවිධාන සහ හික්ෂුන් වහන්සේලා ඒවාට සක්‍රියව සහාය දෙන බවත් ඔහු සඳහන් කළේය.⁴

ඇතිවූ ප්‍රව්‍යාචනය නොදින් ලේඛනගත විය. සත්‍යග්‍රහයට සහභාගිවූවන්ට පහර දී, ගල්මුල් ප්‍රහැර එල්ල කරන ලදී; අවම වශයෙන් එක් දෙමළ ජාතිකයෙකු අසල බෙරේ වැවට විසි කරනු ලැබූ අතර තවත් අයෙකුගේ කනක් “සපාකා ඉරා දීමා තිබුණී”. (ඩි වොටා 2004) තුවාල ලැබූ දෙමළ ජාතිකතාව අතර පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රිවරුන් කිහිප දෙනෙකු ද විය. පොලිසිය ප්‍රධාන වශයෙන් ම උදාසීන නිරික්ෂකයන් ලෙස සියෙහි. තමන්ට පහර දෙන්නේ තම මිස මැදිහත් නොවන ලෙස ඔවුන්ට පැහැදිලි නියෝග ලබා ද තිබුණු බවක් පෙනෙන්නට තිබුණී. (එම්).

ගාලුම්වදෙර පිටියේ දී දෙමළ ජනයාට එල්ල වූ ප්‍රහැරය සහ ඉන් පසුව කොළඹිදී ඇති වූ ප්‍රව්‍යාචනය නගරය පුරා ම දෙමළ පනයාට එරෙහිව තවදුරටත් ප්‍රහැර එල්ල කිරීම සහ කොළඹක්ම් සිදු කිරීම දිරීමත් කළ අතර, එය දිවයින පුරා රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලැබූ සිංහල මැර ප්‍රහැර රැල්ලක් අවුවාලිය. “සිංහල පමණක්” පනත් කෙටුම්පත විවාදයට ගන්නා අවස්ථාවේදීත් රට පුරා ප්‍රව්‍යාචනය පැතිර යමින් දෙමළ පනයාට ප්‍රහැර එල්ල විය.

දෙමළ ජාතිකයන් 10,000 ගේ සහභාගිත්වයෙන් මධ්‍යකළපුවේ පැවති උද්‍යෝගයකට ශ්‍රී ලංකා පොලිසිය වෙඩි තැබූහි. එම වෙඩි තැබූමෙන් අවම වශයෙන් දෙමළ ජාතිකයන් දෙදෙනෙකු මිය හියහි. පසුව ගෙවිරල් පක්ෂය නගරයේ සැලසුම් කර තිබූ තවත් විභාග පාගමනක් අගමැති එස්.ඒ.වී.විභාගයනාගේ නීතියෙක් සහ තිබුණුමලයේ ද ප්‍රව්‍යාචනය පැතිර ගිය නමුත්, දරුණුතම ප්‍රව්‍යාචනය ඇති වූයේ ජාතිකරණය සඳහා සිංහල පදිංචිකරුවන්ට විවෘත කර තිබූ ගල්මුල් ප්‍රදේශයේ ද ය. 1956 ජූනි 11 වෙනි දින රාත්‍රියේ දී එම ප්‍රදේශයේ සිංහල මැර කළේ විසින් දෙමළ ජාතිකතාව

සාතනය කරන ලදී. සිංහල මැර කළේ - මනහ්කල්පිත කටකතාවලින් පෙළඳවීමට පත්ව - රජයේ මෝටර රථ, බුල්බෝසර සහ අධිබලැති පුපුරණ ද්‍රව්‍ය අත්පත් කරගෙන, දින කිහිපයක් පුරා එම ජනපදයේ දෙමළ සූචිතර ජනයා හිතියට පත් කළහ. නිසැකව ම සියයකට වඩා වැඩි දෙමළ ජනතාවක් සමුළු සාතනය කරන ලද අතර, තවත් සිය ගණනක් සැරැවී සිටියහ." (මතෙක් 2009).

මියගිය සංඛ්‍යාව සහ එම හිතියට පත්කිරීමේ ව්‍යාපාරයේ ප්‍රමාණය වාර්තා කිරීමේදී සත්‍ය ගනනට වඩා අඩුවෙන් වාර්තා කරන ලදී. "මධ්‍යකළපුවේ සහ ගල්ඩය නිමිනයේ කෙතරම් ප්‍රවණීය ක්‍රියා සිදුවේ ඇත්ද යන්, පුද්ගලයින් 20 ත් 200 ත් අතර සංඛ්‍යාවක් මිය ගොස් ඇති අතර, මෙම ගණනය කිරීම සිදු කරන්නේ කුම්මන පාර්ශ්වය ද යන්න අනුව මෙම සංඛ්‍යා වෙනස් විය (රිගින්ස් 2016).

ඉන් පසුව, මුළු දිවයින පුරා ප්‍රවණීයත්වය පැතිර ගියේය. කොළඹ දී හින්දු ප්‍රජකයෙකු පණිපින් පුළුස්සා දමනු ලැබූ අතර, කොළඹ නගරයේ මාරුවල සැරිසැරු කළේ ලේඛනයේ ගමන් කළ මගින්ට සිංහල ප්‍රවත්තත් කියවිය හැකිද යන්න පරික්ෂා කළහ. කියවීමට බැරි අයට පහර දුන්හ, තැන භොත් මරා දැමුහ. රජය දින පහක් බලා සිට පසුව හදිසි තත්ත්වයක් ප්‍රකාශයට පත් කළේය.⁵ මෙය 1953 හර්තාලය කළමනාකරණය කළ ආකාරයට වඩා හාත්පසින්ම වෙනස් විය.

ගල්ඩය ප්‍රවණීයත්වය පෙර නොවූ විරු පරිමාණයෙන් ඇති වූ අතර, වසර දෙකකට පසුව ඇති වූ එයටත් වඩා බිනාගකාරී ප්‍රවණීයත්වයකට එය පුර්වාදරුණයක් විය. (තම්බයියා, 1992).

1958 සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරය: අගමැති විසින් බණ්ඩාරනායක-වෙළ්වනායගම් ගිවිසුම් අහෝසි කිරීමට විරෝධය පළ කිරීම

1957 ජූලි 26 වෙනි දින අග්‍රාමාත්‍ය බණ්ඩාරනායක සහ දෙමළ පක්ෂයේ නායක වෙළ්වනායගම් දෙමළ ජනතාව වැඩිවශයෙන් ම වාසය කරන පුද්ගලවල යම් මට්ටමක ස්වයං පාලනයක් පිහිටුවීම සඳහා විධිවිධාන සම්පාදනය කිරීමේ ගිවිසුමකට අත්සන් තැබූහ. හාජාමය පදනමක් මත කළාප වෙන් කිරීම, දෙමළ

හාජාව සඳහා සමානාත්මකාවය ලබා දීම, වතුකරයේ වැඩි කරන දෙමළ ජනතාවට නැවත පුරවැසිහාවය ලබා දීම සහ සම්ප්‍රදායිකව දෙමළ හාජාව කතා කරන පුද්ගල ජනපදකරණය වහාම නැවත්වීම ද මෙම ගිවිසුමේ ඇතුළත් අංග විය. කෙසේ වෙතත්, මෙම දේශපාලන අවකාශයට සංස සමාජයේ සහ සිංහල ප්‍රජාවේ බොහෝ සාමාජිකයින් විරුද්ධ වූ අතර, ඔවුන් මෙම ගිවිසුමට එරෙහිව දේශපාලනය සංවිධානය කළහ.

1958 වර්ෂයේදී අග්‍රාමාත්‍යවරයා විසින් බණ්ඩාරනායක - වෙළ්වනායගම් ගිවිසුම ඒකපාර්ශ්විකව අහොසි කරන ලද අතර, ඉන් පසුව දෙමළ පක්ෂ සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරයක් දියන් කළේය. එය ක්‍රියාත්මක වීමත් සමග, ව්‍යුතියාවේ පැවති ගෙවිරල් පක්ෂ සම්මේලනයට යමින් සිටි දෙමළ ජනතාවට සිංහල මැර කළේ පහර දීමට පටන් ගන්හ. මෙම කොළඹල මුළු රට ම අවුලවාලන ලදී. රජය හදිසි තිතිය ප්‍රකාශයට පත් කළේ දින හතරක් ගත වූ පසුව වන අතර, ඒ වන විට අහිංසක සිවිල් වැසියන් සිය ගණනක් සාතනය කර තිබුණි. හාජා ප්‍රතිඵත්තිය හේතුවෙන් ඇති වූ ආතතීන් දේශපාලන නොසන්සුන්තාවයක් නිර්මාණය වීම දක්වා පැතිර ගියේය. තමන් විසින් ම මුදා හරින ලද ජාතිකවාදී බලවේගවල ගෞරක් බවට පත්වූ බණ්ඩාරනායක අග්‍රාමාත්‍යවරයා, 1959 සැප්තැම්බර් 26 වෙනි දින ඔහුගේ ජන්ද පදනම සමන්විත වූ කුණු පහෙන් තුනක් ම නියෝජනය කළ, ගුරුවරයෙක් සහ ආයුර්වේද වෙද්‍යවරයක් ද වූ, සෝමාරාම නැමති බොද්ධ හික්ෂුවක් විසින් සාතනය කරනු ලැබූවේය.⁶

නීදහස ලබා ගැනීමෙන් පසු එළඟී පළමු දශකය දෙස ආපසු හැරී බලන විට, එය ආර්ථික අහිමි කිරීම් හා ජාතිය ගොඩනැගීම, ජාතික අනන්‍යතාවය සහ සූචිතර කණ්ඩායම්වලට හිමි ස්ථානය සම්බන්ධ නොවිසුණු ආතතීන් ආදිය මගින් නිර්මාණය කරන ලද ප්‍රවණීය විරෝධතා සහ ප්‍රවණීයත්වයන් ඇති වූ කැළීම්ලි සහිත කාල පරිවිෂ්දයක් බව පෙනේ. මෙම පුළුන පසුගිය කාලය මුළුල්ලේ අඛණ්ඩව දේශපාලනයේ පුමුබ ගැටළ වී පවතියි.

පාලනය කිරීමේ වගකීම දරන ආයතනවලින් සහ රාජ්‍ය ව්‍යුහයන්ගෙන් පුරවැසියන් දුරස්වීම් සහ එම ආයතන කෙරෙහි ඔවුන්ගේ අවධාරණය වැඩිවීම අඛණ්ඩව සිදු වූ අතර වසර හැත්තැපහකට පසුව 'අරගලය' නිර්මාණය වීම එහි අවසන් ප්‍රතිඵලය විය.

1961 ගෙඩරල් පක්ෂයේ සත්‍යග්‍රහ විසාරය: දෙමළ ප්‍රජාව කොන් කිරීමට එරෙහිව අඛණ්ඩ විරෝධතා

1960 ජූලි මාසයේ දී පිහිටුවන ලද සිරිමාවේ
බණ්ඩාරනායක අගමැතිනියගේ රජය, පරිපාලන හා
අධිකරණ ක්ෂේත්‍ර 'සම්පූර්ණ සිංහලකරණය' කිරීමට
රජය දුන් පොරාන්ත්‍රව ඉටුකිරීම කෙශිනම් කළේය. ඒම්
අනුව, පරිපාලනයේ සියලු ම අංශවල එකම රාජ්‍ය
හාජාව ලෙස සිංහල හාජාව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.
එමෙන් ම, දිවයිනේ සැම ප්‍රදේශයක ම අධිකරණවල
හාවිතා වන හාජාව සිංහල හාජාව බවට පත් කරන
නීති සම්පාදනය කිරීමට ද රජය අදහස් කළේය. මෙම
ක්‍රියාමාර්ග දෙමළ ජනතාව තුළ ඔවුන්ගේ දේශපාලන
අනාගතය පිළිබඳ අනාරක්ෂිතතා වැඩි කිරීමට හේතු
වූ අතර, මෙයට පිළියම් යොදන ලෙස ගොඩරල්
පක්ෂයේ නායකත්වයට ස්වත්‍ය ජන්දායකයින්ගෙන්
දැඩි පිහිනයක් එල්ල විය. දෙමළ නායකයින් සාකච්ඡා
මාරුගයෙන් මෙම ප්‍රයෝගය විසඳා ගැනීමට උත්සාහ කළ
නමුත්, සාකච්ඡා වට දෙකක් පැවැත්වීමෙන් අනතුරුව
එම සාකච්ඡා බිඳුවැවුණු බැවින් 1961 පෙබරවාරි 20
වෙනි දිනට පෙර උතුරු තැනෙනිට ප්‍රදේශවල පුළුල්ල්
'සත්‍යග්‍රහ' ව්‍යාපාරයක් පැවැත්වීමට ගොඩරල් පක්ෂය
තීරණය කළේය.

පෙබරවාරි 19 වෙනි දින, එම පක්ෂයේ නායක එස්.ජේ.වී. වෙල්වනායගම දිරිස ප්‍රකාශයක් නිකුත් කරමින් සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරයේ සීමාවන් නියම කළේය. මෙම කාර්යය සඳහා ම ස්වේච්ඡාවන් ඉදිරිපත්වූ පුද්ගල කණ්ඩායම් එම දිස්ත්‍රික්කවල ක්විවේරි හෙවත් පරිපාලන ලේකම් කාර්යාලවල පිවිසුම් දොරටුව ඉදිරිපිට වාචි වී රඟයේ සේවකයින්ට අවහිර කරමින් ඔවුන් සේවය කිරීම වැළැක්විය යුතු විය. මෙම ව්‍යාපාරය මුළුන් ම යාපනයෙන් ආරම්භ කර, පසුව මධ්‍යකලපුව, ත්‍රිකුණාමලය, මන්නාරම සහ ව්‍යුතියාව යන දිස්ත්‍රික්කවල ද ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිතව තිබුණි. අවිහිංසාවාදී ක්‍රියාමාර්ග හරභා උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල සිවිල් පරිපාලනය අඩාල කිරීම මෙහි අරමුණ විය.

1961 පෙබරවාරි 20 වෙනි දින, මෙම සත්‍යග්‍රහයට ස්වේච්ඡාවෙන් සම්බන්ධ වන පුද්ගලයින්ගේ පළමුවැනි කණ්ඩායම පක්ෂ කාර්යාලයට රස්වී ඉන්පසුව යාපනය ක්වේවෙරිය දෙසට පෙළපාලියකින් පිටත් වූහ. වෙළ්වනායගම කණ්ඩායමේ ප්‍රධානත්වය ගත් අතර, සත්‍යග්‍රහයෙහි නිරතවන් ක්වේවෙරියට ඇතුළු

වන දොරටු ඉදිරිපිට ස්ථාන ගත කළහ. ක්විච්චරියේ ප්‍රධාන දොරටුවට සහ නිලධාරී නිවස්තරයේ දොරටුව යන දෙකෙහිම ඉදිරිපිටින් බිම වාචිටි සිටි ඔවුහු, රජයේ සේවකයින් ඔවුන්ගේ කාර්යාල පරිග්‍රයට ඇතුළු වී රාජකාරි කිරීම අවතිර කළහ.

ଆଜେମ ଚେଲେବିଶ୍ଵାଳେନ୍ ଦୁର୍ଦୀପତ୍ର ବୁ କାହାରେବେ
ଦୁର୍ଦୀପଲେଖା ନାୟକଙ୍ଗିନ୍ ପିଲ୍ଲପଣିନ୍ ଲାଚି ବୁ ଅତର, ଲେକଲ
ପ୍ରେସି ଗାନ୍ଧିଲାଦି ଆଲାର ଲିଦି ଲଲତ ଅନୁକଳ ଲନ୍ତୁ
ପିଣ୍ଡିଷ ପ୍ରକିଂଦ ଗାନ୍ଧିକାଲକୁ 'ହରନ୍' ଗାୟନା କଲାଯ.
ଆଯ ମହନ୍ତମା ଗାନ୍ଧି ପ୍ରିୟ କଲ ଲକ୍ଷ୍ମି ହେତ ଗାୟନା
କିରିମେନ୍ ଗାୟନା ଆରମ୍ଭ କଲାଯ. ପ୍ରଦାନ ଗାନ୍ଧିକାଲ
ଲକ୍ଷ୍ମି ଲକ୍ଷ୍ମି ପେଣ୍ଟିଯ ଗାୟନା କଲ ଅତର, ଅନେକୁ ଅଯ ଲମ୍ବ
ପେଣ୍ଟି ପ୍ରନର୍ଦ୍ଧିଲାରଣ୍ୟ କଲାନ. ଜିନ୍ଦନ୍ତନ୍ତନ୍ତା କରଇଣ
ନମି, ଅରଣ୍ୟରେ ଜମିବନ୍ଦ ବୁ ଲିରେବନାକରୈଲେନ୍ ଦ
ଲେ ଜମାନ ପ୍ରଲେଷଯନ୍ ଅନୁଗମନ୍ୟ କଲ ଅତର, ପ୍ରଦାନ
ଲିରେବନାକରୈଲେକୁ ଲିଖାଗେ ହେଁ ଆଯଙ୍କେ ଲିରେବନା
ଲିଙ୍କନ୍ ପେଲ ଗାୟନା କଲ ଲିପ, ଅନେକୁ ଅଯ ଉପନ୍ନଗେ
ପିଲପତ୍ର ଖାଲିତା କରମିନ୍ ଲିପନ୍ନଗେ ପାତିଲାର ଗାୟନା
କଲାନ.

සත්‍යග්‍රහයෙහි නිරතවුවන් මග අවහිර කිරීමට ගත් උත්සාහයන් ව්‍යවර්ප කරමින්, දිසාපතිවරයාට තම සේවා සේරානයට ලැඟා විය හැකි බව සහිතික කරමින් හිදැසක් තිර්මාණය කරවටරවුම බිඳ දැමීමට පොලිසියට හැකි විය. දිසාපතිවරයා පැන යාමෙන් කෝපයට පත් මහජනතාව වාහනයට ගල් ප්‍රහාර කිහිපයක් එල්ල කළහ. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වාහනයේ ඉදිරිපස විදුරුව පුපුරා ගියේය. පොලිසිය මහජනතාව දෙසට හැරී, විසම්මානුපාතික බලයක් යොදා ප්‍රතිචාර දක්වමින්, එම පිරිසට බැවන් ප්‍රහාර එල්ල කර, අහසට වෙඩි තබා, කදුල ගැස් ප්‍රහාරයක් ද එල්ල කළහ. අවිහිංසාවාදී සත්‍යග්‍රහය ප්‍රවන්ච ගැවුමක් බවට පත්වීමේ පැහැදිලි අනතුරක් තිබූ බැවින් සාමකාමීව විසිර යන ලෙස ගෙවිරල් පක්ෂ තායකයේ ජනතාවගෙන් ඉල්ලා සිටියහ. පිරිස කුම්දයන් විසිර ගිය අතර, කලබලකාරී තත්ත්වය පහව ගිය නිසා සත්‍යග්‍රහය අත්හරින ලදී. දෙමළ තායකින් එම දිනය ලංකාවේ දෙමළ හාජාව කතා කරන ජනතාවට විභිජ්ට දිනයක් ලෙසත්, දෙමළ ජනතාව ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් තැවත දිනා ගැනීම සඳහා සාපු ක්‍රියාමාර්ගවලට යොමු වූ දිනය ලෙසත් අනුස්ස්මරණය කළ අතර, එය "ගින්නෙන් බවුනිස්ම ලැබීමක්" (ඉතා දුෂ්කර ආරම්භයක්) ලෙස ද විස්තර කරන ලදී.

සත්‍යගුහයෙහි නිරතවුවන් සහ මහජනතාව ඇතුළුව පුද්ගලයින් 53 දෙනෙකු, තුවාල ලබා රෝගල්ගත කරන ලද අතර, සත්‍යගුහයෙහි නිරතවුවන් සහ

මහජනතාව ඇතුළත් 300 ව අධික පිරිසක් සූළ කුවාල සඳහා ප්‍රතිකාර ලබා ගත්තා. සත්‍යග්‍රහයෙහි නිරතවුවන්ට එරෙහි පොලිස් ක්‍රියාමාර්ගය හේතුවෙන් දෙමළ ජනතාව ප්‍රකේෂයට පත් වුවද, එමගින් දෙමළ ජනතාව අතර සත්‍යග්‍රහය ප්‍රවලිත වූ අතර, ර්ලග දැයකය පුරා ම ඔවුන් මෙම විරෝධතා ස්වරුපය ඔවුන්ගේ විරෝධතාවල ප්‍රමිතය ලෙස යොදා ගත්තා.

ර්ලග වර්ෂවලදී සූළ ජාතිය් අමනාප කරවන ප්‍රතිපත්ති රාජියක් ඇති වූ අතර, විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රවේශ විභාග, හාජාව, රාජ්‍ය අංශයේ රැකියා සඳහා ප්‍රවේශය සහ පුද්ගලික ආරක්ෂාව සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති මෙයට ඇතුළත් විය. සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරවලට සහ සාම්කාමි විරෝධතාවලට තවදුරටත් ගොරවයක් ලැබේම හෝ ඒවායින් ප්‍රතිඵලයක් ලැබේම සිදු නොවූ බැවින්, දෙමළ ප්‍රජාව කුළ, විශේෂයෙන් ම සටන්කාමිත්වය මගින් පමණක් ප්‍රතිඵල ලැබෙන්නේ ය යන ස්ථාවරය දැරු දෙමළ තරුණයින් කුළ එහි වටිනාකම හින වී තියේය.

විරෝධතා දේශපාලනය හව මූහුණුවර: සත්‍යග්‍රහයේ සිට වෙන්වීම දක්වා සහ ඉත් ඔබ්බරු

දෙමළ ර්ලාම් විමුක්ති කොරී (එල්.ඊ.වී.ඊ.ඊ.) සංවිධානයේ නැගී සිටීමත් සමග හාජාව, සමාන අයිතිවාසිකම්, ගෙබරල්වාදය සහ පළාත් සහා හරහා ප්‍රාදේශීය ස්වයෝ පාලනය පිළිබඳ ක්‍රියාවල වෙනුවට සටන්කාමිත්වය සහ වෙනම රාජ්‍යයක් සඳහා වන ඉල්ලීම දිනාග ඡැනීම පැතිර ගියේය. අයිතිවාසිකම් වෙනුවෙන් පෙනී සිටීමේ කුම - එනම්, පාර්ලිමේන්තු ව්‍යාද, හරකාල් සහ සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාර ආදිය වෙනුවට සන්නද්ධ අරගලයකට සහාය දැක්වීම කාලයට ලක් වූ අතර, එය සම්පූර්ණයෙන් ම බෙදුම්වාදී යුද්ධයකින් අවසන් විය. මෙම සන්නද්ධ අරගලය පැවති කාලය කුළ උගින් තන්ත්වයකට පත්වී, පුද්ගල සාතන, මරාගෙන මැරෙන බෝම්බ ප්‍රජාර සහ ගෙවා සිදු වූ අතර එය මූල්‍ය රටට ම බලපෑවේය.

2009 වර්ෂයේ දී එල්.ඊ.වී.ඊ. සංවිධානය යුධීමය වශයෙන් පරාජය කිරීමත් සමග යුද්ධය අවසන් වූ නමුත්, ඉන් පසුව එළඹි වර්ෂවලදී ද එම ගැටුම් ඇතිවීමට බලපෑ හේතු තවමත් විසඳා නැත. එය " යුත්තිය නොමැති සාමයක්" සහිත නොසන්සුන් යුගය ලෙස විස්තර කරන ලදී. එසේ වුවත්, යුද ගැටුම්, හමුදා

සෞදිසි කිරීම සහ නිරන්තරයෙන් යොදා ගත්තා ලද තුස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත හේතුවෙන් ඇති වූ විනාශයේ සෙවණැලි කුළ දෙමළ විරෝධය සීමා කරන ලදී.

විදිවල පෙළ ගැසී සිටී සහ ගොඩනගිලිවලට ඇතුළුවන දොරටු අවකිර කරගෙන සිටී දෙමළ විරෝධතාකරුවන්ට එරෙහිව රජය දක්ෂ ලෙස බලහත්කාරය යොදා ගතිමත් ප්‍රතිචාර දැක්වූ අතරතුර දෙමළ දේශපාලනයින් සහ ක්‍රියාකාරීඩා විරෝධතා දැක්වීමේ විකල්ප කුම සෙවින. 2021 පෙබරවාරි මාසයේ දී අවසන් වන ලද "පොතුවිල් සිට පොලිගාංචි" දක්වා වූ (P2P) විරෝධතා පාගමන ශ්‍රී ලාංකිය දෙමළ ජනතාවගේ දේශපාලන ඉතිහාසයේ වැදගත් සංයිජ්‍යානයක් ලෙස සලකනු ලැබේ. දින පහක් පුරා පැවති පොතුවිල් - පොලිගාංචි විරෝධතා පාගමන 2021 පෙබරවාරි 3 වෙනි දින තැගෙනහිර පළාතෙන් ආරම්භ වී 2021 පෙබරවාරි 7 වෙනි දින උගුරු පළාතෙන් අවසන් විය. දහස් ගණන් දෙමළ ජනතාව අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයේ පොතුවිල් සිට යාපනය දිස්ත්‍රික්කයේ පොලිගාංචි දක්වා පාගමනින් ද, වාහනවල නැගී ද ගමන් කළහ. පොතුවිල් - පොලිගාංචි විරෝධතා පාගමන අම්පාර, මධ්‍යකළපව, ත්‍රිකුණාමලය, මුලතිවූ, ව්‍යුතියාව. මන්නාරම, කිලිනොවිචිය සහ යාපනය යන දිස්ත්‍රික්ක හරහා කිලෝමීටර් 700 ක යුරක් ආවරණය කරමින් දස දහස් සංඛ්‍යාත දෙමළ සහ දෙමළ කතා කරන මූස්ලිම ජනතාව ආකර්ෂණය කර ගත් දිරිස ගමනක් වූ අතර, එම ජනතාව මෙම පාගමන පුරාවට කැපී පෙනෙන සහයෝගීතාවයක් සහ එකමුතුකමක් පෙන්නම් කරමින් පාගමනට ඔවුන් කුළ තිබූ සහයෝගය පුද්ගලනය කළහ.⁷ පොතුවිල් - පොලිගාංචි විරෝධතාවය දිරිස කාලයක් පුරා මරුදනය කරනු ලැබේ සිටී ශ්‍රී ලාංකික දෙමළ පුරාවට මහා පරිමාණ සහ පුළුල් විෂය පථයකට අයත් "නිර්මාණයිල් දේශපාලන ව්‍යාපාරයක නිරත වීමට" අවස්ථාවක් ලබා දුන්නේය. දෙමළ පුරාව සංවිධානයේම වළක්වන, මරුදනකාරී තෙතික හා දේශපාලන පසුබෑමක් කුළ පාකාරයේ දැවැනැත දේශපාලන පුද්ගලනයක් සංවිධානය කර ක්‍රියාත්මක කිරීමට එම පුරාව කුළ ඇති නිර්මාණයිල් පුළුල් ලෙස්කයට පුද්ගලනය කිරීමක් ලෙස මෙම පාගමන විස්තර කරන ලදී.

පොතුවිල් - පොලිගාංචි විරෝධතාවය දෙමළ ජනතාවගේ අතිත අවිහිංසාවාදී විරෝධතා පිළිබඳ මතක නැවත අලුත් කළ අතර, එය මෙරට දෙමළ දේශපාලනයේ අනාගත ගමන් මග පුරාතන්තුවාදී, පුවණ්ඩ නොවන ස්වරුපයයක් කුළ, ස්ථාවරය ගෙවා සිදු වූ අති බැව ඇගුවයේය.⁸

සත්‍යග්‍රහ ව්‍යුහාර - සිවිල් නීති නොමිලිපැදිම්, අවිධිංසාවාදී ක්‍රියාමාර්ග සහ ආර්ථික සාධාරණත්වය සුරක්ෂිත කිරීම් සඳහා උපවාස

තමන්ගේ දුක්ගැනවිලවලට ඇගුමිකන් තොදෙන බව විශ්වාස කරන පිරිස් සාම්ප්‍රදායිකව ආණ්ඩුවට එරෙහිව වැඩි වර්ණන සහ සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාර සිදුකිරීමට යොමු වෙන නමුත්, කැබේනට් අමාත්‍යවරයකුව සිටිය දී ම වෘත්තීය සම්ති නායකයා ලෙස සාර්ථක වැඩි වර්ණයක් දියත් කළ එකම ඇමැතිවරයා සෞම්‍යමුර්ති තොණ්ඩිමන් විය හැක. බොහෝ වාමාංශික වෘත්තීය සම්ති ක්‍රියාකාරීන් ආණ්ඩුවේ ඇමැතිවරු බවට පත් වන විට කමිකරු පත්තීයට එරෙහි වී ඔවුන්ට පිටුපැවද, සෞම්‍යමුර්ති තොණ්ඩිමන් එසේ කළේ තැක. ජයවර්ධන රජයේ අමාත්‍යවරයකුව සිටියදී ඔහු ආර්ථික අඩංගු කරමින් සාර්ථක ලෙස වතු කමිකරුවන්ගේ වැඩිවර්ණයක් දියත් කළ අතර, ඔහු එම සාප්‍ර ක්‍රියාමාර්ගය “සැම සේවකයෙක් ම වැඩි කරනවා වෙනුවට, ආගමික ස්ථානයකට ගොස් වැටුප් වැඩිවීමක් ඉල්ලා මූල්‍ය ද්‍රව්‍යම එහි සිටිමන් යායා කරන යායා ව්‍යාපාරයක්” ලෙස හැඳින්වුයේය.

රජය තොණ්ඩිමන්ගේ ඉල්ලීමට යටත් වූ අතර, ඔහු මෙය වෘත්තීය සම්ති ක්‍රියාමාර්ගයේ සාර්ථක ජයග්‍රහණයක් ලෙස තොව “යාවියාවලට කදු සෙලවිය හැකි” බවට වන සාක්ෂියක් ලෙස පෙන්වා දෙමින්, “අපගේ යාවියාවලට පිළිතුරු ලැබේ ඇත” යනුවෙන් සැනසීමෙන් යුතුව ප්‍රකාශ කළේය.⁹

සේවායෝජකයින්ගේ දරදුෂ්‍යකම සහ ඉහළ යන ජ්‍යෙන වියදමට සරිලන ලෙස වතු කමිකරුවන්ගේ වැටුප් වැඩිකරන ලෙස ඉදිරිපත් කරන ඉල්ලීම විසඳීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම කමිකරුවන්, රජය සහ සේවා යෝජකයින් අතර සම්බන්ධතාවයට දැඟීන් දිගුම හානි කරයි.¹⁰ විරෝධතාවලට වතු කමිකරුවන් ලබා දෙන සහයෝගය වර්ධනය වෙමින් පවතින අතර, ඔවුන්ගේ ජන්දය ලබා ගැනීම සඳහා ඔවුන්ට සහ ඔවුන්ගේ නායකයින්ට මැතිවරණවලට පෙර පොරොන්ද ලබා දෙන තමුත් මැතිවරණයෙන් පසු වැටුප් සංයෝධනය කිරීමට කටයුතු තොකිරීම පිළිබඳව කමිකරුවේ දැඩි කළකිරීමට පත්ව සිටිය. “මුවුන්ට (වතු කමිකරුවන්ට) සාධාරණ ලෙස තොසලකන්නේ නම් ඔවුන් වෙත දැන් දිගුකරගෙන සිටින රැඹිකල්වාදය වෙත යොමුවීමට ඔවුන්ට සිදු වනු ඇත” යනුවෙන් වෘත්තීය සම්ති නායකයෙය් අනතුරු ඇගැවුහ.

වර්තමානයේ (2023) රුපියල දැඩි ලෙස අවප්‍රමාණය වී ඇති බැවින් සහ ආනයන වියදම් වැඩි විම නිසා උද්ධමනය අභය උසට නැග ඇති බැවින්, රුපියල් 1,000 ක දෙනික වැටුපක් ලබා ගැනීම සඳහා වන අරගලය අරථ විරහිත වේ. රජය පෙර තොටු විරු ආර්ථික අරුබුදයකට මුහුණ දී සිටියදී, වැවිලි කරමාන්තය ද එයටම බලපාන අරුබුදයකට මුහුණ දී සිටින අතර, කමිකරුවේ ඒ තුළ සිර්වී සිටියි.

යහපාලන රජය ද විරෝධතාවලට මුහුණ දුන් අවස්ථාවක් වන්නේ මුලතිවි දිස්ත්‍රික්කයේ පදිංචිකරුවන් පිරිසක් එම දිස්ත්‍රික්කයේ කේප්පාපිලවු පුදේශයේ පිහිටි අක්කර 133 ක ඉඩම එහි නියම අයිතිකරුවන්ට නිදහස් කරන ලෙස රජයට බලකරමින් 2017 දෙසැම්බර් මාසයේ දී දින 300 ක සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරයක් දියත් කළ අවස්ථාවයි. විපක්ෂ නායක සහ ප්‍රධාන දෙමළ පක්ෂය වන දෙමළ ජාතික සංඛානයේ (ටී.එන්.ඒ.) නායක ආර්. සම්පත්දන් යුද හමුදාව විසින් අත්පත් කර ගෙන තීබෙන ඉඩම නිදහස් කර ගැනීම සඳහා ජනාධිපති මෙත්පාල සිරිසේනයේ මැදිහත්වීම ලබා දෙන ලෙස කිහිප වතාවක් ම ඉල්ලා සිටියේය. මුළතිවි දිස්ත්‍රික්කයේ කේප්පාපිලවු පුදේශයේ පිහිටි, තමන් අත්පත් කරගෙන සිටි ඉඩම පුදේශවාසීන්ට ලබාදීමට ශ්‍රී ලංකා යුද හමුදාව අවසානයේ එකත විය.

යුද හමුදාව ගැට්ටිවට තුඩු දුන් මෙම ඉඩම නැවත සාමාන්‍ය ජනතාවට ලබා දීම සඳහා එම ඉඩමෙන් ඉවත්වී, නට පිරිස් වෙනත් ස්ථානයක ස්ථානගත කළේය. එම පුදේශයේ පිහිටි, ක්‍රිවිධ හමුදාව විසින් භාවිතා කරන ලද ගොඩනැගිලි කඩා ඉවත් තොකරන බවත්, එවා ජනතාවට ප්‍රයෝගනයට ගත හැකි බවත් යුද හමුදාව සහතික වී ඇත.

එම ඉඩම ආපසු ලබාදීමත් සමග, කේප්පාපිලවු පුදේශයේ අවතැන්ව සිටි පුද්ගලයින් නව වසරේ දැනුවත පදිංචි කිරීමට ද අමාත්‍යාංශය කටයුතු යොදා ඇත.

යෝජන හමුබන්තොට වන අලි කළමනාකරණ රක්ෂිතය රජයේ ගැසට් පත්‍රයට ඇතුළු කරන ලෙස රජයට බලකරමින් 2021 ජනවාරි 18 වෙනි දින වැළසපුගල පුදේශයේ ගොවින් පිරිසක් සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරයක් දියත් කළහ. ගොවි සංවිධාන අස්සහයක් (86) මෙම සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරයට සහයෝගය දුන් අතර, එය අඛණ්ඩව දින 68 ක් පැවත්වන ලදී.

සමස්ත ලංකා ගොවිජන සම්මේලනය අලි මිනිස් ගැටුමට විසඳුම් ලබා දෙන ලෙස ඉල්ලා උතුරු මැදි

පළාතේ, අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ, මැදව්වියේ දී අඛණ්ඩව දින පහලාවක සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරයක නිරත වූහ. ඔවුහු අලි මිනිස් ගැටුම පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමට සහ එයට නවීන විසඳුමක් යෝජනා කිරීමට අඡේක්ෂා කරති. අලි මිනිස් ගැටුම හේතුවෙන් ගොවීන්ගේ ජීවිතයට එල්ලවන අයහපත් බලපැම දිනෙන් දින වර්ධනය වෙතින් පවතින නිසාත්, මෙම ගැටුමෙන් මෙම විසඳුමක් ලබා දීමේ අවශ්‍යතාවය අවධාරණය කිරීම සඳහාත් ගොවීන් මාර්තු 19 වෙති දින මෙම සත්‍යග්‍රහය ආරම්භ කළ බව ද මෙර්සින් පුවත්පතට අදහස් දක්වමින් සමස්ත ලංකා ගොවීත සම්මේලනයේ සහාපති සුසඟන්ත කුමාර මහතා පැවසුවේය. “ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන වනත්වී කළාප නිවැරදිව හඳුනාගෙන, එම කළාප වටා අලිවැට ඉදිකරන ලෙස අපි යෝජනා කරනවා. මෙම අලි වැටවල් අනිවාරයයෙන්ම විදුලි වැටවල් විය යුතු නැහැ - ඒවා මිටර් 20 ක් පළල, තළ ගස් වලින් සැදු වැටවල් විය හැකි අතර මීස්සන්ගේ වාසස්ථාන මගින් ඒවා ගක්තිමත් කළ යුතු සි.”

2022 මාර්තු මාසයේ දී, එක්සත් ජාතික පක්ෂය දිගුකාලීන ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් සැකසීම සඳහා රජය සමග පොදු එකතුවාවකට එළඹීමේ අරමුණ ඇතිව සත්‍යග්‍රහයක් පැවැත්වූයේය. වෙනස් නොවන, ගක්තිමත් ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් තුළ රට ඉදිරියට ගෙන යා යුතු බවත, ඉදිරි වසර 15 - 20 ක කාලය සඳහා ජාතික ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් සකස් කිරීමට රජය පෙළඹීම සත්‍යග්‍රහයේ අරමුණ බවත් එක්සත් ජාතික පක්ෂයේ මහ ලේකම් පාලිත රංගේ බණ්ඩාර මහතා මාධ්‍ය වෙත අදහස් දක්වමින් පැවසුවේය.

අරගලය අතරතුර, 2022 නොවැම්බර මාසයේ දී, අන්තර් විශ්වවිද්‍යාල දිජ්‍යාලුම් බලම්නේච්ලයේ නායකයින් දෙදෙනෙකු නිධනස් කරන ලෙස බලකරමින් කොළඹ එක්සත් ජාතින්ගේ සංවිධානයේ කාර්යාලය ඉදිරිපිට ‘සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරයක්’ දියත් කරන ලදී. අන්තර් විශ්වවිද්‍යාල දිජ්‍යාලු මණ්ඩලයේ කැඳවුම්කරු වසන්ත මුදලිගේ සහ අන්තර් විශ්වවිද්‍යාල හික්ෂා බලම්නේච්ලයේ යුතු ගැටුව සිරියාම හිමියන් වහාම නිධනස් කරන ලෙස ඉල්ලා මෙම සත්‍යග්‍රහය පවත්වන ලදී. මෙම දිජ්‍යාලු නායකයින් දෙදෙනා කොළඹ පැවති විරෝධාතාවයකට සහභාගී වීම සම්බන්ධයෙන් තුස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ රඳවා තබාගෙන තිබුණි. මෙම ‘සත්‍යග්‍රහ ව්‍යාපාරයේ’ නිරතවුවන් ඔවුන්ගේ අරමුණ ඉස්මතු කර පෙන්වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ එක්සත් ජාතින්ගේ නොවීම සැක්සික සම්බන්ධිකාරක වෙත ලිපියක් භාර දුන්හ.

විරෝධාතා ව්‍යාපාරවල බැලුය සහ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලනයට ඒවායින් එල්ලවන බැලපැම

පසුගිය වසර කිහිපය තුළදී, ලෝකය පුරා විරෝධාතා රැල්ලක් ඇතිවී තිබෙන අතර, ඇතැම් විරෝධාතා මනාව ස්ථාවර වී සිටි දුෂ්ථා පාලකයින් පලවා හරිමින් සහ පාලන තන්තු වෙනස් කරමින් ඉතා ප්‍රබල බලපැම ඇති කර තිබේ. ඇතැම් විරෝධාතා මගින් බාධා ඇති කරමින් පවතින තත්ත්වයට අභියෝග කර ඇති නමුත්, ඒවායින් පද්ධතිමය වෙනසක් ඇතිකිරීමේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල අත්කර ගැනීමට හැකිවී නැත. යුත්තේනයේ තැකිලි පැහැ විෂ්ල්වයට (Orange Revolution) සහ රියුනිසියාව, ලිබියාව, රේජ්ප්ත්‍රාව, සිරියාව සහ යේමනය පුරා පැතිර ගිය අරාබි වසන්තයට එම රටවල් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සහ ස්ථාවරත්වය කරා ගමන් කරන මාවතට ගැනීමට නොහැකි වූ නමුත්, එමගින් එකාධිපති පාලනයට අභියෝග කළ ප්‍රබල බලපැමක් ඇති කළේය.

2004 වර්ෂයේ අගහාගයේ දී දියත් කරන ලද, යුත්තේනයේ තැකිලි පැහැ විෂ්ල්වය නැමති විරෝධාතාවය මූලික වශයෙන් ම කෙමුලිනයේ පිටුබලය ලැබූ අපේක්ෂක වික්වර යනුකොට්ටි යුතුවෙන් ජනාධිපති ඩුරය සොරාගැනීම වැළැක්වීමටත්, මහුගේ ප්‍රතිසංස්කරණවාදී ප්‍රතිවාදීයා වූ වික්වර යුත්තේනයේක් තොරා පත්කර ගැනීමටත් සමත් විය. කෙසේ වෙතත්, වැඩික්ලේ නොගොස් ම, යුත්තේනයේක්ට අභ්‍යන්තර ගැටුම් හේතුවෙන් ඇතිවූ බලපැම නිසා දැඩි ලෙස ව්‍යාකුල වූ ඔවුන්ගේ පස් අවුරුදු ඩුර කාලය තුළ යුතුරේ-අත්ලාන්තික් එකාබද්ධ කිරීම සඳහා සාර්ථක ලෙස යුත්තේනය මේහෙයුමට නොහැකි විය. මෙම තත්ත්වය යනුකොට්ටිව නොසිතු ලෙස පෙරලා පැමිණ 2010 ජනාධිපතිවරණ තරගයෙන් ජාග්‍රහණය කිරීමට මග පැදුමෙය. යනුකොට්ටි ජනාධිපති ඩුරයට පත්වූව ද, නිධනස් මාධ්‍ය අවහිර කිරීමට ඔහුට නොහැකි විය. ඒ වෙනුවට, තැකිලි පැහැ විෂ්ල්වයේ ජාග්‍රහණ ආපසු හැරවීමට ඔහු උත්සාහ දැරුවද, එය 2014 වර්ෂයේ නැගීසිටීම නිර්මාණය කිරීමට හේතු වූ අතර, අවසානයේ ඔහුගේ පාලනය බිඳවැටීමට එය හේතු විය.

තැකිලි පැහැ විෂ්ල්වය යුත්තේනයේ තමන්ව සහ තමන්ගේ ජාතික අනන්‍යතාවය අවබෝධ කර ගත් ආකාරය කෙරෙහි ද ප්‍රබල බලපැමක් ඇති කළේය.

නිදහස ලබා ගැනීමෙන් පසු පලමු වසර දහතුන තුළ යුක්රේනය සහ රුසියාව අතර දේශපාලන, සංස්කෘතික, සමාජීය සහ ආර්ථික සීමාවන් අපැහැදිලිව පැවතුණි. දේශීමාව දෙපස සිටින බොහෝ මිනිසුන් සංකල්පමය වශයෙන් වෙන් වූ රටවල දෙකෙහි ඉරනම් එකිනෙකින් වෙන් කළ නොහැකි ලෙස එකට බැඳී ඇති බව අඛණ්ඩව සැලකුහ. 2004 වර්ෂයේදී මිලියන ගණනක් යුක්රේනුවන් නිදහස් මැතිවරණ ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා සංවිධානය වූ විට මෙය බරපතල ලෙස වෙනස් වූ අතර, වර්තමානයේ (2023) ඔවුන් රුසියාවට එරෙහිව තම රට සහ තමන්ගේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ජ්වන රටාව අඛණ්ඩව ආරක්ෂා කරමින් සිටිති.

විරෝධතාවලට නොසලකා හැරීමට නොහැකි පසුවෙමක් ඇති. විරෝධතාවලට මූහුණ දෙන රජයන් සාමාන්‍යයෙන් තමන්ගේ නිත්‍යානුකූල බල අධිකාරියට එල්ලවන නීති විරෝධී සහ නිත්‍යානුකූල නොවන අනියෝග ලෙස සලකා ඒවාට ප්‍රතිචාර දක්වන තමුත්, විරෝධතාවලට නොසලකා හැරිය නොහැකි සහ නොසලකා නොහැරිය යුතු සන්දර්භයන් ඇති.

මෙම විරෝධතා භූගෝලීය වශයෙන් කවර ස්ථානයක පැවැත්වූවද, විරෝධතාකරුවන් දේශපාලන වර්ණවලියේ කවර ස්ථානයක සිටියද, පොදුවේ ගත් කළ විරෝධතා යනු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ සහ ආර්ථික හා සමාජ සංවර්ධනයේ අසාර්ථකත්වයන්, ජනාතව තුළ ඇති අන්තර්ජ්‍යීය සහ නීල දේශපාලන ක්‍රියාවලින් කෙරෙහි විශ්වාසයක් නොමැතිකම, දේශපාලනයින් කෙරෙහි ඇති කළකිරීම සහ රජයන් කෙරෙහි විශ්වාසයක් නොමැතිකම හේතුවෙන් බිජිවන ජනතා ව්‍යාපාර වේ. මෙම අධ්‍යයනය මගින් ආවරණය කරන ලද කාල සීමාව තුළ සැම ප්‍රදේශයක ම සමාජ නොසන්සුන්තා ඉහළ හිය වෙත්, මෙම විරෝධතාවයන් පෙළපාලි සහ වැඩ වර්ෂනවල සිට සමාජ හා දේශපාලන ව්‍යාපාර ප්‍රයත්න සහ කැරලි වැනි අසංවිධානත්මක ජනතා ක්‍රියාමාර්ග දක්වා වූ විවිධ ස්වරුප ගත් බවත් විරෝධතා පිළිබඳ අධ්‍යයනය තුළින් සෞයා ගත් ප්‍රධාන කරුණු වලින් පෙනී යයි. 2006 - 2020 කාලය තුළ ලොව පුරා විරෝධතාකරුවන්ගේ ප්‍රමුඛතම ඉල්ලීම වූයේ "සැබැං ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයයි". (මිරිවිස් සහ තවත් අය. 2022).

මෙම අධ්‍යයනයේදී තුන්දහසකට ආසන්න විරෝධතා සංඛ්‍යාවක් සමාලෝචනය කරන ලද අතර, ඒවා සිදුවීමේ වාර ගණන අනුව අවමර්හණ පිළිවෙළට ප්‍රධාන කාණ්ඩ හතරකට වර්ග කර ඇත: (i) සැබැං ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයක් නොමැතිකම, දුෂ්ඨණය සහ වෙනත්

යුක්ගැනවිල කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන ලද දේශපාලන නියෝජනයේ / දේශපාලන ක්‍රමවල අසාර්ථකත්වය සම්බන්ධ විරෝධතා; (ii) ආර්ථික අසාධාරණකම් සහ කළේපාදු ප්‍රතිසංස්කරණවලට එරෙහි විරෝධතා; (iii) ස්වදේශීක/වාර්ගික අයිතිවාසිකම්වල සිට කාන්තා අයිතිවාසිකම් සහ පුද්ගල නිදහස දක්වා වූ සිවිල් අයිතිවාසිකම් සම්බන්ධ විරෝධතා; සහ (iv) ස්වල්ප දෙනෙක් සඳහා වෙනුවට සියලු ම දෙනා සඳහා පරිපුරුණ යුක්තිය සහ වඩා භාජ ජාත්‍යන්තර ක්‍රමවේදයක් ඉල්ලා සිටින විරෝධතා.

ඉහත සාකච්ඡා කළ පරිදි දේශපාලන විරෝධතා ව්‍යාපාර ශ්‍රී ලංකාවට අමුණු දෙයක් නොවේ. සත්‍යග්‍රහ සහ හර්තාල් වලට අමතරව, ශ්‍රී ලංකාව සිංහල තරුණයින් විසින් මෙහෙයවන ලද සන්නද්ධ කැරලි දෙකක් සහ මූලික වශයෙන් ම, අසහනයට පත් දෙමළ තරුණයින් විසින් මෙහෙයවන ලද තිස් අවුරුදු බෙදුම්වාදී යුද්ධයක් අත්විද ඇති. එසේ වූවත්, මහාචාර්ය ජයදේව උයන්ගොඩ විසින් හඳුනාගත්තා ලද පරිදි, "ශ්‍රී ලංකාවේ අපට දැන් තිබෙනෙන්, දේශපාලන හා බුද්ධිමතුන් පැලැත්තිය විසින් ද ඉගෙන ගත යුතු මහජනතාව, එනම් සාමාන්‍ය පුරවැසියන්, නැත භාත් පොදු ජනතාව අලුතින් ගොඩනැගිය යුත්තේ කුමන ආකාරයේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාවක්ද, කුමන ආකාරයේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලන ක්‍රමයක්ද යන ප්‍රශ්නය විසඳා ගැනීම සඳහා අපි ප්‍රයෝගනයට ගත යුතු එතිනාසික අවස්ථාවකි."¹¹

බොහෝ දෙනා නීරික්ෂණය කළ දේ කුමක්ද යන්න මහාචාර්ය උයන්ගොඩ පෙන්වා දුන්නේනේය. අරගලය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ගක්තියක් මූදා හැරියේය; එය ඉතා පැහැදිලි ව පෙනෙන, ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාමය ප්‍රහේලිකා සහ නියෝජිත ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ ඇති අරුමුදය ඉස්මතු කළේය. දැන් ශ්‍රී ලංකාවට සිටිනෙන්, කළක් කෙටි කාලීන ජනප්‍රිය ජනවරමක් බුක්ති විදි ජනාධිපතිවරයෙකු වෙනුවට, පාර්ලිමේන්තුව විසින් තෝරා ගන්නා ලද ජනාධිපතිවරයෙකි. එම ජනාධිපතිවරයා, ජනතා ජන්දයෙන් තම ආසන්නයේ ජය තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි වූ, පාර්ලිමේන්තුව නම්ත්‍රිවරයෙකි. ශ්‍රී ලංකාවේ නියෝජිත ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ ඇති අරුමුදය ගැන තවත් කීමට ඇත්තේ කුමක්ද?

අරගලය යනු කුමය වෙනස් කරන ලෙස තරුණ ප්‍රජාවගෙන් ඉදිරිපත්වූ ඉල්ලීම්වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට පවතින කුමවේදය අසමත් වීමේ ප්‍රතිඵලයක් විය -

එය එවැනි ඉල්ලීම් ඉදිරිපත්කළ තුන්වැනි අවස්ථාව විය. විරෝධතාවය සහ ප්‍රතිරෝධය දැක්වීමේ පුරවැසි ව්‍යාපාරවල සටන් පාය සහ ඉල්ලීම් හරහා ප්‍රකාශීත “ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලන වින්තනයේ ස්වදේශීය සංවිධානයක්” බෙහිවීම උයන්ගොඩ විසින් ඉස්මතු කර පෙන්වයි, දේශපාලන සහ නිලධාරිවාදී පුහු පැලැන්තිය බුක්ති විදින බලතල මත සමාජමය සංවරණ සහ සංඛ්‍යාත ලෙස ක්‍රියා කරන ජන සහා පිහිටුවීම, ජන්දයෙන් තෝරී පත්වුවන් ඉවත් කිරීමේ අයිතිය සහ සෑපු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ අනෙකුත් යාන්ත්‍රණ සහ පුරවැසි ව්‍යාපාර ස්ථාපනය කිරීම, සහ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ සාකච්ඡා වලදී සහභාගීත්ව පුරවැසි සංවිධාන ස්ථාපනය කිරීම වැනි ප්‍රතිසංස්කරණ ඉල්ලා සිටීම ආදිය නියෝජිත පාර්ලිමේන්තු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ දීර්ශ කාලයක් තිස්සේ තිබූ අඩුපාඩා ආමන්ත්‍රණය කිරීමට යෙදිය හැකි පිළියම් පිළිබඳ අදහස් කිහිපයකි. පසුගිය මාස හතරක කාලය තුළ දී පුරවැසි ව්‍යාපාරයෙහි මැදිහත්වීම් ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලනයට සම්පූර්ණයෙන් ම නව මානයක් ද එක් කර තිබෙන අතර, එය දේශපාලනය තුළ පුරවැසියාගේ භුමිකාව අක්‍රිය බලාසිරින්නෙකුගේ භුමිකාවේ සිට සුපළරික්ෂාකාරී සහ සහභාගීත්ව දේශපාලන ක්‍රියාකාරීන්ගේ භුමිකාවක් දක්වා මාරුවීම සහිත ප්‍රහාරන් කරයි. එම සංතාන්ති ක්‍රියාවලිය, එතරම හිස් නොවන, එහෙත් සම්පූර්ණයෙන් ම නොසලකා හරින ලද මෙම සංකල්පවල අර්ථයට අනුකූල වන, අපගේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සහ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී-සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාමය පදනම් ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමට හා ගැහුරු කිරීමට අවශ්‍ය නව බුද්ධීමය හා දේශපාලන ගක්තියක් ද සපයා දී ඇති.¹²

අරගලය පොදු අවකාශයන් තුළ සහ මහජන පරික්ලේපනය තුළ මූල් බැස ගෙන වසරක කාලයක් ගෙවී ගොස් ඇති අතර ජනාධිපති ගේදාය රාජ්‍යපක්ෂ මහජා ඉල්ලා අස්වී මාස දහයක කාලයක් සම්පූර්ණ වී තිබේ. ජ්වන වියදම සහ උද්ධමනය තවදුරටත් ඉහළ මට්ටමක පවතින අතර, පෝලීම් සහ භාණ්ඩ හිගයන් පහව ගොස් තිබේ. ප්‍රවණෝධ්‍ය සහ ගැනීම සහ මෙම ව්‍යාපාරය දේශපාලන ග්‍රහණයට ගනු ඇතැයි යන විය නිසා අරගලයට මධ්‍යම පාන්තිකයින්ගෙන් ලැබුණු සහයෝගය ඩින්ලි ගොස් ඇති අතර, “කුමයේ වෙනසක්” ඉල්ලා සිටින සටන් පාය දැන් “ආණ්ඩුවට අවස්ථාවක් දෙන්න” යන ඉල්ලීම් සම්ග තරග කරමින් තිබේ. මෙම මේශ්‍ර පණ්ඩිව ලැබෙමින් පවතින්නේ රජය ‘තුස්ත විරෝධ්‍ය පනත් කෙටුවම්පත’ වැනි කුරිරු නිති සම්මත කර ගැනීමට සලකා බලමින් සිටින සහ ජනතාවගේ ජ්වන අවස්ථා කෙරෙහි දැඩි බලපැමි ඇති කළ හැකි ව්‍යුහාත්මක ගැලපීම් සිදු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ පරාසයක් සලකා බලමින් සිටින පසුබෑමක් තුළයි. “කුමයේ වෙනසක්” ඉල්ලා සිටින මෙම ව්‍යාපාරය ඒකාධිපතිවාදී ‘පොලිස් රාජ්‍යය’ විසින් යටපත් කරමින් තිබෙමේ සලකුණු පෙනෙන්නට තිබේ.¹³ පහසුවෙන් ලබා ගැනීමට තිබෙන උපකරණ, එනම් නීතිය සහ ආරක්ෂක අංශ, යොදා ගනීමින් මහජන විරෝධතාවලට එරෙහිව කටයුතු කිරීමට රජය කැසකවමින් සිටියි. එවැනි මූරණ්ඩුකම්වලට එරෙහිව කටයුතු කිරීම පිණස, විරෝධතා දේශපාලනය තැවත හැඩාගස්වාගෙන එහි ගක්තිය ගොඩනගා ගත හැක.

පසු කටයුතු

¹ ඩී.ඩී.එස්. ජේයරාජ්, "යටත් විෂ්තර පාලනයෙන් "පූරුණ ස්වරාජ්" (සම්බුද්ධ නිදහස) ඉල්ලා සිටිමෙන් සහ 1931 යාපනයේ රාජ්‍ය මණ්ඩල සහ මැතිවරණ වර්ණනය කිරීම ත්‍යාත්මක කිරීම මගින් යාපනයේ තරුණ කොංග්‍රසය ඉතිහාසයන විය" at <https://www.dailymirror.lk/opinion/75-Years-of-Independence-and-the-Tamils-of-Sri-Lanka/172-253544>

² සමන් ගුණදායා, "ශ්‍රී ලංකාවේ 1953 මහජන නැගිටීමේ (හරකාලයේ) පාඩම්", *World Socialist* වෙබ් අඩවිය, 2020 සැපැතැම්බර් 2, <https://www.wsws.org/en/articles/2020/09/02/hart-s02.html>

³ ශ්‍රී ලංකාවේ 1956 පළමු දෙමළ විරෝධී සංඛාරය සිභිපත් කිරීම, ටැම්ල් ගාචියන්, 2023 ජනවාරි 9, <https://www.tamilgirdian.com/content/remembering-1956-sri-lanka-s-first-anti-tamil-pogrom>

⁴ එම

⁵ ඩී.ඩී.එස්. ජේයරාජ් 1961 දෙමළ සතුයුගුහයට පළමු දිනයේ දුෂ්කර ආරම්භයක්, ගයිනෑන්ස්ල් විසින්, 2021 ජනවාරි 18, <https://www.ft.lk/columns/1961-Tamil-Satyagraha-has-baptism-of-fire-on-first-day/4-713351>

⁶ එස්.ඩී.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරනායකගේ පදනම වූ පංච මහා කුඩාණු හෙවත් පංච මහා බලවීගය තුළයේ එවකට සිටි සංස්යා වහනසේ, දේශීය වෛද්‍යවරුන්, ගුරුවරුන්, ගොවීන් සහ කමිකරුවන් ය.

⁷ ඩී.ඩී.එස්. ජේයරාජ් 'දෙමළ ජනතාවගේ 2021 'පොතුවිල් - පොලිගැඩි විරෝධතා පාගමන සහ 1961 'සත්‍යගුහය',

වේලි මිරි, 2021 පෙබරවාරි 13 <https://www.dailymirror.lk/opinion/Tamil-P2P-Protest-of-2021-and-the-Tamil-Satyagraha-of-1961/172-205729>

⁸ එම

⁹ ඩී.ඩී.එස්. ජේයරාජ් ""වත්කරයේ දෙමළ නායක සෞජ්‍යමූර්ති තොෂ්ඩමන්ගේ ප්‍රායෝගික දේශපාලනය," වේලි මිරි, 2019.09.01. <https://www.historyofceylontea.com/ceylon-publications/ceylon-tea-articles/pragmatic-politics-of-plantation-tamil-leader-saumiyamoorthy-thondaman.html> ද බලන්න.

¹⁰ ලංකා කමිකරු කොන්ග්‍රස් නායක ආර්. යෝගරාජන් 2021 මාර්තු 10 වෙනි දින වික් එන්ඩ් එකස්ප්‍රස් ක්‍රාපයේ අනතුරු අගවයි: "මුවුන්ට (වතු කමිකරුවන්ට) සාධාරණ ලෙස සලකන්නේ නැත්තම් මුවුන් රැඹිකල්වාදයේ බලා සිටින හස්තයට හසුවනු ඇති."

¹¹ මොවාරය ජේ. උයන්ගොඩ, "අරගලයේ අදහස් බරපතල ලෙස පැලකීම්", <https://groundviews.org/2022/07/19/taking-aragalaya-ideas-seriously/>

¹² එම

¹³ අරගලය, වසරකට පසු: ප්‍රතිතුස්ස පනත පක්ෂය නරක් කරයි, <https://www.sundaytimes.lk/230409/>

ආග්‍රිත ලේඛන

චිවෝවා නීල්. බිලෝබැක්: ශ්‍රී ලංකාවේ භාෂාමය ජාතිකවාදය ආයතනික පිරිහිම් සහ ජනවාර්ගික ගැටුම ස්වැන්කරුවන් විශ්වවිද්‍යාල මුද්‍රණාලය, 2004

මේනත්, ජේම්ස්. The Expedient Utopian: Bandaranaike and Ceylon. කේම්බුඩ් විශ්වවිද්‍යාල මුද්‍රණාලය, 2009 මාර්තු 19

මරිටිස්, අයි., බරක්, එස්., බෙරේබා, එම්., සේන්ස් කොරෝස්, එච්. "ලොකයේ විරෝධතා පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් 2006 - 2020", ලොකයේ විරෝධතා,

පැල්ලේව් මැක්මිලන්, 2022, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-88513-7_2

තම්බයියා, එස්.ජේ., බුදුදහම පාවා දුන්නේද?: ශ්‍රී ලංකාවේ ආගම, දේශපානය සහ ප්‍රව්‍යෙන්ත්වය. විකාගෝ විශ්වවිද්‍යාල මුද්‍රණාලය 1992

රිජින්ස් විලියම භොවාර්ඩ්. ලංකාව: නව ජාතියක උහතෙක්වීමෙන්. ප්‍රින්ස්ට් විශ්වවිද්‍යාල මුද්‍රණාලය, 2016

අපට ලොක්කන් නැතුවම බැරි දී? පශ්චාත් අරගල¹ දේශපාලන කන්දර්ජය පිළිබඳ මහජන අදහස් විමසීමක්²

විදුර මූණසිංහ* සහ ප්‍රභාත් නේමන්ත කුමාර **

2022 අගෝස්තු සහ සැප්තැම්බර් මාසවලදී

දිවයිනේ පුදේශ හයක නීතිය හා සමාජ හාරයෙන් සිදුකළ සම්මුඛ සාකච්ඡා මාලාවක් පදනම් කරගනිමින් අරගලයෙන් පසු දේශපාලන පසුවීම සම්බන්ධයෙන් ජනතා අදහස් විශ්ලේෂණයක් කතුවරයා විසින් ඉදිරිපත් කරයි.

සාරාංශය

මෙම ලිපිය පදනම් වන්නේ 2022 අගෝස්තු හා සැප්තැම්බර් මාසවල නීතිය හා සමාජ හාරය විසින් ප්‍රධාන කාරණාවන් 2 ක් සම්බන්ධයෙන් මහජන අදහස් විමසුනු පිණිස දිවයිනේ පුදේශ 6 ක සිදුකළ සම්මුඛ සාකච්ඡා මාලාවක් මතය. එකී කරුණු 2 වන්නේ:

1. ගෝධ්‍ය රාජ්‍යාංශ ජනාධිපතිවරයාගේ ඉල්ලා අස්ථිම සමග ශ්‍රී ලංකා පොදුජන පෙරමුණ විසින් සිය ජනාධිපතිවරයා ලෙස එක්සත් ජාතික පක්ෂ නායක රනිල් විකුමසිංහ පත්කර ගැනීමත් සමග නිදහසින් පසු මෙරට පක්ෂ දේශපාලනයේ ප්‍රධාන කළඩුරු දෙක වූ එජාප සහ ශ්‍රීලංකිප බෙදීම කෙරෙහි කවර බලපෑමක් ඇතිනි³

සහ

2. මහා රාජ්‍යක් සේ තැග ආ අරගලය ජනතාව විසින් රාජ්‍ය නායකයා පලවා හැරීමත් සමග නීර්මාණය වූ අරගලය අවිනිශ්චිත දේශපාලන තත්ත්වය තුළ එක්වරම බැස ගියේ ඇයි යන කාරණාවන්ය.

මහජන අදහස් මත පදනම්ව කතුවරුන් මෙහිදී ප්‍රධාන කරුණු 3 ක් ගෙනහැර දක්වයි. එනම්,

1. ප්‍රධාන කළඩුරු දෙක නියෝජනය කරන පක්ෂ අතර වෙනසක් ඇතැයි ජනතාවගෙන් වැඩි පිරිසක් තවදුරටත් පිළිනොගන්නා නමුත් ශ්‍රීලංකිප / ශ්‍රීලජාප සංකල්ප ලෙස ප්‍රවර්ධනය කරනු ලැබ ඇති දේශීයත්ව- සිංහල-බෞද්ධ- ගැමී ආධිපත්‍යය පිළිබඳ අදහස්වලට තවමත් ජනතාව තුළ පිළිගැනීමක් ඇත. අනාගතයේදී ද එම අදහස් දේශපාලනය තුළ තීරණාත්මක වියහැකි නමුත් කවර පක්ෂයක් / නායකත්වයක් එම අදහස් නියෝජනය කිරීමේ සුජාතානාවය හිමිකර ගැනීමේ හැකියාව ලැබේද යන්න මේ වන විට කිව නොහැක.

* විදුර මූණසිංහ නීතිය හා සමාජ හාරයේ ජේජී පර්යේෂකයකු ලෙස කටයුතු කරයි.

** ප්‍රභාත් නේමන්ත කුමාර නීතිය හා සමාජ හාරයේ සහකාර පර්යේෂකයකු ලෙස කටයුතු කරයි.

2. ජනතාව පැවැති තත්ත්වයට එරෙහිව බරපතල ලෙස විරෝධය දැක්වූ නමුත් එතැනින් එහාට රාජ්‍ය පාලනය සම්බන්ධයෙන් වන තීරණ සම්බන්ධයෙන් මැදිහත්වෙමින් ආණ්ඩුකරණ ක්‍රියාවලිය හා දිගින් දිගටම විවේචනාත්මකව සම්බන්ධවීමේ වුවමනාවක් ජනතාවට නොවූ අතර ඒ සඳහා තමන්ට හැකියාව ඇතැයි ජනතාව විශ්වාස නොකරති. ඔවුන්ට අනුව එය තමන්ට වඩා දේශපාලනයේ දැනුම් තේරුම් ඇති 'ලොක්කන්ගේ' වැඩිකි. අරගලය, බලය සම්බන්ධයෙන් වන සුසසදමාරුයි විතැන්වීමක් ලෙස හාර ගැනීමට ජනතාවගේ සුදානමක් ඇති බවක් පෙනෙන්නට තැත්.

3. මෙරට දේශපාලනය තුළ අනුග්‍රාහක සම්බන්ධය තීරණාත්මකය. ප්‍රධාන දේශපාලන පස්ස තැවත නැවත බලයට පත්වන්නේ මෙම ක්‍රියාදාමය හරහාය. අරගලයත් සමග මෙම සම්බන්ධය මේ වන විට දුර්වලව ඇති අතර සාම්ප්‍රදායික ප්‍රධාන දේශපාලන පස්ස නොවන බලවේග වෙත ඉඩක් විවාත වී ඇත්තේ මේ හරහාය. නමුත් නව පාලනය තුළ පැරණි පස්ස තැවත සිය අනුග්‍රාහක දේශපාලන ජාලය ගක්කීමින් කරමින් සිරින අතර ඉදිරි මැතිවරණයකදී එය තැවත වරක් තීරණාත්මක භූමිකාවක් ඉටු කරනු ඇතු.

මෙය අනාගතයේදී මැතිවරණ තුළින් බලය ලබාගැනීමට අභේකා කරන පැරණි ප්‍රධාන කඩවුරු දෙකට පිටතින් වන ඕනෑම බලවේගයකට මුහුණ දීමට සිදුවන ප්‍රධාන අභියෝගයකි. අනෙක් අතට අනුග්‍රාහක දේශපාලනය විසින් දේශපාලනය සාමාන්‍ය ජනයාගේ නොව දේශපාලන ප්‍රභුන්ගේ බලපුදේශයක් බවට පත්කාට ඇත. පාර්ලිමේන්තු දේශපාලනයෙන් ඔබවට දේශපාලන බලය අභ්‍යාස කරන ජනතාවක් නිර්මාණය කරන සත්‍ය පුරවැසි දේශපාලනයක් වෙනුවෙන් ජනතාව ආමත්තණය කරන පාර්ශ්වයන්ට ඇති පැවැති අභියෝගය වන්නේ මෙයයි.

කන්දුර්සය

2019 වසරේදී ගෙෂ්‍යාහය රාජ්‍යපක්ෂ ජනාධිපතිවරණය ජයගන්නේ මෙරට ඉතිහාසයේ ජනාධිපතිවරයෙක් ලබාගත් වැඩිම ජන්ද සංඛ්‍යාව වන 69 ලක්ෂයක් ජන්ද⁴ හිමිකර ගනිමිනි.⁵ අනතුරුව එලැංඩ් මහාමැතිවරණයෙදී ඔහුගේ පස්සය වූ ශ්‍රී ලංකා පොදුජන පෙරමුණ පාර්ලිමේන්තු ආසන වලින් 2/3 කට වැඩි ගණනක් දිනාගැනීමට සමත්වූ අතර අනතුරුව 20 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංගේධනය හරහා සිය විධායක බලය තවදුරටත් වරධනය කරගන්නට කටයුතු කරන ලදී. මේ

අනුව ඔහු සහ ඔහුගේ පස්සයට 1977 දී පත්වූ ලේ.අර්. ජයවර්ධනගේ රජය හිමිකරගෙන තිබූ බලය වැනිම වූ ගක්කීමත් බලයක් විධායකය හා ව්‍යවස්ථාදායකය තුළ හිමිව පැවතිනි. එම බලය තවදුරටත් ස්ථාවර ලෙස පෙනීගියේ ජනාධිපතිවරයාගේ ජන්ද පදනම බොහෝ සෙයින්ම බහුතර සිංහල ජනවාරික පදනමකින් සමන්විත වූ බැවිති.⁶ එසේ තිබියදී බලයට පත්ව වසර දෙකක් ගතවේදී ගෙෂ්‍යාහය රාජ්‍යපක්ෂ ජනාධිපතිවරයා සහ ඔහුගේ රජයට එරෙහිව බලවත් ජනතා විරෝධයක් මතුවේ එන්නට වූ අතර එකී විරෝධය මූලික වශයෙන් එල්ලවුයේ ඔහු සහ ඔහුගේ පස්සය වැඩි වශයෙන් ජන්ද හිමිකරගත් රටේ දකුණේ බහුතර සිංහල ප්‍රදේශවලිනි.

කොළඹ නගරය හා පරිවාරයේ නගර මූලික කරගනිමින් රටේ විවිධ ස්ථානවල ක්‍රියාත්මක වූ උද්‍යෝග්‍ය 2022 මාරුතු 31 වන දින ජනාධිපතිවරයාගේ පුද්ගලික නිවස ආසන්නයේ පවත්වනු ලැබූ විරෝධතාව සමග නව අදියරකට පිවිසෙන ලදී. එතැන් සිට වැඩි ජවයකින් යුතුව දිනෙන් දින ඉහළ ගිය උද්‍යෝග්‍ය ව්‍යාපාරය අප්‍රේල් 9 වන දින සිට ජූලි 22 දක්වා ගාල මුවදාර පිටිය හා ඒ ආශ්‍රිත ජනාධිපති ලේකම් කාර්යාලය අවට භූමිය අත්පත් කරගනිමින් නිර්මාණය වූ 'අරගලනුමිය'⁷ මූලික කරගනිමින් වඩා වඩා තීවු ලෙස ක්‍රියාත්මක විය. මේ කාලය තුළ මූලින් මූදල් අමාත්‍යවරයාටද පසුව අග්‍රාමාත්‍යවරයා සහ කැබිනට් මණ්ඩලයටද ඉල්ලා අස්ථිමට සිදුවිය. අවසානයේ ජනාධිපති ලේකම් කාර්යාලය, අග්‍රාමාත්‍ය කාර්යාලය, ජනාධිපති මනදිරය සහ අග්‍රාමාත්‍ය නිල නිවස වූ අරලියගහ මනදිරය ජනතාව විසින් අත්පත් කරගැනීමත් සමග ජනාධිපතිවරයා ඉල්ලා අස්ථිම සිදුවිය. ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසයේ පැවති රජයන් බලයෙන් පහකිරීම සඳහා සන්නද්ධ කුරලි දෙකක් (1971 සහ 1987-89) ක්‍රියාත්මක වී ඇති අතර ඒ දෙකම් රාජ්‍ය මුදලනය ඉදිරියේ අසාර්ථක විය.⁸ නමුත් 2022 වසරට සිදුවූ උද්‍යෝග්‍ය ව්‍යාපාරයේ කැඳී පෙනෙන හා සුවිශ්චීම ලක්ෂණය වූයේ එය බෙහෙවින් සාම්කාමී ජන තැගැරීමක් වීමත්, එයට පැවති ආණ්ඩුව හා ජනාධිපතිවරයා පලවා හැරීමට හැකිවීමත් නිසාවෙනි.

නමුත් ආණ්ඩුවම ව්‍යවස්ථාවේ ප්‍රතිපාදන අනුව යමින් පාර්ලිමේන්තුවේ 2/3 ක බහුතරය හිමි ශ්‍රී ලංකා පොදුජන පෙරමුණ විසින් නව ජනාධිපතිවරයා ලෙස පාර්ලිමේන්තුවේ එක් අසුනක් පමණක් හිමි එක්සන් ජාතික පස්සයේ නායකයා වූ රතිල් විකුමසිංහ පාර්ලිමේන්තුවේ බහුතර ජන්දයෙන් ගෙෂ්‍යාහය රාජ්‍යපක්ෂගේ ඉතිරි ඔරු කාලය සඳහා තෝරා පත්කර ගැනුනු අතර ඒ හරහා තැවතත් බලය අහිමිව සිට ශ්‍රී ලංකා පොදුජන පෙරමුණට ආණ්ඩුවක් පිහිටුවා ගැනීමේ

හැකියාව ලැබේන. රනිල් විකුමසිංහ ජනාධිපතිවරයා ලෙස මහජන විරෝධතා ව්‍යාපාරය මරධනය කිරීමට කටයුතු කළේ තුස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත ඇතුළු සියලු මරධන නීති යොදාගනීමින් විරෝධය දැක්වීමට පමණක් නොව භාෂණයේ හා රස්වීමේ නිදහසට ඇති මහජන අවකාශය පවා හකුලුවමිනි. මේ දැඩි මරධනීය වතාවරණය නිර්මාණය කිරීමට හැකිවීම රට පෙර ජනතා උද්සේෂණය ඉදිරියේ විධායක බලය අක්ෂීය තිබූ තත්ත්වය තුළ සිතීමට පවා නොහැකි තරමේ එකක් විය. වඩාත් පුදුම් සහගත කාරණය වූයේ ජයග්‍රාහීව පැවැති උද්සේෂණය ව්‍යාපාරයේ රු පහර නව මරධනය හමුවේ වේගයෙන් බලාපොරාත්තු නොවූ ලෙස බැසයාම්ත්, ජනතාව වේගයෙන් අරගලය අතහැර යලි සාමාන්‍ය පිළිතය වෙතට පිවිසීමත්ය. දැඩි මරධනය ඉදිරියේ පවා විවිධ මට්ටමින් විරෝධයෙන් ප්‍රකාශමාන වන නමුදු ඒවා අප්‍රේල්-ජූලි කාලයේ පැවැති ආකාරයේ දැවැන්ත සමුහ මහජන සහභාගිත්වයකින් යුතු හෝ තීව්තාවයකින් යුතු ඒවා නොවේ.

ප්‍රධාන නිරීක්ෂණ

පසුගිය මාස කිහිපය තුළ ප්‍රධාන දේශපාලන දෙක පැවැත්‍රී පෙනී යන ප්‍රධාන නිරීක්ෂණ දෙකක් අපට හඳුනාගත හැකිවිය. එනම්,

1. මෙරට තීදහසින් පසු පැවැති ප්‍රධාන දේශපාලන කැඳවුරු දෙක අතර වෙනස වඩාත් පැවු වී ඇත. ඇත්ත වශයෙන්ම 2019 දී 69 ලක්ෂයක ජනතාව විසින් ප්‍රතික්ෂේප කළ තැනැත්තාව, එකී මැතිවරණයේ ජයග්‍රාහී පක්ෂය විසින් රටේ විධායකයේ ප්‍රධානීය බවට පත්කරනු ලැබේ ඇත. එනම් ජනතාව පක්ෂ වූ කණ්ඩායම විසින් ජනතාව ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබූ තැනැත්තාව බලයට පත්කාට ඇත. මෙය මෙරට දේශපාලනය තුළ පෙර නොවූ සංසිද්ධියකි.
2. ජනතාව ලක්ෂ ගණනින් පාරට බැස විරෝධය දක්වනු ලැබූයේ රට වසර දෙකකට පෙර තමන් විසින් බහුතර ජන්දයකින් බලයට පත් තැනැත්තා සහ මහුගේ පක්ෂයට එරෙහිවය. එකී විරෝධතා ක්‍රියාදාමය තීදහසින් පසු මෙරට ඉතිහාසයේ පෙර නොවූවිරුවකි. මැතිවරණයෙන් මෙහිට ජනතාව දේශපාලන ක්‍රියාවලිය වෙත මැදිහත්වෙමින් පාලනයේ තීරණාත්මක මරමස්ථාන අත්පත් කරගනීමින් බලය සියතට ගන්නා ලදී. නමුත් එතැනින් ඔබට ආණ්ඩුකරණය තුළ ජනතාව සිය බලය අභ්‍යන්තරය කරනු ලබයි. එනම්, එම ප්‍රධාන නිරීක්ෂණ දෙකක් අපට හඳුනාගත හැකිවිය.

ලෙස මැදිහත්වනු වෙනුවට බහුතර ජනතාව ඉතා පහසුවෙන්ව පෙර සිටි මැතිවරණ දේශපාලනයට පමණක් සිමා වූ තත්ත්වයට පත්ව ඇත.

මිළගට අප ඉදිරියේ වූ ගැටුපුව වූයේ මෙම නව අත්දැකීම දෙක විසින් මෙරට අනාගත දේශපාලනයේ කවර ප්‍රතිඵලයක් ජනිත කරනු ඇතිද යන්නයි. ප්‍රධාන දෙක වූ ප්‍රසුරිය මාස කිහිපයක කාලය තුළ සිදුවූ මේ සුවිශේෂී ක්‍රියාදාමය සම්බන්ධයෙන් විවිධ විශ්ලේෂණ, සාකච්ඡා, සංවාද මේ වන විට සිදුවෙමින් පවතී. නමුත් මේ බොහෝමයක් සමාජයේ කැඩී පෙනෙන දේශපාලනික හා මතවාදීමය වශයෙන් කිසියම් ඉහළ ස්ථානයට සිමා වී ඇත. මේ තත්ත්වය තුළ මෙරට සාමාන්‍ය ජනය මේ තත්ත්වය දැකින්නේ කෙසේද යන්න කෙරෙහි අපගේ අවධානය යොමුවූයේ ඉහත කි දැවැන්ත දේශපාලන පෙරලියට පෙරමුණ ගත්තේදී, අනාගතයේ පැවැත්ත්වෙනු ඇති මැතිවරණයකදී තීරණාත්මකව මේ රටේ අනාගත දේශපාලනය සම්බන්ධයෙන් තීරණය කරනු ඇත්තේදී ඔවුන් වන බැවිනි. ඔවුන් වෙතින් පළවන අදහස් ඇසුරින් මෙරටේ අනාගත දේශපාලනය සම්බන්ධයෙන් කවර ගම්ඛමානයන් හඳුනා ගැනීමට හැකිවනු ඇතිද යන්න සම්බන්ධයෙන් අපගේ අවධානය යොමු විය.

ක්‍රියාවලිය

ඉහත කි අරමුණු සහිතව අහඩු ලෙස තොරාගනු ලැබූ පිරිමින් 25 ක් සහ කාන්තාවන් 25 ක් සමඟ 2022 අගාස්තු සහ සැපේතුම්බර් මාස දෙක තුළ දීරිස සම්මුඛ සාකච්ඡාවන්හි අඩි තීරණ විමු. සම්මුඛ සාකච්ඡාවට ලක්කළ පිරිස වයස අවු. 22 සිට 78 දක්වා විවිධ වයස් මට්ටම්වලට අයත් වූ අතර වංත්තීමය වශයෙන් ගොවීන්, ඩීට්රියින්, දෙදිනික වෙතන බලන කමිකරුවන්, රජයේ සේවකයින්, පුද්ගලික අංශයේ විවිධ මට්ටම්වල රැකියාවේ නියුතු පිරිස්, ලොතරයයි විකිණීම වැනි විවිධ සුළු වෙළඳාම්වල තීරණ වන පිරිස්, විශාලිකයින් (ගුරු, විද්‍යාල්පති, ආරක්ෂක අංශ), සුළු ක්‍රියාත්මකරුවන් යනාදී වශයෙන් විශාල විවිධව්‍යකින් යුතු වූවේ වූහ. මෙම සම්මුඛ සාකච්ඡාවන්හි අඩි තීරණ විමු. එම පිරිස තොරාගනු ලැබූයේ පුද්ගලික 5 කිනි. එහිදී 2019 දී මැතිවරණයේ බහුතර බලයක් ලබාගත් ශ්‍රී ලංකාවේ සිංහල බහුතරයක් වෙශේන සහ ගේධානය රාජපක්ෂ හා මහුගේ ශ්‍රී ලංකා පොදුජන පෙරමුණට වඩාත් තීරණාත්මක වූ හා එකී මැතිවරණ ව්‍යාපාරය හා විවිධාකාරයෙන් සම්බන්ධිත පුද්ගල 4ක් තොරා ගැනුනි. එනම්,

හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කය - මෙය රාජපක්ෂ පවුලේ සාම්ප්‍රදායික බල කළුවුර ලෙස සැලකෙන අතර 2019 ජනාධිපතිවරණයේදී හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රකාශිත ජන්ද වලින් 66.17% ක්¹⁰ ද, 2020 මහාමැතිවරණයේදී ප්‍රකාශිත ජන්දවලින් 75.1% ක්¹¹ ද ලබා ගැනීමට පිළිවෙළින් ගෝජ්‍යාභය රාජපක්ෂ සහ ඔහුගේ ශ්‍රී ලංකා පොදුජන පෙරමුණ සමත් විය.

කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය - 2019 මැතිවරණයේදී හිටපු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ මෙම දිස්ත්‍රික්කයෙන් තරග කරනු ලැබේනි (මැතිවරණයෙන් පසු ඔහු අග්‍රාමාත්‍යවරයා ලෙස පත්කරනු ලැබේනි). ඔහුගේ ශ්‍රී ලංකා පොදුජන පෙරමුණ 2020 මහාමැතිවරණයේදී කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රකාශිත ජන්ද වලින් 66.9% ක්¹² ලබාගත් අතර ඊට පෙර 2019 වසරේදී පැවැති ජනාධිපතිවරණයේදී ගෝජ්‍යාභය රාජපක්ෂ එම දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රකාශිත ජන්ද වලින් 66.92% ක්¹³ ලබා ගන්නා ලදී.

අනුරාධපුර සහ පොලොන්නරුව දිස්ත්‍රික්ක - මෙම දිස්ත්‍රික් දෙක සාම්ප්‍රදායිකව ශ්‍රී ලංකාවේ සිංහල ගොවී ජනතාව වැඩි වශයෙන් පිටත්වන දිස්ත්‍රික්ක වන අතර ජන්දවලදී ගැමී සිංහල ජනයා වෙත කෙරෙන ආමත්තුණවලදී මෙම බොහෝවිට මෙම දිස්ත්‍රික්ක ඉලක්ක කරනු ලබයි. 2019 ජනාධිපතිවරණයේදී ගෝජ්‍යාභය රාජපක්ෂගේ මැතිවරණ ව්‍යාපාරයේ පලමු ජනරාලය අනුරාධපුර නගරයේ¹⁴ පවත්වනු ලැබූ අතර මැතිවරණයෙන් තෝරී පත්වීමෙන් පසු ඔහු ජනාධිපතිවරයා ලෙස දිවුරුම් දෙන ලද්දේ ද අනුරාධපුරයේ පිහිටි බොද්ධයන්ගේ ප්‍රධාන ප්‍රතිඵල සේර්වායක් වූ රුවන්වැලි සැ පරිග්‍රයේදී ය.¹⁵ 2019 ජනාධිපතිවරණයේ දී එම දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රකාශිත ජන්දවලින් 67.95% ක්¹⁶ ලබාගැනීමට ගෝජ්‍යාභය රාජපක්ෂ සමත වූ අතර 2020 මහමැතිවරණයේදී ඔහුගේ ප්‍රකාශිත ජන්දවලින් 58.97% ක්¹⁷ ලබා ගන්නා ලදී.

පොලොන්නරු දිස්ත්‍රික්කය හිටපු ජනාධිපති මෙත්පාල සිරිසේන නියෝජනය කරන දිස්ත්‍රික්කය වන අතර (2015 දී රාජපක්ෂ පවුල් පාලනයට එරෙහිව යමින් විපක්ෂය හා එක්ව තරග වැද ජනාධිපති දුරයට පත්වූ) ඔහු මෙවර මහමැතිවරණයේදී රාජපක්ෂවරුන් සමග එක්ව ශ්‍රී ලංකා පොදුජන පෙරමුණින් එම දිස්ත්‍රික්කයෙන් තරග වැදුනි. 2019 ජනාධිපතිවරණයේ දී එම දිස්ත්‍රික්කයේ ප්‍රකාශිත ජන්දවලින් 73.66% ක්¹⁸ ලබාගැනීමට ගෝජ්‍යාභය රාජපක්ෂ සමත්වූ අතර 2020 මහමැතිවරණයේදී ඔහුගේ ප්‍රකාශිත ජන්දවලින් 53.01% ක්¹⁹ ලබාගැනීමට සමත් විය.

මෙම අනුරාධපුර හා පොලොන්නරුව දිස්ත්‍රික්ක දෙක විශේෂ වූ තවත් හේතුවක්වූයේ ගෝජ්‍යාභය රාජපක්ෂ ජනාධිපතිවරයා විසින් ගනු ලැබූ වචාත් විවේචනයට ලක්වූ තීරණයක් වූ රසායනික පොහොර තහනම නිසා වචාත් බලපෑමට පත්වූ ගොවී ජනතාව වෙසෙන දිස්ත්‍රික්ක දෙකක් විමසි.

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ මීගමුව ජන්ද බල පුදේශය - සාමාන්‍යයෙන් ශ්‍රී ලංකා හෝ ඒ සම්බන්ධ කළුවුරට මැතිවරණවලදී අවාසිදායක ප්‍රතිඵල ලැබෙන මෙම බලපෑදේශය තුළ 2019 පාස්කු ඉරිදා දින මරාගෙන මැරෙන බෝම්බ ප්‍රහාරයට ලක්වූ කුව්වාපිටිය දේවස්ථානය පිහිටා ඇති. මෙය කතෝලික ජනයා බහුතරයක් වෙසෙන පුදේශයකි. පාස්කු ඉරිදා ප්‍රහාරයෙන් මියගිය හා තුවාල ලැබූ බොහෝ දෙනෙනකු මෙම පුදේශය හෝ ඊට තදාසන්න පුදේශවල අයවුලුන් වෙති. 2019 ජනාධිපතිවරණයේදී මෙම පුදේශය ප්‍රහාරයෙන් ප්‍රකාශිත ජන්ද වලින් 66.92% ක්²⁰ ලබා ගන්නා ලදී.

ඉහත කි පුදේශ 4 ට අමතරව ගෝජ්‍යාභය රාජපක්ෂගෙන් පසු පත්වූ වර්තමාන ජනාධිපති රතිල් විකුමසිංහගේ ජන්ද බල පුදේශය²² වන කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ මැද කොළඹ සහ සාම්ප්‍රදායිකව ශ්‍රී ලංකා විරෝධී කළුවරේ ප්‍රබල ආසනයක් ලෙස සැලකෙන එම දිස්ත්‍රික්කයේම බොයල්ල ජන්ද බලපෑදේශ තොරාගනු ලැබේනි. 2019 ජනාධිපතිවරණයේදී ගෝජ්‍යාභය රාජපක්ෂට මැද කොළඹ හා බොයල්ල ආසනවලින් හිමිකරගත හැකිවුයේ ප්‍රකාශිත ජන්ද වලින් පිළිවෙළින් 16.39% ක්²³ සහ 41.76%²⁴ කි. 2020 මහමැතිවරණයේදී ශ්‍රී ලංකා පොදුජන පෙරමුණ මෙම ජන්ද බලපෑදේශ 2 කින් ලබාගත්තේ ප්‍රකාශිත ජන්ද සංඛ්‍යාවෙන් පිළිවෙළින් 18.93% ක්²⁵ සහ 38.67%²⁶ කි.

සාම්ප්‍රදායික ප්‍රධාන දේශපාලන කළුවුරුවලුට තවදුරටත් පැවැත්මන් තිබේද?

ප්‍රශ්නය නිදහස් ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසය පුරාවට මෙරට නියෝජිත ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ ලක්ෂණය වී ඇත්තේ එහි බලය හැමවිටම ප්‍රධාන කළුවුරු දෙකක් අතර

මාරුවෙන් මාරුවට පුවමාරු විමයි. මෙම කදවුරු මුලින් එක්සත් ජාතික පක්ෂය (එජ්ප) සහ ලංකා සමසමාජ පක්ෂය (සමසමාජ), ලංකා කොමිෂනිස්ට් පක්ෂය (කොප) විසින් ද, පසුව එජ්ප සහ ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය (ශ්‍රීලනිප), සමසමාජ, කොප සහාග විසින් ද නියෝජනය කරනු ලැබේ. මේ කදවුරු ජනතාව වෙත තමන්ව ඉදිරිපත් කරනු ලැබූයේ සැම අතින්ම පාහේ එකිනෙකට පසමිතුරු කදවුරු දෙකක් ලෙසිනි. 1970 මහමැතිවරණයේදී ආර්ථික, සමසමාජ සහ කොප ඇතුළත් සමග පෙරමුණ වෙනුවෙන් ආර්ථික නායිකා සහ අග්‍රාමාත්‍ය ඩුර අපේක්ෂකාව වූ සිරමාවේ බණ්ඩාරණායක විසින් ජනතාව වෙත ඉදිරිපත් කළ මැතිවරණ ප්‍රකාශනයේ ඇය මෙසේ කියයි.

“ධනපතිවාදය දිනෙන්දින දස ඇති විභිඳුවන රහැන් කපා දැමීමට එතුමා (එස්.චිඩ්.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරණායක) ඩිනැම වේලාවක සටනට සූදානම්ව සිටියේය. නහය විද රහැන කොටකර දනපති ආර්ථික ක්‍රමය සමාජවාදී කණුවෙහි බැඳ තබා මහජන ආර්ථික ක්‍රමයක් ගොඩනැගීම එතුමාගේ බලාපොරාත්තුව විය. එතුමා සිංහල හාඡාවේ විරයා ය. අප මූත්‍රන්මිත්තන් සිය දිවි දෙවැනිකාට රෙක දී ඇති අසමසම දායාදයක් වූ රකවරණය දුන් ගෞෂේය පුද්ගලයා එතුමාය. අධිරාජ්‍යවාදය නිසා දිරාපත් වූ හාඡාව හා ආගම පෙශ්ණය කරන අතර සුළු ජාතින්ගේ හාඡාව හා සංස්කෘතිය ද අප විසින් පෙශ්ණය කරන්නෙමු.” (බණ්ඩාරණායක 1970, 2)

ශ්‍රීලනිප ප්‍රමුඛ මෙම කදවුර අධිරාජ්‍ය විරෝධී, වාමවාදී, සූහසාධනවාදී, සිංහල-බෙංද්ධ, ග්‍රාමීය ජන්ද පදනමක් සහිත, දේශීය සංස්කෘතිය රකින, පහළ හා මධ්‍යම පාංතිකයින් වෙනුවෙන් කැපවුනු කදවුරක් ලෙස හැමවීම පාහේ නිරුපණය වී තිබේ.²⁷ එක්සත් ජාතික පක්ෂය ප්‍රමුඛ අනෙක් කදවුර හැමවීම පාහේ තමන්ව ජනතාව වෙත ප්‍රක්ෂේපනයකාට ඇත්තේ බටහිර (ලෝකය යන අතට) පක්ෂපාත, දන්ශ්වර ආර්ථික සංවර්ධනය කෙරෙහි දිගානත වූ, ප්‍රායෝගික ප්‍රවේශයක් ගන්නා, දනපතියන්ගේ ධාරාවක් ලෙසිනි. එම පක්ෂයට අනුව ඉතිහාසය පුරා එය කැපවී ඇත්තේ පාර්ලිමේන්තු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, නිදහස් වෙළඳාම ඔස්සේ ආර්ථික සමාද්ධිය ලාඟ කරගැනීම, පුද්ගල සාර්ථකත්වය, බහුවාරික සමගිය වෙනුවෙනි.²⁸ එජ්ප විරෝධී කදවුර විසින් දිගින් දිගටම එයට අලවන ලේඛනයට මෙම ලක්ෂණ මෙන්ම ආර්ථික කදවුර සිය ප්‍රවාරණ ව්‍යාපාතිය තුළ ප්‍රවර්ධනය කරන ලක්ෂණවලට හාතපසින් විරැද්ධ ලක්ෂණ (එනම් නාගරික / ලුම්පන්,

සිංහලයාට විරැද්ධ, දේශීය සංස්කෘතිය විනාශ කරන යනාදී වූ) අන්තර්ගත විය. ආර්ථික කදවුරේ හැමවීම ප්‍රරෝගාමියා ලෙසින් නිරුපිත එස්.චිඩ්.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරණායකගේ දේශපාලනය පිළිබඳ එජ්ප කදවුරේ ප්‍රතිචාරය වී ඇත්තේ ඔහු විසින් රට ප්‍රපාතය කරා ගෙනයිය බවත්, ඔහුගෙන් පසු ආර්ථික විසින් එකී ප්‍රතිපත්තියේම ගමන් කළ බවත්ය. ආර්ථික සම්බන්ධ එජ්ප කදවුරේ විවේචනය බොහෝටිට එහි ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය හා එය ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ වූවක් වී තිබේ.

“1956 දී බලයට පත් බණ්ඩාරණායක මහතා සිය දේශපාලනික හා ආර්ථික අත්හදාබැඳීම් වලින් ඉතා කෙටි කළත් තුළ රට ප්‍රපාතය කරා ගෙනාවේය. 1956 දී බණ්ඩාරණායක මහතා ආරම්භ කළ විනාශකාරී ප්‍රතිපත්තිය එහි අවසාන තාර්කික ප්‍රතිඵලය වෙත ගෙනයනු ලැබූවේ 1970-77 සිරමා මැතිණියෙගේ ආණ්ඩුවයි. 1956 සිට පැවැති ආර්ථික ආණ්ඩුවල කෙරුවාවල් පවතින දේවල් ආණ්ඩුවට පවරා ගැනීම මත පදනම් විය.” (වන්දුප්‍රේම 1997, 137)

කෙසේවෙතත් ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය අතින් මෙම කදවුරු දෙක අතර වූ වෙනස අවසන් කරමින් 1994 දී ආර්ථික ය ද විවාත ආර්ථිකය පිළිගන්නා ලදී. මේ නව තත්ත්වය සම්බන්ධයෙන් අදහස් දක්වන ලද සී.ඩී. වන්දුප්‍රේම වැනි එවකට එජ්ප කදවුරේ හිතෙශීන්ගේ අදහස වූයේ මේ සමග ශ්‍රී ලංකාවේදී දැසුණු ද්වි පක්ෂ ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක වන රටවල මෙන් මතවාදී වශයෙන් වෙනසක් නොවන (මුහුගේම වවනයෙන් කියන්නේ නම් දනවාදය හා සමාජවාදය අතර වන මාරාන්තික ද්වන්ද යුද්ධයක ස්වරුපය ගත් සටන වෙනුවට) රට පාලනය කරන ආකාරයේ පමණක් වෙනසක් පවතින ආණ්ඩුකරණ ආකාරියකට ශ්‍රී ලංකාවද පිවිසෙනු ඇති බවයි (1997, 124). කෙසේ නමුත් ආර්ථිකය සම්බන්ධයෙන් එකම ප්‍රතිපත්තියකට එලැඹුනා ද එහි තමන්ගේ සුවිශ්චිතාවක් ලක්ණු කිරීමට ආර්ථික කදවුර හැමවීම උත්සාහ දරා තිබේ. ඔවුන් දිගින් දිගටම සිය ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය හඳුන්වන ලද්දේ එජ්ප කදවුරේ නග්න විවාත ආර්ථිකය වෙනුවට රට මානුෂීක මුහුණුවරක් සහිතව ක්‍රියාත්මක කරන්නක් ලෙසිනි.

“අද ලොව පුරා ක්‍රියාත්මක වන්නා වූ තරගකාරී විවාත ආර්ථික ක්‍රමයට මානවවාදී මුහුණුවරක් ලබා දෙන බව 1994 දී අප ප්‍රකාශ කළේමු. එහි තේරුම විවාත ආර්ථිකයේ එල

ප්‍රයෝග්‍රන අතලොස්සකට තොව පොදු ජනතාවට ලබා දීමට කටයුතු කිරීමයි. වඩාත් පැහැදිලිව කිවහොත් විවෘත ආරථිකයේ එල ප්‍රයෝග්‍රන සමාජයේ පහළම මට්ටමේ දුගි දුප්පත් ජනකාටස්වලට ද ලැබෙන්නට සැලැස්වීමයි.” (ශ්‍රීලංකා 2001, 10)

ආරථික ප්‍රතිපත්තිය එසේ වූව ද, මෙම කදවුරු දෙක අතර බරපතල දැංච්‍රිටාදී වෙනසක් හැමවිම පාහේ සලකුණු කරමින් එජාප සතුරු කදවුරට එරහි බරපතල වෙනසක්ම සහිත කදවුරක් ලෙස මතවාදී කලාපයේ පෙනී සිටීමට ශ්‍රීලංකා ප්‍රමුඛ කදවුර 2020 අවසන් මහාමැතිවරණය දක්වාම සමත්ව තිබේ. ශ්‍රීලංකා කදවුරේ ප්‍රබල මතවාදී ප්‍රකාශකයකු වූ ගුණදාස අමරසේකර වැනි අය බරපතල ලෙස මෙම වෙනස සලකුණු කිරීමට ඉතා බලපෑම් සහගත ලෙස දායක වී තිබේ. 2011 වසරේදී ඔහු මෙසේ ලියයි.

“බණ්ඩාරණායක මහතාගේ ජයග්‍රහනය අප විසින් දැකගත යුත්තේ ධර්මපාල තුමා අපගේ ජාතික උරුමය සොයා ආරම්භ කළ ගමනේ රේඛා අවස්ථාව ලෙසයි. බණ්ඩාරණායක මහතාගේ අභාවයත් සමග අනාථ වූ ජනතාව බණ්ඩාරණායක මැතිණිය ව්‍යා රෝක්වූයේ ඇ වෙතින් සිය සිංහල බොද්ධ උරුමය සාක්ෂාත් කරගනු පිණිසය. සිය සංස්කෘතික පසුබිම මගින් ඒ උරුමය පිළිබඳ සවියේදායාකිතවයක් ලබා සිටී එතුම්ය විසින් ඒ සඳහා මෙරට උන් මාක්ස්වැනින් ද සඳහාගි කරගන්නා ලදහ. ජේ. ආර්. ජයවර්ධන විසින් 17 වසරක කාලය තුළ සිංහල බොද්ධ උරුමය විනාශ කරමින් ජාතික උරුමය-මානව හිතවාදී සමාජවාදී උරුමය පිළිබඳ කිසිදු අවබෝධයක් හැති කාපල්ල- බිපල්ලා ආජ්‍යා කරගත් නරුම පරපුරක් බිජිකිරීමයි. 2005 දී ජනතාව මහින්ද රාජක්ෂ බලයට පත්කරගන්නේ සිය ජාතික උරුමය රුහුණින් පහළ වූ නායකයෙකු අතින්වත් ඉටුකරගත හැකි වේ යන ප්‍රාර්ථනය උඩියි. ඔහු සවිත් පරාකුමලාභාගෙන් පසු රට එක්සේසත් කළ නරවරයා වශයෙන් හඳුන්වනු ලැබීම යුත්ති සහගත වෙයි.” (අමරසේකර 2011, 17-18)

2019 ජනාධිපතිවරණය වන විට මෙම කදවුරු අතර වෙනස බරපතල ලෙස සටහන්ව තිබේ. 2015-2019 කාල වකවානුව තුළ එජාපයේ නායක රත්න් විකුමසිංහ අග්‍රාමාත්‍යවරයා ලෙස කටයුතුකාට තිබීමත්, ඒ කාලය තුළ එජාප ප්‍රමුඛ රජයක් පැවතීමත්

නිසා 2019 වන විට ශ්‍රී ලංකා පොදුර්ග පෙරමුණ (ශ්‍රීලංකාපෙ) ප්‍රමුඛ කදවුරට²⁹ රට එරහිව විභාල විරෝධයක් ගොනු කිරීමට හැකිවී තිබේ. පාස්ක ප්‍රභාරය මූල්‍යකාට ගෙන එල්ල කරන ලද ජාතික ආරක්ෂාව සහතික කිරීමට අපොහාසත් වීම, සිංහල-බොද්ධයින් නෙතකා හැරීම, දේශීයත්වය පිටුදැකීම යනාදී වූ ශ්‍රීලංකා කදවුරේ සූපුරුදු සටන් පාඨ අතිගය තිවු ආකාරයකින් එජාප කදවුරට වෙත එල්ල කෙරුනු අතර එකී විවේචනයට ගොදුරු වූ ප්‍රකටම තනි වරිතය වූයේ අතිගය අසාර්ථක නායකයකු ලෙසින් සලකුණු කරනු ලැබේ තිබූ රත්න් විකුමසිංහ සි. ඒ අනුව රත්න් විකුමසිංහ හා ඔහුගේ කදවුර පරාජය කරමින් ගෝජාය රාජපක්ෂ හා ඔහුගේ ශ්‍රීලංකාපෙ (ශ්‍රීලංකාපෙ) කදවුරට දැවැන්ත මැතිවරණ ජයක් ජනතාව විසින් ලබාදෙන ලදී.

නමුත් වසර දෙකකට පසු ජනතා උද්‍යෝග්‍රැහි හමුවේ ශ්‍රීලංකාපෙ විසින් නැවත බලයට ගෙන එනු ලැබූයේ තමන් විසින් වේද්දනා නගනු ලැබේ ජනතාව විසින් ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබූ රත්න් විකුමසිංහ සි. අනතුරුව ඔහුගේ මූලිකත්වයෙන් ආණ්ඩුවක් පිහිටුවමින් ඔහුගේ පාලනය ඉදිරියට ගෙන යාමට එම පක්ෂය කටයුතු කරන ලදී. මේ අනුව ලංකා ඉතිහාසයේ පුරුම වතාවට එතිහාසිකව එකිනෙකට ප්‍රතිපක්ෂව සිටී සතුරු බලවේග කදවුරු දෙක කිසිදු ගැටුවකින් තොරව එක්ව සිටී. දැන් දෙපිලට බෙදී මේ කදවුරු දෙකට ජන්දය ලබාදුන් ජනතාව මෙය දැකින්නේ කෙසේද? මේ කදවුරු දෙකට හෝ ඒ දෙක විසින් එකිනෙකට පසම්තුරු ලෙස ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ මතවාදායන්ට ලාංකිය දේශපාලනය තුළ තවදුරටත් පැවැත්මක් තිබේද?

සම්මුඛ සාකච්ඡාවට ලක්කරනු ලැබූ 50 දෙනාගෙන් තවදුරටත් මෙම කදවුරු දෙකෙහි වෙනස අවධාරණය කළ පිරිස 10 ක් පමණ විය. ඒ සියලුදෙනා තවදුරටත් එජාපය කදවුරට (නියුත්ව රත්න් විකුමසිංහට) හෝ ශ්‍රීලංකාපෙ ට තමන් සහය පළකරන බව ප්‍රකාශිතවම් කියා සිටී අයව්‍යන් වූහ. ඔවුන් කදවුරු දෙකෙහි වෙනස්කම සලකුණු කළ කාරණාවන් පැහැදිලිව ලෙසම ඉහත ඉදිරිපත්කාට ඇති කරුණු (එකිනෙක කදවුරු විසින් ඉතිහාසය පුරා තමන්ව නිරුපණය කළ ආකාරය) හා සමගාමි විය.

එජාපයට පක්ෂව අදහස් දැක්වූ පිරිස එහි සූචිශේෂිතවය බෙහෙවින්ම ආරථිකමය එකක් ලෙස පුවා දක්වන ලදී. අනුරාධපුර ප්‍රදේශයේ එජාප හිතවන් ගොවියකු කියා සිටීයේ නිදහසින් පසු ඉතිහාසය පුරාම සිදුවූයේ එජාපය රජයක් විසින් ආරථිකයේ කිසියම් වර්ධනයක් අත්ථත් කරගත් පසු ශ්‍රීලංකා කදවුර ජාතිය හා ආගම

ද්‍රව්‍යීමා කරගනිමින් බලයට පත්ව එකී ආර්ථික සංවර්ධනය ආපසු හැරවීමට කටයුතු කිරීම බවයි. ඔහුට අනුව ශ්‍රීලංකා පාලනයන් තුළ ජනතාව නැවත ආර්ථික වශයෙන් අසිරුවට පත්වූ විට ඔවුන් හැමවීම නැවත එජාප රජයන් බලයට පත්කරවා ඇත. නමුත් ශ්‍රීලංකා පාලනය නැවත නැවතත් හැමවීම සිය පැරණි උපාය මාරුගයම යොදාගනිමින් බලය ලබාගත්තා බැවින් එජාප පාලනය කිසිදු තිරසාර ආර්ථික දියුණුවක් කරා මේ රට ගෙන යා නොහැකිව තිබේ.³⁰

වනාතමුල්ල පුදේශයේ එජාප යට හිතවත්ව කරුණු දැක්වූ කාන්තාවක් කියා සිටියේ එජාප පාලනයේ තුළ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ එජාප හා එජාප නොවන සියලු දෙනාට හිමිවන නමුත් ශ්‍රීලංකා පාලන කාලවල ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හිමිවත්තේ ඔවුන්ගේ ආධාරකරුවන්ට පමණක් බවයි.³¹ ඇයට අනුව ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් එකම ආර්ථික දැක්මක සිටිය ද, එය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී එජාප හා ශ්‍රීලංකා අතර වෙනස තවදුරටත් පවතී.

මිට ප්‍රතිපත් අදහසක සිටි කුරුණැගල පුදේශයේ අයකු කියා සිටියේ 2015-19 කාලයේ රතිල් විකුමසිංහ අගමැතිව සිටි යහපාලන රජය ආර්ථිකය හැසිරවූ අදුරදරි ආකාරය වර්තමාන ආර්ථික අරුධුදයට මග පැදු බවයි.³² එජාප ය ආර්ථිකය හැසිරවූ ආකාරය සම්බන්ධයෙන් විවේචනාත්මක වූ තවදුරටත් ශ්‍රීලංපාපෙ වෙත සහය දක්වීමින් අදහස් දැක්වූ හම්බන්තොට සූරියටුව පුදේශයේ සුළු ව්‍යාපාරිකයෙක් කියා සිටියේ කිසිදු එජාප පාලනයක් තුළ සිය පුදේශයේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය වෙනුවෙන් පියවර නොගත් බවත්, ඔවුන් යටිතල පහසුකම් නිරමාණය කළේ මහා පරිමාන ව්‍යාපාරිකයින්ට පහසුකම් සැලැසීම වෙනුවෙන් පමණක් බවයි. රට වෙනස්ව සාමාන්‍ය ගැමියන්ට අවශ්‍ය මහාමාරිග හා බෝත්කු පවා ඉදිකළේ ශ්‍රීලංකා කදුවරේ ආණ්ඩු විසින් ඔහු කියා සිටියේය.³³

කෙසේ නමුත් එජාප යට එරෙහිව ශ්‍රීලංකා (අද ශ්‍රීලංපාපෙ) වෙත සහය දක්වන ජනයා ඉදිරිපත් කළ තර්කයන් වැඩි වශයෙන් පදනම්ව තිබුණේ ආර්ථිකමය නොවන කාරණා සම්බන්ධයෙනි. ඔවුන් කියා සිටියේ වර්තමාන එකතුව අරගලය හේතුවෙන් ඇත්තු දේශපාලන අරාපිකත්වයට විසඳුම්ක් ලෙස තාවකාලිකව ගනු ලැබූ පියවරක් මිස එය දිර්ස කාලීනව සාර්ථක වන්නක් නොවන බවයි.

”එජාප කියන්නේ රතිල්ම නෙවෙයි. ඒ පිටිපස්ස අධිරාජ්‍ය ගැනී බලවේගයක් තිබෙනවා. ඒක පංතියක් තියෙළුනය කරනවා. පොහොටුවට ජන්දය දෙන්නේ ගම්වල සාමාන්‍ය පංතිය අය. යුත්ත්තී ඒක සපෞර්ට් කරන්නේ මධ්‍යම හා ඉහළ පාංතික අයට. පක්ෂ දෙක උඩින් එකතු වුනාට පහලින් ලොකු පැහිමක් බලාපොරාත්තු වෙන්න බැං. මේක පංති දෙකක්. ලොකු මිනිස්සුයි- පොඩි මිනිස්සුයි.“³⁴

දේශපාලන කදුවුරු අතර වෙනසක් පවතින බව තවදුරටත් අවධාරනය කරමින් එජාප විරෝධ කදුවුරක් සලකුණු කළ අය කියා සිටියේ මේ අවස්ථාවේ පවා ආර්ථිකය සම්බන්ධයෙන් රතිල් විකුමසිංහ කිසියම් තාවකාලික පැලැස්තරයක් ඉදිරිපත් කළහැකි නමුත් එතැනින් ඔබබෙහි දිර්ස කාලය තුළ මේ කදුවුරු දෙකෙහි නොගැලීමේ³⁵ ඉදිරියට එනු ඇති බවයි.

කෙසේ නමුත් සම්මුඛ සාකච්ඡාවට ලක්කළ පිරිසගෙන් 4/5 ක් පමණම කියා සිටියේ මෙම සාම්පූද්‍යාධික දේශපාලන කදුවුරු අතර වෙනසක් පවතින බව තමන් තවදුරටත් විශ්වාස නොකරන බවයි. ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය අතින් කිසිදු වෙනසක් නැති බව ඒ සියලුදෙනා අවධාරනය කළ අතර ශ්‍රීලංකා කදුවුර පැතැන්තේ කියැවෙන දේශීයත්වය-ජාතිකත්වය-සිංහල-බොද්ධ-ගැමිකම වෙනුවෙන් ශ්‍රීලංකා කදුවුරේ පෙනී සිටිමේ අවංකභාවය ඔවුනු සැක කළහ.

”රතිල්ගේ තියෙන්නේ පරගැනී වින්තනය. බුලන්වීට නැත්ත් වුයිංගම කන්න කිවිව, වැවී ගොඩකරල බ්ලේචින් ගහන්න කිවිව, අතින් පැත්තේ නායකයා ඒක තමන්ගේ වාසියට හරවගෙන අපි තමයි දේශීයත්ය රකින විරයා, අපි තමයි දේශයෙහි භාරකාරයා කියල ගෙම ගැහුව. එහෙම බැලුවම එස්ංජ්‍රලා රතිල්ලා මිනිස්සුන්ට ඇත්තුවට වඩා විශාල රැවීමක් රාජපක්ෂලා කළේ. යුත්ත්පිය වැශේ පේන්නම කරනව. මේ අය වෙන කතාවක් කියල හංගල ඒ ගෙම ම ගහනව. ඒක එහෙම වුන් යුත්ත්පිය එක මිනිස්සුන්ගේ බැඩි කරදී මහින්දල මිනිස්සුන්ගේ වින්තනයටනේ කරදී දේශීයත්වය-බොද්ධ කාලීනව සාර්ථක වන්නක් නොවන බවයි.“³⁶

වඩාත් විවේචනාත්මක වූ සමහරුන් කියා සිටියේ කදවුරු දෙක අතර වෙනස ඒවා නියෝගනය කරන පක්ෂවල නම් අතර වෙනස පමණක් බවයි.

"දෙගොල්ලොම කරන්නේ අපිට කෙලවල ඒගොල්ලන්ගේ වැඩි අරගෙන යන ඒක. එකම බස් එකේ ඩිසිවර කාලෙන් කාලට මාරු වෙනව, එව්වරයි. බණ්ඩාරණායක දූෂ්ඨන්පී ඒක කඩාගෙන ගියෙන් අපිට තියෙන ආදරේකට තෙවෙයිනේ, ඩී.එස්. අගමැතිකම එයාට නොදී බිඩිලට දෙන්න ගියේ නිසාතො" - මිගමුව පුදේශයේ අයෙක්.³⁷

"මෙක කාඩ් සෙල්ලමක්. හැමකෙනාම ඇවිත් එකම බුරු කුටිවම අනනතව. කදවුරුත් ඕනෑම කොල එකතු කලෙන් නැ, තියෙන කොල අයින් කෙරුවෙන් නැ. අපි විතුපටිය බලනව වගේ බලං ඉන්නව".³⁸

මෙසේ බහුතරයක් කදවුරු දෙක නියෝගනය කරන පක්ෂ අතර වෙනසක් නැති බව කියා සිටියත්, ශ්‍රීලංකා නියෝගනය කරන කදවුරේ අදහස් සම්බන්ධයෙන් වැඩි පිරිසක් තවමත් සිය මනාපය පළකර සිටියහ. ඔවුන්ට අනුව ඒවා දේශපාලනයේදී වැදගත් කරුණු වේ. ඔවුන්ට ඇති ගැටුව වන්නේ ශ්‍රීලංකා කදවුරු විසින් තවදුරටත් ඒවා නියෝගනය තොකරන බව ඔවුන්ට ඒත්තු යාමයි. උදාහරණයක් ලෙස ඒක් තරුණ කාන්තාවක් කියා සිටියේ තමන් ශ්‍රීලංකාපෙ පිළිබඳ විශාල ප්‍රතිරූපයක් මොගෙන සිටියේ ගේඛාහය-මහින්ද බලයට පත්වුවෙන් 'බෙංධ්ධකමට-සිංහල ජාතියට මුල්තැන දිල, මුස්ලිම බලය අඩු කරයි' යන විශ්වාසයෙන් යුතුව බවයි. නමුත් එම රජයෙන් එවැන්නක් ඉටු තොවූ බවත් මැතිවරණ දිනවල සිය ගෙස් බුක් ප්‍රොංසිල් පින්තුරවල 'සමන් දෙවි භාමුදුරුවන්' මෙන් ගේඛාහයගේ පින්තුර පළකරගෙන සිටි තමන්ට වසරකට වරක් ඒවා තැවත උඩට එනවිට ලේඛා හිතෙන්නේ ඔවුන් තමන්ට වංචා කළේය යන හැඟීම ඇතිවන බැවිනැයි ඇය තවදුරටත් පැවසුවාය.³⁹

තවත් එවැනිම ශ්‍රීලංකා කදවුරු සම්බන්ධයෙන් වූ විශ්වාසයක් වූයේ ගැමිකම පිළිබඳ අදහසයි.

"මහින්ද මහත්තයට ඔහා වූනා කොළඹ වගේම දියුණු කරල එයාගේ උපන් ගම එයාගේ මිනිස්සු ඉන්න තැන එයාගේ පිටිතය හා බැඳුනු තැන දියුණු කරන්න. ගමේ මිනිස්සුන්ට තියෙනව තමන්ගේ

කම කියල හැඟීමක්. කතාවට කියන්නේ නගර මිනිස්සුන්ගේ තෙතමනය අඩුයි ගමේ මිනිස්සුන්ට උණු වෙනව කියල. ඒක ඇත්ත. දැන් ඒන්නැදේ රතිල්, මොන තෙතෙමනයක්ද?"⁴⁰

බොහෝ දෙනෙකුගේ අදහස වූයේ මුලින් මහින්ද රාජපක්ෂ විසින් එම අදහස් නියෝගනය කළ නමුත් පසුව ඔහු පාර වරද්දාගත් බවයි. තවත් සමහරුන්ට අනුව එය සිදුවූයේ ගේඛාහයයය. බොහෝ දෙනෙකු කියා සිටියේ ශ්‍රීලංකා කදවුරු පැත්තෙන් සාමාන්‍යයන් තැගෙන බටහිර කුමන්තුණ පිළිබඳ අදහස ද අසත්‍යයක් නොවන බවයි. ඔවුන්ට අනුව මෙවර සිදුව ඇත්තේ එකී කුමන්තුණයට ශ්‍රීලංකා කදවුරු වීමයි.

"බහිර රටවල් ගේඛාහය-බැසිල්ටය කියන්න ඇති උණිලගේ අයියට මේ රටේ පිළිගැනීමක් තියෙනව, ඒක පාව්චිකරල උණිල බලයට ඇවිල්ල මේ රට විනාස කරල වරෙල්ල කියල."⁴¹

ශ්‍රීලංකා කදවුරු සාම්ප්‍රදායිකව ඉදිරිපත් කරන මතවාදයන් තවදුරටත් නියෝගනය කිරීමට එම කදවුරට නොහැකි බව බහුතරයක් මතය වූව ලාංකිය දේශපාලනය තුළ එකී අදහස් වලට බලයක් පවතින බව ජනතා අදහස් වලින් නිරුපණය විය. ඔවුන්ට අනුව ඒවා දරාගෙන සිරීමේ ගරිරයක් ලෙස මහින්ද රාජපක්ෂ-ඔහුගේ පවුල හෝ ඔහුගේ ශ්‍රීලංකාපෙට තවදුරටත් සුජාත හැකියාවක් නොමැත. නමුත් ඒ අදහස් තවදුරටත් වලංගු ලෙස සැලකිය යුතු පිරිසක් පිළිගන්නා බැවින් ඒවායේ අවංක නියෝගනයක් ලෙස තමන්ට නිරුපනය කළහැකි අයකට හෝ පක්ෂකට එකී අදහස් නියෝගනය කරමින් දේශපාලනය කිරීමේ විභවතාව අහොසි වී ගොස් නොමැත. එනම් සාම්ප්‍රදායික දේශපාලන කදවුරු නියෝගනය කළ ප්‍රක්ෂාවට තවදුරටත් එම අදහස් නියෝගනය කිරීමට ඇති හැකියාව අවම වී ඇති නමුත් එකී අදහස්- විශ්වාසයන් ශ්‍රීලංකා කදවුරු විසින් දරා සිටි - තවදුරටත් ශ්‍රී ලංකිය සාමාජය තුළ සැලකිය යුතු බලයක් දරා සිටි.

"තමන්ගෙකම ගමේකම රටට තියෙන ආදරේ මිනිස්සුන්ගේ හදවතට කරාකරන්න ප්‍රාග්‍රහණකම තියෙන-මෙයාට දෙයක් කරන්න ප්‍රාග්‍රහණ වෙය කියල මිනිස්සුන්ට එත්තු ගන්නන්න ප්‍රාග්‍රහණ කෙනෙක් ආවාත් එයාට හැමෝටම වඩා වාන්ස් එක තියෙනවා. ඔය පක්ෂ 2 න්ම ඇවිත් හරියන්නේ නැ. එයා

ස්වාධීනව හරි වෙනමම පක්ෂෙකින් හරි එන්න යිනා. ඔය දෙක ගැනම කළකිරිල තියෙන්නේ.”⁴²

ජනතාව බලය අභ්‍යන්තර කිරීමට ඉදිරිතත් නොවූයේ ඇයි?

අපගේ අවධානය යොමුවූ දෙවන කරුණ වූයේ මහා රජ පහරක් සේ නැගී ආ විරෝධතා ව්‍යාපාරය, රටේ ඇතිවූ කිසියම් ආකාරයක දේශපාලන අරාලිකත්වය පිළිබඳ හැගීම සහ රනිල් විකුමසිංහගේ බලය පත්වීම (සහ ඔහු අනුගමනය කළ මර්ධනකාරී ප්‍රවේශය ඉදිරියේ) සමඟ එක්වරම පසුබැස ගියේ ඇයිද යන්නයි. අපගේ සම්මුඛ සාකච්ඡාවලදී මෙම කාලය පිළිබඳ ආවර්ථනයක් යෙදෙමින් ඒ පිළිබඳ අදහස් දැක්වීමටත්, ඒ අනුව වර්තමාන මොහොත පිළිබඳ ඔවුන්ගේ අදහස් දැක්වීමටත් සහභාගිකරුවන් උනන්දු කරවන ලදී.

සම්මුඛ සාකච්ඡාවට ලක්කරන ලද 50 දෙනාගෙන් අරගලය සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලිවම විරුද්ධ ආස්ථානයක සිටි සංඛ්‍යාව 5 කට අඩු විය. අතිබහුතරයක් දෙනා අරගලකරුවන්ගේ කියාකාරීත්වය හැම අතින්ම සාධාරණ හා විශිෂ්ට කියාවක් බව කියා සිටියහ. කිහිප දෙනෙක් අදාළ කාලය තුළ ගාලු මුවදෙර උද්‍යෝගීතා භුමිය වෙත එක් වරක් හෝ ඊට වැඩි වාර ගණනක් පැමිණ තිබූ අතර එක් අයකු සති ගණනක් තිස්සේ කියාත්මක වූ ප්‍රාදේශීය උද්‍යෝගීතා භුමියක් වෙනුවෙන් අඛණ්ඩව සිය දායකත්වය දැක්වා තිබින. නමුත් වර්තමාන මොහොතේ අරගලයේ කාර්යභාරය සම්බන්ධයෙන් පැවතියේ මිශ්‍ර ප්‍රතිචාරයන් ය.

එහිදී එජාප සහ විශේෂයෙන්ම රනිල් විකුමසිංහට පක්ෂපාතිව අදහස් දැක්වූ කිහිප දෙනා (මේ සියලු දෙනා පිරිමින් වූ අතර එයින් එක් අයෙකු අනුරාධපුරයේ සිට සිය ප්‍රවුල් සාමාලිකයින් සමඟ අරගල භුමිය වෙත පැමිණ එහි රෝග්‍ය පහන්කොට තිබින) කියා සිටියේ අරගලයට ආරම්භයේ සාධාරණ හේතු පැවති නමුත් අවසානයේ එය දේශපාලන අතකොටවක් බවට පත්වූ බවයි.⁴³ එමෙන්ම ඔවුන් දැක්වූ කරුණු තුළ අන්තර්ගත වූයේ විවිධත්වයෙන් යුතු සංකීරණ අදහස් සම්විෂ්ටනයකි. ඔවුන් බහුතරයක් අරගලයේ තායකත්වය ගත්තේ විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් බව කියා සිටි නමුත් එහි ප්‍රධාන කොටසකරුවකු වූ අන්තර විශ්වවිද්‍යාල ශිෂ්‍ය බලන්විලය හෝ අවම වෙයෙන් එහි පොදු ව්‍යුහයේ පවතින කෙටි නම වන ‘අන්තරය’ යන්න පිළිබඳව (කිහිප දෙනෙකු හැරෙන්නට) පවා අසා තිබුණේ නැතු.

වන විට නොමැති බවත්ය.⁴⁴ ඇත්ත වශයෙන්ම ඔවුන් අරගලකරුවන් සම්බන්ධයෙන් සම්බන්ධයෙන් කිසියම් දැවේශයකින් පසුවන බවක් පෙනී යන ලදී. ඔවුන් වැඩි දෙනෙකු කියා සිටියේ අරගලයේ පසු අවස්ථාවන් වන විට එයට දෙමළ බියස්පේරාව, බටහිර රටවල්, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන යනාදිය ආධාර කළ බවත්, එය ඔවුන්ගේ න්‍යායපත්‍රයේ උගුලට හසුවූ බවත්ය.⁴⁵

අරගලකරුවන්ට සහය නොදක්වමින් අදහස් දැක්වූ තවදුරටත් ක්‍රිලපොප ව සහය දක්වන කිහිප දෙනෙකුද සිටි නමුත් ඔවුන් කිසිවකු අරගල භුමිය වෙත පැමිණ තිබුණේ නැතු. එක් කාන්තාවක් පමණක් මැයි 9 වන දින මිනින්ද රාජ්‍යපක්ෂට සහය පළකරුමින් අරලියගහ මන්දිරයට ගොස් තිබූ අතර තමන් අරගලකරුවන්ට පහරදීමට ගාලු මුවදාර පිටිය වෙත ගිය ක්‍රෙඩිට්‍යාමට එක් නොවූ බව පැවසුවාය. ඔවුන් රනිල් විකුමසිංහට සහය දක්වමින් අදහස් දැක්වූ පිරිස තරම් දැවේශසහගත ලෙස අරගලකරුවන් සම්බන්ධයෙන් අදහස් නොදක්වූ නමුත් ජනතා නැගිටීමට සාධාරණ හේතු ඇති බව පිළිගත් ඔවුන් නමුත් එතැනින් එහාට ගිය ආන්ඩ්විකරණයක් සම්බන්ධයෙන් මැදිහත්වීමේ පරිණතභාවයක් එයට නැතැයි කියා සිටියන.⁴⁶ එමෙන්ම දෙමළ බියස්පේරාව, බටහිර කුමන්තුණ හා ‘එන්ඩ්මි මග්ධි’ වැනි දේව එය ගොදුරු වූ බව⁴⁷ අඩු වැඩි වශයෙන් ඔවුන්ගේ අදහස් තුළ ද අන්තර්ගත විය.

සම්මුඛ සාකච්ඡාවට ලක්කළ පිරිසගෙන් 4/5 ක් පමණම ප්‍රධාන දේශපාලන කදවුරු දෙකම සම්බන්ධයෙන් විවේචනාත්මක වූ අතර ඔවුහු අරගලය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රජාජා මුඛයෙන් කිරී කළහ. මෙයින් අතිබහුතරයක් රනිල් විකුමසිංහ ජනාධිපතිවරයා සම්බන්ධයෙන් බලවත් ප්‍රප්‍රසාදයක් පළකළ නමුත් ඔහුගේ පාලනයට එරෙහිවීමට ඉක්මන් වැඩි යැයි පැවසුහ. ඊට හේතු වශයෙන් ඔවුන් දැක්වූ කරුණු තුළ අන්තර්ගත වූයේ විවිධත්වයෙන් යුතු සංකීරණ අදහස් සම්විෂ්ටනයකි. ඔවුන් බහුතරයක් අරගලයේ තායකත්වය ගත්තේ විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් බව කියා සිටි නමුත් එහි ප්‍රධාන කොටසකරුවකු වූ අන්තර විශ්වවිද්‍යාල ශිෂ්‍ය බලන්විලය හෝ අවම වශයෙන් එහි පොදු ව්‍යුහයේ පවතින කෙටි නම වන ‘අන්තරය’ යන්න පිළිබඳව (කිහිප දෙනෙකු හැරෙන්නට) පවා අසා තිබුණේ නැතු.

“විශ්ව විද්‍යාල ලමයි හේද අරගලයට මූලික වුනේ. ඒ ලමයි එක කළේ අපි වෙනුවෙන්. අපිට යන්න බැරිවුනා. ඒ වුනාට අපි දැන්නව ඒ ලමයි ගියේ අපි හැමෝම වෙනුවෙන් කියල.”⁴⁸

අරගලයට දේශපාලන පක්ෂවල මැදිහත්වීම සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් තුළ එතරම් ප්‍රසාදයක් නොවිය. එමෙන්ම ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ, සරත් ගොන්සේකා වැනි වරිත සහ සමගි ජන බලවේයට සම්බන්ධ පිරිස්වල සහභාගිත්වය පිළිබඳ ඔවුන් වෙතින් සඳහන් වූයේ කළාතුරකිනි. (මිළග ජන්දයකදී ජව්පෙ වෙත ජන්දය දෙන බව සම්මුඛ සාකච්ඡාවට ලක්කළ පිරිසෙන් 12 දෙනෙකු සාපුවම කියා සිටි අතර මේ මොහොතේ තම ගම්වල එම පක්ෂය සම්බන්ධයෙන් පෙර නොවූ සහයක් ලැබේමින් පවතින බව ඔවුනු කියා සිටියහ). ‘අපි කියන්නේ 225 ම එපා කියල’ වැඩි දෙනෙකුගේ අදහස විය.

පාර්ලිමේන්තුව නියෝජනය නොකරන පක්ෂ හා බලවේගවල මැදිහත්වීම පිළිබඳ ඔවුන්ට එතරම් අවබෝධයක් නොවිය (පෙරවුගාමී සම්පවුදු පක්ෂයේ නම කිහිප දෙනෙකු අතින් කියාවුනු අතර සාකච්ඡාවට ලක්කළ එක් තැනැත්තියක් පමණක් දිගින් දිගටම එම පක්ෂයට ජන්දය දුන් අයකු විය). කෙසේ නමුත් ඔවුන්ට අනුව මෙය පොදුවේ මෙරට දේශපාලනය පිළිබඳ අත්ථතියට පත්වූ විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් ප්‍රමුඛ තරුණයින්ගේ තැගී සිටිමකි. පැවැති තත්ත්වයට එරෙහිව රජයට සාපුව විරෝධය පළකිරීමෙන් එහා ගිය ආණ්ඩුකරණයට මැදිහත්වීමක් අරගලකරුවන් වෙතින් අපේක්ෂා කළේ සුලුතරයකි. සංඛ්‍යාත්මකව එය තිබෙනෙකු විය (50 න්). සෙසු පිරිසගේ අදහස වූයේ එය විරෝධයෙන් එහා ගිය බැරැගී කාර්යයක් වන අතර එයට වඩා අත්දැකීම් සහිත පළපුරුදු හා බුද්ධිමත් අය (අරගලකරුවන්ගේ අදහස් ද ලබාගෙන) අවශ්‍ය බවයි. රනිල් විකුමසිංහට දේශපාලන නායකයෙකු ලෙස ඒ බහුතරයක් දෙනා අකමැත්ත පළකළ නමුත් එවැනි හැකියාවක් ඇත්තේ ඔහුට බව බහුතරයක් විශ්වාස කළහ.

“රනිල්හය වතාවක් ද කොහොද අගමැතිකම කරල අන්තිමට එක ආසනායකින් අමාරුවෙන් ගේම ගහල පාර්ලිමේන්තුව ආවෙ. කවදහරි මොන විදිහකින් හරි මේ රටේ ජනාධිපති වෙනව කියල පුද්ගලික හිනයක් තියාගෙන කොහොමහරි එක සැබැඳු කරගත්ත මිනිහෙක්. ඒ අතින් මිනින ආදර්ශමත් කෙනෙක් අපි අකමැති වුනාට. හැබැයි මේ වෙළාවේ පිටරවලින් ආධාර ගන්න, පාර්ලිමේන්තුව බැලන්ස් කරගෙන මහ බැංකුව ගොඩාගන්න පුළුවන් මිනිහට තමා”.⁴⁹

තවත් අයෙකුට අනුව පාර්ලිමේන්තුවේ 225 ම හොරු නමුත් මේ අවස්ථාවෙන් ‘ගොඩාම’ සඳහා සහභාගි කරගත හැකි සැම පක්ෂයකම සිටින එතරම් වෝද්නාවන්ට ලක්ව නොමැති 20 ක වැනි සුළු පිරිසකගේ එකතුවෙන් කැබිනට මණ්ඩලයක් පත්කරගෙන⁵⁰ ඉදිරියට යා යුතුවේ. තවත් කිහිප දෙනෙකුම කිවේ දේශපාලයුදියින් වෙනුවට විද්වතුන් අවශ්‍ය බවයි. මේ බහුතරයක් 2019 දී ශ්‍රීලංකාපාල වෙත ජන්දය දුන් බව ප්‍රකාශිතවම පැවුණුයෙන් වියත්මග එවත් තේරීමක් නොවේද යන්න විමසා සිටි විට ඔවුන් කියා සිටියේ එහි සිටි උගතුන්ගෙන් තමන්ට අවශ්‍ය කාර්යය ඉටු නොවූ බැවින් මෙවර වඩා නිවැරදිව සිය කාර්යය ඉටු කරන උගතුන් පිරිසක් අවශ්‍ය බවයි.

“අරගලයට සම්බන්ධවුනු විශ්වවිද්‍යාල දිජ්‍යාලය පිටිපස්සෙන් විශ්වවිද්‍යාල ආටාවර්යවරු වගේ උගත්, රට ගැන හැඟීමක් තියෙන අය ඉන්න ඇතිනෙ. ඒ අය ඉස්සරහට ආව නං හරි”.⁵¹

සම්මුඛ සාකච්ඡාවන්ට ලක්කළ පිරිස බහුතරය පැවැති පාලනය (පාර්ලිමේන්තුවේ 225 ද ඇතුළත්ව) විවේචනය කිරීම සහ අරගලයේ සාධාරණත්වය පිළිබඳ ඉතා පහසුවන් අදහස් දැක්වූ නමුත් ඔවුන් වැඩි දෙනෙකු බෙහෙවින් තීහෙ වූයේ ඇතිවූ දේශපාලන රික්තකය තුළ අරගලයේ සහ ජනතාවගේ හුමිකාව කුමක්දැයි යන්න පිළිබඳ සාකච්ඡාවට ගැනීමේදීය. ‘පාර්ලිමේන්තුව ඇතුළමෙම මේක විසඳග න්න වෙනව, රට පස්ස ජන්දයක් තියල ඉක්මනට අලුත් පාර්ලිමේන්තුවක් පත්කරගන්න ඕන’⁵² වැඩි දෙනෙකුගේ අදහස විය. අලුතින් පවත්වන ජන්දයකට ද පැරණි 225 ම තරග කර ජයගනු ඇතිද යන්න සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ගේ පිළිතරු කළින් 225 සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් පළකළ විරෝධය හා බොහෝ සෙයින් නොගැලපුනි.

“මිව ඉතිං කොවිචර කළන් ඔයින් වැඩි දෙනෙක් ආයත් පාර්ලිමේන්තු එනව. එක අතකින් ඒ ඔක්කොම තැනිකරගනෙන් බැං කාලයක් බලයේ හිටපු අයගේ අත්දැකීමුත් අවශ්‍යයි. හොරකම කරන එක තවත්තන්න තුමයක් හැඳුවන් හරි. මොකද මේ ආර්ථික අරුමුදයට රට ඇදුල දැමීම උන්නෙ. උන්ටම තමයි පුළුවන් මේක ගොඩාන්න. උං හොරකම කරපු සල්ලී රිකක් දැමීමත් ඇති.”⁵³

ආර්ථික අරුමුදයෙන් හා මේ දේශපාලන සංස්කෘතිය විසින් ඇතිකළ දේශපාලන අරුමුදයෙන් රට

ගොඩැනීම පිළිබඳ සාකච්ඡාවේදී බොහෝදෙනා එක්වරම නැවත වතාවක් සාම්ප්‍රදායික නායකත්වය, සමාජයේ බුද්ධිමත්ත් යනාදින් වෙත යොමුවීමට යෝජනා කළා මිස මෙතෙක් තීරණාත්මක ලෙස විරෝධතාවයේ යෙදෙමින් පාලකයින් පළවාගැරී පොදු මහජනතාව කෙරෙහි යොමුවීමට යෝජනා කළේ නැත. මුවුන්ට අනුව සාමාන්‍ය ජනයාට කළහැක්කේ රටේ ප්‍රශ්න විසඳීම නොව දේශපාලයින් ලවා කෙසේ හෝ ප්‍රශ්න විභඳුගෙන තම සාමාන්‍ය ජන පිවිතය ගෙන යාමයි. එමනිසා විරෝධය ඔස්සේ මුවුන් අපේක්ෂා කරන්නේ දේශපාලයින් ලවා සිය අසිරැතාවන්ට විසඳුමක් ලබා ගැනීම මිස තමන්ගේ මැදිහත්වීමෙන් රට ගොඩැනීම නොවේ. ජනතාව මැදිහත්වී සිදුකරන දේශපාලන ක්‍රියාවලියක් තුළ දිරිස අරාලික කාලයන් බිහිවිය හැකිය. මුවුන්ට සිය සාමාන්‍ය පිවිතය ගෙනයාම සඳහා ඉකමනින් 'ස්ථාවර' රටක් අවශ්‍ය ය.

"අපිට දැං එල්ලෙන්න අත්තක් නැං, දැං මොකක් හරි අත්තක එල්ලෙන්න ඕනෑමෙන් ගෝධාහය ගියා, කවුරුහරි මේක අරගෙන කරන්න එපායැ. නැත්තං රටක් නැතෙන්. කවුරුවත් ගත්තේ නැත්තේ කරගන්න බැරි තිසානේ. මොකක් හරි ස්ථාවර කරනකංතේ අපි බලාගෙන ඉන්නේ. නැත්තං අපි ගිහින් රට හදන්නයැ. අපි රස්සාව කරගන්න ඕන."⁵⁴

මේ සියල්ල තුළ කියැවුන අදහසක් වූයේ විරෝධයෙන් එහා ගිය සත්‍යය පුරවැසි මැදිහත්වීමකට ඇති සූදානමකට වඩා නැවත වතාවක් ස්ථාපිත දේශපාලන පස්ස හා අධිකාරිය ඔස්සේ ගැටලු විසඳා ගැනීමට ජනතාවගේ ඇති කැමැත්තයි. අනෙක් අතට එවතින් දිරිස කාලීන මැදිහත්වීමක් තමන්ට කළ හැක්කක් නොවන බවත්, තමන්ට වඩා දැනුම් තේරුම්, අත්දැකීම් ඇති ස්ථාපිතයකට පමණක් එය කළ හැකිය යන අදහස මුවුන්ගේ ප්‍රතිචාර තුළ ගැබුව පැවතින් මුවුන්ට අනුව ආර්ථිකය ගොඩ ගැනීම, ස්ථාපිත ආයතන පවත්වාගෙන යාම, කොට්ඨාම රට පාලනය යනු පාරට බැස උද්‍යෝගීය කරනවා මෙන් ලෙහෙසි පහසු මිනැම අයෙකුට කළහැකි දෙයක් නොවේ. බොහෝ දෙනෙකු මේ පිළිබඳ කපාකිරීමේදී එය වර නැගුවේ තමන්ගේ කාරකත්වයෙන් තොර

එකක් ලෙසිනි. අනෙක් අතට රටේ සිදුවිය යුත්තේ කවර වෙනස්කම්දැයි හෝ අනාගතයේ දේශපාලන නායකත්වයෙන් බලාපාරොත්තු වන්නේ කුමක්දැයි යන්න විමුජ වට දැනට සිටින දේශපාලයින් විසින් දෙන පොරාන්දුවලට වඩා වැඩි දෙයක් මුවුන් බහුතරයකට සිතාගැනීමට නොහැකි විය. මුවුන් බහුතරයකේ වවනය වූයේ 'හොඳක් තමයි වෙන්න ඕන' යන්නයි. තමන්ට අදාලව ඒ හොඳ කුමක්ද යන්න පිළිබඳ පැහැදිලි අදහසක් කිමට බොහෝ දෙනෙක අසමත් වූහ.

"අපි ඕවා කරන්න උගත් මිනිස්සු තෙවෙයි. රට මෙහෙම වූවෙන් කොහොමද කියල අපිට කියල දෙන්න කියල අපි දැන් කියන්න පුළුවන් ඔබ තුමාට මින්න කාලයක් දුන්න, දැන් මොනවද මේ කරන්නේ කියල."⁵⁵

"කුවුද වැරදි කරන්නැත්තේ. මිනිස්සු වූයි කළා හොඳ දෙයක් වෙයි කියල. නමුත් ඇත්තටම මොකක්ද වෙවිව වෙනස කියලදැං හිතෙනව. අරගලයේ අය හරි අලුත් තරුණ පිරිසක් ඇවිත් මේකට උත්තර දෙනවන්. අපි කැමතියි. දැන් ඒ අයටත් උත්තරයක් නැවගේ. ඉන්න අය කොහොම හරි ඇදගෙන යනව. මේ කවුරුත් ගැන පැහැදිමක් නැ. ජන්දෙකිදී මිනිස්සු වෙනසක් කරන්න ඉඩ තියෙනව, ඒත් කුවුද ඉන්නේ."⁵⁶

ජනතාවගේ පසුබටවීම පිළිබඳ සම්මුඛ සාකච්ඡාවට ලක්කළ ප්‍රාදේශීය සහා සහිකියකු කිවේ මෙවැන්නකි.

"අපේ මිනිස්සු සහාවක අතක් උස්සන්න මැලි වෙන ජාතියක්. ගම් රස්වීමක වාර්තාව සම්මත කරන්න අත උස්සන්න කිවිවම 100 ක් ඉන්න තැන දෙනෙනක් අත උස්සයි. අපි එතකොට කියනව විරුද්ධ අය ඉන්නව නං අත උස්සන්න කියල. එකෙක් උස්සන්නෙන නැ. එතකොට විරෝධයක් නැති තිසා සියල්ලන් කැමති ලෙස සලකා සම්මතයි කියනව. ඉතින් මෙහෙම වූන් දේශපාලනට මැදිහත් වෙයි ද? අඩුගානේ පුරුදු පක්ෂෙන් පිට ජන්දයක් දෙයිද?"⁵⁷

ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ විසින් මහජනතාව සමඟ පවත්වාගෙන යනු ලබන අනුග්‍රහක සම්බන්ධතාවය

මෙය සම්මුඛ සාකච්ඡාවට දී ගැවීමෙනිය කිරීමට මූලින් අපේක්ෂා කළ සාධකයක් ලෙස හඳුනාගෙන නොතිබූ නමුත් අරගලයෙන් පසු අනාගත දේශපාලනයේ දිගාව පිළිබඳ සාකච්ඡාවේදී දිගින් දිගටම ජනතාව වෙතින් ප්‍රකාශ වූ කරුණක් විය. එය විවිධාකාරයෙන් විවිධ අය අතින් ප්‍රකාශ විය.

මෙ මොහොතේ වියවුල් අවිනිශ්චිත බව, මර්ධනය සහ 'ර අරාපිකවීම වැලැක්වීම' යනාදී විවිධ අය විසින් දක්වනු ලැබූ හේතු මත අරගලයෙන් ජනතාව බැහැර වුවද, ඉදිරි මැතිවරණයකදී ජනතාව ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ දෙකටම (රනිල්ගේ එජ්ජය සහ ශ්‍රීලංකාපෙළ සහ මහින්ද පත්‍රිකා සමග දේශපාලනය කළ පිරිස) පාඩමක් උගන්වනු ඇති බව බහුතර පිරිසක් කියා සිටියහ (මුවන්ගේ තේරීම් ලෙස ජ්‍රිඹල, අරගලයෙන් මත්‍යවත පිරිසක්, කිසිවෙකුට ජන්දය නොදෙන යනාදී වශයෙන් විවිධ විය). නමුත් මැතිවරණ ක්‍රියාවලියකදී ජනතාව හැසිරෙන ආකාරය පිළිබඳ මුවන් සමග සාකච්ඡා කිරීමේදී වැඩි දෙනෙක් කියා සිටියේ මේ වන විට ප්‍රධාන පක්ෂවල දේශපාලයුදින් (විශේෂයෙන් ශ්‍රීලංකාපෙළ සහ ශ්‍රීලනිප) බොහෝ දුරට ගම් මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක නොවන බවත් මුවන්ට සිය සුපුරුදු දේශපාලනය කිරීමට ඉඩ ලැබුණෙනාත් ජනතාව එසේ ස්වාධීනව කටයුතු නොකරනු ඇති බවත්ය.

"දැන් පොහොටුවේ අයට ගමට එන්න බැං. ආවොත් මිනිස්සු ගහළ පන්නනව. රනිල් හරහා උන් උත්සාහ කරන්නේ ආපහු ගමට ඇවිත් දේශපාලනය කරන්න පුළුවත් තත්ත්වයක් හඳුගන්න. කාලයක් යනකොට ඒක පුළුවන් වෙයි. හැඳියි එහෙම වුනොත් තත්ත්වය වෙනස් වෙනව. සල්ලි බෙදන්නයි, බඩු බෙදන්නයි ගන්නව. හෙංවයියා දාගෙන කැන්වයි. යනව කිය ගම් පුරා ඇවිද ඇවිද පොඩි පොඩි රස්වීම් තිය තිය මොනව හරි දෙනව, දෙන්න. කියල පොරොන්දු වෙනව. එහෙම වුනොත් මිනිස්සුත් ඉතින් පරණ පුරුදු විදිහට ජන්ද දෙයි."⁵⁸

බොහෝ දෙනෙකු කියා සිටියේ ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ බීම් මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක වන සුවිශේෂී ආකාරයක් ඇති බවයි. එක් අයෙකු කියා සිටියේ මැති

ඇමතිවරුන් මැතිවරණ ජයග්‍රහණයෙන් පසු වසර 4 1/2 ක් පුරාවට සිය බලය, තනතුරු හා දේශපාලන සබඳතා හාවිතා කරමින් මූදල් ඉපයිමෙහි යෙදෙන බවත් අවසන් මාස කිහිපය තුළ තැවත සිය මැතිවරණ බලපුද්ග වෙත පැමිණ උපයාගත් සුවිශාල දෙනයෙන් කොටසක් ජනතාව වෙත බෙදුමින් රේඛ වසර 4 1/2 සඳහා ජන්ද මිලදී ගන්නා බවත්ය.⁵⁹ තවත් අයෙකුට අනුව මෙසේ වියදීම් කරන්නේද වැඩි වශයෙන් මුවන්ගේ පුද්ගලික දනය නොව මුවන්ගේ තනතුරු නිසා මුවන්ට පාලනය කිරීමට ලැබෙන ජනතාවගේ ම මූදලයේ.⁶⁰

මුවන් 'සල්ලි හා බඩු බෙදනවා' යනුවෙන් මෙය හැඳින්වුවද එය එහිදී සිදුවන්නේ ජනතාව වෙත ආධාර කරමින් මුවන් ජන්දය ලබදෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කිරීමක් නොවේ. රට එහායි සුපරිස්‍යාකාරී අධික්ෂණ යාන්ත්‍රණයක් එහිදී මුවන් සතු වේ. ඒ ප්‍රාදේශීය දේශපාලනයුදින් සහ මුවන් හරහා ගොඩනැගී ඇති දේශපාලන හා ව්‍යාපාරික හිතවත්කම් ඇතුළත් ජාලයන්ය. බොහෝවිට එහි කේන්දුය වන්නේ පක්ෂ ගාබා සම්ති වේ. ප්‍රාදේශීය සහා දේශපාලයුදින් විසින් මේවා මෙහෙයුවනු ලබන අතර සමාජයේ සක්‍රීය විවිධ වරිත මේවා හා බැඳී කටයුතු කරන් ප්‍රදේශයේ මරණාධාර සම්ති, තරුණ සම්ති, සුහසාධක සම්ති, සමෘද්ධී සම්ති යනාදී වූ විවිධාකාර එකතුන් හි මේ අය සක්‍රීයව ක්‍රියා කරනි. මෙම සම්ති මැතිවරණ නොමැති කාලවලදී ද සමාජ සුහසාධන අරමුණු වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වේ. මේ කාලය තුළ දේශපාලයුදින් වෙතින් කිසියම් කාර්යයක් කරවා ගැනීමට අවශ්‍ය කෙනෙකුට මුවන් වෙත ලැං වියහැක්කේ මෙම සක්‍රීය සමාජ ක්‍රියාකාරීන් හරහා ය. ප්‍රාදේශීය දේශපාලයුදින් හරහා මුවන්ට යම් යම් පුත්‍රිලාභ ද හිමිවේ (අදාහරණයක් ලෙස ප්‍රාදේශීය සහා සංවර්ධන කටයුතුවල වෙන්චිර් වැනි). සමහරෙකු එවන් පුත්‍රිලාභයක් නොමැතිව පවා කැපවීමෙන් කටයුතු කරන්නේ මෙම පක්ෂ ගාබා සම්ති හරහා තමන්ට දේශපාලයුදින් වෙත සම්ප්‍රේමී බලයක් ලැබෙන බැවිනි. එය සමාජයේ කැපී පෙනෙන වරිතයක් බවට පත්වෙමින් සිට පුරාව තුළ සුවිශේෂී අනන්‍යතාවක් ගොඩනාවා ගැනීමට අවස්ථාවකි.

මැතිවරණ කාලයක් පැමිණී වට දේශපාලයුදින් විසින් මෙම වරිත සුවිශේෂී ආකාරයක් සක්‍රීය කරවනු ලබයි. කුඩා කණ්ඩායම් රස්වීම් පැවත්වීම (පොකට්

මිටින්), කැන්වසින් යාම සහ පෝස්ටර් ඇලුවීම වැනි දේ ඔවුන් හරහා සංවිධානය කරනු ලබන අතර සිය ප්‍රදේශයේ පවුල් පිළිබඳ මතා අවබෝධයක් ඇති මේ පිරිස් තම පක්ෂයට ස්ථීර ජන්ද මොනවාද සහ තම පක්ෂයට හරවා ගතහැකි ජන්ද කවරේද යන්න පිළිබඳ අවබෝධයක් පසුවෙති. එමෙන්ම එක් එක් ප්‍රදේශයේ අදාළ ස්ථානයන් වෙත ලබාදිය යුතු පොදු පහසුකම් සහ ඒ සඳහා වන ජනතා ඉල්ලීම මොනවාද යන්න පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇත. ඒ අනුව තමන් විසින් සංවිධානය කරන රස්වීම්වලදී එවා ඉටු කරන බවට දේශපාලයින් හරහා ප්‍රතිඵා ලබාදීමට හෝ ඒවා ලිඛියේ ඉටුකරීමට ඔවුනු සමත් වෙති. ආධාර බෙදීමේ කාර්යයන් ද බොහෝවිට සිදුවන්නේ මෙම රස්වීම්වලදීය. කිසියම් මාවතකින් සිය පක්ෂයට ලැබෙන ජණන ආසන්න වශයෙන් කිමට තරම අවබෝධයක් ඔවුන් සතුයි රජයේ සම්පත් යොදාගෙන සිදුකරන විවිධ දිනිකිරීම හා පොදු පහසුකම් සැලසීම් සඳහා නිතර මුල්ගල් තැබීමේ, විවාත කිරීමේ උත්සව සංවිධානය වන්නේ මෙම සංවිධාන ජාලය යාවත්කාලීන කරමින් පවත්වා ගනිමිනි.

“ජන්දයක් ලංචුනාම ත්‍රිඩා සම්තියේ රස්වීමක් තියනවා. සම්තිය කරනවුන් කොල්ලො 150 ක් විතර එකතු කරගන්නවා. ඇමති ඇවිත් රස්වීමේදී ත්‍රිඩා සම්තියට රු. 50,000 ක් විතර දෙනව. ජන්දෙන් දින්නම වොලිබෝල් කොට්ට එකක් හරි මොකක් හරි හදුල දෙන්නං කියල පොරාන්දු වෙනව. කොල්ලො ඉතිං කැන්වසිං යනව, පොස්ටර් ගහන්න යනව. ඒ කාලට ප්‍රාදේශීය සහා මන්ත්‍රීලව ලැඹින් ආගුර කරන්න ලැබෙනව. තිකං බොන්න ලැබෙනව. ජන්දෙන් පස්සේ රජයේ සූලු සූලු රස්සා දෙනකාට මේ වික දෙනෙකුට රස්සා දෙක තුනක් හරි ලැබෙනව. ඉතිං උන් කොහොමහරි තමන්ගේ පවුල්ව ජන්ද අරගෙන දෙනව.”⁶¹

එමෙන්ම ජන්ද සමයන්හි ප්‍රධාන පක්ෂවල දේශපාලයින්ගේ පක්ෂ කාර්යාල හා ප්‍රාදේශීය තිවාස විශාල වශයෙන් ජනතාව පැමිණෙන ඔවුන්ට විවිධ දේ ලබාදෙන ස්ථාන බවට පත්වේ. මිගමුව ප්‍රදේශයේ එක් අයෙකු පැව්සුවේ මැතිවරණය ආසන්න මාසයක පමණ කාලයක එම ප්‍රදේශයේ ප්‍රකට ඇමතිවරයෙකුගේ නිවසේ දෙනිකව ජනතාව වෙත සංගුහ, මුදල් හා වෙනත් විවිධ ආකාරයෙන් වියදීම කෙරෙන මුදල මිලියනයකට වැඩි බවයි.⁶² මෙහිදී ද ජනතාව දේශපාලයියා හා මූණ ගස්වන්නේ

හා එක් ආධාර බෙදීම හා සංගුහ සංවිධානය කරන්නේ ප්‍රාදේශීය දේශපාලයින් හා ඔවුන් විසින් මෙහෙයුවන පක්ෂ ගාඩා සම්ති තිලධාරීන් හා කළින් ආකාරයේ ප්‍රදේශයේ සත්‍යය වරිත විසිනි.

එමෙන්ම ජන්ද කාලයේදී ලැබෙන ප්‍රතිලාභ දේශපාලයින් වෙතින් ලබාගෙන තමන් කුමති පක්ෂයකට ජන්දය දීමේ හැකියාවක් ද ජනතාවට නොමැත. ‘ඇමති ජන්ද ඉල්ලුවට අපිට ජන්ද දෙන්න වෙන්නේ ගම් සංවිධායකට, මොකද මිනිහ තමයි හැම කාලම අපි එක්ක ඉන්නේ, මොනව හරි කරල දෙනව නං මිනිහට තමයි පුළුව්, අනික වෙන කෙනෙකුට ජන්දේ දිල ගම් මිනිහගේ මූණ බලන්නේ කොහොමද’ එක් කාන්තාවකගේ ප්‍රතිචාරය විය.⁶³

“අපේ ගම් මේ පාරේ ජන්ද යන්නේ කාවද කියල මේ ගම් සංවිධායකයට හොඳ අවබෝධයක් තියෙනව. මේ හැම ගෙදරක්ම මොන පක්ෂයට ද ජන්දය දෙන්නේ කියල එයාල දන්නව. කොට්ට කැන්වසින් යනකාට තමන්ට ජන්දය නොදෙන පක්ෂෙක කෙනෙකුගේ ගෙදරටවත් එන්නේ නැ. ඒ ඒ ගෙවල්වල මිනිස්සු පරම්පරාවෙන්ම මොන පක්ෂෙද කියල හංචු ගැහිල ඉන්නේ. තමන්ට වැඩික් කරගන්න නං තමන්ගේ පක්ෂෙ බලයට පත්වෙනකං ඉන්න වෙනව. තමන්ගේ පවුලේ පක්ෂෙට පිටින් ජන්දයක් දුන්නත් වැඩික් නැ කුවරුවත් පිළිග තැනේ නැ. එහෙම කරන්නව නං ලැප්පාව අතඇරල ජන්දේ කාලට අනිත් පක්ෂෙට බැහැල එලිපිටම වැඩි කරන්න වෙනව. එතකාට කාලා අහගන්නත් වෙනව, ලැප්ප වෙන්නත් වෙනව.”⁶⁴

තවත් අයෙකු කිවේ තමන්ගේ පාරේ ජන්ද වෙනත් අයෙකුට වැටුනොත් ඔවුන් එය දැනැගන්නා බවයි. ‘කොහොමද ජන්ද, උන් ඒක දැනැගන්නව’⁶⁵ ඔහු කිය. ඔහුට අනුව එක් එක් නිවසේ ජන්ද හැසිරෙන ආකාරය ප්‍රදේශයේ නියෝගිතයා දන්නා බැවින් හා ජන්දපොලේදී ඔවුන් විසින් තමන්ට ලැබෙන ජන්ද ගණන් තබාගන්නා බැවින් අඩුවන ජන්ද කාගේද යන්න ඔවුන්ට අනුමාන කළහැකිය. කෙසේ නමුත් තමන් ප්‍රතිලාභ ලැබූ පක්ෂයෙන් එහිට යාමට තරම දෙරෙයක් බොහෝ අයට නොමැත. එහිදී බිය, ලැප්පාව, කෑතගුණ සැලකීම යනාදී වූ බලපැමි සහගත හැඟීම් සිය ජන්ද දායකයා තුළ තිර්මාණය කිරීමට ප්‍රධාන පක්ෂ යාන්ත්‍රණ සමත්ව තිබේ.

සම්මුඛ සාකච්ඡාවට සහභාගි වූ ජනතාවගෙන් වැඩි පිරිසක් කියා සිටියේ ප්‍රධාන පක්ෂවල ගම් මට්ටමේ ක්‍රියාකාරීත්වය මේ වන විට බොහෝ සේයින් ඇණහිට ඇති බවයි. ඔහුට අනුව එය අරගලයේ ප්‍රතිථිලයකි.

"අපේ ගම්වල පක්ෂවලට කැබේ යන වුන් දැන් ගෙවල් වලට වෙලා ඉන්නවී සද්ධ නැ. නමුත් රනිල් ඇවිත් අරගලේ කට්ටිය හිර කරන්න කරන්න දැං දැං ඉදළ හිටල රික රික එලිය බහිනව. මේ විදිහට අවුරුද්දක් ගියෙන් උන් ආය රගන්න ගනිව."⁶⁶

සමාලෝචනය

අරගලය, සමස්තයක් ලෙස ගත්කළ මෙරට ජනසමාජයේ වින්තනය කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපැමක් ඇතිකර ඇති බව අප විසින් පවත්වනු ලැබූ සම්මුඛ සාකච්ඡාවලදී අනාවරණය විය. තෝරාගත් ස්ථාන කිහිපයක සිදුකරන ලද අහසු සම්මුඛ සාකච්ඡා 50 ක අදහස සමස්ත ජනසමාජයේ මතය ලෙස සාමාන්‍යකරණය කළ තොහැකි නමුත් එකී අදහස් වල අන්තර්ගත වූ පොදු ගතිකයන් හා අදහස් විසින් ලාංකිය සමාජය පක්ෂ දේශපාලනය සමග ගණුදෙන කරන අකාරය මෙන්ම මෙරට අනාගත දේශපාලන හැරවුම් සම්බන්ධයෙන් වඩා ගැඹුරින් සිතා බැලිය යුතු ප්‍රවණතා පිළිබඳ යම් තරමකට හෝ ඉතින් සපයන්නේ යැයි අපි විශ්වාස කරමු.

අපගේ අවධානය යොමුවූ පළමු කාරණය වූ මෙරට සාම්ප්‍රදායික දේශපාලන කදුවරු දෙක හා බැඳුනු අදහස් සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කළහොත් ඉතා පැහැදිලිවම පෙනීගිය කරුණ වූයේ ජාතිකවාදය- අපේ කම්- සදාවාරය- සංස්කෘතිය- බලහිර විරෝධය- ගැමිකම යනාදිය (පොදුවේ ශ්‍රීලංකිප/ ශ්‍රීලංපාපෙ කදුවර විසින් නියෝජනය කළ) කවදුරටත් දේශපාලනයේ වැදගත් සාධක බව බොහෝ දෙනෙකු විශ්වාස කරන බවයි. එහිදී අපගේ නිරික්ෂණය වූයේ එකී අදහස් පද්ධතිය නියෝජනය කිරීමේ හැකියාව මේ වන විට මහින්ද රාජපක්ෂ ප්‍රමුඛ ශ්‍රීලංපාපෙ විසින් අහිමි කරගෙන ඇති බවයි. නමුත් එජාප/ රනිල් විකුමසිංහ පාලනයකට එරෙහිව ජනතාවට ආමත්තුණය කළහැකි සටන් පාය ලෙස මෙම අදහස් පද්ධතිය කවදුරටත් පවතී. එහිදී එකී අදහස් දරාගත හැකි ගිරිරය බවට පත්වනු ඇත්තේ කුවරුන්ද යන්න කවම තොපැහැදිලිය. කිසියම් පක්ෂයක් හෝ නායකත්වයක් එහි නියෝජිතය තමන් බවට පත්කරවාගෙන එය බලය සඳහා වන උපායමාරගයක් බවට හරවාගැනීමේ ඉඩ ලාංකිය සමාජයා තවදුරටත් පවතින බව අපගේ නිරික්ෂණය සි.

අනෙක් අතට ප්‍රධාන කදුවරු දෙකම සම්බන්ධයෙන් ජනතාවගේ බරපතල කළකිරීමක් පවතී. එවන් තත්ත්වයක් තුළ ජනතාව පෙරට වෙනස්ව සිය ජන්දය

භාවිතා කිරීමේ ඉඩක් පවතී. දැනටමත් සාම්ප්‍රදායික ප්‍රධාන පක්ෂ විවේචනය කරමින් ජව්වා වෙත ඇතිවී ඇති ආකර්ෂණය සම්මුඛ සාකච්ඡාවන්හිදී ද නිරුපණය විය. නමුත් එහිදී පෙනීගිය ප්‍රධාන කාරණය වූයේ සාම්ප්‍රදායික දේශපාලන පක්ෂවලින් වෙනස්ව මැතිවරණ දේශපාලනය තුළ ජනතාව කටයුතු කිරීම වලකාලන ප්‍රධාන සාධකය ස්ථාපිතව ඇති අනුග්‍රහක දේශපාලනය බවයි. ප්‍රධාන පක්ෂවල බිම් මට්ටමේ දේශපාලන ක්‍රියාකාරීත්වය දුර්වලව ඇති මේ මොහොත් එය දුබලව ඇති නමුත් කාලයන් සමග එය තැවත බලවත් වනු ඇති බව ජනතාවගේ අදහසයි. රනිල් විකුමසිංහගේ පාලනය තුළ තැවත එය ගක්මිතත් වන බවට දැනටමත් නිරික්ෂණය වෙමින් තිබේ. එය දහා, රාජ්‍ය බලය, ජනතා දහය හැකිරීමේ හැකියාව, ප්‍රාදේශීය සඛධාතා, ප්‍රාදේශීය ප්‍රහුත්වය යනාදිය සමග බැඳී ඇත්තකි. රට අනියෝග කිරීමෙන් තොරව සාම්ප්‍රදායික තොවන දේශපාලන බලවේගයකට මැතිවරණ දේශපාලනය තුළ බලවත් ජයග්‍රහණයක් අත්කර ගතහැකි යැයි සිතිය තොහැක.

මැතකදී පවත්වන ලද දේශනයකදී නීර්මාල් රංජිත් දේවසිරි නිදහසින් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන 'ස්ථාවරත්වය' පක්ෂ දෙකක් අතර සුම්ම ලෙස ප්‍රජාත්නතුවදී මැතිවරණ හරහා බලය මාරුවෙන් මාරුවට හිමිවීම්) කෙරෙහි බලපැ සාධක ඉදිරිපත් කර සිටින ලදී. ඒ අතින් ප්‍රධාන සාධක කිහිපයක් ලෙස ඔහු ඉදිරිපත් කළේ දේශපාලන ක්‍රියාවලිය තුළ ප්‍රහු ආධිපත්‍යය, දේශපාලන පක්ෂ පදනම් කරගත් සමත්‍යිත පද්ධතිය, ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ හා බැඳුනු දේශපාලන සාම්ප්‍රදායිකත්වය සහ මැතිවරණ දේශපාලනය තුළ පවත්නා තව-ප්‍රවේශීදාස සඛධාතා ජාලයයි (දේවසිරි, 2022).

අපගේ සාකච්ඡාවලදී අනාවරණය වූ කරුණු අනුව පවත්නා සාම්ප්‍රදායික දේශපාලන පක්ෂවලින් පිටතට ජන්දය ප්‍රකාශ කිරීම වලකන යාන්ත්‍රණය ලෙසට්, දේශපාලනය තුළ සක්‍රීය ප්‍රවැසි හුම්කාව වලකන සාධක ලෙසත් මෙම සාධක අඩු වැඩි වශයෙන් භාවුවීනි. අරගලය යනු මෙම සාධක අහියෝගයට

ලක්කරනු ලැබූ ක්‍රියාවලියකි. නමුත් ජනතා අදහස් තුළ ප්‍රකාශවූයේ වර්තමානයේ තැවත සිදුවෙමින් පවත්නා ක්‍රියාවලිය තුළ එකී සාධක යළි බලවත් වෙමින් පවතින බවයි. මේ මොහොතේ ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ දෙකට විකල්පය ලෙස මැතිවරණ දේශපාලනය තුළ සාර්ථකත්වයක් අපේක්ෂා කරන පක්ෂ වෙත මේ මොහොතේ ඇති ප්‍රධාන අභියෝගය වන්නේ මෙයයි. හරිනි අමරසේකරට අනුව 2015 මැතිවරණයේදී ද ඉහළ බලපාරොත්තු තබාගෙන සිටි ජනතා විමුක්ති පෙරමුණට (ඡර්පෙ) ආසන 6 කින් සැහිමට පත්වීමට සිදුවූයේ ජනතාව අපේක්ෂා කරන හා පුරුදුවී සිටින අනුග්‍රාහක දේශපාලන අපේක්ෂාවන් ජවිපෙ වෙතින් ඉටු නොවන බව ඔවුන්ට වැටහි ගිය බැවිනි (අමරසුරය 2021, 1-22). ඇයට අනුව අනුග්‍රාහක-සේවාදායක සම්බන්ධය (patron-client relationship) ලංකා දේශපාලනය තුළ අතිශය තීරණාත්මකය.

"සමාජ ආරක්ෂණය සහ සුහසාධක පියවර වේගයෙන් අහොසි වී යමින් පවත්නා තත්ත්වයක් තුළ සම්පත් වෙත ප්‍රවේශය ලබාගනු පිණිස ප්‍රහු සම්බන්ධකම් පැවතීම කවරදාකටත් වඩා වැදගත් දෙයක් බවට පත්ව ඇත. සීමිත වී ඇති රජයේ රතියාවක් ලබාගැනීම, ප්‍රසිද්ධ පාසලකට දැරුවකු ඇතුළත් කරගැනීම, රජයේ රෝහලක පෝලීම පැන ප්‍රතිකාර ලබා ගැනීම, අත්‍යාච්‍යා බලපත්‍රයක් ලබාගැනීම හෝ සරළවම තීතිය තවා ගැනීමේ හැකියාව තීරණය වන්නේ වැදගත් සම්බන්ධතා හඳුග ගැනීම තුළිනි." (අමරසුරය 2021, 13)

අරගලය හේතුකොටගෙන ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ විසින් තබත්තු කරන අනුග්‍රාහක-සේවාදායක සම්බන්ධතා ජාලය දුර්වල වී ගිය නමුත් මේ වන විට එය තැවත ස්ථාපිත වෙමින් පවතින බව ජනතාවගේ හැගිමයි. මේ මේ අනුව මෙවර ද ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂවලට අභියෝග කරන කවර දේශපාලන ව්‍යාපාරයකට වුව මෙරට දේශපාලනයේ අනුග්‍රාහක-

සේවාදායක සම්බන්ධය ජයැගනීමේ අභියෝගයට මුහුණ දීමට සිදුවේ.

පැවැති පාලනය අභියෝගයට ලක්කරමින් ප්‍රවාහයක් ලෙස නැගී ආ අරගලය කැඳිනට් මණ්ඩලය ඉල්ලා අස්ථිමෙන් ඇරුණි ගෝජාහ රාජපක්ෂගේ බුරය හැරයාමෙන් උච්චස්ථානයට පත්වූ දේශපාලන අරාජිකත්වය පිළිබඳ හැගිමන් සමග කිසියම් ආකාරයට දියාරු වී ගොස් තිබේ. නොඑස්නම් එහි තීවතාව අඩුවී තිබේ. පැවැති පාලනයට එරෙහි වූ නමුත් අලුතින් ඇතිවිය යුතු දේශපාලන සැකස්මක් වෙත මැදිහත්වීමේ සූදානමක් ජනතාව වෙත නොපෙනේ. ඔවුන් රට තමන් සුදුසු යැයි නොසිතන්නේ රට අවශ්‍ය පරිණතබව, දැනුම, හැකියාව ඇත්තේ තමන්ට වඩා උගත්, බලවත්, දේශපාලනය ගැන දන්නා අයට යැයි ඔවුන් විශ්වාස කරන බැවිනි. එහිදී කෙතරම් විවේචනයට ලක්කළත් ඔවුන් තවමත් විශ්වාස කරන්නේ සාම්ප්‍රදායික දේශපාලන නායකයින් කෙරෙහියි රාජ්‍ය, ආර්ථිකය, මහ බැංකුව, විදේශ සබඳතා යනාදිය සම්බන්ධයෙන් තීරණ ගතහැක්කේ හා අදාළ ආයතන පද්ධතිය සමග ගණුදෙනු කළහැක්කේ ඔවුන්ට බව බොහෝ දෙනාගේ විශ්වාසය සි. මේ වූ කළ දේශපාලනය යනු ප්‍රහුන්ගේ රාජකාරියක් ලෙස දැක්වීමෙන් එහාට හිය බලය සමග ගණුදෙනු කිරීම හා රට මැදිහත්වීම (මැතිවරණවලදී ජන්දය දීම හැර) සම්බන්ධයෙන් ජනයාගේ සූදානම අවමය. මෙම ප්‍රහු ගැනී වින්තනයට අභියෝග කළහැක්කේ පහල මට්ටමේ සිට දේශපාලන ආයතන සමග සක්‍රීයව ගණුදෙනු කරමින් බලය අභ්‍යන්තර සැකිය පුරවැසියකු නිර්මාණය කිරීමෙනි. පාර්ලිමේන්තු දේශපාලනයෙන් ඔබිබට දේශපාලන බලය අභ්‍යන්තර සැකිය පුරවැසි දේශපාලනයක් වෙනුවෙන් ජනතාව ආමත්තුණය කරන පාර්ශ්වයන්ට ඇති සැබැ අභියෝග වන්නේ මෙයයි. මෙය විවිධ තලවල විවිධ ආකාරයෙන් මැදිහත්වීමෙන් අභ්‍යන්තර සැකිය පුරවැසියකු හෙවත් ලොක්කන්ගේ දේශපාලනය සොක්කන් අතට ගන්නා අභියෝගාත්මක හා දර්ස කාලීන ක්‍රියාවලියකි.

ପତ୍ର କଲିଖନ୍ଦ

1 ජනාධිපති ගේයාහය රාජපක්ෂ සහ ඔහුගේ පාලනයට එරෙහි උද්ධෝශ්‍යන් ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වී 2022 අප්‍රේල් 09 වන දින සිට ගැලුම්දෙරා පිටියේ අඛණ්ඩ උද්ධෝශ්‍යන් ව්‍යාපාරයක් බවට පත්වේය. එකි උද්ධෝශ්‍යන් මූලික ඔහුන් විසින් 'ගේයාගේගම' ලෙස නම් කරන ලදී. එතැන් සිට මෙම උද්ධෝශ්‍යන් ව්‍යාපාරයට පොදු ව්‍යවහාරයේ මෙන්ම උද්ධෝශ්‍යකයින් විසින්ද 'අරගලය' යන නම හාවිතා කරනු ලැබූ අතර උද්ධෝශ්‍යකයින් හැඳින්වීමට අරගලකරුවන් යන යොමු පොදුවේ හාවිතා විය. දිනෙන් දින තීව් වෙමින් මාස තුනක පමණ කාලයක් අරගල තුළයි ක්‍රියාත්මක වූ අතර එය අනුකරණය කරමින් දැවයින් විවිධ ප්‍රදේශවල මෙබදු උද්ධෝශ්‍යන් ව්‍යාපාර ('ගේයාගේගම') හෙවත් අරගල තුළින් එම අඩු ක්‍රිවතාවයකින් යුතුව ඇරඹීනි. මෙහි 'අරගලය' යනුවෙන් හදන්වනු ලබන්නේ මෙකි සම්ස්කා විරෝධකා ක්‍රියාදාමය වන අතර විරෝධකාරුවන් හැඳින්වීමට මෙහිදී උද්ධෝශ්‍යකයින් යන යොදුම මෙන්ම පොදු ව්‍යවහාරයේ පවතින අරගලකරුවන් යන යොදුමද යොදාගනු ලබයි.

² ක්‍රේඛෙනුදේ සම්මුඩ සාකච්ඡා සාධිතානය කිරීම සඳහා එම්. කේ. ජයතිස්ස, අනුල දිසානායක, රත්න් ප්‍රනාන්ද, ප්‍රදීපා සුදර්ශනී, රසිකා බාලුලුරිය, අපිත්, ලිංගර මුද්‍යංක විසින් ලබාදුන් සහයට කතුවරණ්නේගේ විශේෂ ස්ථානය හිමිවේ. එමෙන්ම මෙම රටනය සම්බන්ධයෙන් අදහස් ඉදිරිපත් කරමින් එය සාවර්ධනය කිරීමට උපකාර කළ නීතිය හා සමාජ භාරයේ විධායක අධ්‍යක්ෂිකා ආචාර්ය සක්‍රන්තලා කැඳිගාමර සහ නීතිය හා සමාජ භාරයේ වැඩිසටහන් හා මෙහෙයුම් අධ්‍යක්ෂක සඳහන් තුවුගල වෙත ද පරායෝගිතයින්ගේ ස්ථානය හිමිවේ.

3 මෙරට පස්වන් තිදහස් දේපාලන ඉතිහාසය පුරා එඟාපය මහ ශ්‍රීලංකිප එකිනෙකට ප්‍රතිපසු කළවුරු දෙකක් ලෙස පැවත් තිබේ. නමුත් 2015 දී ශ්‍රීලංකිප ප්‍රධාන ලේකම් වූ මෙම්පිඛාල සිරසේන එපාප මූලික සන්ධානයේ ජනාධිපති එපේශක ලෙසෙ ඉදිරිපත් විය. අනුතුරුව ශ්‍රීලංකිප බහුතරයක් විසින් මහින්ද රාජපස්ගේ නායකත්වයෙන් පුෂු ශ්‍රීලංපාප පිහිටුවාගනු ලැබූ අතර එය එඟාපයේ ප්‍රධාන විරෝධවාදායා බවට පත්විය. ශ්‍රීලංකිප ආධාරකරුවන් බහුතරයකගේ සහය ශ්‍රීලංපාප වෙත හිමිවු අතර ම්‍ය පසුය තමන්ව නිරුපතනය කරනු ලැබූයේ ශ්‍රීලංකිප ගුරුමය ඉදිරියට ගෙන යන බලෝචිතය ලෙසය.

⁴ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/presidential-elections/pre2019/PRE_2019_All_Island_Result.pdf

⁵ 1994 දී වනඩිකා බණ්ඩාරණායක ප්‍රතිගතතාත්මකව මේ වඩා වියාල ජන්දී ප්‍රතිඵැයියක් (64%) ලබාගත් නමුත් මෙය ශ්‍රී ලංකා මැඟිවරණ ඉතිහාමේ අපේක්ෂකයෙක ලබාගත් සංඛ්‍යාත්මකව වැඩිම ජන්දී සංඛ්‍යාව විය (ප්‍රතිගතතාත්මකව 52.25%) විය.

⁶ ගෙය්දාභය රාජපක්ෂ සිය දැවුරුම් දීමෙන් පසු සිදුකළ පලමු ජාතිය ඇමුතිමලේ මෙන්ම නිදහස් දින වැනි වැදගත් අවස්ථාවල සිදුකළ ජාතිය ඇමුතිමලවලදී ද තමන්ගේ සිංහල බොඳේ ජන පදනම පිළිබඳ මෙන්ම තමන් සිංහල බොඳේ නායකයෙකු බවද නිරන්තරයෙන් සඳහන් කරන ලදී. <https://timesofindia.indiatimes.com/world/south-asia/i-am-the-leader-that-you-searched-for-prez-gotabaya-rajpaksa-tell-lankans-on-independence-day/articleshow/80688206.cms>

⁷ ජනාධිපති ගේදායාහි රාජපක්ෂ සහ මූලගේ පාලනයට එරෙහි උද්ධේශීෂණ ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වී 2022 අප්‍රේල් 09 වන දින සිට ගාලම්දෙළා පිටියේ ඇත්තේ උද්ධේශීෂණ ව්‍යාපාරයක් බවට

பத்திரிய. தகி ட்ரெஸ்பீன் சூடிய முறை விசின் 'தேவியார்ஜெல்' லேச நமிக்கு கருத டை. தீவு சீடு மேல் ட்ரெஸ்பீன் உசுபார்யத் பொடு உசுபார்யே மேன்ம் ட்ரெஸ்பீன்கின் விசின் 'அர்டலய' யந ஹமி ஹலிகா கருவு லக்ஷி அதர ட்ரெஸ்பீன்கின் ஹைதீன்வீல் அர்டலக்ரூவின் யந யெழும் பொடுவீ ஹலிகா விய. ஹைதீன் ஹைதீன் தீவு வேலின் மாச தூக பலுன் கூலயக் அர்டல சூடிய கியாத்துக் கூ அதர லிய அங்குக்கரணய கருதின் ஹைதீன் விவில் பூட்டெல்ல மேல்கூ ட்ரெஸ்பீன் உசுபார ('தேவியார்ஜெல்') ஹைதீன் அர்டல ஹைதீன் தீவுதாவயகின் கூநுவ அருகின. மேலி 'அர்டலய' யஞ்சுவீன் ஹங்குவங்கு லெங்ஸீ மேலி சுல்சீப் விரேவிதா குதீயாலுய வின அதர விரேவிதாக்கரூவின் ஹைதீன்வீல் மேல்கூ ட்ரெஸ்பீன்கின் யந யெழும் மேன்ம் பொடு உசுபார்யே பலுகின அர்டலக்ரூவின் யந யெழுமெடு யோடுவங்கு லெகி.

⁸ උතුරු සත්තන්දී අරගලය පැවැති රජය පෙරලා දමා ආණ්ඩු බලය ලබාගැනීමේ උත්සාහයක් නොව ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍යයට එරෙහිව නව රාජ්‍යයක් ඩීපිකරලීම් සඳහා වූ අරගලයක් විය.

අවස්ථා දෙකකදී හැරුණුවේ මාස ගණනක් පුරා දික්ගැසුණු මෙම උද්ධේශීයන ව්‍යාපාරයට ප්‍රව්‍යූඩ්ඩාකාරීව හැසිරුණේය යන වෝදනාව (වර්තමාන ජනාධිපතිවරයා සහ ඔහුගේ රජය විසින් තිරිතතරයෙන් වෝදනා කරන ලදී) එල්ල කළ නොහැකියේ එකිනෝ පළමු සිද්ධිවීම 2022 මාර්තු 31 වන දින ගෙයාභය රාජ්‍යපාඨාලයේ පුද්ගලික නිවස සම්පූර්ණ සිදුකළ උද්ධේශීයනයකදී බැං රථයක් ගිනි තැබීමේ සිදුවීමක් වන අතර එය උපතුම්ක ලෙස රජයට පසුජාති පිරිස් විසින්ම සිදුකරන ලද්දක් බවටද වෝදනා එල්ල වය. දෙවන සිද්ධිවීම වන්නේ 2022 මැයි 9 වන දින අරලයිගහ මන්දිරයේ සිට පැමිණී සමහර ශ්‍රීලංඡාපෙ මන්ත්‍රිවරුන් විසින් පොලිඩන ලද මැර කණ්ඩායම් විසින් ගාලුම්වදාර අරගල භුමියේ සිට පිරිස් වෙත පහර දැමීම් පසු එකිනෝ ප්‍රහරයට පැමිණී පිරිස් වෙත ජනතාව විසින් පහර දැමීම සහ එදින සහ පසුදින තුළ දැවින් විවිධ ප්‍රදේශවල රාජ්‍යපාඨාලය පවුල්ල සහ ශ්‍රීලංඡාපෙ මන්ත්‍රිවරුන්ගේ තිවාස ඇතුළු දේපලට සිදුකරන ලද පහර දැමීම සහ ගිනි තැබීමය. නමුත් එම දින දෙකකින් පසුව ජනාධිපති ගෙයාභය රාජ්‍යපාඨාලය ජනාධිපති ඔබගේ පළවා භරිණු ලැබූ 2022 ජූලි 9 දින දක්වා සහ ඉන් අනතුරුව අත්පත් කරගත් රාජ්‍ය දේපල නැවත භාරි උද්ධේශීයකයින් ඉවත් වන දින තෙක් කිසිදු අවස්ථාවක සැලකිය යුතු මට්ටමක කිසිදු ප්‍රචාරකාරී සිද්ධිවීමක් සිදෙනාවති.

¹⁰ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/presidential-elections/pre2019/PRE_2019_Hambantota_Final%20District%20Result.pdf

¹¹ <https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/parliamentary-elections/HambantotaV2.pdf>

¹² <https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/parliamentary-elections/KurunegalaV2.pdf>

¹³ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/presidential-elections/pre2019/PRE_2019_Kurunegala_Final%20District%20Result.pdf

¹⁴ <https://www.newsfirst.lk/2019/10/09/slpp-presidential-candidate-gotabaya-rajapaksas-inaugural-rally-at-anuradhapura/>

¹⁵ <https://foreignpolicy.com/2019/11/19/sri-lanka-new-strongman-president-gotabaya-rajapaksa-election/>

¹⁶ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/presidential-elections/pre2019/PRE_2019_Anuradhapura_Final%20District%20Result.pdf

¹⁷ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/parliamentary-elections/Anuradhapura_V2.pdf

¹⁸ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/presidential-elections/pre2019/PRE_2019_Polonnaruwa_Final%20District%20Result.pdf

¹⁹ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/parliamentary-elections/Polonnaruwa_V2.pdf

²⁰ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/presidential-elections/pre2019/PRE_2019_Gampaha_Final%20District%20Result.pdf

²¹ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/parliamentary-elections/Gampaha_Negombo.pdf

²² 1994 වසර සිට රනිල් විතුමසිංහ මැතිවරණවලට තරග කොට ඇත්තේ මැද කොළඹ ආසනයෙනි.

²³ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/presidential-elections/pre2019/PRE_2019_Colombo_Final%20District%20Result.pdf

²⁴ එම.

²⁵ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/parliamentary-elections/Colombo_ColCentral.pdf

²⁶ https://elections.gov.lk/web/wp-content/uploads/election-results/parliamentary-elections/Colombo_Borella.pdf

²⁷ 1970, 1994, 2001, 2005, 2019 එම පක්ෂයේ මැතිවරණ ප්‍රකාශ සහ අලේක්සයින් විසින් ප්‍රකාශයට පත්කරනු ලැබූ අන්තර්කා තුළ මෙම අදහස් අන්තර්ග විය.

²⁸ United National Party, http://www.unp.lk/about_party.html (accessed on November 8, 2022).

²⁹ මේ වන විට මෙම්ට්‍රිපාල සිරිසේනගේ නායකත්වයෙන් යුතු ශ්‍රීලංකිපය දුරවලට සිටි අතර එම මතවාදය හා ජන පදනම් තමන් සතුකර ගැනීමට තිබපු ශ්‍රීලංකිප නායක මිනින්ද රාජපක්ෂ හා ඔහුගේ පැවුලේ අය විසින් මෙහෙයවනු ලැබූ නව පක්ෂයක් වූ ශ්‍රී ලංකා පොදුරුහ පෙරමුණ සමත්ව තිබේ. ශ්‍රීලංකිප සමග සිටි සියලුම පක්ෂ පාහේ ශ්‍රී ලංකා පොදුරුහ පෙරමුණ හා එක්වූ අතර 2020 මහැතිවරණය වන විට දුරවලට සිටි ශ්‍රීලංකිප ද එම කෙටුවර හා එක්විය.

³⁰ එප්පාවල ප්‍රදේශයේ ගොවීයෙක්, 2022 අගෝස්තු 16 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

³¹ වනාතුමුල්ල ප්‍රදේශයේ ගෘහනීයෙක්, 2022 සැප්තැම්බර් 3 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

³² කුරුණෑගල ප්‍රදේශයේ රජයේ සේවකයෙක්, 2022 අගෝස්තු 2 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

³³ සුරියවැව ප්‍රදේශයේ සුඡ ව්‍යාපාරිකයෙක්, 2022 අගෝස්තු 9 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

³⁴ කුරුණෑගල ප්‍රදේශයේ විශ්‍රාමික විද්‍යුත්පතිවරයෙක්, 2022 අගෝස්තු 3 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

³⁵ මිගලුව මුන්නක්කරය ප්‍රදේශයේ කාන්තාවක්, 2022 අගෝස්තු 26 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

³⁶ සුරියවැව ප්‍රදේශයේ අයෙක්, 2022 අගෝස්තු 10 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

³⁷ මිගලුව ප්‍රදේශයේ දේවර කාර්මිකයෙක් සහ 2022 අගෝස්තු 25 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

³⁸ හම්බන්තොට ප්‍රදේශයේ අයෙක්, 2022 අගෝස්තු 9 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

³⁹ කොළඹ ප්‍රදේශයේ කාන්තාවක්, 2022 සැප්තැම්බර් 18 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁴⁰ සහස්පුර ප්‍රදේශයේ කාන්තාවක්, 2022 සැප්තැම්බර් 3 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁴¹ අනුරාධපුර ප්‍රදේශයේ ගොවීයෙක්, 2022 2022 අගෝස්තු 18 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁴² මිගලුව ප්‍රදේශයේ කාන්තාවක්, 2022 අගෝස්තු 22 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁴³ අනුරාධපුර ප්‍රදේශයේ විශ්‍රාමික ණලුදා නිලධාරියෙක්, 2022 අගෝස්තු 16 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁴⁴ එප්පාවල ප්‍රදේශයේ ගොවී නායකයෙක්, 2022 අගෝස්තු 17 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁴⁵ මිගලුව ප්‍රදේශයේ බෝට්ටු නිපදවන්නෙක්, 2022 අගෝස්තු 25 දින සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁴⁶ හම්බන්තොට ප්‍රදේශයේ ගොවීයෙක්, 2022 අගෝස්තු 9 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁴⁷ පොලොන්නරුව ප්‍රදේශයේ කාන්තාවක්, 2022 සැප්තැම්බර් 6 දින සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁴⁸ මිගලුව ප්‍රදේශයේ ස්වයං රාජියාවක නිපුතු කාන්තාවක්, 2022 අගෝස්තු 25 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁴⁹ සහස්පුර ප්‍රදේශයේ තරුණයෙක්, 2022 සැප්තැම්බර් 18 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁵⁰ කුරුණෑගල ප්‍රදේශයේ කාන්තාවක්, 2022 අගෝස්තු 4 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁵¹ නිගුරක්ගොඩ ප්‍රදේශයේ කාන්තාවක්, 2022 සැප්තැම්බර් 6 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁵² හමිබන්තොට පුදේශයේ ගොවියෙක්, 2022 අගෝස්තු 8 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁵³ බොරල්ල පුදේශයේ අයෙක්, 2022 සැප්තැම්බර් 18 සම්මුඛ සාකච්ඡාව).

⁵⁴ අනුරාධපුර පුදේශයේ අයෙක්, 2022 අගෝස්තු 16 සම්මුඛ සාකච්ඡාව).

⁵⁵ මේලුව පුදේශයේ කාන්තාවක්, 2022 අගෝස්තු 26 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁵⁶ වනානමුල්ල පුදේශයේ තරුණීයක්, 2022 සැප්තැම්බර් සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁵⁷ මේලුව පුදේශයේ ප්‍රාදේශීය සහා සහිකයෙක්, 2022 අගෝස්තු 26 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁵⁸ මේලුව පුදේශයේ අයෙක්, 2022 අගෝස්තු 25 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁵⁹ කුරුණෑගල පුදේශයේ අයෙක්, 2022 අගෝස්තු 3 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁶⁰ අනුරාධපුර පුදේශයේ අයෙක්, 2022 අගෝස්තු 17 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁶¹ මේලුව පුදේශයේ පුදේශීය සහා සහිකයෙක්, 2022 අගෝස්තු 26 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁶² මේලුව පුදේශයේ දේවර ව්‍යාපාරිකයෙක්, 2022 අගෝස්තු 25 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁶³ පොලොන්නරුව පුදේශයේ කාන්තාවක්, 2022 සැප්තැම්බර් 6 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁶⁴ සුරියවැව පුදේශයේ තරුණීයක්, 2022 අගෝස්තු 10 සම්මුඛ සාකච්ඡාව.

⁶⁵ හමිබන්තොට පුදේශයේ පෙදරේරු කාර්මිකයෙක් හි 2022 අගෝස්තු 9 සම්මුඛ සාකච්ඡාවී

⁶⁶ පොලොන්නරුව පුදේශයේ ගොවියෙක් ප 2022 සැප්තැම්බර් 6 සම්මුඛ සාකච්ඡාවී

ආර්ථ ගුණ්ව

අමරසුරිය, ගුරාන්දාස. කවන්දියට නිසක්. බොරලැස්ගමුව: විසිදුනු ප්‍රකාශකයේ, 2011.

Amarasuriya, Harini. "Elite Politics and Dissent in Sri Lanka". *The South Asianist Vol. 4, No. 1*, Edinburgh: University of Edinburgh, 2021, 1-22.

මැතිවරණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශය, කොළඹ: ශ්‍රීලංකා, 2001.

බණ්ඩාරණායක, සිරිමාවේ. සියලු ජන්ද දායකයින් වෙනවයි, කොළඹ: ශ්‍රීලංකා, 1970.

ඡන්දප්‍රේම, සි. ඒ. කොළඹට සමාජය, කොළඹ: කර්තා පකාශන, 1997.

Dewasiri, Nirmal Ranjith. "Roots of the Present Political Instability in Sri Lanka." *Lecture. National Centre for Advanced Studies*, Colombo, November 2, 2022.

මාර්ගගත අවකාශයේ දී අරගලය: සමාජ මාධ්‍යවල දේශපාලන හූමිකාව පිළිබඳ දුළ සටහනක්

ලාරා විජේස්සුරිය* සහ සමල් විමුක්ති හේමචන්ද**

හඳුන්වීම

ලේඛකයින් අරගලය සම්බන්ධ ඔවුන්ගේ
පෙෂණ්ගලික අත්දැකීම් සහ අරගලය සමඟ
සක්‍රියව සම්බන්ධ එම මත පදනම් ව මාර්ගගතව
අරගලය හැඩැස්වීමේදී සමාජ මාධ්‍ය විසින්
ඉටු කරන ලද දේශපාලන හූමිකාව පිළිබඳ
සංක්ෂීප්තයක් / දැන සටහනක් මෙම ලිපිය මගින්
සපයා දෙයි.

2022 මාර්තු/අප්‍රේල් මාසවල දී පුප්පරා ගිය පුළුල් විරෝධතාවයන්ට විශාල පිරිසක් සහභාගි වූහ. ඔවුහු ගාරිරිකව සහ/හේ සමාජ මාධ්‍ය හරහා තම විරෝධතා දැක්වූහ. පසුගිය කාලයේ ඇති වූ අනෙකුත් විරෝධතා හා සසදන විට මෙම විරෝධතාවලට සැලකිය යුතු සහයෝගයක් ලැබූණු අතර, වැඩි කළේ නොගොස් කොළඹ - ගාලු මුවදාර සහ අවට පුදේශය කේත්ද කර ගත් විරෝධතා පිළිබඳ සඳහන් කිරීම සඳහා 'අරගලය' යන සිංහල වචනය සහ 'පෝරාවිටම්' යන දෙමළ වචන විශේෂයෙන් හාවිත විය. ඉංග්‍රීසි බසින් කුපිටල් අකුර යෙදු Aragalay[†] යන වචනය බොහෝ අරුත් දන්වන යෙදුමක් බවට වේගයෙන් පත් විය.

මෙම රචනයේ කතුවරුන් අරගලයට සක්‍රියව සහභාගි වී, ගෝජාගෝගම සහ පිටකේට්ටෙට් විරෝධතාවල නියුලෙමින්, පවතින දේශපාලන ක්‍රමයට එරෙහිව අන්තර්ජාල වේදිකා හරහා විරුද්ධත්වය ප්‍රකාශ කිරීම වැනි විරෝධතා සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් ලද පෙෂණ්ගලික අත්දැකීම් ඇසුරෙන් මෙම රචනය ලියවී ඇත.

අප්‍රේල් මාසයේ මැයි හාය වන විට මොරටුව-කොටුව (මාරු අංක 100) බස්රථවල කොන්දාස්තරවරුන් කැගසම්න් සිටියේ එම මාර්ගය - 'දෙහිවල - බම්බලපිටිය - කොල්ලපිටිය - අරගලය' යනුවෙනි. මෙයින් පිළිබඳ වූයේ හොතික අවකාශයන් ලෙස අරගලයට සහ ගෝජාගෝගමට (ගෝජා ගෙදර යන්න ගම) ලැබූණු පිළිගැනීමයි.

* ලාරා විජේස්සුරිය කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ ඉතිහාස අධ්‍යයනාංශයේ උපාධිවාරනියකි.

** සමල් විමුක්ති හේමචන්ද කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ ඉතිහාස අධ්‍යයනාංශයේ ක්‍රීකාවාරයකි (පරිවාස).

මෙම ලිපිය පරිවර්තනය කිරීමේදී රිවිදු ද සෞයිසා දැක්වූ සහයෝගයට අපි කෘතයැපුවක වන්නෙමු.

අරගලයේ හාවිත වූ '225 ම එපා', 'මේ හැඳුප්පනේ වැරදි පරමිපරාව එක්කයි' සහ 'අවුරුදු 74ක සාපය අවසන් කරම්' වැනි ජනප්‍රිය සටන් පාඨ හරහා භුදේක් පාලකයින් මාරු කිරීමකට වඩා තීදහස, සමානාත්මකාවය සහ යුක්තිය සහිත පරමාදරුයි සමාජයක් බිහිකිරීමට ඉල්ලා සිටින ලදී. අරගලය අදහසක් බවට පරිවර්තනය විය.

අරගලය දෙදිනික සිදුවීමක් බවට ද පත් විය. අප මහමග යන විට “කපුවු කාක් කාක් කාක්, බැසිල් බැසිල් බැසිල් බැසිල්” යන රිද්මයට වාහන තළා හඩා ඇසුරුණු අතර, අපගේ සමාජ මාධ්‍ය ගිණුම්වලට ඇතුළු වන විට, සමාජ මාධ්‍ය සංග්‍රහ (newsfeeds) විරෝධතා පිළිබඳ ප්‍රචාරක සහ අදහස් විෂ්‍ය පිරි තිබුණි. බොහෝ දෙනෙකුට අරගලය තම ජීවිතයේ ආවේණික අංගයක් බවට පත් විය.

ලොව වටා මැත කාලීනව සිදු වූ ජනතා විරෝධතාවල මෙන් ම, අරගලය තුළ ද සමාජ මාධ්‍ය සත්‍යාචාර හාවිත විය. එසැණින් සම්බන්ධවීමේ හැකියාව සහ එසැණින් තොරතුරු ලැබීමේ හැකියාව සහිත මෙම විෂ්‍යල් යුගයේ ජීවත් වන අපගෙන් බොහෝ දෙනෙකුට, සමාජ මාධ්‍යවල සිදුවන දේ සහ සැබැං ජීවිතයේ සිදුවන දේ අතර පැහැදිලි රේඛාවක් ඇද වෙන් කිරීම ඇතැම්විටක දුෂ්කර ය. විටෙක සමාජ මාධ්‍යවල ඇතිවන කතිකාවත් සැබැං ජීවිතයේ දී ත්‍රියාවට තැබේ. ඇතැම්විටක, සැබැං ජීවිතයේ සිදුවීම් පරිගත කර සමාජ මාධ්‍යවල තත්ත්ව කාලීනව විකාශනය වේ.

මෙම පිටාර ගැලීම අරගලය ආස්ථිතව ද සත්‍යාචාරන් විය. විරෝධතාකරුවේ සැබැම්ව ම පාහේ දුරකථනය අතැතිව, දිග හැරෙන සිදුවීම් පරිගත කරමින් හෝ වෙනත් තැනක සිදුවන්නේ කුමක්දැයි සොයා බැලීමට උත්සාහ කරමින් පසු වූහි. ඇතැම්විටක, අරගලයේ සිරින තාක්ෂණික දැනුමැති තරුණ තරුණියන් විශාල ප්‍රතිශතයක් නීසා සමාජ මාධ්‍ය සහ සැබැං ජීවිතය අතර සීමාවන් එන්න එන්නම බොඳ වූවා විය හැක. මාර්ගගත අවකාශයේ (online) අරගලය සහ මාර්ගගත නොවූ හොතික අවකාශයේ (offline) අරගලය වෙනත් භාෂානාගැනීමට රේඛාවක් ඇදීම අපට තීරණාත්මක ලෙසින් ම අපහසු ය. සැබැං ජීවිතයේ ප්‍රශ්න අන්තර්ජාලය හරහා අනුකරණය කරන ලද අතර, අරගලයේ අත්දැකීම් වැඩි කිරීමට සමාජ මාධ්‍ය හාවිත කරන ලදී. එනිසා, විරෝධතාවල දී සමාජ මාධ්‍යවල ගතික භූමිකාව පිළිබඳ අපගේ අවබෝධය, සමාජ මාධ්‍ය විරෝධතා සම්බන්ධයෙන් හුදු මෙවලමක් ලෙස පිළිබඳ වූ සාම්ප්‍රදායික අවබෝධයෙන් වෙනස් වේ. (වැළෙන්සුවෙලා, අරියගාද, සහ ජ්‍යෙෂ්ඨ 2012; ප්‍රිලන්, මැක් ඉල්වෙන් සහ ක්ලාරක් 2016)1 එකී මායිමේ අස්ථාවර ස්වභාවය මෙම රචනයෙන් පිළිබඳ කරයි.

අප විසින් මේ රචනය රචනා කිරීමේදී ඇතැම් නිරික්ෂණ අප විසින් අවධාරණය කරන අතර විරෝධතා සම්බන්ධයෙන් අප පුද්ගලිකව ලැබූ අත්දැකීම් ඇසුරින් කරුණු උකහා ගන්නෙමු. තවද, අප නිරාවරණය වූයේ

විරෝධතා සම්බන්ධයෙන් සමාජ මාධ්‍ය ජාලාවල සිංහලෙන් සහ යම් ප්‍රමාණයකට ඉංග්‍රීසි හාජාවෙන් සිදු ඇතැම් කතිකාවන්ට පමණක් බව අපි සටහන් කරමු. දෙමළ කතා කිරීමට සහ තේරුම් ගැනීමට අපට වූ නොහැකියාව හේතුවෙන් දෙමළ හාජාවෙන් වූ සමාජ මාධ්‍ය කතිකාවන් නිරික්ෂණය කිරීමට අපට නොහැකි විය.

අරගලයෙහි සමාජ මාධ්‍ය හාවිතයට සැපුව ම සම්බන්ධ වන ඇතැම් (මාර්ගගත සහ මාර්ගගත නොවන) පැතිකඩ් පවතී. පුරවැසි මාධ්‍ය කළාවේ පුළුල් හාවිතය, පුද්ගලයින් බලමුළ ගැන්වීමේ දී සමාජ මාධ්‍යවල භූමිකාව සහ සමාජ මාධ්‍ය හරහා ගක්කීමින් කරන ලද සහ ප්‍රකාශ කරන ලද බලාධිකාරියට එරෙහි ප්‍රතිරෝධය මේවාට ඇතුළත් ය. මෙම රචනය මගින් අරගලයේ පුළුල් විෂය පරිය තුළ මෙම පැතිකඩ් සමාලෝචනය කෙරෙන අතර විරෝධතාකරුවන් සමාජ මාධ්‍ය හාවිත කළ (සහ සමාජ මාධ්‍ය විසින් හාවිතයට ලක් වූ) ආකාරය තේරුම් ගැනීමට උත්සාහ කරයි.

පුරවැසි මාධ්‍ය කළාව

සමාජ මාධ්‍ය සහ අරගලය ජ්‍යාබද්ධ වී විවිතවත් පුරවැසි මාධ්‍ය කළාවක් බැහැ කළේ ය. සමාජ මාධ්‍ය මාධ්‍ය හරහා, ඉහළ පෙළේ මාධ්‍ය සාමාජිකයින් (එනම්, සම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය තුළ ස්ථාපිත සහ පිළිගත මාධ්‍යවේදින්) නොවන පුද්ගලයින්ට හඩක් ලබා දෙයි. සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය වෙත ප්‍රවේශය නොමැති වීම හේතුවෙන් සීමාවන්ට ලක් නොවී තම අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට, පුද්ගලයින් බලමුළ ගැන්වීමට සහ සිදුවීම් පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමට සමාජ මාධ්‍ය හරහා සාමාන්‍ය පුද්ගලයින්ට අවකාශය ලබා දෙයි. සාමාන්‍ය ජනතාව සමාජ මාධ්‍යකළාවේදින් බවට පත්වන අතර සංස්කාරකවරුන්ට සහ ආයතනික බුරාවලියට බැඳී සිරින සම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය කළාවේදින් මුහුණ දෙන බාධකවලින් ඔවුන් බැඳී නොමැත.

අරගලයේ සන්දර්භය තුළ පුරවැසි මාධ්‍යවේදියේ කාර්යභාරය සාකච්ඡා කිරීමේ දී, මෙම රචනය මගින් බැහැ මට්ටමේ සිදුවීම් ආවරණය කිරීම, පුළුල් ලෙස අදහස් පුව්මාරු කර ගැනීම සහ එය නිර්මාණය කිරීම සහ/හෝ පිළිගත් නායකයින් හදුනා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් පුරවැසි මාධ්‍යවේදියේ බලපෑම සමාලෝචනය කෙරේ.

නායකයින් ලෙස පෙනුණු අය පිළිගැනීමට ලක් කිරීම

ලාජා: අප්‍රේල් මස මූලදී මම විශ්වවිද්‍යාලයේ පැවති විරෝධතාවයකට සම්බන්ධ වුණා. මගේ යාලුවක් ඒ ගැන කියු නිසා මම එකතු වුනා, පුවරු හදාගෙන මම නියමිත වෙළාවට මගේ පන්තියේ කිප දෙනෙක් එක්ක එලියට ගියා. එකත්ව ගියාට පස්සේ, ශිෂ්‍ය සංගම්වල පිරිමි ලමයින් අප හිටගන ඉන්න ඕන තැන ගැන කියන්නට පටන් ගත් නිසා මේක සිය කැමැත්තේන් කරන විරෝධතාවයකට වඩා ශිෂ්‍ය සංගම් විසින් සංවිධානය කරන ලද විරෝධතාවක් ද කියලා අපි කළුපනා කළා. විරෝධතා සංවිධානය කළේ කුවිද කියන එකත්ව වඩා අපගේ විරෝධතා වැදගත් බව අපි තීරණය කළා වුණ්න්, විරෝධතා ව්‍යාපාර තුළ සිටින නායකයින් ලෙස පෙනුණු අය ගැන කතා කරන්න මෙම සිදුවීම මට ප්‍රයෝගනවත් ප්‍රවේශයක් ලබා දෙනවා. ස්වකිය කැමැත්තේන් විරෝධතා දක්වන පුද්ගලයන්ට එහෙම කරන්න බොහෝ වෙළාවට විවිධ වේතනා තියනවා. විරෝධතා විවිධ මට්ටම්වල දී ස්වභාවිකව ම ඇතිවෙන්න පුවත් වගේ ම, ඒක පටන් ගත්ත නායකයෙකු අවශ්‍ය තැහැ. ඇත්ත වශයෙන් ම, නායකයෙක් තැනිව විරෝධතා සිදුකිරීමට නොහැකිය යන අදහස ස්ථීර පුරුෂ සමාජභාවය සහ සම්ප්‍රදායික දේශපාලන ව්‍යාපාර පිළිබඳ අදහස් මත පදනම් වි තිබිය හැකි වැරදි මතයක් (සිල්කි 2020).

ලාජාගේ අත්දැකීම දේශපාලන විරෝධතා සන්දර්භය තුළ නායකත්වය පිළිබඳ සම්ප්‍රදායික සංකල්ප සහ අරගලයේ විරෝධතාකරුවන් අතර ඇති ආතතිය විද්‍යා දක්වයි. ලිං ලංකාවේ රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාල තුළ ශිෂ්‍ය සංගම් විසින් සාම්ප්‍රදායික නායකයින්ගේ භූමිකාව හාර ගත්තා අතර, සිසුන් කෙරෙහි තම අධිකාරී බලය පවත්වා ගැනීම සඳහා බලය යෙද්වීම සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ට වෝදනා එල්ල වී ඇත. නමුත්, අරගලය තුළ පක්ෂ හෝ සංගම් හේදයක් නොමැති, අප වැනි පුද්ගලයින් ස්වේච්ඡාවෙන් විරෝධය පළකරමින්, අරගලය ආරම්භයේ දී ම සම්ප්‍රදායික නායකත්ව රාමුව පසෙක ලා විරෝධය දැක්වීමේ සහ ක්‍රියාවන් උත්ප්‍රේරක කිරීමේ පුද්ගල බලය සමාජ මාධ්‍ය හරහා මූදා හරින ලදී.

බෙනවි විසින් පෙන්වා දුන් පරිදි, “සමාජ තාක්ෂණය භාවිතයේ ව්‍යාප්තිය පුද්ගලයන්ට සාම්භික ක්‍රියාකාරීන්ට යොමු වැදගත් උත්ප්‍රේරක බවට පත්වීමට හැකියාව ලබා දෙයි.” (බෙනවි 2012, 22) මෙහිදී සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය තුළ ඔවුන්ට ලබා නොදෙන අන්දමේ නිදහසේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට වේදිකාවක් සමාජ මාධ්‍ය හරහා පුද්ගලයින්ට ලබා දෙයි. මෙහින් තවත් පුද්ගලයින් සමග පුද්ගලික ජාලයක් නිර්මාණය කෙරේ. එම නිසා බෙනවි ප්‍රකාශ කරන්නේ, “පුද්ගලයන් ස්වකිය විශ්වයන්ගේ කේත්දුයේ සිටිය ද, සර්ව සම්ප්‍රදානු සන්නිවේදන තාක්ෂණවල සමාජ ජාලකරණ හැකියාවට ස්තූති වන්නට එම විශ්වයන් ඉතා විශාල විය හැකි” බවයි. (බෙනවි 2012, 22). අරගල ව්‍යාපාරයේ මූල් දිනවල විරෝධතා සංවිධානය කිරීමට හෝ ප්‍රකාශ කිරීමට සමාජ මාධ්‍ය භාවිත කරනු ලැබුවේ සාම්ප්‍රදායික දේශපාලන හෝ සිවිල් සමාජ නායකයන් නොව අහඹු පුද්ගලයන් විසින් බව අරගලය නිර්ක්ෂණය කළ අපට දක්නට ලැබේණි. ඒ අතරට යුරියුලිකරුවන් සහ අපගේ මිතුරන් හෝ විශ්වවිද්‍යාල සයයන් ඇතුළත් විය. පෙර මෙම සමාජ මාධ්‍ය පොරුණුයන්, එනම් රටිවා හෝ මෝරිවේෂන් අප්පවිච්, නිර්පාක්ෂික වරිත ලෙස සලකනු ලැබේ ය. කිසියම් දේශපාලන කණ්ඩායමක් සමග අනනු වීමට මැලිකමක් දක්වන පිරිස්වලට පවා අරගලය සමගින් එක්වීමට මෙමහින් පොලුණුවන ලද අතර, එමහින් අරගලයට නිර්පාක්ෂික ලක්ෂණ ලබා දුන්නේ ය.

නායකයෙකු නොමැති ව්‍යාපාරයක බලය සම්ප්‍රදායික දේශපාලන බල රාමු වෘත්ත වඩා වෙනස් ලෙස වුණහගත වේ. වෙනත් ව්‍යති වැනි විලින් කිවහොත්, සාම්ප්‍රදායික දේශපාලන පක්ෂවල අප දකින පරිදි, බලය විශ්වේෂිත පුද්ගලයෙකු හෝ කණ්ඩායමක් වටා සංක්ෂේපය නොවේ; ඒ වෙනුවට අරගලයට හිමිකම් පැ සැම පුද්ගලයෙක් වෙත ම බලය විශ්වේෂේපය වේ. එහි ප්‍රතිඵලියක් වශයෙන්, බලධාරීන් විරෝධතාකරුවන් සමග සාකච්ඡා කිරීමට කැමැත්තේන් සිටිය ද, මෙම සාකච්ඡා පැවැත්වීම සඳහා අනුරුද ‘නායකයෙකු’ සැමවිට ම සිටියේ නැත (කුරුවිට 2022). බොහෝ විට, සම්ප්‍රදායික අධිකාරීය ඇතැම් පුද්ගලයින් හෝ කණ්ඩායම් නායකයින් ලෙස වරදවා හඳුනාගෙන සමස්ත විරෝධතාවය වෙනුවෙන් කතා කිරීමට හෝ පාලනය කිරීමට ඔවුන්ට නොහැකි බව නොදැන ඔවුන් සමග සාකච්ඡා පවත්වයි. එවිට, රේලුග පියවර වන්නේ විරෝධතාකරුවන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙක් (නමුත් බොහෝ විට සියල්ලන් ම නොවේ) පිළිගත් සමහර පුද්ගලයින් නායකයින්ගේ භූමිකාව හාර ගැනීමයි. අරගලය තුළ සිදුවූයේ මෙය යැයි අපි සිතන්නෙමු.

මෙම පුද්ගලයින් අතරින් ඇතැමේක් නායකත්ව හූමිකාව ඉතා උනන්දුවෙන් හාර ගන්නා අතර, (පිරිමි) නායකයින් සේවීමට සමාජයේ ඇති තැකැබුරුව නිසා, මෙම “නායකයන්” මුළු සංවිධායකයින් සහ බලාධිකාරය සහිත පුද්ගලයින් ලෙස තවදුරටත් ඔවුන් ප්‍රක්ෂේපණය කෙරේ. මෙය මට්ටම් කිහිපයකින් ගැටළු සහගත වේ- සාම්ප්‍රදායික සමාජය තුළ පවතින බල ව්‍යුහයන් එයින් ප්‍රතිනිෂ්පාදනය කිරීමක් වන අතර, මෙම පුද්ගලයන්ට වේදිකාවක් මතට ඔසවා තබයි (ගෝශාල් සහ ජයසිංහ 2022). අරගලයට සහභාගි වූ අය බිම් මට්ටමේ සංවිධානය වේම එහි ලා නිරුපණය කළ හූමිකාවේ වැදගත්කම සහ ප්‍රමාණය දැන සිටිය ද, “මහා මිනිසා” නායා, “පිළිගත් නායකයින්” මතකයේ ඉතිරිවන වරිත වන බව සහතික කරයි (සිල්කි 2020). බොහෝවිට මෙම නායකයින් මාර්ගගත සහ මාර්ගගත නොවන අවකාශයේ ක්ෂේකව හඳුනාගත හැකි අය වේ. විරෝධතා ව්‍යාපාරයේ වඩාත් ම සාර්ථක ජනමත හසුරුවන්නන් වූයේ සමාජ මාධ්‍ය සහ අන්තර්ජාල අවකාශය ස්වේච්ඡය (සහ ව්‍යාපාරයේ) වාසිය සඳහා භාවිත කිරීමට සමත් වූ අයයි.

සමාජ මාධ්‍යවල පුරවැසි මාධ්‍ය කළාව තිසුකිව ම මෙම සමස්ත ක්‍රියාවලිය වේගත් කරයි, මන්ද කාරිරිකව සහභාගි නොවූ අය බොහෝවිට ඇතැම් පුද්ගලයින්ගේ සමාජ මාධ්‍යවල ස්ථේවී විකාශයන් හරහා දිග හැරෙන සිදුවීම් නිරික්ෂණය කළහ. සාම්ප්‍රදායික රාජ්‍ය මාධ්‍ය “පැහැදිලිව ම පක්ෂග්‍රාහී” ලෙස සලකනු ලැබූ අතර, රාජ්‍ය නොවන සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍යවලට ද මෙම ක්‍රියාවලියේ යම් යම් අනිප්‍රායන් සහ පක්ෂපාතිකම් පැවතුණි (ඉස්මයිල්, ටොරෝසියන් සහ වුලි 2019).

පුද්ගලයින්ට ඔවුන්ගේ සිත්ගත් ප්‍රියතම ක්‍රියාකාරීන් සිටි අතර වඩාත් ක්‍රියාකාරී අවස්ථාවන්හි දී ඔවුන්ගේ සමාජ මාධ්‍ය වැඩි දෙනෙක් විසින් සම්පූර්ණ නිරික්ෂණය කිරීම හේතුවෙන් මෙම අවධානය නායකයින් ලෙස එම සිදුවීම් සහ සිදුවීම් ආවරණය කිරීමට යම් කාලයක් ගත වූ අතර, විරෝධතාකරුවන් ඔවුන්ගේ කැමරා දුරකථන සමඟ සාමාන්‍යයන් එම ස්ථානයේ ම සිටි බැවින් සිදුවන දේ පිළිබඳ ජායාරුප සහ විඛියේ වේගයෙන් උඩිගත කිරීමට ඔවුන්ට හැකි විය. පුරවැසි මාධ්‍යවේදින් හා සසදන විට සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය යම් තරමක ආරක්ෂාවක් තුක්ති විදිනි, මැයි මස 6 වෙනිදා පාර්ලිමේන්තුවෙන් පිටත කදුළ ගැස් ප්‍රහාර එල්ල වූ විරෝධතාවයේ දී සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය නාලිකාවල කැමරාකරුවන් නිසි මුහුණු ආවරණවලින් සැරසී පැමිණි අතර පුරවැසි මාධ්‍යවේදින් වූ සෙසු අපට අපගේ කම්ස ජලයෙන් පොගවා මුහුණු ආවරණය කරගැනීමට සිදු විය. එබැවින්, පුරවැසි මාධ්‍යවේදින් විසින් ගුහණය කරන ලද දැරුණ මගින් ලබා දෙනෙන් සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය බොහෝ දුරට ආරක්ෂා කර ඇති මෙන් ම ගුහණය කර ගැනීමට නොහැකි අවධානම් සහගත හැඳුමකි.

පිරිල තිබුණා. සවස පහට පමණ ‘අරගලයේ නායකයන්ගේ’ මාධ්‍ය භුම්පක් පැවැත්වුණා. නායකයින් 30-40 ක් එහි සිටියා, ඔවුන්ගේ න් වැඩි දෙනෙක් වාචි වි සිටි අතර අනෙක් අය පිටපස සිටගෙන සිටියා. මාධ්‍ය සාකච්ඡාව තරඟින විට මෙම නායකයින් සහ විරෝධතාකරුවන් අතර විශාල දුරස් වීමක් මා දුටුවා. මේ නායකයේ කවුද කියලා කිසිම උද්සේෂකයෙක් දන්නේ නැහැ කියලා මම තවත් මිතුරුකට විහිළවට කිවිවා. මෙයින් මම අදහස් කරන්නේ සාම්ප්‍රදායික විරෝධතාවක දී විරෝධතාකරුවන්ට තමන්ගේ නායකයා(න්) හඳුනාගත හැකි නමුත්, මෙහි දී එකම සමාජ මාධ්‍ය ජාලයේ සිටින අයට හැර විරෝධතාකරුවන්ට අරගලයේ නායකයින් හඳුනා ගැනීමට නොහැකි වූ බවයි.

බ්‍රිම් මට්ටමේ දී සිදුවීම් ආවරණය

බ්‍රිම් මට්ටමේ සිදුවීම් සමාජ මාධ්‍ය හරහා ආවරණය කිරීම ඉතා සාර්ථකව සිදුවිය. සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය එම ස්ථානයට පැමිණීමට සහ සිදුවීම් ආවරණය කිරීමට යම් කාලයක් ගත වූ අතර, විරෝධතාකරුවන් ඔවුන්ගේ කැමරා දුරකථන සමඟ සාමාන්‍යයන් එම ස්ථානයේ ම සිටි බැවින් සිදුවන දේ පිළිබඳ ජායාරුප සහ විඛියේ වේගයෙන් උඩිගත කිරීමට ඔවුන්ට හැකි විය. පුරවැසි මාධ්‍යවේදින් හා සසදන විට සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය යම් තරමක ආරක්ෂාවක් තුක්ති විදිනි, මැයි මස 6 වෙනිදා පාර්ලිමේන්තුවෙන් පිටත කදුළ ගැස් ප්‍රහාර එල්ල වූ විරෝධතාවයේ දී සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය නාලිකාවල කැමරාකරුවන් නිසි මුහුණු ආවරණවලින් සැරසී පැමිණි අතර පුරවැසි මාධ්‍යවේදින් වූ සෙසු අපට අපගේ කම්ස ජලයෙන් පොගවා මුහුණු ආවරණය කරගැනීමට සිදු විය. එබැවින්, පුරවැසි මාධ්‍යවේදින් විසින් ගුහණය කරන ලද දැරුණ මගින් ලබා දෙනෙන් සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය බොහෝ දුරට ආරක්ෂා කර ඇති මෙන් ම ගුහණය කර ගැනීමට නොහැකි අවධානම් සහගත හැඳුමකි.

පුරවැසි මාධ්‍ය කළාවේ තවත් වාසියක් නම් කැමරා දුරකථන ඇති පුද්ගලයින් සැම තැනක ම සිටීමයි (ඩි හාන් සහ තවත් අය 2020). ක්‍රියාකාරීන් අත්අඩංගුවට ගත් අවස්ථාවල දී මෙය ප්‍රයෝගනවත් විය. ඔවුන් රැගෙන යන වේගාව සහ රැගෙන යන්නේ කොත්තකට ද යන වග සහ ඔවුන් රඳවාගෙන සිටියේ කොත්තන ද යන්න සෞයා ගැනීමට විවිධ

සමල්: 2022 ජූලි 9 වෙනිදා, ජනාධිපති රාජ්‍යපක්ෂට ඉල්ලා ඇස්මීම ප්‍රකාශ කරන්න බල කළ දිනයේ, මම කිලෝමීටර් 20ක් පාගමනින් ගිහිල්ලා ද්‍රව්‍යල් 1 උ පමණ ගෝජාග ගැමෙන උගා වානි විසින් ම එක නොකළ සිටි අනෙක් නොකළ දක්වා ම, රට වටෙන් ම ආව (තවමත් පැමිණීමේන් සිටි) විරෝධතාකරුවන්ගෙන්

පුද්ගලයින්ට එයින් හැකිවය. මෙම ක්‍රියාකාරීන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙක් සාමාන්‍යයෙන් මුළුන්ව නිදහස් කර ගැනීමට ගතවන කාලයට වඩා බොහෝ ඉක්මණින් (හානියකින් තොරව) නිදහස් කර ගැනීමට හැකි වූයේ මුළුන් රැනෙන ගියේ කෙසේ ද, කවදා ද සහ කොතැනකට ද යන්න බොහෝ දෙනා දැන සිටි බැවිනි. පුරවැසි මාධ්‍යවේදයට එයින් සිදුවන්නට අනුරුදහන්වීම් 21 වන සියවස තුළ තවදුරටත් සිදු කළ නොහැකි බවට විෂිෂ්ටවක් අප අතර තිබුණි.

සමල්: මම 2022 ජූලි 22 වැනිදා පාන්දර 20 පමණ විතුපටියක් තරඹලා අවසන් කළා. නින්දට යාමට කළින් පුරුද්දක් වෙලා තිබුණු විදියට අරගලය ගැන අලුත් ම යාවත්කාලීන කිරීම් ලබා ගන්න මගේ WhatsApp සහ Facebook ගිණුම් පරීක්ෂා කළා. ගෝජාගෝගම විරෝධතාකරුවන්ට එරෙහිව පොලිසිය අමානුෂික ප්‍රභාරයක් එල්ල කර තියනව දැකළා මම කම්පා වුනා. මම Xposure News සහ සෙසු විරෝධතාකරුවන් විසින් පලකරල තිබුණු Facebook සංශීලී විඛියේ නැරඹීමට පතන් ගත්තා. විරෝධතාකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව ගැන මට අතිශයින් කණ්ගාටුවක් සහ බිජියක් ඇති වුණා. අරගලයේ දී මට භමුවුණු සහ සම්පාදනයක් ඇති සහෙයුදර විරෝධතාකරුවන්ට පහර දෙන විට මගේ නිවසේ සුවපහසු ලෙස රැදි සිටීම ගැන මට වරදකාරී හැඟීමක් ඇති වුණා. ඒත් පොලිසියෙන් ගුරිකන්න බය තිසා මම ගෙදරින් ගියේ නැහැ.

රැපවාහිනී නාලිකා කිහිපයක් හැරුණු විට අනෙක් ඒවා අරගලය නොපෙනෙන්නාක් සේ සිටීමට හෝ ඒ සම්බන්ධයෙන් අවමන් සහගත ප්‍රතිරුපයක් සැපයීමට කටයුතු කළහ. ගෝජාගෝගම පොලිස් වැටුලීම සිදු වූයේ අලුයම කාලයේ වන අතර, එය සියලුම රැපවාහිනී නාලිකා සහ ගුවන් විදුලි නාලිකා බහුතරයක් වසා ඇති වෙළාවකි. නමුත් සමාජ මාධ්‍ය මගින් සමල් එම වැටුලීම සංශීලීව නරඹීම් සිටීයේ විරෝධතාකරුවෙකුගේ දාෂ්ටී කෙශ්‍යයෙන්, එනම් ගෝජාගෝගම දී එය අත්විදින්නාක් මෙනි. එක්සත් රාජධානීයේ වෙසෙන අපේ මිතුයෙක් ද සමල්ගේ අත්දැකීමට මුහුණ දුන්නා ය. රටවල් අතර වෙළාවේ වෙනස හේතුවෙන් මෙම පොලිස් වැටුලීම සිදුවන විට ඇයට රාත්‍රී කාලය උදා වී තිබුණි.

විරෝධතාකරුවන් රාජ්‍ය මිලේචිංත්වයෙන් බෙරා නොගැනීම සම්බන්ධයෙන් එක්සත් රාජධානීයේ දේශපාලනයෙන්ගෙන් තමන් Twitter මස්සේ පිළිතුරු ඉල්ලා සිටි බව ඇය අපට පැවසුවා ය. මේ ආකාරයට රට පුරා සහ ලොව පුරා අරගලයට සහයෝගය දැක් වූ පුද්ගලයින් සමාජ මාධ්‍ය විසින් සම්බන්ධ කරන ලදී.

කෙසේ වෙතත්, පුරවැසි මාධ්‍ය කළාවේ ද අඩුපාඩු පවති. කිරීමින් මාධ්‍යවේදීන් සංවේදී කරුණු සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට සහ පමණට වඩා හැඟීම්බර හාජාවක් හාවිත කිරීමෙන් වැළකීමටත්, ඔවුන්ගේ පුද්ගලික ප්‍රතිවාර වාර්තාකරණය සම්ගින් එකාබද්ධ නොකර සිටීමට පුහුණුව ලැබුවන් වුවත්, පුරවැසි මාධ්‍යවේදීන් ඒ සම්බන්ධයෙන් පුහුණුව ලැබුවන් නොවේ. අරගල සන්දර්හය තුළ හිතියට තුළු දෙන සාවදා තොරතුරු වාර්තා කිරීම අඩු වුව ද, පුරවැසියන් විසින් කරුණු වැරදි ලෙස තිරුපණය කර පුවත් වාර්තා කළ අවස්ථා බොහෝ ය. නිදසුනක් වශයෙන්, මැයි මස 9 වැනි දින, මහින්ද රාජපක්ෂගේ ආධාරකරුවන් පුස්තකාලය විනාශ කළ බවට ගිරුම පායියක් සහිතව, ගෝජාගෝගම පුස්තකාලයේ පොත් බිම විසිරි ඇති පින්තුරයක් සංසරණය විය. මැයි මස 9 වන දින පුස්තකාලයට අත තැබීමක් සිදු නොකළ බැවින් මෙය අසත්‍ය විය. ප්‍රභාරයක් යැයි උපකළුපනය කර, විරෝධතාකරුවන් කඩ්මුඩියේ පොත් ආරක්ෂා ස්ථානයකට ගෙන යාමට උත්සාහ කළ අතර, පුස්තකාලයේ පින්තුරය ගනු ලැබුවේ එම අවස්ථාවේ ද ය. කෙසේ වෙතත් පුස්තකාලයට එල්ල වූ ප්‍රභාරය පිළිබඳ අසත්‍ය පුවත සමාජ මාධ්‍ය ප්‍රජාව අතර වේගයෙන් ප්‍රවාරය විය. එසේම පසුගිය ජූලි 13 වැනිදා රජය විසින් ගෝජාගෝගමට ඉහළ අහසේ පහතින් හෙලිකොප්ටරයක් යවන විට එය විවිධයේගත කර තීරායුද විරෝධතාකරුවන්ට වෙඩි තැබීමට සැරසෙන බව වාර්තා කළේ ය. නිසැකව ම එවැනි බිජක් සිත්වල ඇති වුව ද හෙලිකොප්ටරයක් විසින් වෙඩි තැබීමක් සිදු කළේ නැති. කෙසේ වෙතත්, එම ස්ථානයේ නොසිටි බොහෝ දෙනෙක් එය එසේ සිදු වූ බව විශ්වාස කළහ. සමාජ මාධ්‍ය වෙත තීරන්තරයෙන් විවිධයේ සහ පෙරස්ට් උඩුගත කරන බොහෝ ක්‍රියාකාරීන් අරගලයේ යෙදී සිටීන්නන් මුහුණ දෙන ගැටුපු අවධාරණය කිරීමට ඉතා හැඟීම්බර හාජාවක් සහ ක්‍රියාවන් හාවිත කළහ. සමහර ක්‍රියාකාරීන්, මේ මොහොතේ ආතකිය තුළ, ප්‍රවණ්ඩිතවය සහ පළිගැනීම වෙනුවෙන් පෙනී සිටි අතර, මෙය අනියෝගයක් විය.

දැනුවත් සහ නොදැනුවත් මත සඳහා විවෘත අවකාශ

සමාජ මාධ්‍ය යනු ස්වකීය පුද්ගලික අදහස් ලෝකය සමග බෙදා ගැනීමට තමන් ආරක්ෂිත යැයි පුද්ගලයින්ට දැනෙන සහ ඒ සඳහා ඔවුන් සවිබල ගන්වන්නා වූ අවකාශයකි. සමාජයේ ඇතැම් කොටස්වල එනම්, තියෙන් මතටම් අධ්‍යාපනයක්, පුහුණුවක් සහ සමාජ ප්‍රාග්ධනයක් ඇති සාමාජිකයින්ගේ, හඩු ප්‍රතිනිෂ්පාදනය කරන සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය, තොරතුරු සහ වරප්‍රසාද ආරක්ෂා කරන්නෙකු ලෙස සැලකේ. කෙසේ වෙතත්, සමාජ මාධ්‍ය හරහා ඔනැම් අයෙකුගේ සහ සැම කෙනෙකුගේ ම හඩු ප්‍රතිනිෂ්පාදනය කළ හැකි ය. ඉහත සාකච්ඡා කළ පරිදි, ඇතැම් පුරවැසියන් අන් අය වඩා විශ්වාස්‍යායක යැයි හෝ වඩා ජනප්‍රිය යැයි සලකනු ලැබුවත් වර්තමාන සිදුවීම් ආදිය පිළිබඳව තමන්ගේ මතය බෙදා ගැනීමට ඔනැම් පුරවැසියෙකුට ම හැකියාව ඇත. එහි ප්‍රතිථියක් වශයෙන්, කරුණු හෝ නිසි විශ්වේෂණ මගින් පිටුවලය තොලැබු බොහෝ මත සහ අදහස් මතු වී ඒවාට ප්‍රවාරයක් සහ පිළිගැනීමක් ලැබුණි. මෙය මාර්ගත සහ මාර්ගත නොවන අවකාශය තුළ ප්‍රතිවේදතා කේප ගැන්වීමට හේතු විය. විරෝධතා දක්වන විවිධ පුරවැසි කණ්ඩායම් අන් අයගේ අදහස් සම්බන්ධයෙන් අමතාප වූ විට, සමාජ මාධ්‍යවල සහ හොතිකව ගැටුම් උත්සන්න වූ අතර එය විරෝධතාවලට අනිතකර ලෙස බලපැවේ ය. සමාජ මාධ්‍ය සීමාවන් ද පැහැදිලි ය. තොරතුරු සහ අදහස් ඩුවමාරු කර ගැනීම සඳහා ඉන් අවකාශයක් නිර්මාණය කරන නමුත් සිතා බැලීම, විශ්වේෂණය සහ විවාදය ඉන් උත්තේෂනයක් නොකරයි. එය අදහස්වල ඇති සියුම් වෙනස්කම් සහ සංකීර්ණතාවය පහසුවෙන් මග හැරි යා හැකි අවකාශයක් නිර්මාණය කරයි. මෙය ප්‍රශ්න සහ යථාර්ථය අනවශ්‍ය ලෙස ද්‍රව්‍යමය නිර්පාණය කිරීමකට තුළු දෙන අතර, තවදුරටත් සමාජ හා දේශපාලන බෙදීම් ඇති කරයි.

පුද්ගලයින් පරිගණක හෝ දුරකථන තිරයක මුහුණත හරහා අන් අය සමග සම්බන්ධ වන විට, අනෙක් අන්තයේ මිනිසේකු සිටින බව අමතක කිරීම පහසු වන අතර, සැබැඳු ජීවිතයේ දී සිදුවනවාට වඩා වෙශයෙන් වාද විවාද වර්ධනය වීමට ඉඩ සලසයි. අරගලයේ සමාජ මාධ්‍ය අවකාශය තුළ මෙය කොටිකාවන් කිහිපයක් හරහා සිදු වූ අතර, එමගින් බහුවිධ පැතිකඩ පවතින තරක අඩු වී බැවැහැන තුළු දෙකක් ඇති වන තෙක් පරිණාමය විය. අරගලය සම්බන්ධයෙන් වූ

එක් කොටිකාවක එක් පාර්ශ්වයක් විරෝධතා හුමියෙහි අද්විතීය බව හා පෙර නොවූ විරු බව පිළිබඳ ආචම්බරයෙන් ප්‍රකාශ කරදී ඇ, අනෙක් පාර්ශ්වය මේ සියලු ප්‍රකාශයන් බැහැර කළේ වෙනත් එවැනි ම විරෝධතා කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමිනි. 'මල (එනම්, ජනාධිපතිවරයා, රජය, මිනැම බලධාරී වරිතයක් ලෙස මෙය කියවිය හැකි ය) මේ හැජ්පූනේ (මේ සඳහා ආවාරයිලිබවින් මේට වඩා අඩු වවනයක් ද යෙදිය හැක) වැරදි පරම්පරාව සමග සි' යනුවෙන් පුරවු පුද්ගලය කළ විරෝධතාකරුවන්ට මුහුණ දෙන්නට වූ බාධක පෙන්වා දුන් අනෙකුත් විරෝධතාකරුවන් විසින් සමාජ මාධ්‍ය මිස්සේ විවේචනයට ලක් කරන ලදී.

සමාජ මාධ්‍ය අන්තර්ත්‍යාවලට ම සුවිශ්පී වූ සීමාවන් ඇත. වවන ගණන සහ සටහන් දිග අනුව, ඉන් ලබාදෙන පැණිවුවයේ ස්වරයෙහි සහ ගැඹුරෙහි ද, විශ්වේෂණයේ ද සූක්ෂ්මතාවය නැති වී යාමක් සිදු විය හැක. තිරය මත පදනම් වූ අන්තර්ත්‍යා තුළ බොහෝ විට මත්‍යාෂ්‍යත්වය සිදි යන අතර නොඉවසීම ප්‍රකෝප කරවන අනිතකර කියුම් අතරේ වැදගත් දෙබස් සහ වාද විවාද පැටලි යයි. දාෂ්ටීන් සහ අත්දැකීම්වල වෙනස්කම් පිළිබඳ එලදාය සංවාදයක් විය හැකිව තිබුණු ද ඒ වෙනුවට පුද්ගලයන් සහ කණ්ඩායම්වල බැවැහැන තවදුරටත් දායක වූ විනාශකාරී තරකයක් බවට එය පත් විය. රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතියේ සිසුන් වූ අපට අන්තර් විශ්වවිද්‍යාල ඕෂ්‍ය බලම්කීම්වල වටා ඇති කොටිකාවත වඩාත් තදින් දැනුණි. සමාජ මාධ්‍යවල මෙම ඕෂ්‍ය සංවිධානය එක්කේ විරයන් ලෙස පිළිබැඳු වූ අතර, නැතහොත් මුහුණ් අවමානයට ලක් විය. මාර්ගත නොවන හොතික අවකාශය තුළ ඔවුන්ගේ භූමිකාවේ යථාර්ථය සහ එහි වූ සංකීර්ණ වූත් බහුවිධ වූත් මුහුණ්ත් ද, තත්ත්වය ද තිබැරදිව හා අපක්ෂපාතිව පිළිබැඳු වූයේ නැත. නමුත් සමාජ මාධ්‍ය සංස්කෘතිය සහ මාර්ගත අවකාශයන් සාම්කාමී, ආවර්ණනාත්මක සහ නිර්මාණාත්මක සාකච්ඡාවක් සහ එකිනෙකු නොවීමේ එකගතාවයක් සඳහා යොමු වී නොමැත.

බලමුල් ගැන්වීම

සංකේත හාවිතා කරමින් පැණිවුවය තව දුරටත් ව්‍යාප්ත කිරීමට කටයුතු කළ අරගලය, සමාජ මාධ්‍ය පරික්ලේපනීය අන්දමින් හාවිත කළේ ය. ඇතැම් හැජ්පූග් බහුවිධ හාවිතා කිරීම ඔවුනු ඉතා පරිපූර්ණ ලෙස සිදුකළහ (ප්‍රිලන්, මැක් ඉල්වේන් සහ ක්ලාර්ක්

2016). මාර්ගගත අවකාශය තුළ ප්‍රසිද්ධිය සහ පිළිගැනීම ලබන විරෝධතා ව්‍යාපාර ඒ සමගින් ම රට විරැද්ධ වන අයගේ අවධානය ඒ වෙත යොමුකරවා ගනිති (ප්‍රිලන්, මැක් ඉල්ලෙන් සහ ක්ලාර්ක් 2016). අරගලය සම්බන්ධයෙන් ගත් කළ, මෙය සමාජ මාධ්‍ය තුළ මෙන් ම විවිධ කණුවලට අයත් අරගලයේ හොතික අවකාශයෙන් ද පැහැදිලි විය.

මුවුන් විවිධ ආකාරවලින් බලමුළු ගැන්වීමේ අදහසින්, පුද්ගලයින් සමග සන්නිවේදනය කිරීමේ මාධ්‍යක් ලෙස සමාජ මාධ්‍ය පුද්ල් ලෙස හාවිත කරනු ලැබේ. ඇතැම් විවිධ නිශ්චිත වේලාවක සහ දිනයක සංවිධානය කරන ලද විරෝධතාවක් පිළිබඳ පුවතක් සහිත සරල පණිවිධියක් හෝ පෝස්ටරයක් පුද්ල් ලෙස සංවර්ධනය වූ අතර බොහෝදෙනා අතර එවා පැනිර ගියෙළ ය (තුළෙකි සහ විල්සන් 2012). පණිවිධ යැවීමේ යෙදුම් (apps) මත විරෝධතා කණ්ඩායම් නිර්මාණය කරන ලද අතර, බොත්තමක් ඔබන පමාවෙන් මුවුන් බලමුළු ගැන්වීමට හැකි විය. මේවායින් ඇතැම් කණ්ඩායම් හන්දියේ පැවැත් වූ විරෝධතා වල දී හමු වූ අසල්වැසියන් එකතු කර සාදන ලද WhatsApp සමූහ වූ අතර ඇතැම් එවා නිරික්ෂණ සහ තහනම් කිරීම්වලට යටත් නොවන විකල්ප වේදිකා හාවිත කරමින් තෝරාගත් කණ්ඩායම් විසින් සාදගත් එවා විය. මෙම තෝරාගත් කණ්ඩායම්වලට සම්බන්ධ වීමට නම්, දැනවමත් සමූහයේ සිටින විශ්වාසවන්ත පුද්ගලයෙකු විසින් නිරිදේශ කළ යුතු විය. මෙසේ බලමුළු ගැන්වීම සඳහා හොඳම නිදර්ශනය වූයේ කඩුව්‍යියේ පනවන ලද ඇදිරි නීතිය මෙන් ම, පොදු ප්‍රවාහන සේවාවල හිගය ද නොතකා, දහස් සංඛ්‍යාත ජනතාවක් ජ්‍රේල් මස 9 වැනි දින කොළඹ රස් වූ ජනතායට එක් වූ ආකාරයයි. රට දින කිහිපයකට පෙර සමාජ මාධ්‍යවල විවිධ හාජාවලින් විවිධ පෝස්ටරය සංසරණය වූ අතර, එවා සියලුලෙහි ම දිනය සහ 'රටම කොළඹට' යන සටන් පායය ඇතුළත් විය. රටේ පැවති තත්ත්වයට විරෝධය දක්වන පුද්ගලයින් සහ කණ්ඩායම් සඳහා සම්බන්ධ වීමට ස්ථානයක් පෝස්ටරවල ආරම්භකයින් විසින් ලබා දුන්නේ ය (පෝල් සහ ඩිජිතල් 2018).² විරෝධතාවයට එක්වීමේ තීරණය තහි තහිව ගත් නමුත් එම තීරණය මත දස දහස් ගණනක් එකට එක් වූහ.

සම්ලු - මම ගොයාගොගම මහජන සරසවිය පවත්වාගෙන ගිය කණ්ඩායමේ සාමාජිකයෙක් වන අතර, එහි බොහෝ සාමාජිකයන් තුළෙගැන්ව ආසන්නව ජ්‍රේත් වෙනවා. ජ්‍රේල් 9 වැනිදා හෝමාගම සිට පැමිණෙන විරෝධතා පාගමනට

එක්වන තුළෙගැන්ව හන්දියේ විරෝධතාව සංවිධානය කරන ජනතාවට සහාය දැක්වීමට මහජන සරසවිය ලෙස අපි තීරණය කළා. ඉතින් අපි තුළෙගැන්ව උද්සේෂ්‍යයෙක් සංවිධායකයෙක් කියලා තිතපු කෙනෙක්ව සම්බන්ධ කරගෙන අපි සහයෝගය දෙන්න කැමති බව ඇයට දැනුම් දුන්නා. ඇය අපට අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා දුන් අතර, අපි තෙත්හාඡා පෝස්ටර නිර්මාණය කරලා මහජන සරසවියේ Facebook පිටුවේ පළ කළා. පෝස්ටර තුන දළ වශයෙන් 2000 කට ආසන්න ප්‍රමාණයකට ලාභ වෙලා තිබුණා. අපි ජ්‍රේ 9 වැනිදා තුළෙගැන්ව එනෑකාටත් සෙනය 500-1000ක් විතර හිටියා. මේ අය ආවෙ අපේ Facebook පෝස්ටර නිසා නොමෙයි කියන එක හොඳවම පැහැදිලියි මොකද අප තොඳන්න සංවිධායකවරුන් ගණනාවක් මේ වෙනුවෙන් වැඩි කළා. ඒ වගේම අපි පෙළපාලි යද්දී එක සාමාජිකයෙක් විනාඩී 17ක Facebook සං්වී විඩියෝවක් මගින් පාගමන සහ අරගලය ගැන විස්තරයක් ලබාදුන්නා.³ මේ විඩියෝව 500කට ආසන්න පිරිසක් වෙත ලාභ වෙලා තිබුණා.

ලාරා: සමහර වෙලාවට, එකරාදී වීම් වෙනස් ආකාරයකින් සිදු වූහ. එනම් මහජන මතය නිශ්චිත පැත්තකට සංවිධානය කිරීමට එකිනෙකා සමග පින්තුර සහ විඩියෝ බෙදා ගත්තා. පසුගිය අප්‍රේල් 19 වැනිදා රඹුක්කන වෙච් තැබීමේ සිද්ධිය සම්බන්ධයෙන්, පොලිසිය විරෝධතාකරුවන්ට වෙඩි තියලා එක් කෙනෙක් සාතනය කළ බව ආරංඩි වන විට මම සිටියේ ගොයාගොගමේ. අපි ක්විටියක් ජ්‍රේම දුරකථනයක් වටා එකතු වෙලා ඒ විඩියෝ එක බැඳුවා. එක බලන්න කළින් ඒ පිරිසේ අය ප්‍රසන්න හා ප්‍රිතිමත් හැඟීමෙන් හිටියන් ඒ විඩියෝව බලලා ඉවර වුණු ගමන් ඉතා ඉක්මණීන් කොපයට සහ කළබලයට පත් වූහ. ඒ කාලයේ දී අවිහිංසාව සඳහා වූ කැපවීම බලවත් වෙලා තිබුණු හින්දා විරෝධතාකරුවන් සියලුලෝ ම ඉටුපන්දම් දැල්වා රඹුක්කන සිදුවීමට විරෝධය පාන්න රස් වූවා. සමාජ මාධ්‍ය හරහා විඩියෝවක් බෙදාගැනීම මගින් සමූහයක් තුළක්ෂණිකව වෙන්න පුද්වන් බලමුළු ගැන්වීම සහ මනොහාවයේ වෙනස් වීම මෙයින් හොඳන් පෙන්නුම් කරනවා.

ක්ෂණීක බලමුල ගැන්වීම සඳහා තවත් උදාහරණයක් වන්නේ මැයි මස 9 වන දින මහින්ද රාජපක්ෂගේ ආධාරකරුවන් විසින් ගෝජාගෝගමට එල්ල කළ ප්‍රහාරයෙන් පූඩ් මොහොතකට පසු ගෝජාගෝගමට ජනතාව පැමිණීමයි. සමාජ මාධ්‍ය තුළ අරගලයේ ප්‍රමුඛ මුහුණක් වූ ඩිලාන් සේනානායක Facebook හි මිනිත්තු 90 ක දිරිස සංඛී විඛියෝගක් හරහා ප්‍රහාරය පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක යාචනකාලීන කිරීමක් කළේ ය. එම සංඛී විඛියෝග නැරඹු පිරිස කොපමණ දැයි නිශ්චිතව නොදන්නා නමුත් ඔහුගේ සංඛී විඛියෝග හරහා සැලකිය යුතු පිරිසකට මෙම ප්‍රහාරය පිළිබඳ ප්‍රවත් අසන්නට ලැබුණු බව නම් සහතික ය. ප්‍රහාරය සංඛී විකාශය කළේ එක් රුපවාහිනී තාලිකාවක් පමණි. එහෙත් අවට ප්‍රදේශවල ජනතාව විරෝධතාකරුවන් සහ විරෝධතා භූමිය ආරක්ෂා කිරීමට ගෝජාගෝගම වෙත දිව ආහ. මෙම ලිපිය ලියන අවස්ථාව වන විට මෙම විඛියෝගට නැරඹීම මිලයන 2.2 ක්, ප්‍රතිවාර 11,400 ක් සහ අදහස් 45,000 ක් ලැබේ ඇත. මේ නයින් බලන කළ, ක්ෂණීකව සහ සැලසුම් සහගතව පුද්ගලයින් බලමුල ගැන්වීමේ දී සමාජ මාධ්‍ය වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කළේ ය.

හැශ්ටැග්වල බලය

අරගලය සමාජ මාධ්‍ය තුළ ඇතැම් හැශ්ටැග් ද හාවිතා කළේ ය. ප්‍රධාන අරගලයට සම්බන්ධ වීමට සහ ඇතැම් විටක, ඔවුන්ගේ ම අදහස් සහ පෝස්ට්‍රු සඳහා ආකර්ෂණය ලබා ගැනීමට විරෝධතාකරුවේ මෙම #gotagohome හැශ්ටැග් හාවිත කළහ. තුතන විරෝධතා ව්‍යාපාරවල බොහෝ විට වඩාත් දායාත්මක ලෙස එම ව්‍යාපාරය සංකේතවත් කරන සාධකය හැශ්ටැග් වේ (ප්‍රිලන්, මැක් ඉල්වේන් සහ ක්ලාර්ක් 2016). මෙහිදී අරගලය තුළ ප්‍රමුඛතම හැශ්ටැගය වූයේ #gotagohome හෝ එහි ප්‍රහෙන් විය හැකි ය. ඉහත සාකච්ඡා කළ පරිදි, මාර්ගත අවකාශය සහ මාර්ගත නොවන හොතික අවකාශය අතර වෙනස හඳුනාගැනීම තුම්කුමයෙන් දුම්කර වී තිබීම සංකිර්ණ තත්ත්වයකි. එනම් අප් මාර්ගත අවකාශයේ සහ මාර්ගත නොවන අවකාශයේ යන දෙකෙහි ම හැශ්ටැග් හාවිත කිරීමට පුරුදු වී සිටිමු. මාර්ගත අවකාශය සහ මාර්ගත නොවන හොතික අවකාශය අතර ඇති මේ අන්තර ඩුව්ලාර කරගැනීම් අරගලය තුළ විරෝධතාකරුවන්ට අනෙකුත් විරෝධතාකරුවන් අරගලය සමග තිබෙන සම්බන්ධතාවයන් පිළිබඳ පැහැදිලි අදහසක් ලබා දුන් අතර, විරෝධතාකරුවන්ට ඔවුන්ගේ අනන්තතාවය ගක්මිමත් කිරීමට සහ ඔවුන්ගේ සහභාගිත්වය ප්‍රසිද්ධියේ කිරීමට හැකි විය.

අරගලය හා සම්බන්ධ හැශ්ටැග් මුලින් අරගලයේ ම සන්දර්හය තුළ හාවි; වූ අතර තවත් සමහරු අරගලයට සම්බන්ධ නොවන සමාජ මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් සඳහා අවධානය ලබා ගැනීමට ඒවා හාවි; කිරීමට පටන් ගත්හ. ඇතැම් ඇදුම් සාප්පු අරගලය තේමා කරගත් විලාසිතා සාප්පු කුවුලවල පුදර්ණය කළ අතර, ඇතැම් වාණිජමය බලවේ. ඔවුන්ගේ සමාජ මාධ්‍යව, අවධානය ඉහළ නැංවීමට ඒවා යොදා ගත්හ.

හැශ්ටැග් හාවිතයේ වාර ගණන පිළිබඳ අධ්‍යයන ද සින්ගන්නා කරුණකී මන්ද ඒවා හරහා අරගලයේ වර්ධනයන් සොයා ගත හැකි බවිණි. මැයි මස 9 වන දින ප්‍රහාර සිදුවෙමින් තිබිය දී, පුරවැසි මාධ්‍යවෙදින් #attackonGGG වැනි හැශ්ටැග් හාවිත කරමින් ප්‍රහාරයේ විඛියෝග සලකුණු කිරීමට පටන් ගත්හ. ගෝජාය රාජපක්ෂ ජනාධිපති බුරයෙන් ඉල්ලා අස්වීමෙන් පසු #gotagohome යන හැශ්ටැගය අනවශ්‍ය වූ අතර, ඇතැම්තු එය #ranilgohome (කෙසේ වෙතත්, එය කිහිපා හැශ්ටැගය තරම් ආකර්ෂණීය හෝ ජනප්‍රිය නොවේ ය) ලෙස ආදේශ කළහ. අපි මෙම ලිපිය ලියන මොහොතේ 2022 නොවැම්බර 2 වනදා සිදු වීමට තියෙමින් විරෝධතාවට සම්බන්ධව Twitter හි ප්‍රවලිත වී ඇති හැශ්ටැගය වන්නේ #aragalaya සහ #economiccrisislk ය. මෙම අවසාන හැශ්ටැගය වසර ආරම්භයේ සිට ම ප්‍රධාන හැශ්ටැගයක් වූ අතර, එය දැනට අරගලයට අදාළව ඉතුරු වී ඇති එකම හැශ්ටැගය වන්නට ප්‍රාථමික බවට උපකළේපනය කිරීම සාධාරණ බව පෙනේ.

ප්‍රතිචාර

අරගලයේ මුල් දිනවල, එනම් අප්‍රේල් මස මුල දී දින ව්‍යාප්ත විරෝධතා සැලසුම්කට රුතු ප්‍රතිචාර දැක්වූයේ සියලු ආකාරයේ සමාජ මාධ්‍ය කෙටි කාලයකට අවහිර කිරීමෙනි. මෙය ශ්‍රී ලංකාව තුළ අලුත් විර්ධනයක් නොවූ අතර, 2018 දී සහ 2019 දී වාර්ගික කේළාහල සහ සමාජ මාධ්‍ය කටකතා අතර පැහැදිලි සම්බන්ධයක් තිබු අතර රුතු එම තත්ත්වයන් තුළ ද දැඩි සමාජ මාධ්‍ය තහනම් පැනවී ය. කෙසේ වෙතත්, මෙවර මෙම තහනම අසාධාරණ බව බොහෝ දෙනෙකුට හැගුණු අතර, ඔවුන් VPN හරහා සමාජ මාධ්‍ය වෙත පැමිණුනා. සමාජ මාධ්‍ය තහනම මග හැරීමේ මෙම උත්සාහයේ අන්තර්ප්‍රාග්ධනය පිළිබඳ ප්‍රමුඛතම මග පිළිබඳ ඇත්තේ සිටිමු. අප්‍රේල් සහ මැයි මාස මුළුල්ලේ ම ගෝජාගෝගම සිටි විරෝධතාකරුවන්ට අන්තර්ජාල සම්බන්ධතාව පිළිබඳ

ගැටුව ඇති විය. මෙයට හේතුව වන්නට ඇත්තේ එම ස්ථානය අසල ඇති සන්නිවේදන කුඩාතුවලට මූහුණ දීමට සිදු වූ දැවැන්ත තබදයයි. කෙසේ වෙතත්, මිමි මට්ටමින් පැතිර ශිය කටකපාව වූයේ රුතු සිතාමතාම සංඡා අවුල් කරන බවයි. සම්බන්ධතාවය පිළිබඳ අදහස අරගලයට ඉතා සම්පූර්ණ අතර, ගෝජාගෝජම වඩාත්ම සංකේතාත්මක අවකාශයක් බවට පත් වූ ගෝජාගෝජම ප්‍රස්තකාලය ආරම්භ වූයේ ද පුද්ගලයින්ට නොකඩවා සම්බන්ධතාවය පවත්වාගැනීමේ අරමුණ ප්‍රස්තක්ල්පනය කරමින් පිහිට වූ දුරකථන ආරෝපණ මධ්‍යස්ථානයේ සිරිදි තමතමන්ගේ දුරකථනය ආරෝපණය වනතෙක් කියවන්නට තැබූ තනි පොත් රාක්කයකිනි.

අරගලයට දැක් වූ ප්‍රතිචාර විවිධාකාර විය. වැඩිකල් නොගොස් සමාජ මාධ්‍ය වෙත ප්‍රවේශ වීමට සහ අන්තර්ගතය පළ කිරීමට බාධා මතු විය. විරෝධතාකරුවන් එකිනෙකා අතර ප්‍රතිචිරෝධතා සහ එකග නොවීම් ද ඇතිවුණි (පෝල් සහ ඩිජිතල් 2018).⁴ මෙයට අමතරව අරගලයට එරෙහිව විරෝධතාකරුවන් නොවන අයගෙන් ප්‍රතිරෝධයක් ද එල්ල විය. මෙය විශේෂයෙන් ම සිදු වූයේ ප්‍රවණ්ඩිතවයන් වලින් පසුවය. පසුගිය මැයි මස 9 වැනිදා ගෝජාගෝජමට එල්ල වූ සැලසුම් සහගත ප්‍රහාරයෙන් පසු කොළඹයට පත් ජනතාව කළහකාරීන් ප්‍රවාහනය කළ බස් රථවලට ගිනි තබා කළහකරුවන්ට ද පහර දුන්හ. අරගලයට සහභාගි නොවන අය මෙම ප්‍රවණ්ඩිතවය සාපරායි බව කියා සිරිමින් විරෝධතා සමාජ වෙනසක් සඳහා වලංගු ව්‍යාපාරයක් නොවන බවට සාක්ෂියක් ලෙස එය ඉදිරිපත් කළහ. සමහර විරෝධතාකරුවන් ද මෙම ප්‍රවණ්ඩිත ජැස් අරගලය නොවේ' යැයි පවසුම්න් ප්‍රවණ්ඩිතයේ යෙදෙන්නන්ගෙන් ඇත් වීමට පටන් ගන්හ. මෙම ස්ථාවරය බොහෝ අය විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද අවිහිංසාව පිළිබඳ පරමාද්‍යාක්‍යන් විසින් පෙළඳවුනු විය හැකි වූ ද, සහභාගි නොවන මහජනතාව සහ පොදුවේ බාහිර ලෝකය ඉදිරියේ යුතු සහගතව සිරීමට ඇති ආකාච සමග ද එය සම්බන්ධ විය හැකි ය.

සමාජ මාධ්‍ය හරහා බලාධිකාරීයට ප්‍රතිරෝධය දැක්වීම්

සමාජ මාධ්‍ය අරගලය තුළ තුළිකාවක් ඉටු කළ තුන්වන ආකාරය වූයේ බලාධිකාරීයට එරෙහිව ප්‍රතිරෝධය දැක්වීමයි. ශ්‍රී ලංකා දේශපාලනයේ පසුගිය වසර කිහිපය හා බැඳුණු, පැහැදිලි සහ සෞය ගත හැකි

ඉතිහාසයක් ඇති අංග අරගලය තුළ නිතර හාවිත විම සිත්තන්නා කරුණෙකි. මෙම කොටස මගින් බලාධිකාරීය එකහෙළාම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම වෙනුවෙන් මිමි (memes) හාවිතය සහ අරගලයෙහි සන්දර්භය තුළ ස්ථාන තැවත නම් කිරීම යොදා ගත් ආකාරය සලකා බලයි.

මිමි හාවිතයට නිදහස

ලාඟ- මට පොඩි කාලේ ද කියලා තිබෙන් ප්‍රකිද්ධ ස්ථානවල දේශපාලන විහිළ කරන්න එපා කියලයි. ඒත් පසුගිය අවුරුදු දෙක ඇතුළත තමයි මට මුලින් ම අහන්න ලැබුනේ බස් එකේ යන අය ආණ්ඩුව ගැන විහිළ කරනවා. ඇත්ත වශයෙන්ම, මේ කළින් වූණත් රුතු විවාතව විවේචනය කළ අය සිටියා වූණත් මුවුන් ඒක කළේ ඉතාම බැරුරුම් විදිහට.

නිදහසින් පසු ප්‍රවත්පත්වල දේශපාලන කාවුන් ප්‍රධාන අංගයක් වී තිබේ. නමුත් එවා තුළ බලයේ සිටින අයව සම්විවෘත ලක් කිරීමේ සංකල්පය ඉහළ පෙළේ මාධ්‍යවේදින්ගේ ව්‍යසරිය තුළ ප්‍රවතින බවක් පෙනෙන්නට තිබුණි. මෙම මාධ්‍යවේදින් ප්‍රහු පැලැන්තියෙහි ස්වකිය සාමාජිකත්වය ද නොතකා, ඔවුන්ගේ විවේචනාත්මක විවරණ ජේතුවෙන් 2015 ට පෙර වසරවල දී විවිධ පිඩාවන්ගේ ඉලක්ක බවට පත් වූහ. මේ නිසා, විවේචන සිදු කිරීමේ දී සිදු විය හැකි ප්‍රතිචිරාක ඉතා බරපතල විය හැකි බැවින් සාමාන්‍ය පුද්ගලයින් ප්‍රකිද්ධියේ දේශපාලන විවේචන සිදු කිරීමේ දී ප්‍රවේශම් විමේ තැබුරුතාවයක් තිබේ. කෙසේ වෙතත්, මැත වසරවල දී, විශේෂයෙන් 2015 මැතිවරණයෙන් පසුව, දේශපාලන විවේචන වඩාත් දායාරාත්මක සහ නිරන්තරයෙන් සිදුවන්නක් බවට පත් වී තිබේ. විශේෂයෙන්ම, අන්තර්ජාලයට සහ සමාජ මාධ්‍ය අවකාශයන්ට වැඩි ප්‍රවේශයක් ලැබීම්න් සම්ග මෙම අවකාශයන් තුළ ඇති වූ නිරනාමිකභාවය සහ 2015 මැතිවරණයෙන් පසු මාධ්‍ය නිදහසේ සංසන්දනාත්මක වැඩිවිම්ත් සම්ග ද දේශපාලන විවේචනයේ ප්‍රධාන මෙවලමක් බවට පත්විය. මිමි, හාස්‍යය තුළින්, පුද්ගලයින්ට සිත්තන්ට පෙළඳවුනු ඇතර, එවා සමාජ මාධ්‍ය හාවිත කරන ජනතාව අතර ප්‍රවිත්ත වීමට අනියායින් උද්වි විය (භාරතී, 2021). සමාජ මාධ්‍ය හරහා වූ මෙම අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස

ඉක්මනින් මාර්ගගත තොවන හොතික ලෝකය වෙතට පරිවර්තනය වූ අතර ප්‍රසිද්ධියේ, සමහර විට පොලිස් නිලධාරීන් සහ වෙනත් බලාධිකාරීන් ඉදිරියේ පවා විෂිත කිරීම සඳහා ආරක්ෂණ බවක් පුද්ගලයින්ට දැනුණි. හැඳුවැග මෙන්ම, මේ වසරේ බෙදාගත් සහ බෙදා හරින ලද මීම දේශපාලන හා ආර්ථික ක්ෂේත්‍රවල වර්ධනයන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා දෙයි.

බලාධිකාරී-විරෝධී භාස්‍ය

පුරවැසියන් බලාධිකාරය පිළිබඳ සමවිවල් කරන විට, එකී බලාධිකාරී වරිතවලට ද වැරදීම් සිදුවිය හැකි බව ඔවුන් හඳුනා ගනි. මෙම බලාධිකාරී වරිත සමවිවල් කිරීම හරහා, එක් අතකින් ඔවුන්ට ඔසවා තබා ඇති විශේෂ වේදිකාවලින් මහ පොලොවට ගෙන එනු ලබන අතර, ඔවුන් ව සුපිරි වරිත තොව මනුෂයින් බවට තැවතත් පත් කිරීම සිදු කරයි (වර්ධේරි 1999). මාර්ගගත සහ මාර්ගගත තොවන අවකාශ තුළ ඇතුම් වරිත සමවිවලයට ලක් කිරීමෙන් බලාධිකාරය ප්‍රතික්ෂේප කිරීමක් විය. බොහෝ දුරට, අරගලය තුළ හාවිත කළ වඩාත්ම හඳුනාගත හැකි සමවිවලයිවියේ 'කපුවූ කාක් කාක්' තාලයට මෝට්ට රට රියදුරන් තළා වාදනය කිරීම දැක්වීය හැක. මෙසේ වාදනය කිරීම 2022 ජූලි මාසයෙන් පසු රජයේ මරදනය අතරතුර පුද්ගලයින්ට අන්තර්ඛවට ගැනීමට ද හේතු විය. පොලිසියේ බලාධිකාරයට සහ අනෙක් බලාධිකාරයන්ගේ තීයෝජිතයින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම මෙම බලධාරීන් සමග මහජනතාවගේ සාර්ථක අන්තර්ක්‍රියා වලදී මෙන් ම, මීම හරහා ද සිදුවුනු නිරික්ෂණය විය. තීදුෂුනක් වශයෙන්, ගොයාගේගම වැසියන් විරෝධතා භූමියේ සිදු වූ සෞරකමක් පිළිබඳ විමර්ශනය කිරීම තවත්වන ලෙස පොලිසියෙන් ඉල්ලා සිටි අතර, එය ඔවුන්ගේ ගම තුළ බැවින් සිදු වූ බැවින් ඔවුන් විසින් ම ඒ ගැන කටයුතු කරන බව ඔවුනු කියා සිටියන.

බලාධිකාරයට යොමුවූ මෙම සමවිවලය ගිත සහ මීම හරහා සමහර අවස්ථාවලදී 2019 දී රාජ්‍යක්ෂම ජන්දය දුන් '69 ලක්ෂය' දක්වා ව්‍යාප්ත විය. මෙම ජන්දදායකයින් පහසු ඉලක්ක වූ අතර රාජ්‍යක්ෂම තොරා පත් කර ගැනීමේ ද ඔවුන්ගේ අදාරදර්ශී බව පිළිබඳ මීම නිර්මාණය කරන්නන් ඔවුන්ට දෙශ්‍ර පැවරුණී රාජ්‍යක්ෂම ජන්ද පදනම් බහුතරයක් පැමිණෙන්නේ තම අවශ්‍යතා අනෙකුත් පක්ෂ විසින් තොසලකන බව විශ්වාස කළ ජන ප්‍රජාවකිනි. සිය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ජන්ද අයිතිය කියාත්මක කිරීමේ දී, ඔවුන් ජන්දය දුන්නේ තම අවශ්‍යතා සඳහා හොඳින් ම සේවය කරන

අපේක්ෂකයාට ය. ශ්‍රී ලංකාවේ ජනවාරිකා-ජාතිකවාදී බලමුල ගැන්වීම ද සමාජ ආර්ථික පන්තියේ රේඛා ඔස්සේ ඒකාබද්ධ වේ. එබැවින්, මෙම පුද්ගලයින් සමවිවලයට ලක් කිරීම සහ විසුලට පාතු කිරීම පන්ති මත පදනම් වූ ක්‍රියාවක් ලෙස අර්ථ දැක්වීය හැකි ය.

සමවිවල් කිරීම ප්‍රතිරෝධය දක්වන ආකාරයක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. එය පිළිත කණ්ඩායම්වල සහ පන්තිවල ආයුධය ලෙස ද හඳුනාගෙන ඇත (ස්කොට 1985). බලයේ සිටින අයට එරෙහිව ප්‍රතිරෝධය ප්‍රකාශ කිරීම නීත්‍යානුකූල වන අතර, බලය දරන්නන් විවේචනයේ සහ සමවිවල් කිරීමේ නීත්‍යානුකූල ඉලක්කයන් වේ. නමුත් සමවිවල් කිරීමට ලක්වන අය එම සමවිවලය කරන අයට වඩා අඩු බලයක් ඇති අය නම් ඔවුන් ව සමවිවලයට ලක් තොකළ යුතු ය. දේශපාලන පෙරලියක දී සමාජ තත්ත්වය සහ සමාජ තනතුරු වෙනස් වන බව අපි මතක තබා ගනිමු.

ස්ථාන නැවත නම් කිරීම

ස්ථාන නාම යනු සමාජ, ආර්ථික සහ දේශපාලන වෙනස්කම් පිළිබඳ තොරතුරු මූලාශ්‍ර වේ (බිලොක් 2006). ස්ථානයක් නැවත නම් කිරීම යනු එය නැවත අත්පත් කර ගැනීමකි (හෝ විකල්පයක් ලෙස, එයට පැරණි හිමිකම් පැමක් සිදු කිරීමකි). පැවැත් යටත් විෂ්තර යුගයේ ද යටත්විෂ්තත්වාදී නාම වෙනුවට ජාතිකවාදීන්ගේ නාමස්ථාන නාම සම්බන්ධයෙන් ආදේශ කිරීමේ ආරවුල්වලින් මෙය පැහැදිලි වේ. කොළඹ නගරයේ යටත් විෂ්තර උරුමය පිළිබැඳු කිරීමේ සිට රේඛ වෙනස්ව පැවැත් යටත් විෂ්තර සහ 'ජාතික' ඉතිහාසයක් පිළිබැඳු කිරීම දක්වා ස්ථාන නාමවල වෙනස්කම් පසුගිය දශකයක පමණ කාලය තුළ දැකිය හැක. ස්ථානවල නම් අරහයා ඇති වූ මෙම අරගලය දිවයිනේ උතුරු තැගෙනහිර පුද්ගලවලට ද ව්‍යාප්ත වී ඇති. බලයේ නව භාරකරුවන් අවකාශයක් නැවත නම් කිරීමට තම බලය ක්‍රියාත්මක කරන විට. ඒ අවකාශයට හො භූමියට ඇති පැරණි හිමිකම් කීම් මකා දැමීමටත්, ඔවුන් වැදගත් යැයි සලකන අදහස් සහ විශ්වාසයන් ස්ථානය කිරීමටත් හැකියාව ලබා දෙයි (පාම්බරුගරු 2012). ස්ථානවල නම් වෙනස් කිරීම සාමාන්‍යයෙන් බලාධිකාරීන් විසින් සිදු කරන අතර, අරගලයට සම්බන්ධ විරෝධතාකරුවන් ස්ථානවල නම් වෙනස් කිරීමේ අයිතිය තමන් වෙත පවරා ගැනීමෙන් අදහස් කළේ යම් යම් අවකාශයන් සඳහා රජය විසින් කරන හිමිකම් කීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමයි.

ନିଗମନ୍ୟ

වචනාර්ථයෙන් ගත් කළ මාර්ගගත ලෝකය වෙත අපගේ ඇගිලිතුවුවලින් ප්‍රවේශ විය හැකි සමාජයක අතත්‍ය (virtual) ලෝකය සහ සැබෑ ලෝකය අතර පැහැදිලි වෙනසක් තොමැති. මේ දෙක අතර වෙනස හඳුනා ගැනීමට සම්මතයක් ලෙස අපට පාවිච්ච කළ හැකි ක්‍රමයක් තොමැති. අරගලයේ සමාජ මාධ්‍ය ප්‍රවණතා දේශපාලන සාකච්ඡාව සහ දේශපාලන ක්‍රියාව පුරා විහිදි යයි. මෙම දේශපාලන පිටාර ගැලීම, විවිධ ස්ථිරවල, විවිධ ස්ථානවල සහ පෙර තොටු විරුද්ධ ලෙස විශාල මහජන පිරිසක් අතර සිදුවෙමින් පවතින සිදුවීම් ආවරණය කිරීම, බලමුල් ගැන්වීම සහ බලාධිකාරියට ප්‍රතිරෝධය දැක්වීම විරෝධතා ව්‍යාපාරයට ප්‍රබල බලපෑමක් ඇති කරති. සිදුවෙමින් පවතින සිදුවීම් සමඟ විරෝධතාකරුවන්ට ඉතා සම්පූර්ණ බවක් සමාජ මාධ්‍ය විසින් නිර්මාණය කර ඇතුළු.

පුරවැසි මාධ්‍යවේදීන්ගේ එසේත් නැතිනම් බොහෝවිට කැමරා දුරකථනයක් අතැති පුද්ගලයින්ගේ ආගමනය රාජ්‍යයට සහ බලාධිකාරයට අනියෝගකරන අතර, විරෝධතා අතරතුර ඒවාගෙන් පුරවැසියන්ගේ අයිතිවාසිකම් උල්ලංසණය කිරීමට සහ එසේ කළහොත් ඒවායින් බෙරිමට ඇති ඉකිකඩා අඩු කරයි. සමාජ මාධ්‍ය ද විරෝධතා ව්‍යාපාරවලට බිම් මට්ටමේ සිට වර්ධනය වීමට ඉඩ සලස්වන අතර බහුවිධ පුද්ගලයන් එන්නා නායකත්වය හූමිකා භාර ගනිති. මෙමගින් නායකත්වය පිළිබඳ සම්ප්‍රදායික සංකල්ප අනියෝග ලක් කෙරේ ඇත.

සමාජ මාධ්‍ය දුවිත්ත්ව හූමිකාවක් ඉටු කරයි. සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය මෙන්, එය එහි පළ එල්ල් භාවිතය හරහා සන්නිවේදන

ମାଧ୍ୟମକୁ ଲେଖ କ୍ରିୟା କରନ ଆତର ମ ଦୁକ୍କମେଣିନ୍ ଚହ
ପୈଦି ମୁଦଳକୁ ନୋଦୋଦିଲା ଫ୍ରେଂଗଲାଙ୍କିନ୍ ଧନ୍ଦେ ଗଣନାକୁ
ବଲମ୍ଭିଲ ଗୈନ୍‌ଲେମେ ହାତିଯାବ ରୀତ ଆଜ. ମେମ ବଲମ୍ଭିଲ
ଗୈନ୍‌ଲେମ ଏ ଫ୍ରେଂଗଲ କୈମୋତୀତ ଚହ ତୀରଣ୍ୟ ମତ ରଧା
ପାପି. ରଦ୍ଦେଖେଇ ଆତିକିରିମ ଚହ ଲୀଯ ନୋକବିଲା
ଶବନ୍‌ଲାଗେନ ଯେତେ ମରିନ୍ ଲଖାପାରଯ ଦୁଇରିସିବ ଗେନ
ଯାମତ ଚମାଶ ମାଧ୍ୟ ହରଙ୍ଗ ଶିରେଦିବାକର୍ତ୍ତାଵିନ୍‌ର
ମେଲାମି ଚପାଯି. ମେଯ କ୍ଷେତ୍ର କରନ୍ତୁ ଲେନନ୍‌ହେନ୍ ଚରଳ
ହେତ୍ତେପ୍ରତ୍ଯେ ମେନ୍ ମ ଲବାନ୍ ସଂକିରଣ ତାକୁତୁଣିକ ଚାକି
ହାଲିନ କିରିମେନି, ଲମରିନ୍ କବତିଲିନ୍ ମେଲାମି ଚହ
ଶିରେଦିବା ଧରିବାର ନିରମାଣ୍ୟ କରାଯି.

සමාජ මාධ්‍ය බලාධිකාරයට එරහි ව අත්‍යිය ප්‍රතිරෝධයන් සඳහා වේදිකාවක් ලෙස ද ක්‍රියා කරයි. මෙම බෙදාගැනීම, දේශපාලන මතය නිඩහේ ප්‍රකාශ කිරීම සහ ස්ථාන නැවත නම් කිරීම/නැවත ලබා ගැනීම හරහා සමාජ මාධ්‍ය ප්‍රතිරෝධයේ අඩවියක් බවට පත්වේ.

ମାର୍ଗତ ଅଳକାଇ ଯନ୍ତ୍ର ମାର୍ଗତ ନୋଵନ ହୋଇଥିବ
ଅଳକାଇରେ ଲିକଲ୍‌ପାଇସ୍‌କୁ ଉଦୟନେ ଜଣ ତୁମ୍ଭ ବେଳେର
ପାତିନ ଅଳକାଇରେ ଉଦୟନେ ଜାର୍ଜ୍‌କ୍ଲାଇମ୍ ଲେରାଇସି
ମନ୍‌ଯକି. ଶିମ ମନ୍‌ଯ ପଦନାମି ଲି ଆଇନେଟ୍ ପ୍ଲାନ୍‌ଫଲାଇନ୍
ଅଳକାଇରେ ଦେଖ ଜମା ଜମିଲିନାର ବନ ଆକାରଯ,
ଜଣ ଲିରତମାନ ଲେଲେକାରେ ଲିରେବନା ଲୁହାପାରାରିଲ
ଜେବହାବ୍ୟ ପିଲିବାଦ ଆଇ ଲୁଲିକ ଲେରାଇସି ଲେପଣିଲକୁ
ମନ ଯ. ଲିରତମାନ ଜମାର୍ଯ୍ୟ ତୁଲ, ବୋହେର ଦେନେକାର
ଜମାର ମାଧ୍ୟ ବେଳ ଯମି ଆକାରଯକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଙ୍କୁ ଆଇ
ଅନର, ଭୁବନ୍ତ ମାର୍ଗତ ଜଣ ମାର୍ଗତ ନୋଵନ ଯନ୍ତ୍ର
ଅଳକାଇରେ ଦେବନେତି ମ ହୈଜିରେତି. ମେମ ରବନାଯ ଲିକ୍
ନୋବେଲ୍‌ଟ୍ରୁ ଅରଗଲାଇର୍ ପିଲିବ୍‌ରୀମ ଜଳନ୍ତା ଲିକାର ଲିକନ୍ତ
ବନ ମାର୍ଗତ ଜଣ ମାର୍ଗତ ନୋଵନ କ୍ରିଯାକାରକମି
ଲେସ ଲିରେବନା କ୍ରିଯାକାରକମି ନିର୍ମାଣଯ
କରନ୍ତୁ ଆଇର୍ ଅପି ବଲାପେରାରୋତ୍ତମ୍ ଲେମ୍. ମେମ
ପ୍ରଯତ୍ନରେ ଦେଖି ମେମ ରବନାଯ, ମାର୍ଗତ ଜଣ ମାର୍ଗତ
ନୋଵନ ଲିଲିଦ ଅଳକାଇଯନ୍ତ୍ର ହରହା, ଅନତିର୍ଯ୍ୟ ଅଳକାଇ
ତୁଲ, ବଚି ହୋଇ ଦେଖିଲାନ ପର୍ଯ୍ୟାଯକୁ ଜଳନ୍ତା ଅରଗଲ
କରନ ପ୍ରାର୍ଥିତ ଅଳକାଇଯନ୍ତ୍ରରେ ଲିଲିତେଲିଗ୍ରେ ଅଳକାଇଯନ୍ତ୍ର ତୁଲ
କ୍ରିଯାକାରି ନିର୍ବିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

සටහන්

¹ සමාජ මාධ්‍ය යනු තුදෙක් සන්නිවේදන මාධ්‍යයක් නොව විරෝධතා සඳහා වන අවකාශයක්ද යන අදහස මැත සාහිත්‍යයේ ගෙවීමෙනය කරයි.

² Poell, Thomas සහ Jose van Dijck විසින් පැහැදිලි කරන ලද පරිදි සමාජ මාධ්‍ය විරෝධතා ව්‍යාපාරවල 'හම්බන්ධක නායකයින්' විසින් සාමාජිකයෙන් ඉටු කරන කාර්යභාරය මෙයයි 2018.

³ <https://www.facebook.com/PeoplesUniversityGGG/videos/565501075181279>

⁴ Poell and van Dijck, 2018 ට අනුව විමධ්‍යගත සමාජ මාධ්‍ය විරෝධතා සන්දර්භයක් තුළ නායකත්වයේ ක්‍රියාකාරකම් පැහැදිලි වන සැම අවස්ථාවක ම ප්‍රතිඵලයක් විය හැකි ය.

⁵ මයිනා යනු අරගලය විරෝධතාකරුවන් විසින් මහින්ද රාජපක්ෂ මහතාට ලබා දී තිබූ නමයි.

⁶ නොරා යනු නොර හේ නොරැ යන අරුත් ගන්වන සිංහල වචනයෙන් අදහස් වන්නේ පාර්ලිමේන්තුව නොරුන්ගේ ගමක් යන අරගල මිතයයි.

ගෝධාගෝශම මහජන සරසවිය: විකල්ප බුද්ධීමය අවකාශයක් අත්හදා බැලීමක්

සම්ලේ විමුක්ති හේමවන්ද*

මම ලිපියෙන්, අරගලය පසුබෑමෙහි ගෝධා ගෝධාගෝශම මහජන සරසවියේ ගමන්මග සෞයා යයි.
එම විශ්වවිද්‍යාලයේ ආරම්භක සාමාජිකයෙකු වූ එම කතුවරයාගේ දාෂ්ටීකෝණයෙන් සම්පාදිත මෙම ලිපියෙහි සමානාත්මනාවදී සමාජයක් සඳහා සටන් කරන කුඩා කණ්ඩායමක කැපවීම හා වෙහෙස පිළිබඳව විස්තරයක් සපයාදේයි.

භැඳීන්වීම

'ගෝධාගෝශම මහජන සරසවිය' යනු ශ්‍රී ලංකාකේ ඉතිහාසයේ මෙතෙක් වාර්තා වූ අති දැවැන්තම ජනතා තැගීමේ වන අරගලය/පෙරාවටුම් සඳහා අප ලබා දුන් දායකත්වය සි. අරගලයෙහි දැවැන්තබාවය සැලකිල්ලට ගත් විට, මෙම මහජන සරසවිය සිස්ටම් වෙනසක් සහ තම දරුවන්ට සහ තරුණ පරමිපරාවන්ට වඩා හොඳ අනාගතයක් ඉල්ලා සිටි මහා ජන සාගරයට එකතු වූ දිය බිඳුවක් විය. මෙම ලිපිය අරගලය සන්දර්භය තුළ මහජන සරසවියෙහි ගමන් මග විස්තර කිරීමට උත්සහ දරයි. මම මෙම විශ්වවිද්‍යාලයේ ආරම්භක සාමාජිකයෙකු වන අතර මෙම ලිපිය මාගේ දාෂ්ටීකෝණයෙන් මහජන සරසවිය දකිනු ලබන්නකි. අරගලයේ සමස්ත කතාව ලිවිය නොහැකිකා සේ ම, මෙම ලිපියෙන් මහජන සරසවියේ සමස්ත කතාව අත්තර්ගත නොවන බවත්, මම එහි සියලු ම සාමාජිකයින් වෙනුවෙන් පෙනී නො සිටින බවත් ම්විසින් අවධාරණය කළ යුතුය. එහෙත්, එය ශ්‍රී ලංකාව වඩා හොඳ තැනක් බවට පත් කිරීමට අවශ්‍ය. කුඩා පිරිසකගේ ගුම දායකත්වය පිළිබඳ වාර්තාවක් සපයා දෙයි.

ගෝධාගෝශම මහජන සරසවිය ගෝධාගෝශම පරිගුයේ පිහිටි ගෝධාගෝශම ප්‍රස්තකාලයට යාබද ව 2022 අප්‍රේල් 16 වැනි දින ආරම්භ කරන ලදී. ආරම්භයේ දී මහජන සරසවි කණ්ඩායම 11 දෙනෙකුගෙන් සමන්විත විය. පසුව, පුද්ගලික හේතු මත සහ මහජන සරසවියේ සැසි සඳහා සම්හර කිරීකයන් තොරා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් ඇති වූ නො එකතා මත දෙදෙනෙක කණ්ඩායමෙන් ඉවත් වූ අතර, මහජන සරසවියේ ක්‍රියාකාරකම දැකීමෙන් පසු ව තවත් හත්දෙනෙතක් එයට ස්වේච්ඡාවෙන් එක් වූහ. 2022 මැයි මස 12 වැනි දින ඇති වූ අයහැන් කාලගුණය හේතුවෙන් මහජන සරසවිය පිහිටි කුඩාරම සම්පූර්ණයෙන් ම විනාශ වූ අතර, හිතවතුන්ගේ සහයෝගය ඇති ව පෙරට වඩා හොඳ ව්‍යුහයක් ඉදිකර මැයි මස 16 වැනි දින එය තැවත

* සම්ලේ විමුක්ති හේමවන්ද කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ ඉතිහාස අධ්‍යාපනාංශයේ කිරීකාවාරයෙකි (පරිවාස)

මෙම ලිපිය පරිවර්තනය කිරීමේදී කසුන් මහෙනාන් බංඩාර දැක්වූ සහයෝගයට අනී කාන්තැපුරුවක වන්නෙමු

ආරම්භ කරන ලදී. මහජන සරසවිය ආරම්භයේ සිට 2022 අගෝස්තු 12 වන දින ගෝධාගෝෂම විසුරුවා හැරීම දක්වා වූ කාලය තුළ දේශපාලනය, සංස්කෘතිය, තීතිය සහ ක්‍රිඩා ඇතුළු මාත්‍රකාරීයක් යටතේ සැසි 53ක් පවත්වන ලදී. එම සැසි 53 අතරින් සැසි 36ක් මහජන සරසවිය විසින් සංවිධානය කරන ලද අතර, ඉතිරි සැසි අරගලයට දායක වීමට කැමති වෙනත් සංවිධාන විසින් සංවිධානය කරන ලදී.

මෙම ලිපිය තුළ මහජන සරසවිය පිළිබඳ අදහස ඇති වූ ආකාරය පළමු ව සාකච්ඡා කරනු ලැබෙන අතර එහි දී මෙම අදහස එක් පුද්ගලයෙකුගේ මනසෙහි ඇති ව්‍යවක් නොවන බවත්, එය විවිධ පුද්ගලයින්ගේ සහ කණ්ඩායම්වල ක්‍රියාවන් තුළින් පැන තැගැනු අදහසක් බවත් පෙන්වා දෙයි. දෙවනු ව, මහජන සරසවිය ක්‍රියාත්මක වූ ආකාරය පැහැදිලි කර දෙයි. අවසාන වගයෙන්, මහජන සරසවියෙන් සිදු වූ බලපෑම සහ අරගලය සමග මහජන සරසවියට තිබූ සම්බන්ධතාව පිළිබඳ ව විවේචනාත්මක ඇගයීමක් මෙමතින් සිදු කරයි.

මහජන සරසවියේ මූලාරම්භය - එය නිර්මාණය කිරීමට මග පැදු කනා පිළිබඳ කාර්යාලය

විදේශගත ව සිරීම හේතුවෙන් අරගලයට හොඳික ව සහභාගි වූ සහාය වීමට නො හැකි වූ, එහෙත් අරගලයට උපකාර කිරීමට අවශ්‍ය වූ සෞම්‍යා අමරසිංහගේ මිතුරන් පිරිසක් අරගලය වෙනුවෙන් ඇයට සුදුසු යැයි සිතන ටිනැම කාර්යයක් කිරීම සඳහා රු. 58,000ක මුදලක් එවා තිබුණි. ඇයට මූලින් අවශ්‍ය වී තිබුණේ එම මුදලන් විරෝධතාකරුවන් සඳහා ජල බෝතල් සහ ආභාර වැනි අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ මිල දී ගැනීමට යි. අප මෙම මුදල් එක වරක් පමණක් සිදු කළ හැකි ක්‍රියාවක් සඳහා නොව, අපට බුද්ධිමය සාකච්ඡාවල නිරත විය හැකි අවකාශයක් වන මහජන සරසවියක් පිහිටුවීම සඳහා ආයෝජනය කළ හැකි යැයි මම ඇයට යෝජනා කළමි. ඇය එම යෝජනාවට එකත වූ අතර, පසුව අපි අපේ අදහස් හා සමාන අදහස් ඇති මිතුර ක්‍රියාකාරීන් සමග මෙම අදහස කතා කළමු. අපගේ මහජන සරසවි කණ්ඩායම ගොඩනැගැනී ඒ අයුරිනි. ගෝධාගෝෂම මහජන සරසවිය පිළිබඳ දන්න අය විසින් මා මෙම ව්‍යාපෘතියේ 'නායකයා' ලෙස සලකනු ලබන බව මට තෙරුම ගොස් ඇති, ගෝධාගෝෂම මහජන සරසවිය ගොඩනැගීමට තනි පුද්ගලයෙකුගේ උත්සාහයකට වඩා බොහෝ පුද්ගලයින්ගේ සහ කණ්ඩායම්වල අදහස් සහ දායකත්වයන් ද ඉවහල්

වුයේ ය යන්න මම එකල දැරූ අදහස ම, මෙම ලිපියේ ඉදිරි ජේදවල දී ඔබට දැක ගත හැකි ය.

"මහජන සරසවිය" යන යෝම මට මූලින් ම අසන්නට ලැබුණේ නිර්මාල දේවසිරගෙනි. ඒ වසර කිහිපයකට පෙර, ආන්තිකකරණය කරනු ලැබූ ප්‍රජාවක් ජ්වත් වූ ස්ථානයක් වන වෙයන්ගෙවූ පුද්ගලයෙක් සුසාන භුමියක් අසල මහජන සරසවියක් ස්ථාපිත කළ යුතු බවට ඔහු 2016-17 කාලයේ දී මට යෝජනා කළේ ය. එහෙත් එකල අපිට එම අදහස ක්‍රියාවට නැවැවීමට නො හැකි විය. නමුත් මෙම අදහස ගෝධාගෝෂම පිහිටුවීමට පෙර 2022 අප්‍රේල් මස 8 වැනි දින නිදහස් වතුරුගේ පැවති 'teach out' වැඩසටහන අතරතුර නැවතත් මට මතක් විය. Hashtag Generation සහ Delete Nothing යන සංවිධාන විසින් මෙම 'teach out' වැඩසටහන සංවිධානය කර තිබුණි. එහිදී සාකච්ඡා දෙකක් සිදු කරන ලද අතර, ඉන් එක් සාකච්ඡාවක් මගින් විධායක ජනාධිති ක්‍රමය සහ ආර්ථික අරුධුදය පිළිබඳ මූලික දළ විශ්ලේෂණයක් සපයා දීම කෙරෙහි ද, අනෙක් සාකච්ඡාව මගින් 20 වැනි සියවසේ ශ්‍රී ලංකාවේ විරෝධතා පිළිබඳ එතිහාසික පර්යාවලෝකනයක් ලබා දීම කෙරෙහි ද වැනි අවධානයක් යොමු කරන ලදී. මම කිසි දිනෙක විරෝධතා භුමියක් තුළ බුද්ධිමය සාකච්ඡාවකට සහභාගිවී නො තිබූ නිසා මෙය මට ප්‍රබෝධමත් අන්දැකීමක් වූ අතර, එම සාකච්ඡා දෙකක් දීම ජනතාව ඒ කෙරෙහි දැක් වූ සක්‍රිය මැදිහත් වීම මා අකර්ශනීය කරන ලදීම්. එම සාකච්ඡා දෙකම භාජා තුනෙන් ම සවන්දීමේ සහ සම්බන්ධ වීමේ පහසුකම් සලසා තිබුණා ද, ඒ තුළ ප්‍රහු පිරිස කෙරෙහි යම් නැඹුරුවක් තිබූ බව මට හැඳුණි. එනම් එම සාකච්ඡා මූලිකව ම ඉංග්‍රීසි භාජාවෙන් සිදු වූ බැවින් සිංහල ක්‍රියාකාරී ලෙස සාකච්ඡාවට සම්බන්ධ වීමට මට එම අවකාශය ඉඩ ලබා නො දුනි. 2022 අප්‍රේල් 12 වැනි දින සවස පැවති නිර්මාල දේවසිරගේ දේශනය අතරතුර දී ඇති වූ මහජන සරසවිය අදහස ගෝධාගෝෂම මහජන සරසවිය බිජිවීමට ආසන්නතම හේතුව විය. මූල දී එම සාකච්ඡාව ගෝධාගෝෂම තුළ වෙනත් ස්ථානයක පැවැත්වීමට සැලසුම් කර තිබුණා, විරෝධතාකරුවන්ගේ සේවාව සහ වෙනත් ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් එය බණ්ඩාරනායක පිළිරුව අසලට රැගෙන යන ලදී. එමෙන්ම සම්පූර්ණ කරා ම පවත්වන ලද්දේ දැඩි වර්ෂාව මධ්‍යයේ ය. එවැනි සියලු බාධා මධ්‍යයෙහි වුව ද එම ක්‍රියාව සහ සාකච්ඡාව පැය දෙකකට ආසන්න කාලයක් පුරා පැවැත් වූණි. බුද්ධිමය සංවාද සඳහා අපට ගෝධාගෝෂම තුළ නිශ්චිත අවකාශයක් තිබේ යුතු බවට මට ඒත්තු හියේ මේ අවස්ථාවේ දී ය. ගෝධාගෝෂම තුළ පුස්තකකාලය පිහිටුවීම මහජන සරසවියක් පිහිටුවීමේ අදහසට උත්තෙන්තානයක් විය. මෙම පුස්තකකාල පායිකයින්ට

තමන් කියවන දෙය සහ තමන්ට මේ මොහොතේ අත්දකින දේ [මහජන නැගිරීම] පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමට හා විවාද කිරීමට අවකාශයක් නිර්මාණය කිරීම කාලෝචිත මැදිහත්වීමක් ලෙස මම දුටුවෙමි. මම ඉහත දැක්වූ සිදුවීම මගින් අවධාරණය කළ යුතු වන්නේ, එහැම අයෙකුට නිදහස් තම අදහස් හා මත ප්‍රකාශ කිරීමට හැකි දැනුම බෙදා ගැනීමේ අවකාශයක් වන මහජන සරසවියක් පිළිබඳ අදහස මගේ සිතෙහි පමණක් ඇති වූවක් නොවන බව ය. අරගලය දියත් කිරීමට බොහෝ කළකට පෙර සිට ම අපගේ දේශපාලන ක්‍රියාකාරීන් අතර මෙම අදහස සංසරණය වූ අතර එය සැබැඳූ වූයේ අරගලය අතරතුර සිදු වූ, ඉහත ක් අනෙකුත් මේ හා සමාන ක්‍රියාකාරකම්වල ගක්‍රනා සහ දුරවලතා නිරික්ෂණය කිරීමෙන් පසුවය. ඒ වන විට ගෝධාගේගම මහජන ප්‍රස්ථකාලය කුඩාවට පිහිටුවා තිබූ අතර, ඉන් අනතුරුව එළඹී මාසවලදී. එය විශාල වශයෙන් වර්ධනය වූ අතර, ප්‍රස්ථකාලය සහ මහජන සරසවිය නිසා ගෝධාගේගම පරිග්‍රය තුළ මෙම අවකාශය අතිශයින් ක්‍රියාකාරී වූ අතර සැම තරාතිරමකම ජනතාව පොත්පත් කියවීමට හා සාකච්ඡා කිරීමට පැමිණියහ.

මහජන සරසවි කණ්ඩායම පිහිටුවා ගැනීමෙන් පසු අපි සාමූහිකව එක්ව මහජන සරසවියේ අරමුණු සහ අරගලය තුළ එහි ක්‍රියාකාරීත්වය කෙසේ විය යුතු ද යන්න පිළිබඳ දැක්වෙන ලියවිල්ලක් (මැන්ඩ්විටයක්) සකස් කළේමු. අපි ජනතා විශ්වවිද්‍යාලයෙහි අරමුණු ලෙස පහත සඳහන් අරමුණු තුන අවධාරණය කළේමු.

1. ගෝධාගේගම තුළ ඇති විවිධ දේශපාලන, සමාජ, ආර්ථික අදහස් එක් තැනකට කැටි කර, එම අදහස් හා මත එකට ගැටෙන වේදිකාවක් නිර්මාණය කිරීම.
2. 2022 මාර්තු 31 වැනි දින සිට ගොඩනැගෙමින් පවතින අප්‍රත් ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගතය පරිකළුපනය කිරීම.
3. නිදහස සහ සමානාත්මකාවය මත පදනම් වූ විකල්ප බුද්ධිමය අවකාශයක් අත්හදා බැඳීම.

ගෝධාගේගම පිහිටුවීමේ දී, දේශපාලන මතවාද, ජනවාර්ගිකත්වය සහ ලිංගික දිගානතිය අනුව විවිධත්වයකින් යුත් පිරිසක් රස් ව සිට බව අපට නිරික්ෂණය වය. මෙම කණ්ඩායම්වලට එකට එක්වී ඔවුන්ගේ අදහස් හා අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීමට අවකාශයක් නො තිබුණි. එබැවින්, මහජන සරසවි සාමාජික ප්‍රස්ථකාලයේ කුඩාරම සහ උනන්දුවක් දක්වන ප්‍රදේශයින්ගෙන් සමන්විත Rise Up Sri Lanka නැමති සංවිධානයේ සාමාජිකයෙකු වූ අතර ඔවුන්ට ගෝධාගේගමේ (Gate Zero) ප්‍රදේශය ආසන්නයේ මූහුද දෙසට වන්නට කුඩාරම දෙකක් තිබුණි. ඔහු අපගේ අදහස ඉතා අගය කළ අතර, එම කුඩාරම දෙකෙන් එකක් අප වෙත ඒ මොහොතේ දී ම පිරිනැමුවෙය. අපි එම කුඩාරම ගෝධාගේගම මහජන ප්‍රස්ථකාලය අසලට ගෙන ගියෙමු. එම ස්ථානයේ කුඩාරම ස්ථාපිත කිරීමේ ක්‍රියාව සූන්දර අත්දැකීමක් වය. මම ගාන්ත ජෝන් ගිලන්රජ බලකාය හාවිත කළ කුඩාරමෙන් තාවකාලිකව ඉල්ලා ගත් ලොකු මිටියක් හාවිත කළ අතර, ප්‍රස්ථකාලයේ කාර්ය මණ්ඩලය කුඩාරම ඉදිකිරීමට අපට උදව් කළහ. සහයෝගීතාව, සාමූහික ප්‍රයත්තය සහ බෙදාහදා ගැනීම ගෝධාගේගම පණැන්වූ අත්‍යාවශ්‍ය අංශයන් වූ අතර, අපි සියලු දෙනා එකිනෙකාව නො හඳුන්නන් වූ නමුත්, අපි අපගේ පොදු විජ්ලවීය සාරය තුළින් එකිනෙකා සමග සම්බන්ධ වී සිට බැවින් ඒවා මෙම මහජන සරසවිය ස්ථාපිත කිරීමේ ක්‍රියාවලය තුළින් මනාව පිළිබඳ වය. Rise Up සංවිධානයේ මිතුරා අපට ඔහුගේ වෙනත් මිතුරෙකු හඳුන්වා දුන් අතර, ඔහු මහජන සරසවියට

සහ මත සාකච්ඡා කිරීම සඳහා ජනතාව එකත්ස්වන ස්ථානයක් ලෙස හාවිත කිරීම පළමුවන අරමුණ වය. දෙවෙනි අරමුණ වූයේ මහජන සරසවිය අනාගතය මූලික කරගත යුතු බවයි. එනම් මහජන සරසවිය ශ්‍රී ලංකාව සඳහා විකල්ප අනාගතයක් දැකිය හැකි අවකාශයක් වීමට අපේක්ෂා කළේය. සහභාගිත්වයේ දී හා සාකච්ඡාවේදී නිදහස සහ සමානාත්මකාවය සහතික කරන විකල්ප බුද්ධිමය අවකාශයක් අත්හදා බැඳීම අවසාන අරමුණ වය. අපේ කණ්ඩායමේ බහුතරය සම්පූද්‍යායික විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතියෙන් පැමිණි අය වන අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාලවල පවතින බුරාවලි ව්‍යුහය පිළිබඳ ව අපි දැඩි ලෙස විවේචනාත්මක වූයෙමු. එබැවින් පරමාදරු බුද්ධිමය අවකාශයක් යැයි අප විසින් විශ්වාස කරන ලද දෙය ප්‍රායෝගිකව ක්‍රියාවහැරි ගෝධාගේගම අවකාශය අපට කැඳීම අවස්ථාවක් වය.

අපි අපගේ අරමුණු සකස් කර අවසන් වූ පසු, අපගේ රේඛ අනියෝගය වූයේ එම අදහස් සැබැඳූ කර ගැනීම ය. අප සතුව තිබූ මූදල් මෙහිදී ප්‍රමාණවත් නොවන බව අප දැන සිටි අතර, මෙවැනි ක්‍රියාකාරකම සම්බන්ධයෙන් පූර්ව අත්දැකීමක් නො තිබූ නිසා මූදල් එකතු කරගන්නේ කෙසේදැයි අපි දැන නො සිටියෙමු. එබැවින් මේ කර්තව්‍යයට උදව් ලබා ගැනීම සාමාජික ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා එකට එක්වී සිටින තරුණයින්, විංත්තියෙවේදී කණ්ඩායම සහ උනන්දුවක් දක්වන ප්‍රදේශයින්ගෙන් සමන්විත Rise Up Sri Lanka නැමති සංවිධානයේ සාමාජිකයෙකු වූ අතර ඔවුන්ට ගෝධාගේගමේ (Gate Zero) ප්‍රදේශය ආසන්නයේ මූහුද දෙසට වන්නට කුඩාරම දෙකක් තිබුණි. ඔහු අපගේ අදහස ඉතා අගය කළ අතර, එම කුඩාරම දෙකෙන් එකක් අප වෙත ඒ මොහොතේ දී ම පිරිනැමුවෙය. අපි එම කුඩාරම ගෝධාගේගම මහජන ප්‍රස්ථකාලය අසලට ගෙන ගියෙමු. එම ස්ථානයේ කුඩාරම ස්ථාපිත කිරීමේ ක්‍රියාව සූන්දර අත්දැකීමක් වය. මම ගාන්ත ජෝන් ගිලන්රජ බලකාය හාවිත කළ අතර, ප්‍රස්ථකාලයේ කාර්ය මණ්ඩලය කුඩාරම ඉදිකිරීමට අපට උදව් කළහ. සහයෝගීතාව, සාමූහික ප්‍රයත්තය සහ බෙදාහදා ගැනීම ගෝධාගේගම පණැන්වූ අත්‍යාවශ්‍ය අංශයන් වූ අතර, අපි සියලු දෙනා එකිනෙකාව නො හඳුන්නන් වූ නමුත්, අපි අපගේ පොදු විජ්ලවීය සාරය තුළින් එකිනෙකා සමග සම්බන්ධ වී සිට බැවින් ඒවා මෙම මහජන සරසවිය ස්ථාපිත කිරීමේ ක්‍රියාවලය තුළින් මනාව පිළිබඳ වය. Rise Up සංවිධානයේ මිතුරා අපට ඔහුගේ වෙනත් මිතුරෙකු හඳුන්වා දුන් අතර, ඔහු මහජන සරසවියට

අවශ්‍ය පුවු සහ ලිපි ද්‍රව්‍ය වැනි දේ ලබා දෙන ලදී. එබැවින් ගෝධාගෝගම මහජන සරසවිය යනු එක් පුද්ගලයෙකුගේ ව්‍යාපෘතියක් නොව, එකිනෙකාව නො හඳුනන, එහෙත් අදහස් සාකච්ඡා කිරීම හා වාද්‍යවාද කිරීම හරහා අරගලයට සහාය වීමට කැමති පුද්ගලයින්ගේ සාමූහික ප්‍රයත්ත්‍යායක් විය.

ගෝධාගෝගම මහජන සරසවියේ ක්‍රියාකාරීත්වය

අප්‍රේල් 16 වැනි දින අපි උත්කර්ෂවත් ලෙස මහජන සරසවිය විවෘත කළේමු (මහජන සරසවියේ ආරම්භක සැසිය, යුරියුබ්, 2022). ඉහළ පිළිගැනීමක් ඇති විද්‍යාත්‍යන් සහ දේශපාලන ක්‍රියාකාරීකයින් වන මහාවාර්ය ජයදේව උයන්ගොඩ, ආවාර්ය ජාතකී ජයවර්ධන සහ ආවාර්ය ප්‍රභා මනුරත්න සහ යාපනයේ තරුණ දේශපාලන ක්‍රියාකාරීකයෙකු වන බෙනිස්ලෝස් තුළාන් ආරම්භක දේශන පැවැත්වුහ. මහාවාර්ය උයන්ගොඩ විසින් පවත්වන ලද සම්පූර්ණ කතාව සිරස වි.වි. රුපවාහිනී නාලිකාව ඔස්සේ විකාශය විය (ඛියස්, පැතිකඩ් 2022.04.19). ඔහුගේ කථාවේ දී ඔහු සිදු කළ “මම මෙතැනට [ගෝධාගෝගමට] එන්නේ ඔබට [පුරුෂීයන්ට] ඉගැන්වීමට නොව, ඔබගෙන් ඉගෙන ගැනීමටයි” යන ප්‍රකාශය ගාස්ත්‍රීය කවයන් තුළ බොහෝ දෙනා අතර ජනතිය විය. තිදහසින් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය කෙරෙහි මෙම ජනතා නැගී සිටීම කෙතරම් වැදගත් වන්නේ ද යන්න ඔහු පෙන්වා දුන්නේය. මේ වන විට මෙම කථාවේ යුරියුබ් විඛියෝග්‍රැෆ් තැරුණුම් 19,000 ක් දක්වා ලැය වී ඇති අතර, එම විඛියෝග්‍රැෆ් කොටසේ ඇති දෙනාත්මක ප්‍රතිපෙෂණවලින් මෙම කතාව මගින් ඇතිකර තිබෙන බලපැමි ප්‍රබලත්වය පෙන්වුම් කරයි. මෙම කථාව විරෝධතාකරුවන් තුළ ඇති කර තිබෙන බලපැමි ඇගයිමට ලක් කරමින් රන්සිරීමල් තැමති බ්ලොග් රචකයෙක් මෙම කතාව පදනම් කරගෙන පැදි පෙළක් ද රවනා කළේය (රන්සිරීමල්, 2022). ආවාර්ය මනුරත්න මහජන සරසවිය පිළිබඳ අදහස ජාත්‍යන්තර සන්දර්භයක් තුළ තබමින් සිවිල් අධ්‍යාපනය සඳහා විකල්ප පුද්ගලිය අවකාශයන් තිබීමේ වැදගත්කම පැහැදිලි කළා ය. ආවාර්ය ජයවර්ධනගේ කතාවේදී ඇය රාජ්‍ය අධ්‍යාපනයේ සීමාවන්ට එරෙහිව මහජන සරසවියක් පැවතිමේ වැදගත්කම අවධාරණය කළා ය. අවසාන වශයෙන්, තුළාන් සුළු ජාතින් සහ මෙම ජනතා තැනිවිම් ප්‍රධාන නිර්ණායක වූයේ ගෝධාගෝගම අවකාශයට එම සැසිවල ඇති අදාළත්වයයි. උදාහරණයක් ලෙස, මහජන සරසවියේ පළමු සැසි දෙක වෙන්කරන ලද්දේ අරගලය බිජිවීමට ආසන්නතම හේතුව වූ ආර්ථික අර්බුදය අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා ය

දුන්නේ රාජ්‍ය මරදනය සියලු ජන කොටස්වලට සම්මිතිකව බැඳී නොමැති බවත්, එය මෙම අරගලය තුළ සුළු ජාතින්ගේ හුමිකාව තීරණය කර ඇති බවත් ය.

සමාරම්භක උත්සවයේ දී මහාවාර්ය උයන්ගොඩ පැවැත් වූ කථාව මගින් මාධ්‍ය සහ ජනතාව අතර අරගලය පිළිබඳ දෙනාත්මක හැරීමක් ඇති කළේය. මාධ්‍ය ස්වකිය පුවෘත්ති තුළින් අරගලය සඳහා ලබා දුන් මාධ්‍ය ආවරණය නිසා මහජන සරසවිය පිහිටුවීම මගින් සැබැ විකල්පීය ජනතා අවකාශයක් ලෙස ගෝධාගෝගමට පැවති තීත්‍යානුකූලභාවය වර්ධනය විය. උදාහරණයක් ලෙස, ගෝධාගෝගමට එල්ල වූ බොහෝ විවේචන දේශපාලනය පිළිබඳ ඇති සාම්පූද්‍යයික අවබෝධය නිසා වන්නක් විය. එනම් මෙම අවකාශය නිර්පාක්ෂික අවකාශයක් ලෙස ප්‍රකාශ කිරීම හේතුවෙන් විරෝධතාකරුවන් එහි රදී සිටින්නේ දේශපාලනය සඳහා නොවේ නම් මුවන් එහි සිටිනවා විය යුත්තේ විනෝද වීමට යැයි විවේචන එල්ල වන්නට විය. මෙවැනි විවේචන නිරන්තරයෙන් ම විරෝධතාකරුවන් වෙත එල්ල විය. වන්දිමා ජයසේනගේ “නිර්පාක්ෂික මිනිසුන්ගේ දේශපාලන හාවිතාව කොයිබව ද?” යන ලිපියෙන් මෙම විවේචනය මනාව පිළිබැඳු වන අතර, ගෝධාගෝගම පැවති සැණකෙක් වාතාවරණය හේතුවෙන් ඇය එහි දේශපාලන දියානතිය විවේචනය කළාය. එහෙත් එම ලිපිය තුළම අවිහිංසාවාදී ලෙස බල ව්‍යාපෘතිවලට අනියෝග කිරීම පිණීස දැනුමෙන් පුද්ගලයින් ව සන්නද්ධ කිරීම සඳහා වන වැදගත් දේශපාලන කුවුලවක් ලෙස මහජන සරසවිය ඇය පිළිගන්නිය (ජයසේන, 2022). මහජන සරසවිය පිහිටුවා දින කිහිපයක් ඇතුළත එය ගෝධාගෝගම තුළ ස්ථාවර අංගයක් බවට පත් විය. ගෝධාගෝගම පිළිබඳව පළ වූ බොහෝ පුවෘත්ති ලිපිවල මහජන සරසවිය පිළිබඳ දෙනාත්මක ආකාරයක් සඳහන් කර ඇත.

පෙර කොටසෙහි සඳහන් කළ පරිදි, මහජන සරසවියේ සැසි ආකාර දෙකකින් සංවිධානය කරන ලදී. එනම් මහජන සරසවිය විසින් සංවිධානය කරන ලද සැසි එක් ආකාරයක් වූ අතර, අනෙකුත් සංවිධානවලට සහ පුද්ගලයින්ට ද ක්‍රියා කිරීමට අවකාශයක් නිර්මාණය කර දීම අනෙක් ආකාරය විය. මහජන සරසවිය විසින් සැසි සංවිධානය කළ විට මාත්‍යකාවක් සහ කිරීමින් තොරා ගැනීමේ ප්‍රධාන නිර්ණායක වූයේ ගෝධාගෝගම අවකාශයට එම සැසිවල ඇති අදාළත්වයයි. උදාහරණයක් ලෙස, මහජන සරසවියේ පළමු සැසි දෙක වෙන්කරන ලද්දේ අරගලය බිජිවීමට ආසන්නතම හේතුව වූ ආර්ථික අර්බුදය අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා ය

(කුරුවිට 2022). ගොඩාගේගම යනු ‘සැණකක්ලියක්’ යැයි එල්ල වූ විවෙචන ඉලක්ක කර ගනිමින් අපි අරගලය අනිවහනයක් (performance) ලෙස දැකිය හැකි ආකාරය පිළිබඳ සැසියක් සංවිධානය කළේමු. ප්‍රකට න්‍යා වෙත් සහ නාට්‍ය තාක්ෂණයාවරයෙක් වන මහාචාර්ය සෞම්‍ය ලියනගේ විසින් මෙම සැසිය මෙහෙයුවන ලද අතර, ඔහු දේශපාලන ක්‍රියාව තුළ පවතින අනිවහනයෙහි වටිනාකම පෙන්වා දුන්නේ ය (ලියනගේ 2022). එක් අවස්ථාවක දී, ගොඩාගේගම විරෝධතාකරුවන් අතරින් එක් කණ්ඩායමක් තමන් අනෙක් අයට වඩා ‘කැපකිරීම්’ කර ඇති බව පවසමින් ඔවුන් අනෙක් විරෝධතාකරුවන්ට වඩා ඉහළින් සිටීමට උත්සාහ කළහ. මෙය ගොඩාගේගමෙහි පැවති සාමූහිකත්වයේ සාරයට පටහැනි වූ බැවින්, මෙම අයිතිවාසිකම් කියා පැම සම්බන්ධයෙන් සහ කැපකිරීමේ අදහස තුළ පවතින අදේශපාලනික ස්වභාවය පෙන්වා දීම පිණිස සැසියක් සංවිධානය කරන ලදී (පෙරේරා 2022). රැඹිකල් දේශපාලනයේ කැපී පෙනෙන විරෝධතාකරුවන් වූ ලහිරු විරසේකර, ඉජාර ජයසේන, පිටර ද අල්මේදා වැනි ප්‍රමුඛ පෙළේ විරෝධතාකරුවන් සහ මාක්ස් පාසල, Hype Sri Lanka and Sisterhood Initiative වැනි තරුණ සහ දේශපාලන කණ්ඩායම් ද විවිධ මාතාකා ඔස්සේ සැසි පැවැත්වූහ. වර්තමාන අරුබුදයේ සිට ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ වැනි දේශපාලන මාතාකා සහ මී ලංකාවේ මූස්ලිම් කාන්තාවක් වීම හේතුවෙන් මූහුණ දෙන්නට සිදු වන තත්ත්වයන් දක්වා වූ පුළුල් පරාසයකට අයත් මාතාකා ඔස්සේ මෙම සාකච්ඡා සිදු කරන ලදී.

රැඹිකල් දේශපාලනයේ තවත් ප්‍රමුඛ ක්‍රියාකාරිකයෙකු වන විදුරුණන කන්නන්ගර, “සිස්ටම වේන්ස්” කියන්නේ මොකද්ද?” යන්න පිළිබඳව සාකච්ඡා කළ අතර, සිස්ටම වේන්ස් එස්ත් නැතිනම් ක්‍රම වෙනසක් යන්න අරගලයෙහි ප්‍රධාන ඉල්ලීමක් විය (කන්නන්ගර 2022). එමෙන්ම, යුද්ධයෙන් විපතට පත් වුවන් අනුස්මරණය කිරීම සඳහා මහජන සරසවිය මැයි මස 18 වැනි දින සැසි දෙකක් පැවැත්විය (හනිගා සහ සුමෙන්තිරුරා 2022, මුණසිංහ සහ අනු 2022). ගොඩාගේගම සිට සිංහල ජාතිකවාදී පිරිස් මෙම අනුස්මරණ දිනය එල්.වී.වී.ර. සංවිධානයට එරෙහි යුද ජයග්‍රහණය සැම්බීමක් ලෙස සැලකු බැවින් එම සමර දිනය සම්බන්ධයෙන් පරස්පර විරෝධී අදහස් ඇති වී තිබුණි. මෙම සැමරුම සුළුතර කණ්ඩායම්වල, විශේෂයෙන් ම දෙමළ ප්‍රජාවගේ සහභාගීත්වයෙන් තොරව පැවති අතර, අපි මිට පෙර මෙම දිනයේ කළාක් මෙන් යුද්ධයේ ප්‍රව්‍යාචනය සහ ජයග්‍රහණ සැමරුම පිටුපස ඇති ජාතිකවාදී දේශපාලනය ඉස්මතු කර පෙන්වීමට අවශ්‍ය විය. යුද්ධයේ ප්‍රව්‍යාචනය ඉස්මතු කර දැක්වීම වෙනුවට, මෙම සැසි දෙකක්ද කිරීමේ අනුස්මරණය කිරීමේ ක්‍රියාකාරිකය පෙන්වා දෙමින්, අනුස්මරණය කිරීමේ අයිතිය තිබෙන්නේ කාටද යන්න හරහා අනුස්මරණය තුළ පවතින දේශපාලනය ඉස්මතු

කර පෙන්වූහ. නිර්මානී ලියනගේ ජනතා අවකාශයක් ලෙස ගොඩාගේගමෙහි ඇති වැදගත්කම පිළිබඳව සැසියක් පැවැත් වූ අතර, එහිදී ඇය අරගලය සඳහා ගොඩාගේගම අවකාශය කෙතරම් අත්‍යාවශ්‍ය වී ඇත් ද යන්න අවධාරණය කළාය (ලියනගේ 2022). මේ හැරෙන්නට ශ්‍රී ලංකාවේ මැතිවරණ ක්‍රමය (පිරිස් 2022 ජූනි 10), අරගලය අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා නව දේශපාලන භාෂාවක අවශ්‍යතාවය (පෙරේරා 2022), වත්මන් සෞඛ්‍ය අරුබුදය (අමරසිංහ සහ මාරසිංහ, 2022), ජනතා අරගලවල සංකිරණත්වය (හේමවත්ද 2022) සහ සාමූහික අනනුතාවල ඉතිහාසය (ඡ්බරට් 2022) පිළිබඳව ද සාකච්ඡා පවත්වන ලදී.

අරගලයට සක්‍රියව දායක වීමට අවශ්‍ය වූ අනෙකුත් කණ්ඩායම් ද මහජන සරසවියෙහි සැසි පැවැත්වූහ. ආචාර්ය සුනිල් විශේෂිතවර්ධන, මහාචාර්ය නිර්මාල් දේවසිරි, සුමින් වාමින්ද වැනි මහජන වුද්ධීමතුන්, ගොඩාගේගම විරෝධතාකරුවන් වූ ලහිරු විරසේකර, ඉජාර ජයසේන, පිටර ද අල්මේදා වැනි ප්‍රමුඛ පෙළේ විරෝධතාකරුවන් සහ මාක්ස් පාසල, Hype Sri Lanka and Sisterhood Initiative වැනි තරුණ සහ දේශපාලන කණ්ඩායම් ද විවිධ මාතාකා ඔස්සේ සැසි පැවැත්වූහ. වර්තමාන අරුබුදයේ සිට ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ වැනි දේශපාලන මාතාකා සහ මී ලංකාවේ මූස්ලිම් කාන්තාවක් වීම හේතුවෙන් මූහුණ දෙන්නට සිදු වන තත්ත්වයන් දක්වා වූ පුළුල් පරාසයකට අයත් මාතාකා ඔස්සේ මෙම සාකච්ඡා සිදු කරන ලදී.

මෙට අමතරව, මහජන සරසවි අවකාශය පොත් එලිදැක්වීම දෙකක් සඳහා පහසුකම් සැලසුවේය. එකක් වූයේ මහජන විමරුණන කම්ටුවේ අන්තර්වාර වාර්තාව වූණු දමිලික පැණිය නම් කෘතිය වූ අතර අනෙක වන්නේ ආර්ථික අරුබුදයට ජනතා විසුමුලක් නම් කුඩා පොතයි. ගැඹු ලංකා පදනම විසින් ත්‍රිමාණ මුදුණ තාක්ෂණය පිළිබඳව සංස්කරණ සිදු කරන ලද අතර, සමාජ සහ සහයෝගීතා ආර්ථිකයක් නිර්මාණය කිරීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ “නිර්මාණකරුවන්ගේ සමාජයක්” බවට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා Industry 4.0 තාක්ෂණයන් හාවිත කළ හැකි ආචාර්ය පිළිබඳ සැසියක් පවත්වන ලදී (හෙවිටාරව්වී සහ තවත් අය, 2022). මහජන සරසවිය ගොඩාගේගම දැනුම පුවමාරු කර ගැනීමේ ප්‍රධාන අවකාශයක් ලෙස පිළිගැනීමට ලක්කරමින් එම ආයතනය මහජන සරසවිය සඳහා ගබඳ විකාශන පද්ධතියක් ද පරිත්‍යාග කළේය.

මහජන සරසවියේ ක්‍රියාකාරකම හේතික අවකාශයට පමණක් සීමා වූයේ තැනු. අපි zoom තාක්ෂණය ඔස්සේ සාකච්ඡා පැවැත් වූ අතර ගොඩාගේගම

මහජන සරසවියේ ගෝස්බුක් පිටුවෙන් ඒවා සංඛ්‍යාව විකාශය කළෙමු. ආහාර අරුබුදය සහ විසඳුම් (දන්දෙනීය තවත් 2022) සහ බලශක්ති අරුබුදය සහ විසඳුම් (මහජන සරසවිය, ගෝධාගෝගම විභියෝ, 4 ජූනි 2022) පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම සඳහා සැසි දෙකක් පවත්වන ලදී. තවද, විවිධ පුරවැසි සහා ආකෘති පිළිබඳ සැසියක් අපි පුරවැසි සහාව (People's Forum) සමග එක්ව සංවිධානය කළෙමු (මොරාන් සහ නිරදවුස් 2022). ඒවාට අමතරව, අපි විවිධ පුද්ගලයින් සහ කණ්ඩායම්වල ක්‍රියාකාරකම් වෙනුවෙන් අපගේ අතථ්‍ය අවකාශය (virtual space) විවෘත කළෙමු. කළේවිල ආනන්ද හිමියෝ පුරවැසි අරගලයේ ගමන් මග පිළිබඳ සැසිවාර දෙකක් සංවිධානය කළ අතර, Hype Sri Lanka සංවිධානය ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රමානුකූල සංවර්ධනය පිළිබඳ තරුණයින් විසින් හඳුන්වා දෙන ලද ජනතා යෝජනාවක් ඉදිරිපත් කරල ලදී.

මහජන සරසවිය ජූලි 9 වැනි දින සිදු වූ ජනතා නැගිසිවීමට සත්‍යාචාර දායක විය. අපගේ සාමාජිකයින්ගෙන් වැඩිදෙනෙක් තුළුගේගොඩ මංසන්ධියට ආසන්නව පදිංචිව සිටි නිසා තොම්බාගම සිට පැමිණෙන රැලිය සමග ඒකාබද්ධ වන තුළුගේගොඩ රැලියේ සංවිධායකයින්ට සහාය දැක්වීමට අපි තීරණය කළෙමු. රැලියට සහභාගි වීමට ජූලි 9 වැනිදා පෙරවරු 9.30ට තුළුගේගොඩ මංසන්ධියට එක්වන ලෙස ජනතාව දැනුම් දීම සඳහා අපි මහජන සරසවියේ ගෝස්බුක් පිටුව හාවිතා කළෙමු. අපි හාජා තුනෙන් ම ඒ පිළිබඳව දැන්වීම් පළ කළ අතර, පුද්ගලයින් 2,000ක් පමණ දෙනාට එම දැන්වීම් ලැබේ තිබුණි. මෙම රැලිය ගෝස්බුක් ඔස්සේ සංඛ්‍යාව ව විකාශය වූ අතර, එය 500ක පමණ පිරිසක් කර ලාභ වී තිබුණි (මහජන සරසවිය, ගෝධාගෝගම විභියෝ, 9 ජූලි 2022).

මේ මොහොතේ අපි නිරතව සිටින කාර්ය වන්නේ ගෝධාගෝගම අරගලයේ මතකය සංරක්ෂණය කිරීම සි. ඒ අනුව, අපි විරෝධතාකරුවන් 10-15ක කණ්ඩායමක් එක්රේස් කොට ඔවුන්ගේ මතකය හරහා 2022 අප්‍රේල් 9 සිට අගෝස්තු 13 දක්වා ගෝධාගෝගම අවකාශයේ විකාශනය සිතියම් ගත කරමින් සිටිමු. අනෙක් ක්‍රියාකාරකම වන්නේ මහජන සරසවිය විසින් සංවිධානය කරන ලද සැසි කානියක් ලෙස පුකාශයට පත් කිරීමයි.

මහජන සරසවියේ බලපෑම

ගෝධාගෝගම මහජන සරසවියේ බලපෑම සංඛ්‍යා දන්ත විශ්ලේෂණයකින් මැනිය නො හැක. එබැවින්, මෙහි පෙර සඳහන් කර ඇති අරමුණු තුනට

අදාළව මහජන සරසවියේ බලපෑම විවේචනාත්මක ඇගයීමක් සිදු කරමි. මහජන සරසවියේ පළමු අරමුණු එනම් ගෝධාගෝගම තුළ සාකච්ඡාවට බඳුන් වූ විවිධ අදහස් එක තැනුකට ගෙන ඒම වූ නමුත්, අපි අපගේ එම අපේක්ෂාව කර ලාභ වූයේ යැයි මම නො සිතමි. අපි ගෝධාගෝගම පරිගුයේ සිටින විවිධ කණ්ඩායම් සමග මුහුණට මුහුණ හමු වී සාකච්ඡා සැසි පැවැත්වීමට සැලසුම් කර තිබුණ ද, අපිට සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීමට හැකි වූයේ සමාජවාදී තරුණ සංගමයේ එරුංග ගණසේකර සමග පමණි (ගණසේකර 2022). කෙසේ වෙතත්, අපි ගෝධාගෝගමට ක්‍රියාකාරීව සහභාගි වූ බිහිරි ප්‍රජාව සමග සැසියක් පැවැත්වීමට සත්කාරකත්වය සැපයුවෙමු. සංඛ්‍යා හාජා පරිවර්තකයෙකුගේ සේවාව ලබා ගෙන, බිහිරි ප්‍රජාවේ සාමාජිකයින්, ප්‍රජාවක් ලෙස තමන් මුහුණ දී සිටින ගැටලු සහ අරගලය තමන්ට අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට අවකාශය ලබා දුන් ආකාරය පිළිබඳව පුකාශ කළහ. අනාගත ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගතය පරිකළේපනය කිරීම යන අපගේ දැවැනි අරමුණු සලකා බැඳීමේ දී, මෙම අරමුණු සාපුරු ආමන්ත්‍රණය කරන ප්‍රමාණවත් ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රමාණයක් අප විසින් සිදු කර ඇතැයි මම විශ්වාස නො කරමි. කෙසේ වෙතත්, අපි සාකච්ඡා කළ දේශපාලනය, නීතිය සහ ආර්ථිකය වැනි තේමා අනාගතවාදී නැඹුරුවක් සහිත ප්‍රතිසංස්කරණ යෝජනා කෙරීමි. වෙනත් විදියකට කියන්නේ නම්, එම සැසි මගින් දැනට පවතින ව්‍යුහයන්හි පවතින ගැටළු සහ එම ව්‍යුහ ප්‍රතිසංස්කරණය කළ යුතු ආකාරය පෙන්වා දෙන ලදී.

මගේ මතය අනුව, මහජන සරසවිය එහි තුන්වන අරමුණු වන විකල්ප බුද්ධීම්ය අවකාශයක් ගොඩ නැංවීම විශ්වාස්ව ලෙස සපුරා ගත්තේ ය. සාම්ප්‍රදායික රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාල ව්‍යුහයේ බුරාවල ස්වභාවය අපි සාපුරු ම අන්විද ඇති හෙයින්, සමාජාත්මක්මාවය සහ නිදහස සහතික කළ අවකාශයක් අත්හදා බැඳීමට අපට අවශ්‍ය විය. මෙම අරමුණු විවිධ ස්තර හරහා අපි සපුරා ගෙන ඇතැනෙමු. මෙහිදී එක් ස්තරයක් වන්නේ මහජන සරසවි සැසිවල ව්‍යුහය සි. අපිට එල්ල වූ එක් විවේචනයක් වන්නේ කිරීමයෙක් ඉදිරියට පැමිණ දේශනයක් පවත්වන සම්ප්‍රදායික මාදිලියේ විශ්වවිද්‍යාලයක් ම අප විසින් ගෝධාගෝගම ද පිහිටුවා තිබේ යන්න සි. කෙසේ වෙතත්, සාම්ප්‍රදායික විශ්වවිද්‍යාල පරිසරයක් තුළ මෙන් නොව, මෙහි සැසිවලට සහභාගි වූවන් (අනිය සිසුන් මෙන් නොව) දේශකයන් සහ අනෙකුත් සහභාගි වූ අය සමග ඉතා උද්යෝගයන් සිය අදහස් බෙදා හදා ගත්තා ලදී. එබැවින් මෙම විවේචනය නිවැරදි නිරීක්ෂණය නොවන බව මගේ අදහසයි. බොහෝ අවස්ථාවලදී කිරීමයින් ඔවුන්ගේ තේමා පිළිබඳව කෙටි දේශනයක්

පැවැත් වූ අතර, සාකච්ඡාව සඳහා අවශ්‍ය තරම් කාලය
නිබුණී. සාකච්ඡාවල දී සැම අදහසකටම ගරු කළ
අතර, කිසිවෙකු ඔවුන්ගේ විවිධත්වය මත නො සලකා
හරිනු ලැබුවේ තැත.

සමානාත්මකවය සහ නිදහස ප්‍රකාශ වූ තවත් ස්තරයක් ලෙස කළීකයින් තෝරා ගැනීම දැක්විය හැක. කළීකයින් තෝරා ගැනීමේ දී, අපි විවිධ කළීකයන්ට ඉඩ ලබා දීමට උත්සාහ කළේමු. උදාහරණයක් ලෙස, මහජන සරසවි ක්ෂේචායම දන්වාදී. විරෝධී ප්‍රව්‍යතා අති බෙහෙළේනෙකුගෙන් සමන්විත වූවත් අපි ලිබරල්වාදී දේශපාලනයට තැහුරු වූ පුද්ගලයින්ට ද සැසිවලට ආරාධනා කළේමු. තවද බොහෝ කළීකයින් සාම්ප්‍රදායික විශ්වවිද්‍යාල පූජ්‍යමෙන් පැමිණි අය වූ බැවින් කළීකයින් තෝරා ගැනීමේදී විශ්වවිද්‍යාල සුදුසුකම් කෙරෙහි පක්ෂපාතීත්වයක් තිබුණේ යැයි කෙනෙක්ට තරක කළ හැකිය. වෙනත් වෙනවලින් කිවහාන්, බොහෝ කළීකයන්ට ආවාර්ය උපාධි සහ ගාස්තුපති උපාධි වැනි ගාස්ත්‍රීය සුදුසුකම් තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, මුවන්ට ගාස්ත්‍රීය සුදුසුකම් තිබුණ ද, මුවන් ගාස්ත්‍රීය තනතුරු දැරුව ද, මුවන්ව තෝරා ගනු ලැබුවේ එම සුදුසුකම් නිසා නොව, මුවන් විවිධ දේශපාලන, ආර්ථික හා සමාජයේ ක්ෂේත්‍රවල ක්‍රියාධරයින් වූ බැවින් ගෝපාගෝගමෙහි සිදුවෙමින් පැවති සාකච්ඡාවලට මුවන්ට දායක විය හැකි බවට තිබු විශ්වාසය නිසාය. එසේම, ගාස්ත්‍රීය සුදුසුකම් නොමැති, එහෙත් දේශපාලන ක්‍රියාකාරිකයින් ලෙස දිර්ස කාලයක් කටයුතු කිරීම හේතුවෙන් බුද්ධීමය සංවාදයක නිරතවීමට හැකි කළීකයින්ට ද අපි ආරාධනා කළේමු. මහජන සරසවියට පැමිණි කළීකයින්ට ප්‍රජානායකයින්, සරණාගතයින්, විදේශීක ජනමාධ්‍යවේදීන්, ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් විද්වතුන්, දේශීය විද්වතුන්, වාත්තිකයින් සහ ක්‍රියාකාරීන් ද ඇතුළත් වූ බැවින් එම කළීකයින් ලැයිස්තුව විවිධත්වයෙන් යුක්ත විය.

සමානාත්මකාවය සහ නිදහස ප්‍රකාශ වූ තුන්වන ස්තරය
වූයේ සහභාගි වූ පිරිසයි. මහජන සරසවිය විවැත
අවකාශයක් වූ අතර ඕනෑම අයෙකුට තමන් කැමති
පරිදි එයට සහභාගි වීමට භා පිටව යාමට නිදහස
තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නිශ්චිත සහභාගිවන්නන්
පිරිසක් තො සිටි අතර, උනන්දුවක් දක්වන ඕනෑම
අයෙකුට එයට සහභාගි විය හැකි විය. එසේම එහිදී
පංතිය, ආගම, වාර්ෂිකත්වය හෝ ලිංගික දිගානතිය
හේතුවෙන් වෙනස් කොට සැලකීමක් සිදු තොවිය.
මහජන සරසවි අවකාශයට කුඩා ලමයින් ව පවා
සාදරයෙන් පිළිගනු ලැබේය. මහජන සරසවි කණ්ඩායම
සැම විමට සහභාගිවන්නගේ සැම අදහසකට, මතයකට
හෝ විවේචනයකට ම ඉඩ සැලසීමට උත්සාහ කළේය.
පැනැම් විට, සහභාගිවන්නන්ගේ සකිය සම්බන්ධවීම

හේතුවෙන් සාකච්ඡා මාත්‍රකාවෙන් බැහැරවීම සහ විවිධ දිගාවන් ඔස්සේ ගමන් කිරීම සිදු විය උදාහරණයක් ලෙස, රමිදු පෙරේරාගේ සැකියේදී, මූලික සාකච්ඡාව රැසියානු විජ්‍යවය පිළිබඳ වූ නමුත් එයට පැමිණ සිටි පිරිස අතරින් මතු වූ අදහස් දැක්වීමක් හේතුවෙන් එම සාකච්ඡාව මූලික සාකච්ඡාවෙන් බැහැරට ගොස් අරගලයෙහි සිමාවන් පිළිබඳ අතිරේක පැය දෙකක සාකච්ඡාවක් දක්වා දැරස වූයේ ය.

සමානාත්මකාවය සහ නිදහස ප්‍රකාශ වූ අවසාන ස්තරය වූයේ විවිධ ජනවාර්ගික කණ්ඩායම්වලට අවස්ථාව සලසා දීමයි. මහජන සරසවි කණ්ඩායම් බහුතරයක් දෙනා සිංහල ප්‍රජාවේ අය වූ අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දෙමළ භාෂාව කතා කරන ප්‍රජාවන් මහජන සරසවි ක්‍රියාකාරකම්වලට සම්බන්ධ කර ගැනීමේ ප්‍රායෝගික දූෂ්ඨකරතා අපට තිබේ. උදාහරණයක් ලෙස, අපිට නිරන්තරයෙන් සිංහල-දෙමළ භාෂා පරිවර්තකයින් සොයා ගැනීමට නො හැකි වූ බැවින් සැසිවාර බොහෝමයක් සිංහල භාෂාවෙන් පමණක් පවත්වන ලදී. කෙසේ වෙතත්, සැසි කිහිපයක් දෙමළ භාෂාවෙන් පැවැත්වීමට, තැතහොත් දෙමළ භාෂාවට පරිවර්තනය කර දීමට හෝ දෙමළ භාෂාවෙන් සාරාංශයක් සැපයීමට අපට හැකි විය. අපගේ අභ්‍යන්තර සාකච්ඡාවලදී ද දෙමළ භාෂා පහසුකම් සැලසීමට නො හැකි වීමේ ප්‍රශ්නය පිළිබඳව මහජන සරසවි කණ්ඩායම සාකච්ඡා කළ අතර, හැකි සැම අවස්ථාවක ම දෙමළ භාෂාවෙන් සාකච්ඡා පැවැත්වීමට අපි උපරිමයෙන් උත්සාහ කළේම්.

මහජන සරසවියේ සමස්ත බලපැම තක්සේරු කිරීමේදී, අරගලයෙහි විශාලත්වයට සාපේක්ෂව එහි බලපැම අඩු මට්ටමක පැවති බව මම පවසම්. කෙසේ වෙතත්, අරගලය සාර්ථක ජනතා නැගී සිරීමක් බවට පත් වූයේ බොහෝ කුඩා කණ්ඩායම් මගින් ඇති කළ කුඩා බලපැමවල එකතුව නිසාය. මහජන සරසවිය අරගලය පුරාවටම සැසි පැවැත්වූයේය. ඒ හේතුවෙන් මහජන සරසවියේ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා නිත්‍ය සහභාගිවන්නන් පිරිසක් ගොඩනැගෙන්නට විය. මෙය ගෝදාගෝදරමේහි පැවැත්මට අත්‍යාච්‍රා දෙයක් වූයේ, විවිධ හේතු නිසා ජනතාවගේ පැමිණීම අඩු විම නිසා ගෝදාගෝදරම පාලවට ශිය කාල පරිවිශේෂවලත් මහජන සරසවියේ ක්‍රියාකාරකම් නිසා ගෝදාගෝදරම අවකාශය ජ්වලානව පැවතිමට හැකි විය. Hashtag Generation සංවිධානය විසින් සංවිධානය කරන ලද සාකච්ඡාවකදී මෙය පිළිගැනීමට ලක් කරන ලද අතර, එහිදී ගෝදාගෝදරම අවකාශය පාලවට ගොස් තිබූ අවස්ථාවලදී පවා මහජන සරසවිය ස්වකීය කාර්යය අත්හැර තො දැම්මෙම් අධික්දානය

සහිත ව සිටීම එක් කළේකයෙකු විසින් අගය කරන ලදී (හැඳුවැග ජේනරේෂන් 2022). එපමණක් නොව, අරගලයේ අවසාන අදියර වන විට මහජන සරසවියේ ජනත්‍යාධිත්‍ය අනෙකුත් ප්‍රාදේශීය ගෝජාගෝගම අවකාශයන් කරා ද ලැඟා වීමට පටන් ගත්තේ ය. උදාහරණයක් ලෙස, ජූලි 8 වැනි දින වෛයන්ගොඩ ගෝජාගෝගම පරිග්‍රයේ දී සැසියක් පැවැත්වීමට අපට ආරාධනාවක් ලැබුණු අතර අපි එය ඉටු කළෙමු.

නිගමනය

මහජන සරසවිය පිළිබඳ මෙම ස්වයං ආවර්ශනාත්මක ලිපිය ලිවීම මට පහසු කාර්යයක් නොවිය. එයට ප්‍රධාන වගයෙන් ම හේතු වූයේ අරගලයෙහි විශාලත්වය සහ මහජන සරසවියෙහි සහ එහි ක්‍රියාකාරකම්වල කුඩා බව දැකීමෙන් ඇති වූ ආතතිකාරී තත්ත්වයයි. කෙසේ වෙතත්, ඉහත සඳහන් කළ පරිදි, අරගලය කුඩා කණ්ඩායම් සහ පුද්ගලයින්ගේ කුඩා ක්‍රියාකාරකම්වල දැවැන්ත සහයෝගීතාවයක් විය. මහජන සරසවියට මෙයට වඩා යමක් කිරීමට හැකියාව තිබුණි යැයි මට තීතරම සිතුණි. නමුත්, මෙම ලිපිය ලියන අතරතුර දී මම මහජන සරසවි කණ්ඩායමේ සාමුහික ප්‍රයත්ත්‍ය අගය කිරීමට පටන් ගත්තෙමි. මන්ද ගෝජාගෝගම තුළ සැසියක් පැවැත්වීම කිසිසේත්ම පහසු කාර්යයක්

නො වූ බැවිනි. අපි සියලු දෙනාම පුරුණ කාලීන රකියාවල හේ අධ්‍යාපන කටයුතුවල නිරතව සිටි අය වූ බැවින් විරෝධතා පැවැත්වෙන ස්ථානවල නිරතරුවම රදී සිටිය නො හැකි විය. තේමාවක් පිළිබඳ අවසන් තීරණය ගැනීම, දිනයක් සහ කළේකයෙක් තෝරා ගැනීම, ගේස්බුක් ප්‍රවාරත දැන්වීම නිර්මාණය කිරීම, පෙර පවත්වන ලද සැසිවල ජායාරුප මහජන සරසවියේ ගේස්බුක් පිටුවට උඩුගත කිරීම වැනි කාර්යයන්හි සිට ගබඳ විකාශන පද්ධතිය ගෝජාගෝගමට ගෙන ඒම, සැසියකට පෙර මහජන සරසවි අවකාශය පිරිසිදු කොට සකස් කිරීම, ගේස්බුක් සර්වී විකාශය සිදු කිරීම සහ සාකච්ඡාවට සම්බන්ධවීම දක්වා වූ විවිධ කාර්යයන් සඳහා ඉමහත් අධිෂ්ථානයක් සහ උත්සාහයක් අවශ්‍ය විය. අධික වර්ෂාවන් ඇද වැටීම ජේතුවෙන් විටින් විට අපගේ හුමිය ජලයෙන් යට වූ නිසා කාලගුණය ද ඇතැමි විට අපගේ අධිෂ්ථානය පරික්ෂාවට ලක් කෙරිණි. මෙවැනි දුෂ්කරතා සියල්ල මධ්‍යයෙහි වුවත්, අපගේ මූලික ප්‍රතිපත්තිය වූ සැම අදහසකටම ගරු කරන අවකාශයක් නිර්මාණය කිරීම වෙනුවෙන් කැපවී සිටීමට ගෝජාගෝගම මහජන සරසවිය වන අපි සමත් වුණෙමු. මා වඩාත් මවිතයට පත් කළ දෙය නම්, අපි සතුව පැවති දෙරෘයයි, එනම් ඇලන් බිජුයේගේ වවනයෙන් කියනවා නම්, අධේරයමත් නොවී සිටීමට ඇති හැකියාවයි (බඳු පිටු 2008).

ආග්‍රිත ලිපි

අමරසිංහ සහ මාරසිංහ, ශ්‍රී ලංකාවේ වන්මන් සෞඛ්‍ය අර්ථවාදය, ගෝජාගෝගම මහජන සරසවිය, 2022 අප්‍රේල් 24, <https://www.youtube.com/watch?v=6E7AqX-U> – අවසන් වරට ප්‍රවේශ වූ දිනය: 2022.12.12.

විරෝධතා ව්‍යාපාර පිළිබඳ දනාත්මක ව්‍යාපාර විශ්ලේෂණය කිරීම, හැඳුවැග ජේනරේෂන්, 2022, <https://www.facebook.com/hashtaggenerations/videos/5156098587828209>

බඳු, ඇලන්. 2008 "The Meaning of Sarokoz, Verso: නිවි යෝර්ක්, 71-76.

චියස් අගෝක්, 2022, "මේ අරගලයට නායකත්වය දීමේ කතිකාව වැදගත් ද පැතිතබ, <https://www.youtube.com/watch?v=MQ2aHiqfnqs&t=2s>

ගුණසේකර, එරංග. 2022. "අරගලයේ දිගානතිය." ගෝජාගෝගම මහජන සරසවිය, ගේස්බුක් විභියේ. 2022 ඔයි 04. https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=1358046191274233

හැඳුවැග ජේනරේෂන් විභියේ 2022 "විරෝධතා ව්‍යාපාර පිළිබඳ දනාත්මක ව්‍යාපාර විශ්ලේෂණය කිරීම්" 2022 සැප්තැම්බර ජී 2932 - පි30ය එවැනිවරය අභ්‍යන්තරීතුදෙනග ජ්‍යුජුයියේල්ටැබුරුස්සඩ්බිකයිසාලිය 5156098587828209

හෙටිඳාරවිවිධ වෙශ්දා හසින අබ්වරධන අනුරාධ රණසිංහ පිරිසි දන්දෙකිය දම්ත් කේතක ඉදුනිල් හිත්තැබිය සහ පත්ම් එගාබිවත් 2022 "ආහාර අර්ථවාදය සහ විසඳුම්! - Food crisis & Solutions! –."

හේමවන්ද, සමල්විමක්, 2022. "අරගලයේ බහුවිධ ඉතිහාසයන්: 71 කුරුල්ල ඇපුරින්." ගේස්බුක්, ගෝජාගෝගම මහජන සරසවිය, විභියේ. 2022 ජූනි 6, https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=485921306643789

ජයසේනා, වන්දීමා. 2022. "නිර්පාක්ෂික මිනිසුන්ගේ දේශපාලන හාවිතය කොට්ඨාසිය නිවැරදි?" 2022.04.17, ladyleader.lk, <https://ladyleader.lk/life-style/7016-2022-04-16-18-47-51>

කන්නන්ගර, විද්‍යාලන (කන්නන්ගර, වි.) 2022. "සිස්ටම් වෙනස් එකක් කියන්නේ මොකක්ද?" (What is a system change?). https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=438828210911111

කුරුවිට. කුසල්. 2022. 'මහජන සරසවිය: ධනුෂ්ක ගෙහාන් පතිතර සහ නිර්මාල් රෝත් දේවසිරි, 1 කොටස.' 2022 අප්‍රේල්. <https://www.youtube.com/watch?v=1waRTiZx8qA>

ලියනගේ, නිර්මාණ. 2022. "ගෝජාගෝගම සමාජ අවකාශයක් ලෙස කියවීම පිළිබඳ නිර්මාණ ලියනගේ සමග කළ සාකච්ඡාව."

ගෝඩාගේගම ජනතා සරසවිය, විඛියේ, 2022 මැයි 3. https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=2116241735212392

හනිගා, ගාරා සහ එස්තර පුරෙන්තිරාත්. 2022. "මතකය සහ සේමරණය / Memory and Memorialization, ගෝඩාගේගම මහජන සරසවිය, youtube, 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=eKDrVL4rlZ0>"

මොරාන්, අපුසෙනා සහ එම්. ගිරිදුවස් "පුරුෂීයන් රස්වීමේ ආකෘති ඇවබේධකරගැනීම.", ගෝඩාගේගම මහජන සරසවිය, ගෝඩාගේගම විඛියේ, 2022 ජූලි 29. https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=1299596333905692

"ගෝඩාගේගම මහජන සරසවියේ ආරම්භක සැසිය" දූ-විශ්ව, 2022, <https://www.youtube.com/watch?v=xmehPDYnXPA>

පිරිස්, පුද්ප. 2022. "වර්තමාන අරුධුයේ දේශපාලන පදනම: පුරුෂීයන් ජන්ද දායකයින් බවට පරිවර්තනය කිරීම", මුණසිංහ, විදුර සහ සිවලිංගම් ගෝඩාගේගම, ගෝඩාගේගම ජනතා විශ්වවිද්‍යාලය, විඛියේ, 2022 ජූනි 10, https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=695412048412379

පෙරේරා, නිහාල්, 2022. "නව අරගලය සහ පැරණි දේශපාලන භාෂාව යන තේමාව යටතේ නිහාල් පෙරේරා විසින් සිදු කරනු ලබන සාකච්ඡාව." ගෝඩාගේගම මහජන සරසවිය, විඛියේ, 2022 ජූනි 18, https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=559196489245133

ගෝඩාගේගම මහජන සරසවිය, ගෝඩාගේගම විඛියේ. 2022. "ජනතා අරගලයේ දිගුකාලීන පැවැත්ම සඳහා 4.0 කාර්මික තාක්ෂණය යොදා ගනිමින් සහයෝගීතා ආර්ථිකයක් ගොඩ නගන්නේ කෙසේද?", 2022 මැයි 25, https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=694591421803893

ගෝඩාගේගම මහජන සරසවිය, ගෝඩාගේගම විඛියේ, 2022, "බලෙක්ති අරුධුය සහ විසඳුම් (විදුලි) 2022 ජූනි 19, https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=1101580457461319

ගෝඩාගේගම මහජන සරසවිය, ගෝඩාගේගම විඛියේ, 2022, "ජන අරගලය තුළේගොඩ සිට ගෝඩාගේගම අක්ව", 2022 ජූලි 09, https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=565501075181279

ගෝඩාගේගම මහජන සරසවිය, ගෝඩාගේගම විඛියේ, 2022 ජූනි 04, https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=1089084645320661

පෙරේරා, ක්ලේයානන්දප "දුක් විදිම, කැප කිරීම සහ අරගලය", ගෝඩාගේගම මහජන සරසවිය, විඛියේ, ගෝඩාගේගම, https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=1158281981686740

"සේමරණයේ අයිතිය ඇත්තේ කාවද?" ගෝඩාගේගම මහජන සරසවිය, <https://www.youtube.com/watch?v=ElDjXwrea9E>.

රන්සිරිමල්, 2022. "ගාලුමුවදාර මහජන සරසවිය ගෝඩාගේගම ජනතා විශ්වවිද්‍යාලය, බිලොග්ස්පොට්, 2022.04.20, <https://lokuakuru.blogspot.com/2022/04/blog-post.html>

ඡ්බරවි, ඇන්ඩ්. 2022, "ඡ්‍රී ලංකාවේ සාමූහික අනන්‍යතාවයන් පිළිබඳ ඉතිහාසයක්", ගෝඩාගේගම මහජන සරසවිය, 2022, දූ-විශ්ව, <https://www.youtube.com/watch?v=omRzeJ0f1ko>

මුණසිංහ, විදුර සහ සිවලිංගම් අනු. 2022.

ඡනතා අරගලයේ කාන්තාවේ

ස්වස්තිකා අරුලීංගම්* සහ මැරිසා ද සිල්වා**

ඡනතා අරගලයේ කාන්තාවන්ගේ භූමිකාව

සහ තමන්ගේ හඩ ඇසෙන්නට සැලැස්වීමේදී මුළු මුහුණ දෙන අනියෝග සම්බන්ධයෙන් කතුවරියේ සාකච්ඡා කරති.

මිරිහානේ උද්දේශීෂණය

2022 මාර්තු 31 වැනි දින, එවකට ඡනාධිපති ගෝජ්‍යාහය රාජ්‍යපක්ෂගේ මිරිහාන ප්‍රදේශයේ පිහිටි නිවස අසලට කුඩා පිරිසක් රස්වූහ. දිරස විදුලි කජ්පාදුවට සහ ඉන්ධන හිගයට එරෙහිව විරෝධය පළ කළ මිරිහාන ප්‍රදේශයේ අසල්වැසියන් හිටි අඩියේ එක්ව පැවත් වූ රස්වීමක් ලෙස මෙම විරෝධතාවය පෙනෙන්නට තිබුණි. සාම්කාමී ඡනතා උද්දේශීෂණයක් ලෙස ආරම්භ වූ එය නොබෝ වෛලාවකින් නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන පාර්ශවයන් විසින් උසිගන්වන ලද ප්‍රව්‍යාච්‍යාත්වයක් දක්වා පුපුරා ගියේ ය.

මිරිහානේ විරෝධතාවය ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ලෙස තේරී පත් වූ ජනාධිපතිවරයෙකු බලයෙන් තෙරපා හැරීමට තුළු දුන් එළිඵාසික ඡනතා ව්‍යාපාරයේ සන්ධිස්ථානයක් ලෙස බොහෝ දෙනා සලකති. මිරිහානේ විරෝධතාවය අතරතුර දී මාධ්‍යවේදියෙක්, මේ වන විට සුපුකට ජායාරූපයක් විතිබෙන, එක් අතකින් ලදුරුවෙකු වචාගෙන, අනෙක් අත ඉහළට ඔසවා විරෝධය පළකරම්න් සිටින කාන්තාවකගේ රුව කැමරාවට හසුකර ගත්තේ ය. මෙම ජායාරූපය ගාලු මුවදාර අත්පත් කර ගැනීමට මග පැදු ප්‍රතිවිරෝධයේ සහ අරගලයේ මුල් කාලීන සංකේතවලින් එකක් බවට පත් විය.

අරගලය, ජෝරුවිවම් | Struggle යන කවර නමකින් හැඳින්වුව ද - ඡනතා විරෝධය

2022 මාර්තු සිට ජූලි දක්වා වූ කාලය අතරතුර, අසල්වැසියන්ගේ කුඩා විදි විරෝධතාවයක් ලෙස ආරම්භ වූ දෙය, ආහාර පිසීමට අවශ්‍ය ගැස්, ඉන්ධන සහ විදුලිය හිගය හේතුවෙන් තම දෙනික ජීවිතය පවත්වාගෙන යාමට නොහැකි වීමෙන් කළකිරීමට පත් වූ ප්‍රජාවන් අතරට පැතිර ගොස්, අවසානයේ, ශ්‍රී ලංකාවේ ඡනාධිපතිවරයෙක්, අග්‍රාමාත්‍යවරයෙක් සහ අමාත්‍ය මණ්ඩලයක් පෙරලා දැමීම දක්වා දික්ගැස්සුණු එළිඵාසික සිදුවීමක් බවට වර්ධනය විය. සංවිධානය නොවූ සිය දහස් ගණනක් පුද්ගලයින්

* ස්වස්තිකා අරුලීංගම් නීතිඥවරියක් සහ වෘත්තිය සම්ම ක්‍රියාකාරීනියක් වේ අරගලයට සහභාගිවන්නියක් ද වූ ඇය, ගාලුමුවදාර අත්පත්කර ගනු ලැබීම අතරතුර දී සහ ඉන් පසුව රජය විසින් හිංසාවට ලක්කරන ලද පුද්ගලයින්ව ආරක්ෂා කිරීමෙහි නිරත වූවා ය.

** මැරිසා ද සිල්වා ක්‍රියාකාරීනියක් වන අතර, ඇය ප්‍රධාන වකයෙන් ම උතුරු සහ නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල යුද්ධයෙන් පිහිටුවට පත් දෙමළ ප්‍රජාවන් සමඟ එක්ව හමුදාකරණය, තුළුත්වාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ පුද්ගලයින් රඳවා ගැනීම, බලහන්කාරයෙන් අනුරුදහන් කිරීම සහ කතා කිරීමේ සහ රස්වීමේ නිදහස වැනි කරණු සම්බන්ධයෙන් කටවුතු කර ඇත. ඇය තුළුත විරෝධී නීති, එනම් තුළුත්වාදය වැළැක්වීමේ පනත සහ ප්‍රති-තුළුත පනත, අහොසි කිරීම, කම්කරු භාවු කම්කරු අයිතිවාසිකම්, ක්ෂේර මුල්‍ය යය අහොසි කිරීම වැනි ගැටුම සහ අනෙකුත් පිවිත ප්‍රජාවන් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරන කාන්තා ක්‍රියාකාරීනියන්ගේ වාමාංශික, කාන්තා සංසදයක් වන ව්‍යුත්ක් ව්‍යාපාරයේ සාම්ජ්‍යාවක් වේ.

සහ ජන කණ්ඩායම් එවකට ජනාධිපති ගෝජ්‍යාහය රාජ්‍යාලක්ෂම ඉල්ලා අස්වන ලෙස බලකිරීමේ ඒකායන අරමුණ ඇතිව, කොළඹ නගරයේ මිල අධික වාණිජ දේශපළ රෘපක් ආසන්නයේ පිහිටා ඇති ප්‍රමුඛතම පොදු අවකාශයක් වන ගාලු මුවදාර හුමිය අත්පත් කර ගත්. "ගෝජ්‍යා ගෝ තොම්" යන පායය රට ප්‍රරාග වි පිළියව දුන් අතර, ගාලු මුවදාර අත්පත් කර ගත් හුමිය "ගෝජ්‍යා ගෝ ගම්" ලෙස නම් කරන ලදී. මෙම හුමිය අත්පත් කර ගැනීමේ ව්‍යාපාරයේ මූල් දිනවල දී, එයට සහභාගි වූ විරෝධතාකරුවන් ප්‍රධාන වශයෙන් ම කොළඹ සහ තදාසන්න ප්‍රදේශවල ජ්‍යෙෂ්ඨ වූ ඉහළ මධ්‍යම පන්තියේ පහළ මට්ටමේ නාගරික වැසියන් විය. කෙසේ වෙතත්, දින ගණන් ගතවී යත් ම, විවිධ පන්තිවලට, ජන වර්ගවලට, ස්ත්‍රීප්‍රජා සමාජභාවයන්ට සහ ලිංගික දිගාන්තින්ට අයත් ප්‍රද්‍රැශයින් තුමයෙන් ගෝජ්‍යා ගෝ තොම් ව්‍යාපාරයට ආකර්ෂණය වූහ. ශ්‍රී ලංකිය දේශපාලනයට ආවේණික වූ සියලු සීමා කිරීම් මධ්‍යයේ ගාලු මුවදාර පරිග්‍රය, දේශපාලන හඩික් නැගීමේ අවස්ථාව ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබේ සහ විරෝධතා ස්ථාන වලින් බැහැර කරනු ලැබේ සිටි සමාජ කණ්ඩායම් සදහා අවකාශය විවර කළේ ය. මෙම විරෝධතා ව්‍යාපාරයේ සුවිශේෂී ලක්ෂණය වූයේ එය සියලු කණ්ඩායම් අන්තර්ගත වූ, අවිහිංසාවාදී විරෝධතාවයක් වීම සි. විරෝධතාකරුවේ එය "ආදරයේ අරගලය" ලෙස සාඩ්‍යිලරයෙන් නැඳින්වූහ. බලයේ සිටි ජනාධිපතිවරයාගෙන් පසුව මහුගේ ස්ථානය ලබා ගැනීමට වෙනත් අයෙකු හෝ දේශපාලන නායකත්වයක් පෙළ නොගැසී සිටිය ද, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීව තෙරී පත් වූ ජනාධිපතිවරයාට ඉල්ලා අස්වන ලෙස බලකර සිටි මෙම විරෝධතාවය, හිටි අඩියේ සංවිධානය වූ ජනතා ව්‍යාපාරයක් විය. ජනතාට මෙම විරෝධතා ව්‍යාපාරය වැළඳ ගැනීමට සහ විරෝධතාකරුවන් අතර මෙවැනි විවිධත්වයක් පැවතීමට බලපැ මුලිකත ම හේතුව වූයේ එය පොදුවේ පක්ෂ දේශපාලනයට සම්බන්ධ නොවූ ව්‍යාපාරයක් වීමයි.

දේශපාලන ව්‍යාපාර තුළ කාන්තාවන් බැහැර කරන ව්‍යුහයන්

ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින බහුවිධ සමාජ, ව්‍යුහාත්මක සහ ආර්ථික බාධික හේතුවෙන් උද්‍යෝගීෂ්‍යණ සහ විරෝධතා ව්‍යාපාරවල ප්‍රධානත්වය ගනු ලැබුවේ පිරිමින් විසිනි. දරුවන්ට රෙකුවරණය සපයන්නියන් ලෙස සලකනු ලබන කාන්තාවන් වෙත, සාමාන්‍යයයෙන් ගැහැලනය සහ ගෙදරදාර දෙනික වැඩිකටුව ඉටු කිරීමේ බර සම්පූර්ණයෙන් ම පැවරෙන අතර, මුවන්ව දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයෙන් බැහැර කෙරේ. එබැවින්, වාමාංශික ව්‍යාපාර ආධිපත්‍යය දරන වඩාත් ප්‍රගතිසිලි අවකාශ

තුළ පවා, තම සහකාරිය, සහෞදිරිය හෝ මව නිවසේ හැර දමා, මුවන් ගෙදරදාර වැඩ කටයුතු ඉටු කරමින් සිටිය යුතු යයි අපේක්ෂාවෙන් පිරිමින් දේශපාලන අවකාශයන්හි ඉදිරියෙන් ම සිටිනු බොහෝ විට දැකගත හැකි ය.

දේශපාලන අවකාශ තුළ මෙවැනි ප්‍රය්‍යන් මත කළ විට, කතුවරුන්ට මුවන්ගේ පිරිමි සගයින්ගෙන් ලැබුවෙන් තමන් ආරක්ෂා වන ආකාරයේ ප්‍රතිචාර විය. 'කාන්තාවන් සහභාගිවීම ක්‍රියැත් අවහිර කර නැහැ' සහ "අපට අවශ්‍ය කරන්නේ කාන්තාවන් වැඩි වැඩියෙන් දේශපාලනයට පැමිණීමයි" යනුවෙන් පිරිමි තරයේ පවසනි. එමත් ම, "සාකච්ඡාවලට එන ලෙස අපි කාන්තාවන්ගෙන් කොතෙක් ඉල්ලා සිටියත් මුවන් දේශපාලනය ගැන උනන්දුවක් දක්වන්නේ නැහැ" යනුවෙන් මුවන් පවසනු ඇත. ඇත්ත වශයෙන් ම, මෙවැනි ප්‍රකාශ සිදු කරන පිරිමින් ම තමන්ගේ ගෙදර දාර වගකීම් කාන්තාවන් මත පැටවීම උපහාසාත්මක ය. තවද, කාන්තාවන්ට දේශපාලන රස්වීම්වල දී කරා කිරීමෙන් බැහැර කර තැබීම පිණිස ඒ ප්‍රද්‍රැශයින් ම, "ඇයට දේශපාලනය ගැන ප්‍රමාණවත් තරම් උනන්දුවක් නැහැ", "ඇය ප්‍රසිද්ධ වේදිකාවේ කරා කළ හැකි ක්‍රියාකාරක නොවේයි", "ඇයට එවැනි වේදිකාවක් සපයා දීමට තරම් ඇය සිදු කර ඇත්තේ කුමක් ද" වැනි ප්‍රකාශ කරනු ඇත. කාන්තාවකට රස්වීමක දී කතා කිරීමට ඉඩ ලැබෙන දුර්ලභ අවස්ථාවල දී පවා, ඇය එහි අවසාන ක්‍රියාකාරක සියිල දෙනාගෙන් එක් අයෙකු වන අතර, බොහෝ විට, විෂමලිංගික පිරිමින්ගෙන් පමණක් සමන්විත මෙවැලයක කතා කරන එකම කාන්තාව ද ඇය වනු ඇත.

විරෝධතා ව්‍යාපාර තුළ තමන්ට හිමි විය යුතු දේශපාලන අවකාශයට හිමිකම් කිමට කාන්තාවන් කරන අරගලය කටයුනායක ප්‍රදේශය කේත්ත්කර ගනිමින් පිහිටුවා ඇති 'ස්ටේන්ඩ්ඩ්ප්‍රාජ්' නැමති ව්‍යාපාරයේ අභිජා දන්දේශීය විසින් පහත පරිදි සාරාංශ කරන ලදී. ඇය මෙසේ පැවසුවා ය;

"සැම ප්‍රසිද්ධ රස්වීමක ම පළමු සටන වෙන්නේ කරා කිරීමට මිකුණෝනය ලබා ගැනීම. අපි සෙනග මැදින් තල්ල කරගෙන ගිහින් මයික් එක අතට අරගෙන කතා කරන්න හදනකෙට අපේ ගක්තියෙන් බායෙක් ඉවර වෙලා. අන්තිමට අපි මයික් එක අතට ගත්තහම, අපි මුළුන් ම කියන්න ඕනෑ දේ මොකක්ද කියන එක අමතක වෙන තරමට අපට මහන්සියි, අපි වෙහෙසට පත් වෙලා. එක් ප්‍රතිඵ්‍යුතුයක් විදියට අපි අවිශ්වාසයෙන් යුතුව කරා කරනව වගේ දැනෙන්න ගන්නවා, අපේ කටහඩ වෙවැලනවා"

දේශපාලන අවකාශයන් තුළ ඩුදෙක් තම හඩු අන් අයට ඇසීමට සැලැස්වීම සඳහා අවස්ථාවක් ලබා ගැනීමට පවතා කාන්තාවන්ට දැරීමට සිදු වන බලවත් පරිගුමය පිළිබඳව මෙම ප්‍රකාශයෙන් මත්‍යාචාරයි. ප්‍රගතිසිලි වාමාංශික ව්‍යාපාර සහ අවකාශ තුළ පවතා ‘කාන්තාවන් ඔවුන්ගේ ස්ථානයේ තබා තැබීම පිශීස්’ ඒකාබද්ධ වන ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිරෝධයන් සහ අව්‍යාහිත ප්‍රයත්තයන් පවතින බව මෙවැනි අදහස් මගින් ඉස්මතු කර පෙන්වයි.

අරගලයේ දී සමාජ හා සංස්කෘතික බාධාක බිඳු දැමු කාන්තාවේ

කෙසේ වෙතත්, එයම අරමුණු කර තොගත්ත්, ‘අරගලයෙන්’ දේශපාලන ව්‍යාපාර තුළ ඇතුළත් මෙම පිතාමූලික ව්‍යුහාත්මක බාධකවලින් ඇතැම් ඒවා ආමන්ත්‍රණය කරන ලදී. ‘අරගලය’ සහ අවිහිංසාවාදී ආකාරයට පොදු අවකාශ අත්පත් කර ගෙන සිටීම මාස කිහිපයක් පුරා පැවති බැවින් තමන්ට නිදහස ඇති කාලවේලාවක පැමිණ විරෝධතාවලට දායකවීමට කාන්තාවන්ට හැකියාව ලැබුණ අතර, ඔවුන්ට මෙම එතිහාසික අරගලයට සම්බන්ධ වී සිටීමට හැකි වන පරිදි ඔවුන් අත්පත් කර ගෙන සිටී පරිගුය තුළ ප්‍රමා රකවරණ ස්ථාන පවතා නිරමාණය කරගන්නා ලදී. මහම දී සිදුවන හිරහැර සහ තමන්ගේ ගාරීරික ආරක්ෂාව පිළිබඳ අනෙකුත් කරුණු ගෙනහැර දක්වමින් අන් අවස්ථාවලදී රාත්‍රී කාලයේ පැවැත්වෙන අවස්ථාවලට සහභාගිවීමෙන් වැළකී සිටී තරුණීයෝ පවතා විශාල වශයෙන් අරගලයට සහභාගි වූහ. අරගලය පැවති කාලය තුළ, විශේෂයෙන් ම රාත්‍රී කාලයේ සහ නිමිදිරි පාන්දර පවතා තමන්ට මාරු වඩාත් ආරක්ෂිත වූ බව ඇතැම් කාන්තාවේ තීරික්ෂණය කළහ.

2022 මාර්තු 31 වැනි දින මිරිහානේන් පැවති විරෝධතාවය කාන්තාවන්ට තම දරුවන් ද රශෙන පැමිණිය හැකි අවකාශයක් විය. මධ්‍යම පාන්තික කාන්තාවේ කිහිප දෙනෙක් සිතාමතා ම ලදුරුවන් ඇතුළත් තම දරුවන් ද එම විරෝධතා පාගමනට රශෙන ඒමට තීමට තීරණය කළහ. අරගලයට පැමිණ මවුරුන් කිහිප දෙනෙකුගේ ම පුළුල් දේශපාලන හැඟීම වූයේ: “මේ අරගලය අපේ දරුවන්ට යහාපත් අනාගතයක් උදා කර දීම සඳහායි; එනිසා, අපේ දරුවන් වෙනුවෙන් අප කරන සටන ඔවුන් දැක ගත යුතුයි” යන්නයි. අත්පත් කර ගෙන සිටී පරිගුය ආරක්ෂිත අවකාශයක් බව කාන්තාවේ සහතික කළහ. සිදු වෙමින් පැවති මෙම වෙනස්වීම් පිළිබඳවත්, ලමයින්ගේ සහභාගිත්වය හරහා, අරගලයට සහභාගිවීමට අකමැත්තෙන් සිටී

පුද්ගලයින්ට පවතා නිර්හයව අරගල හුමියට පැමිණිය හැකි ආරක්ෂිත අවකාශයක් නිරමාණය වන ආකාරය පිළිබඳවත් රජය දැනුවත්ව සිටී බව කතුවරුන්ගේ විශ්වාසයයි.

විරෝධතාකරුවන්ට එරෙහිව රජය දීයත් කළ මරදනයෙහි කොටසක් ලෙස දෙමාපියන්ට සහ ඔවුන්ගේ ලමයින්ට ක්‍රමානුකූලව ඉලක්ක කරන මෙන් නීතිය කියාත්මක කරන පාර්ශ්වයන්ට උපදෙස් ද තිබු බව ඉතා පැහැදිලි වූ අතර, මක්තෙක්සර 09 වැනි දින ගාලු මුවදාර පරිගුයේ පැවති අනුස්මරණ උත්සවයකදී පොලිසිය අනුගමනය කළේ එම උපදෙස් ය. පොලිසිය අමානුෂීක ලෙස දරුවන් තම දෙම්විපියන්ගෙන් වෙන් කරන අයුරු දැක්වෙන ජායාරුප මාධ්‍ය හරහා ප්‍රවාරය විය. රාජ්‍ය යාන්ත්‍රණයෙහි කොටස්කරුවෙක් වූ ජාතික රෝහලේ අධ්‍යක්ෂවරයා ද දෙම්විපියන්ට අවවාද කරමින්, විරෝධතාවලට දරුවන් රශෙන ඒමෙන් වළකින ලෙසට උපදෙස් දුන්නේ ය. රජය, රජයේ හිතවතුන් සහ එහි අනුගාමකයින් විරෝධතා දක්වන මවිපියන් විසින් ‘මිනිස් පලිභක්’ ලෙස දරුවන්ට යොදා ගන්නේ ය යන අදහස සිතාමතාම මාධ්‍ය සහ සමාජ මාධ්‍ය තුළ රෝපණය කළහ. එහෙයින්, මක්තෙක්සර 09 වැනිදා සාම්කාමී විරෝධතාකරුවන්ට එල්ල වූ ප්‍රහාරය විරෝධතා ව්‍යාපාරය තුළ කාන්තාවන් සඳහා වූ අවකාශය වසා දැමීම පිශීස් රජය විසින් ගනු ලැබූ තීරණාත්මක පියවරක් ලෙස සලකන ලදී.

කාන්තා ගුම්ය, කාන්තා කම්මිකරු අරගල සහ බලහන්කාරයෙන් අතුරුදහන් කිරීම් වැනි මාතාකා ආමන්ත්‍රණය කරමින් එම මාතාකා ඔස්සේ සාකච්ඡා සිදුකිරීමට අවකාශ ‘අරගලයෙන්’ නිරමාණය කර දුනි. මෙම විෂයයන් සහ සාකච්ඡා සඳහා විශාල කාන්තා සහභාගිත්වයක් ලැබුණි. උදාහරණයක් ලෙස, විමුක්ති ව්‍යාපාරයෙන් (ස්ත්‍රීවාදී වාමාංශික කාන්තා කණ්ඩායමක්) සංවිධානය කළ සාකච්ඡාවක් මගින් කාන්තා ගුම්ය එතිහාසික වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ කොදු නාරෝය වී තිබෙන බව ද රාජ්‍යක්ෂාවරු විසින් කොලුකෙන ලද සහ අහිමි කරන ලද ධනය වැඩි කරන කාන්තාවන්ගේ ලේ, දහඩිය සහ කදුළ වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස උපයා ගන්නා ලද ධනය බව ද. ඉස්මතු කර පෙන්වන ලදී. සාම්ප්‍රදායික දේශපාලන අවකාශයන් තුළ ‘ජාතික වැදගත්කමින්’ යුතු ප්‍රශ්න පිරිමින්ට ඉතිරි කර, කාන්තාවන්ට ‘ලමා රකවරණය’ වැනි ගෙදරදාර කාරණා පමණක් සාකච්ඡා කිරීමට ආරාධනා කරන ලද්දේ නම්, අරගලය තුළ එම තත්ත්වය උඩුයටිකරු කෙරිනි. කාන්තාවන්ට බලපාන ප්‍රශ්න, ජාතික ප්‍රශ්න බවට පත් කරවන ලද අතර, ඒ අනුව ජාතික ආරක්ෂාව, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය හා පාලනය, සහ අනෙකුත් ජාතික ප්‍රශ්න කාන්තාවන්ගේ ද

ප්‍රශ්න බවට පත් කරවන ලදී. ඒ සමගින්, තුස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත අහෝසි කරන ලෙස ඉල්ලා කාන්තාවන් විසින් පාගමන් මෙහෙයවනු දැකීම අසාමාන්‍ය දෙයක් නොවී සි විමුක්ති ද සිල්වා වැනි ක්‍රියාකාරීන් වුන් හෝල් ස්වරුපයේ රස්වීම්වල දී (ජනතාව විසින් අසනු ලබන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන රස්වීම්) සීමාකාරී සංකල්ප අහියෝගයට ලක් කරමින් “ගෙයා ගෙ ගම” යනු ස්ථානයක් නොවන බවත්, එය ජනතා ව්‍යාපාරයක් බවත් ප්‍රකාශ කිරීම සූලහ සිදුවීමක් විය. “මිවුන් අපට පහර දෙන විට මූල්‍ය රටම අපට ආරක්ෂා කරන්න පැමිණියා. ඒක කවදාවත් අමතක කරන්න එපා!” තුරු තුරු වැනි ක්‍රියාකාරීන් විරෝධතා පාගමන්වල ඉදිරිපෙළේ සිට පොලිසියට අහියෝග කරමින්, “මබට ලැඹ්පාවක් නැද්ද ද? අපි සටන් කරන්නේ ඔබේ දරුවන්ගේ අනාගතය වෙනුවෙන්!” යනුවෙන් පවසනු දැකීම විරළ දරුණයක් නොවී ය.

රජයෙන් පුරුෂයින් ඉලක්ක කර ගන්නා විට, කාන්තාවේ විරෝධතාවල පෙරමුණට පැමිණියා. මෙය ලොව පුරා විරෝධතා ව්‍යාපාරවල පොදු ලක්ෂණයක් වන අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ විරෝධතාවල දී ද මෙය සිදු විය. බලහන්කාරයෙන් අතුරුදහන් කිරීම්වලට සහ තුස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ අත්අඩංගුවට ගැනීම්වලට එරෙහිව ද, අත්පත් කරගෙන සිරින ඉඩම් තීදහස් කරන ලෙස ඉල්ලා සිමින් ද පැවැත්වූ විරෝධතා ව්‍යාපාරවලට කාන්තාවේ නායකත්වය දුන්හ. එමෙස ම ගාලු මුවදාර දී ද බොහෝවිට කාන්තාවන් පොලිසියට අහියෝග කරමින් ඉදිරිපෙළහි සිට ගත්හ. මෙම කාන්තාවේ පොලිසිය වැනි රාජ්‍ය ව්‍යුහයන්ට ආවේණික වූ පුරුෂාධිපත්‍යයෙන් ප්‍රයෝගන ගත්හ. බැවත් පොල්ලෙන් පිරිමින්ට පහර දී මුවන් විශාල සංඛ්‍යාවක් මෙල්ල කර අත්අඩංගුවට ගැනීම තුරු පිරිම් පොලිස් තීදෙවාරීන්, කාන්තා විරෝධතාකාරියන් විශාල සංඛ්‍යාවක් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කළයුතු වන්නේ කෙසේදැයි දැන සිටියේ නැත. කාන්තා විරෝධතාකාරියන් රාත්‍රිය පහන් වනතුරු පොලිස් සිරමැදිරිවල රඳවා තබා ගැනීමට අවශ්‍ය ඉඩක්ඩ සපයාගැනීම වැනි ප්‍රායෝගිකව උහනෝකේරික ගැටුලු විසදා ගැනීමට පොලිසියට බලවත් පරිගුම්යක් දරන්නට වියි එමෙන් ම, මධ්‍යම පාන්තික කාන්තාවන්ට එරෙහිව ප්‍රව්‍යාචන්වය යොදා ගැනීමට පොලිසිය බිජා තැන්තාවන්ට පෙනෙන්නට තිබුණි, ගාලු මුවදාර පරිගුය අත්පත්කර ගැනීමෙන් පසුව ද මෙම සියලු ආත්මින් දක්නට ලැබුණු අතර, පසුව රජය විසින් ම එම අත්පත් කර ගැනීම ප්‍රව්‍යාචන් ලෙස මර්දනය කරන ලදී.

අරගලයේ දී කාන්තාවන්ට අඩංග්ඩව මුහුණු දීමට සිදු වූ අනියෝග

ගාලු මුවදාර වාචිලාගෙන සිටීමේ විරෝධතා ව්‍යාපාරය තුළ කාන්තාවන් සාම්ප්‍රදායික දේශපාලන ව්‍යුහයන්ට අහියෝග කළ ද, මුවන්ට සංස්කෘතික හා සමාජ ව්‍යුහයන්ට ද, පිරිම් විරෝධතාකරුවන්ගේ උදාසීනත්වයට ද අඩංග්ඩව මුහුණු දීමට සිදු විය අඩංග්ඩව පැවතුණු මෙම බාධා, මෙම අවකාශ තුළ ඔවුන්ගේ පුරුණ දායකත්වය ලබා දීමෙන් කාන්තාවන් වැළක්වූයේ ය. උදාහරණයක් ලෙස, සවස් වරුවේ රස්වීම් ආම්මහ වී පසු දින උදැසෙන දක්වා එම රස්වීම් පැවති අවස්ථාවලදී පැය කිහිපයක් ගතවන විට කාන්තා සහභාගිත්වය කුමයෙන් අඩු විය. එබැවින්, බොහෝ විට මෙම රස්වීම්වල අවසන් තීරණවලට එළඟින අවස්ථාව වන විට, කාන්තා හඩ හෝ ඔවුන්ගේ එකගත්වය එහි නොතිබුණි. ඉදහිට, පිරිම් බලකාවුවලට පමණක් වරප්‍රසාද දීම වැනි ක්‍රියා කාන්තාවන් සහ සංකාන්ති කාන්තාවන් විසින් අහියෝගයට ලක් කරන ලද අතර, එහිදී ඔවුහු “රාත්‍රී අටට අපි යම් දෙයක් තීරණය කළා; ඒ තීරණය පාන්දර දෙක වන විට වෙනස් වූණේ කොහොම ද? ඒක කාගේ තීරණයක් ද?” යනුවෙන් අසම්න් රස්වීම්වලට බාධා කළත් ඇතුමුන් මෙය දුටුවේ ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රගතියට බාධාකිරීමක් ලෙසයි. නමුත් සැබැවින් ම එය දේශපාලන අවකාශ තුළ කාන්තාවන් බැහැර කරනු ලබන ව්‍යුහයන්ට සහ පරිවයන්ට, එනම් පිරිමින් විසින් - අයුක්තියට එරෙහිව විරෝධය දක්වන පිරිමින් විසින් පවා - නිවැරදි යැයි සලකනු ලබන ව්‍යුහයන්ට සහ පරිවයන්ට කළ අහියෝගයක් විය.

විරෝධතා ව්‍යාපාරවල සහ දේශපාලන අවකාශයන්හි කාන්තා සහභාගිත්වය සහ නායකත්වය නිර්වචනය කරන සහ සීමා කරන ඇතැම් සම්ප්‍රදායික අදහස් වලින් ඇත් වන අවකාශයක් බවට අරගලය පත්වෙමින් තිබුණු ද, එයට සහභාගි වූ සැම කාන්තාවකට ම ඒ සම්බන්ධයෙන් එක හා සමාන අත්දැකීමක් ලැබේ තිබුණේ නැත. පිරිමින්ගෙන් සිදුවන පිරිහැර සහ තර්ජනාත්මක හැසිරීම පිළිබඳ සංකාන්ති කාන්තාවේ පැමිණිලි කළහ. මෙම සිදුවීම් වූයේ ප්‍රථම ප්‍රසිද්ධ අහිමානවත් පා ගමන (ප්‍රධිඩි පැරේඩි) ඉතා වර්ණවත් ලෙස, අලංකාරයෙන් යුතුවේ කොළඹ දී පැවතුවීමේ සංවිධානය කරමින් තිබුණි ද ය. කම්කරු පන්තියේ කාන්තාවන්ට සූපුරුදු ලෙස ඔවුන්ගේ රිකියාවල තීරණ වීමට සිදු වී තිබු බැවින් ඔවුන්ට සිය කර්මාන්තකාලාවලින් හෝ වත්තුවලින් පිටව යාමට නොහැකි විය. වංත්තිය සම්ති එම සේවකයින්ට හර්තාලයකට කැදවා තිබු අවස්ථාවල දී පවා වර්ජනවලට සහභාගි නොවන

ලෙස කරුණාන්තියාලාවලින් කාන්තාවන්ට තර්ජනය කරන ලද බවට වාර්තා විය.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ අන්තර්කරණය වූ පොදුජන දේශපාලන ක්‍රියාවාදය සඳහා මාරුගයක් වශයෙන් අරගලය/පෝරුවීම්

දරාගත තොහැකි ආර්ථික දුෂ්කරතාවලින් සහනයක් ඉල්ලීම්න් කාන්තාවක් තම දරුවා ද දැකින් ව්‍යාගෙන මිරිහානට පැමිණීමෙන් ආරම්භ වූ ඒ ගමන, ශ්‍රී ලංකාවේ විශාලතම අවිහිංසාවාදී විරෝධතා ව්‍යාපාරවලින් එකක් බවට පත් වූ අතර, මූලික වශයෙන් එමගින් සාක්ෂාත් කර ගැනීමට අරමුණු

කරගත් දේ අවම වශයෙන් ප්‍රතිපත්තිමය ලෙස හේ සාක්ෂාත් කර ගන්නට හැකි විය. ප්‍රජාතනත්ත්වාදීව තේරී පත් වූ විධායක ජනාධිපතිවරයා ක්‍රමයෙන් රට ආර්ථික අර්බුදයක් කරා ඇද දමන අන්දම්න් සිදු කළ ක්‍රියා හේතු කරගෙන ඔහුව ප්‍රතික්ෂේප කරමින් ඔහුව “ගෙදර යැවීම” එම අරමුණ විය. ඔහුගේ අසාර්ථකත්වය හේතුවෙන් ඔහු කෙරෙහි තිබූ ජනතා විශ්වාසය ද, රට පාලනය කිරීම සඳහා ඔහුට ලබා තිබූ ජනවරම ද අහිම් විසි දේශපාලනයට පිවිස තමන්ගේ දේශපාලන ක්‍රියාවාදය ප්‍රකාශ කිරීමට කාන්තාවන්ට දිගින් දිගට ම බාධා පැවතිය ද, කාන්තාවන් විසින් තමන්ගේ ම අවකාශයක් නිර්මාණය කරගනිමින් විරෝධතා ව්‍යාපාරයක් ජයග්‍රහණය කරා මෙහෙය වූ ආකාරය විදහා පාන අරගලය, මෙරට සහ මෙම කලාපය මූල්‍යීල් දේශපාලන ව්‍යාපාරවල දැස් විවර කරන්නක් විය.

අරගලය - ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතා අරගලය: විරෝධතා කළුව ඔස්සේ විරෝධතාවයේ කළුව ප්‍රකාශ කිරීම්

සක්‍න ගමගේ¹

අරගලය නොහොත් ජනතා විරෝධතාවල වඩාත්ම අවධානයට පාතුලු ලක්ෂණ අතරට ජනතාව සම්බන්ධ වීම සඳහා සමාජ මාධ්‍ය (නව මාධ්‍ය) හාවිතය මෙන්ම විවිධාකාර කළුවන් හාවිතය ප්‍රවීණීම් විය. ශ්‍රී ලංකික ජනතාව අතරේ නිල නොවන සමාජ ගිවිසුමක් ප්‍රථ්‍යු කරමින්, රජයට එරෙහිව විරෝධතා දක්වන්නට ඔවුන් උනන්දු කිරීම සඳහා සමාජ මාධ්‍ය වැදගත් භූමිකාවක් නිරුපණය කළේය.

විනු, සංගීතය, නාට්‍ය, වේදිකාව, සිනමාව, දායා කළු සහ ජායාරූපකරණය, ක්‍රිඩා හා සාහිත්‍යය යනාදි විවිධාකාර කළුවන් ද හාවිතා කෙරුනු ඇතර, ප්‍රතිරෝධය ප්‍රකාශ කිරීමට සහ තිර්මාණයිලි විකල්ප ප්‍රකාශන හරහා ජනතාව එක් රස් කර මෙහෙයවන්නට ඒවා වඩාත් සක්‍නීය භූමිකාවක් නිරුපණය කළේය.

ඡනුවම

01 එකිනෙකු ආරක්ෂය: ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතාවකෙළඳ චිත්‍රයෙන් ජනාධිපති හිමි තිවිකට අනුමත වීමේ උතුස්‍ය කිරීම (ගමගේ 2022).

¹ නීතිය හා සමාජ හාරයේ පර්යේෂක - සක්‍න එම ගමගේ යනු ශ්‍රී ලංකා නීති සහ සමාජ හාරයේ පර්යේෂකවරයෙකි. ඔහු සමාජ වාර්තා ජායාරූප ශිල්පීයෙක මෙන් ම සමාජ ක්‍රියාකාරිකයෙකු ද වේ. දායා මානව විද්‍යාව, ජාත්‍යන්තර සඛ්‍යතා සහ ගෝලීය දේශපාලනය, සමාජ ව්‍යාපාරයන්, සමාජ හා දේශපාලන ප්‍රතිරෝධතා, දායා ප්‍රතිරෝධතා, දායා ගෝලීය දේශපාලනය, සංස්කෘතික මානව විද්‍යාව, කමිටරු අයිතිවාසිකම්, ගෝලීය ආරක්ෂාව, ඔහු දේශපාලනය, පාරිසරික ආරක්ෂාව, ආන්තිකකරණය, උපාශ්‍රිත අධ්‍යයනයන්, කළුව, සිනමාව, මාධ්‍ය සහ නව මාධ්‍ය, ජායාරූපකරණය සහ කාස්තුය, සංස්කෘතික ජනවාරික විද්‍යාව යන ක්ෂේත්‍රයන්ට අදාළව පර්යේෂණ පැවැත්වීම සම්බන්ධයෙන් උනන්දුවක් දක්වයි.

දේශීය වශයෙන් 'අරගලය' (සිංහල හාජාවෙන්) සහ 'පෝරාට්ටම්' (දෙමළ හාජාවෙන්) නමින් හැඳින්වුණු මහජන විරෝධතා ව්‍යාපාරයක් ඔස්සේ ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතා අරගලය ප්‍රකාශවිය. එය මෙරට සිදු වුමින් පෙර මූහුණ නොදුන් ආකාරයේ ආර්ථික කඩා වැට්ටමට සහ දේශපාලන ව්‍යාකුලත්වයටතනතාව දැක්වූ ප්‍රතිචාරයවිය. රටේ තැන තැන හටත් පුද්ගල විරෝධතා සහ කඩා කණ්ඩායම් ලෙසින් දැක්වූ විරෝධතා සමග එක්වුණතා ව්‍යාපාර කිහිපයක් වර්ධනය වේ, තුමයෙන් ගක්තිමත් වෙමින්, ඉතා පුද්ගල් ජනතා විරෝධතා ව්‍යාපාරයක් ලෙස ඒකරායි විය. රට පුරානිර්මාණය වූ මෙම ජනතා විරෝධතා සහ පෙළපාලි රැල්ලට සම්බන්ධ වූ ශ්‍රී ලංකික ඩියස්පෝරාව ද එනෙර විවිධ රටවල සිට සිය විරෝධතාවන් පවත්වනු ලබමෙන් මෙම විරෝධතාවයන්හි දායා මානයන්ත්ව තවත් පුද්ගල් විය. අර්බුදයට බලපෑ හේතු දීර්සකාලීනව නිදන්ගතව පැවති ඒවා වූ නමුත්, 2020 වර්ෂයේ දී කොළඹ-19 වසංගතය පැනිරීම හේතුවෙන් හටත් ආර්ථික පීඩනයන් සම්ගේවා දැක්වී ලෙස ඉස්මතුවන්නට පටන් ගැනුනි.

02 බිජින් ජායාරාසය: 'ගාලු මුවදුර අතපත කර ගතිමු' විරෝධතා ව්‍යාපාරය. ජනතා අරගලයේ පළමු දිනය. (ගමගේ, 'ගාලු මුවදුර අතපත කර ගතිමු' ව්‍යාපාරය 2022)

03 බිජින් ජායාරාසය: ගස් කිමින්බිර විරෝධතාවය. කොළඹ 11, ආර්ථික මෘක්ඩනියේ දී ද්‍රව ගස් තොමත් තීම සෙනුවෙන්පෙක්ෂකාභාගතව පන් විරෝධතාකරණවෙළුග හරස කර වකා දෙමින්(ගමගේ,ගස් කිමින්බිර විරෝධතාවය 2022)

04 බිජින් ජායාරාසය: ඉවසිම්ලත ගසභාසීන්- කිරුලපන මෘක්ඩනියේ දී ඔබ දුරියක්හ ඇයගේ එව ඉවසිම්ලත යුතුවුදුව පෙළුම්වාත්‍රව (එල්.ඩී. ගස්)මුද්‍රී ගතීම සඳහා යැදී කිරීත්.ශ්‍රී ලංකාවේ කොළඹ අගනගරයේඅනෙකුත අතනවැන ද්‍රව්‍ය තියය මධ්‍යයෙහි ගස් කිමින්බිර නියය,(ගමගේ,අරුදුයට මුතුණුදෙන ඔබ දුරිය සහ එව, 2022)

05 වන ජායාරාසය: ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික අරුදුය ව්‍යාපාරක තත්ත්වයට පත්වීම්ත සමග්‍රීයුරන මුළු රාඛිය පුරා ඉන්දින මුද්‍රී ගතීම සඳහා තොම්ට්‍රුව යැදී කිරීම. (ගමගේ, පෙළුම් පෙළුම්, කැලනිය,2022).

06 බිජින් ජායාරාසය: අපේක්ෂා බිඳ වැටුණු සමයක,අපේක්ෂා එද වැටුණු ඒවින්ත්‍රීයේද රු රියලුවක, බහුගේ බිඳු සහ අවුරුදු දෙකක් වයසන් දියෙනිය මුළු රාඛිය පුරා පෙළුම් පෙළුම් තවත්ව තිබුන්ත්‍රීයේද රු රු තුවකුව වී නිඛ ගතීම (ගමගේ, පෙළුම් පෙළුම්, කැලනිය, 2022).

ජනතාව මත තිබූ ආර්ථික පිළිබඳයන් 2020 වර්ෂයේ සිට ඉහළ යම්න් පැවතුණි. වසංගතය පාලනය කිරීම සඳහා රජය විසින් අනුගමනය කරන ලද කුරිරු කුමවේදවල සහ හඳුසියේ ම රුසායනික පොහොර හාවිතය තහනම් කිරීමට හා බඳු අඩු කිරීමට ගත් අදුරදායි ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිවල සංයෝගනයක් සමඟ අධික දුෂ්ණය හා රාජ්‍ය මුදල් අවහාවිතය මෙම අර්බුදය නිර්මාණය වීමට හේතු විය. ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ විනිමය සංවිත කඩා වැටුණු අතර, බොලරය සඳහා කෘතිම විනිමය අනුපාතිකයක් පවත්වාගෙන යාමටමහඳුවෙකුව ගත් තිරණ සංකුමණික ගුම්කින්සහ අපනයනකරුවන් ස්වකිය ඉපැයීම් බැංකු පද්ධතිය හරහා ප්‍රේෂණය කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට හේතු විය. මෙලෙස නිර්මාණය වූ විදේශ විනිමය අර්බුදය හේතුවෙන් රජයට අත්‍යවශ්‍ය හාන්ච් ආනයනය කිරීම දුෂ්කර වූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉන්ධන, ගැස්, ආහාර සහ මාශය ආදියෙහි හිගයක් ඇති වී. ප්‍රවාහනය සහ විදුලි සැපයුම වැනි පොදු සේවාවන් සඳහා අධික ඉල්ලුමක් ඇති විය. ඒකාධිපතිවැදු ජනාධිපති ගේයාහය රාජ්‍යපක්ෂ සහ ඔහුගේ රජය මෙම ගැටලු පිළිබඳ පොදුසාංධානික වැනි ගණන්, පොළීම්වල රඳී සිටීම මගින් මවුන් මත ඇති ආර්ථික පිළිබඳය කොටෙක්ද යන්න පැහැදිලිව ප්‍රත්‍යක්ෂ විය. ජනතාව අත්‍යවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය ලබා ගැනීම සඳහා මවුන්ගේ කාලයෙන් වැඩි කොටසක් පෙළිම්වල ගත කිරීම හේතුවෙන් අනෙකුත් ආර්ථික කියාකාරකම් අඩාල විය. අවසානයේ දී මෙම පිළිබඳයන් මහමගට බැසේ රජයට විරැදුෂ්‍ය උද්සේෂණය කිරීමට ජනතාව පෙළඳුවීය.

ਆර්ථික අර්බුදයට තිබූ විරෝධය විද්‍යාමාන වූ පළමු විරෝධතාවය 2022 මාර්තු 01වනි දින කොළඹවල නගරයෙන් ආරම්භ විය. එහිදී විරෝධතාකරුවන් ඔවුන්ගේ දුක්තින් තියාපාන විවිධ සටන් පාය සහිත ප්‍රවරු ප්‍රදානය කරමින්, ඉටි පත්‍රීම් ද්‍රේවාගෙන විරෝධතාවයක් පැවතුවූහ. විදුලි කජ්පාදුව සහ අත්‍යවශ්‍ය ද්‍රව්‍යවල හිගය හේතුවෙන් දැඩි ලෙස පිඩාවට පත්ව සිටී ශ්‍රී ලංකික ජනතාව සියගෙනතක් දෙනා රට කුළ පවතින මෙම පොහොර ගැටලු වලට විසඳුම් ලබා දෙන ලෙස සහ එසේ නොමැති නම් ඉල්ලා අස්වන්න යනුවෙන් ජනාධිපති ගේයාහය රාජ්‍යපක්ෂට බලකරමින් 2022 මාර්තු 31 වැනි දින ජනාධිපතිවරයාගේ මිරිහානේ පිහිටි පොදුගැලික නිවස අසලට රස්වීමත් සමගමෙම විරෝධතාවයන්හි ආකෘතියේ ප්‍රධාන වෙනසක් සිදු විය(කළමුව ජේජ්, 2022). මෙම මිරිහාන විරෝධතාවය ශ්‍රී ලංකා ආරක්ෂක අංශ විසින් සාහසික ලෙස මරුදානය කරන ලද අතර, එහිදී මාධ්‍යවේදීඛු, සිවිල් වැසියන් මෙන් ම ආරක්ෂක අංශ සාමාජිකයින් ද

ඇතුළුව ආසන්න වශයෙන් පුද්ගලයින් 50 දෙනෙකු පමණ කුවාල ලැබුහ. (නිව්‍යස්කරස්ට, 2022). මෙම සිදුවීම විරෝධතා ව්‍යාපාරය සක්තිමත් කිරීමට හේතු වූ අතර, ඇදිරි නීතිය සහ වෙනත් මුදලන් උපත්තිවීමට රජය දැරු ප්‍රයත්න නොතකා ශ්‍රී ලංකික සමාජයේ විවිධ සමාජ පන්තින්ගෙන් විශාල ජන ගෙක් විරෝධතාවයට එක් වූහ.

07 බෙනි ජ්‍යෙරසෝය: ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික අර්බුදය උනු වීමත සමග, කොළඹවල මෙසන්දියේ දී විරෝධතාකරුවට ඔවුන්ගේ දැක්කාවේ වියපාන විවිධ සටන් පාය සහිත ප්‍රවරු ප්‍රදානය කරමින්, ඉටි ප්‍රභාවීම් දැක්කාගෙන විරෝධතාවයක් පැවතුවූහ. මෙවුම් සැපයුම සහ ගැස් වැශය විරෝධතා කරුවන්ගේ ප්‍රධාන ම සටන් පායය විය. පැය ගණනාවක් විදුලිය කැපීම, සහ ගැහස්පිශාස්, ප්‍රවාහනය පහසුකම් සහ ආහාර හිගවීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මහජනතාවගේ අපේක්ෂාභාගත්තය උවිෂ්ටතම තත්ත්වය පත් විය. 2022 අප්‍රේල් මස 09 වෙනි දින ගාලු මුවදොර පිටියට රස් වූ ජනතාව මුහුදු සුළුගේ සුවය විදීමට මිනිසුන් එකරුස් වූ එම පොදු ස්ථානය උද්සේෂණ හුම්යක් බවට පරිවර්තනය කළහ. උපහාසයට කරුණ නම්, ජනාධිපති ගේයාහය රාජ්‍යපක්ෂ ජනාධිපති ඔරුයට පත්වූ විගස, 2019 නොවැම්බර මාසයේ දී, මෙම හුම්යේ කොටසක් උද්සේෂණ සඳහා වෙන් කර දී තිබීම සි.

මිරිහාන විරෝධතාවයෙන් පසුව, මෙම විරෝධතා ව්‍යාපාරය හිටපු ජනපති ගේයාහය රාජ්‍යපක්ෂ ඉල්ලා අස්විය විය යුතු බවට අඛණ්ඩව හඩ නගමින් බල කර සිටියේය. "#Go Home Gota" (ගේයා ගෙදර යන්න) යන හැස් වැශය විරෝධතා කරුවන්ගේ ප්‍රධාන ම සටන් පායය විය. පැය ගණනාවක් විදුලිය කැපීම, සහ ගැහස්පිශාස්, ප්‍රවාහනය පහසුකම් සහ ආහාර හිගවීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මහජනතාවගේ අපේක්ෂාභාගත්තය උවිෂ්ටතම තත්ත්වය පත් විය. 2022 අප්‍රේල් මස 09 වෙනි දින ගාලු මුවදොර පිටියට රස් වූ ජනතාව මුහුදු සුළුගේ සුවය විදීමට මිනිසුන් එකරුස් වූ එම පොදු ස්ථානය උද්සේෂණ හුම්යක් බවට පරිවර්තනය කළහ. උපහාසයට කරුණ නම්, ජනාධිපති ගේයාහය රාජ්‍යපක්ෂ ජනාධිපති ඔරුයට පත්වූ විගස, 2019 නොවැම්බර මාසයේ දී, මෙම හුම්යේ කොටසක් උද්සේෂණ සඳහා වෙන් කර දී තිබීම සි.

08 වෙනි ජ්‍යෙෂ්ඨය: ජනතා අරගලයේ පළමු දිනය. ජනතාව එස්ස්චිව්‍යාර්ස්. බණ්ඩිරණුයක පිළිරුව වටා රෝස්ටිය. (ගලුණු, ගාලු මූල්‍යාදාර අන්තර් කර ගනීම් විභාරණ, 2022)

අප්‍රේල් 09 වෙනිදායින් පසුව, විරෝධතාකරුවන් විසින් ගනු ලැබූ නව පියවර ගණනාවක් නිසාවිරෝධතා ව්‍යාපාරය වඩාත් ගක්තිමතන් විය. විශේෂයෙන්ම, අරගලය විරෝධතා ව්‍යාපාරය විසින් අලුතින් උද්‍යෝගීකාරක ස්ථාපනය කිරීම හා ව්‍යාප්ත කිරීම ආරම්භ කළේය. ගාලු මූල්‍යාදාර පිටිය කේත්ද කර ගනීමින් කොළඹ නගර මධ්‍යයෙහි පිහිටුවා ගත්මෙම විරෝධතා ස්ථානය "ගෙයාගෙයාගම" යනුවෙන් නම් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ මෙම ජනතා ව්‍යාපාරය "ගාලු මූල්‍යාදාර අන්තර් කර ගනීම්" ව්‍යාපාරය ලෙස ද හඳුන්වා ගනීමින් තව කවත් පූජ්‍ය විය. 2022 ජූලි 9 වෙනි දින අති දැවැන්ත විරෝධතාවයක් පවත්වනලද අතර, 2022 ජූලි 14 වෙනි දින ජනාධිපති ගෙයාහය රාජපක්ෂ බුරයෙන් ඉල්ලා අස්වන තෙක් ම සහ ඉන් පසුවත් එහි ප්‍රබලත්වය පවත්වාගෙන ශිෂ්ටය.

09 වෙනි ජ්‍යෙෂ්ඨය: ගාලුලේ ගොඩාගොගම විරෝධතාවය (ගලුණු, ගොඩාගොගම, ගාලුලේ, 2022).

මිනිසුන් සමග සම්බන්ධ වීම සඳහා සමාජ මාධ්‍ය (නව මාධ්‍ය) මෙන් ම විවිධ කලා මාධ්‍යයන් හාවිත කිරීම මෙම අරගලයේ, එනම් ජනතා අරගලයේ, වඩාත් ම කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ වලින් එකක් විය. ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතාව රජයට විරැදුෂ්‍ය නැගී සිටීමට පොලීඩ්වලින්, ඔවුන් අතර අවිධිමත් සමාජ ශිවිසුමක් නිරමාණය කරවාප්ත කිරීමට සමාජ මාධ්‍ය විශාල කාර්යභාරයක් ඉටු කළේය. සිතුවම්, සංගිතය, නාට්‍ය හා රාගන, සිනමාව, නිරුපණ දායා කලා සහ ජායාරූපකරණය, පදා හා සාහිත්‍යයද ඇතුළුව විවිධ කලා මාධ්‍යයන් ද හාවිත කරන ලද අතර, වෙශක්ලීක කලාත්මක ප්‍රකාශනයහරු ජනතා විරෝධය ප්‍රකාශ කිරීම සහ ජනතාව ඒකරායි කිරීම සඳහා එම කලා මාධ්‍ය ඉතුළා සත්‍යාචාරයක් ඉටු කළේය.

දේශපාලන ව්‍යාපාරයන්හි කලාව සහ සෞඛ්‍යර්ය

10 වෙනි ජ්‍යෙෂ්ඨය: අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාරත්මේන්තු මූල්‍යාදාරය දී යුතු හැමුදා ගොලීඩ් සෘජුවන ගැඹුලා අන්තර්ගත්වතික අන්තර්ඩායිල් ගැනීම් වෘත්‍යා ප්‍රතිඵලියක (ගලුණු, විරෝධතා සවර්ජන, 2022)

දේශපාලනමය සමාජ ක්‍රියාකාරීත්වයන්, විරෝධය පළකිරීම සහ ජනතා අරගල මෙම විරෝධතා දැක්වීමේ ප්‍රබල මෙවලම වේ. ජනතාව ඒකරායිවීම මගින් අපගේ ලේකයේ සංස්ක්‍රිතාත්මක, දෙනාත්මක වෙනසක් නිරමාණය කිරීමට හැකියාව ඇති බලයක් උත්පාදනය කළේය. අවිහිංසාවාදී විරෝධතාවයේ එක් ස්වරුපයක් ලෙස කලාව යොදා ගෙන ඇති අතර, එයට ගැමුරු අරුතක් ප්‍රකාශ කිරීමට, ගක්තිය ගැබී කිරීමට සහ එයින් ලබා දෙන විරෝධතාවයේ පණිවිධිය ඔස්සේ ජනතාව ඒකරායි කිරීමට හැකියාව ඇත. විවිධ කලා මාධ්‍යයන්ට විවිධ ආකාර වලින් ජනතාව ආමන්ත්‍රණය කරමින් එකිනෙකා සමග සම්බන්ධ කිරීමෙහැකියාවක්

ඇති. කළාව යනු සුන්දර සහ සුවිශේෂී ප්‍රකාශන මාධ්‍යයකි. එය වෙනසක් නිර්මාණය කිරීමට, එකමුතුකම ඇති කිරීමට සහ විරෝධයපල කිරීම සඳහා අවශ්‍ය දෙධාරිය සහ අධිෂ්ථාන ගක්තිය ඇති කිරීමට යොදා ගත හැක. පොදු පණිවිධියක් ඔස්සේ ජනතාව වෙත සම්පූර්ණ වී ඔවුන් එකිනෙකා සම්බන්ධ කිරීමට හැකි බලයක් නිර්මාණය කිරීමට කළාවට ගක්තිය ඇති අතර, එය ජනතා අපේක්ෂාවන් සහ ඉල්ලීම් තිරුප්පණය කර සිවිස්තරාත්මකව සන්නිවේදනය කරය. කළාව බහුආංකිකය. එය ප්‍රචාරණය සහ දුස්වාත්තාන්ත ගොඩනැගීම සඳහා දෙයාදා ගත හැක. තමුත් එය අසදායා, විවාරාත්මක, විත්තවේගය ලෙස ගුහණය කර ගන්නා, නිර්හය මාධ්‍යයක් ද වේ. එය පිළිතයන්ට ඔවුන්ගේ සියලු විත්තවේගයන්, එනම් ඔවුන්ගේ ගේකය, අධිෂ්ථානය, අපේක්ෂාංගන්වය, වේදනාව සහ සහයෝගිතාවය ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා මාර්ගයක් සපයා දෙයි. කළාව ප්‍රමුඛස්ථානයේ තිබෙන සාකච්ඡා සහස්ථාපිත වී තිබෙන බල ව්‍යුහයන් සමඟ අන්තර්-සම්බන්ධිත වන විට එහි ප්‍රතිඵල බොහෝ විට විෂ්ලේෂය වේ. එය ප්‍රසිද්ධ මතයන්ට, විශ්වාස පද්ධතින්ට සහ බලධාරීන්ට අනියෝග කරන අතර, සමාජ ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා යොදා ගත හැකි ප්‍රබල මෙවලමක් බවට පත් වෙයි. (සිං, 2021).

දේශපාලනය සඳහා ඇති සෞන්දර්යාත්මක සුවිශේෂී ප්‍රවේශය නව්‍යතා ප්‍රවේශයක් නොවේ. ඇලෙක්සැන්චර ගොවිලියෙඩ් බෝමිගාට්න් Aesthetica තම් වූමුහුගේ ග්‍රන්ථයෙහි ඉන්දියගේවර දැනුම තැමති සුවිශේෂී ආකාරයේ දැනුමක් නිරවචනය කිරීම සඳහා “සෞන්දර්ය” යන යෙදුම හාවිත කළේය (Sonderegger) Kleesattel, 2021, p. 108). ඉමැනුවෙල් කාන්ට්ගේ ‘විනිශ්චයෙහි විවාරය’(Critique of Judgment) තැමති කානියෙහිපළම් කොටස සුන්දරත්වය සහ කළාව පිළිබඳ ප්‍රශ්න සඳහා සම්පූර්ණයෙන් වෙන්කර ඇත. කාන්ට් එක් අතකින් සුන්දරත්වය පිළිබඳ ප්‍රශ්න සහ අනෙක් අතින් න්‍යායාත්මක හා ප්‍රායෝගික ප්‍රශ්න අතර දැඩි බෙදුම රේඛා ඇදිම මගින් එය ආරම්භ කරයි (එම, පි. 109). වෝලෝර් බෙන්ඡම් න් The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction’ (1936) තැමති ස්වකිය කානිය හරහා නූතන යුගයේ තාක්ෂණයේ සම්පූර්ණියත් සමග කළාවේ සිදු වූ වෙනස්කම් පිළිබඳ පොදු ඉතිහාසයක් මතුකර දෙයි. ඔහුගේ අවබෝධයන්ට අනුව, සැම මානව සංවේදී දාෂ්ටී කොළඹයක්ම සම්පූර්ණයෙන්ම ජීව විද්‍යාත්මක හෝ ස්වභාවික නොවන අතර ඒවා එතිහාසික ද වේ. සමාජ වෙනස්කම් වේවා, තාක්ෂණික වෙනස්කම් වේවා, ‘මනුෂ්‍ය වර්ගයාගේ සමස්ත පැවැත්තේමේ කුමයට’ බලපාන වෙනස්කම් මිනිසුන් ඒ වෙනස දකින ආකාරය කෙරෙහි බලපායි. තාක්ෂණය හාවිතා

କରିଣିନ୍ କଲାବ ଯାନ୍ତ୍ରିକତ ପ୍ରତିନିଃଶ୍ଵାଦନ୍ୟ କିମିତ ତୁଳିନ୍ କଲାଲେଖି ତିବେନ ରସ୍‌ଫ୍ଲାବ (aura) ନୈତିଲି ଯାମ ପିଲିବାରେ ବେନ୍‌ଜମିନ୍ ଅଧିଷ୍ଠେ ଦକ୍ଷିଣା ଆତେ. ବେନ୍‌ଜମିନ୍ ସଙ୍ଗନ୍ହାନ୍ କରନ ଆକରଣ୍‌ଯାଇ, ଲିମ ରସ୍‌ଫ୍ଲାବ (aura) ମିନ୍ଦିନ୍ ପ୍ରତିନିଃଶ୍ଵାଦନ୍ୟ ନୋକରନ ଲେ କଲା ନିରମାଣଯକ ନବୁନ୍ଧାବ ଚନ ଅଲ୍ଲୁବନ୍ଧାବ ନିର୍ମାଣଯ କରଣ୍ଟି. ଜିତୁଲିମକ ରସ୍‌ଫ୍ଲାବକୁ ଆତି ନମ୍ରତ ତାଯାର୍ଦ୍ଦୟକଲେଖେ ନାତେ. ତାଯାର୍ଦ୍ଦୟକ ଯନ୍ତ୍ର ର୍ଦ୍ଦୟକ ର୍ଦ୍ଦୟକ ଏବଂ ଅନ୍ତର ନମ୍ରତ ଜିତୁଲିମକ ଯନ୍ତ୍ର ଚମିପ୍ରରଣ୍ୟେନ୍ ମ ମୁଲ୍ଲ ପିତପତ ଲେଲେଜିନ୍ମ ପ୍ରାଵିତିମାଦି (ବେନ୍‌ଜମିନ୍ 1936, 238).

කලාව යන සංක්ලේෂය එළිභාසික වාර්තාවක් ලෙස හා මනුෂ්‍යයාගේ දැක් වේදනාවෙහි ස්ථීර හාඡාව ලෙස කෘතියෙක් ඇත්තේ ප්‍රකාශ කර ඇත (Ortland, Eberhard; Hoban, Wieland; Adorno, Theodor W; 2017). දේශපාලනයේ සෞන්දර්යාත්මක දැක්ම ප්‍රධාන වශයෙන් ම දාෂ්ධීවාදයට සහ ජනත්‍ය සංස්කෘතියට සම්බන්ධ වේ. දේශපාලනයේ පරිදියෙහි කලාව සහ සෞන්දර්යය ප්‍රධාන ධාරාව සහ විකල්පය ලෙස ප්‍රධාන දාෂ්ධීකෝණය දෙකකින් සමන්විත වේ. මෙම දාෂ්ධීකෝණයන් රාජ්‍යයක බලයෙහිනරයට සහ රජයේ ප්‍රවාරක යාන්ත්‍රණයට සාපේක්ෂ වේ. ඇන්ටෝනියේ ග්‍රාමස්වි මෙම සම්බන්ධතාවය එක් සමාජ පන්තියක් අනෙක් පන්තිවලට වඩා ප්‍රමුඛත්වයක් දක්වන (ධනේශ්වර ආධිපත්‍ය) මහුගේ “සංස්කෘතික ආධිපත්‍යය” නැමති සංකල්පය මගින් පෙන්වා දෙයි. මෙයින් දේශපාලන සහ ආර්ථික පාලනය අදහස් කෙරෙන අතර ම, දනේශ්වර පන්තිය ඔවුන්ගේ සාරධරුම සහ සම්මතයන් රාජ්‍යයෙහි සිටින සැම පුද්ගලයෙකුගේ ම, විශේෂයෙන් එයට යටත් ලෙස සලකනු ලබන පුද්ගලයින්ගේ “සාමාන්‍ය අවබෝධයේ” සාරධරුම බවට පත් වන ලෙස ඒවා ප්‍රවාරණය කරන ලද “ආධිපත්‍යවදී සංස්කෘතිය” ද අදහස් කෙරෙයි. කිමිකරු පන්තියේ (සහ අනෙකුත් පන්තිවල) ජනතාව තමන්ගේ යහපත දනේශ්වර පන්තියේ යහපත සමග සමානව හැඳුනාගන්නා ලද අතර, පවතින තත්ත්වයෙහි පෙරලයක් ඇති කරනවාට වඩා එය පවත්වාගෙන යාමට සහාය වූහ. සංස්කෘතික ආධිපත්‍යයෙහි සන්දර්ජය තුළ (හෝ ප්‍රකාශනයෙහි) පෙළඳුවීම, කැමැෂ්ත සහ දැනුම බලය යොදා ගැනීම අතර පැහැදිලි සම්බන්ධතාවයක් ඇත (ග්‍රාමස්වි, 1971). කලාව මගින් පාලන පුහු පැලුන්තියට අනුබද්ධ ජනත්‍ය සංස්කෘතියක් තිර්මාණය කර, එහි මතවදී බල පදනම ව්‍යාප්ත කරයි. එම කාලයට සහ අවකාශයට අදාළව වන විකල්ප කතිකාවන් හරහා එම ලෝක සම්මතයට අනියෝග කිරීම, වඩා විශාල ප්‍රජාවන් අතර පවතින සමාජ සංවිධාන මුහුණ දෙන සැබැං යට්පරියන් පුළුල් කිරීම සඳහා පිළිතයින්ට රුතා වැළගත් වේ.

කලාව යන සංකල්පය එතිහාසික වාර්තාවක් ලෙස හා මනුෂ්‍යයාගේ දැක් වේදනාවෙහි ස්ථීර හාජාව ලෙස තියබෝරු ඇබෝරනෝ “සෞන්දර්යය” නැමති කෘතියෙහි ප්‍රකාශ කර ඇත (එම්විලන්චි, එබරහාර්ඩිත හෝබන් විලන්චි; ඇබෝරනෝ තියබෝරු බලිවි. 2017). දේශපාලනයේ සෞන්දර්යාත්මක දැක්ම ප්‍රධාන වශයෙන් ම දාෂ්ට්‍රිට්වාදයට සහ ජනප්‍රිය සංස්කෘතියට සම්බන්ධ වේ. දේශපාලනයේ පර්යන්තවල කලාව සහ සෞන්දර්යය ප්‍රධාන ධාරාව සහ විකල්පය ලෙස ප්‍රධාන දාෂ්ට්‍රිට්කෝර්සු දෙකකින් සමන්විත වේ. මෙම දාෂ්ට්‍රිට්කෝර්සුයන් රාජ්‍යයක බලයෙහි හරයට සහ රජයේ ප්‍රවාරක යාන්ත්‍රණයට සාමේක්ෂ වේ. ඇත්තේ අන්තේ ගුම්ස්ට් මෙම සම්බන්ධතාවය එක් සමාජ පන්තියක් අනෙක් පන්තිවලට වඩා ප්‍රමුඛත්වයක් දක්වන (ධනේශ්වර ආධිපත්‍ය) මහුගේ “සංස්කෘතික ආධිපත්‍යය” නැමති සංකල්පය මගින් පෙන්වා දෙයි. මෙයින් දේශපාලන සහ ආර්ථික පාලනය අදහස් කෙරෙන අතර ම, දනේෂ්වරයින් ඔවුන්ගේ සාරධීම සහ සම්මතයන් රාජ්‍යයෙහි සිටින සැම පුද්ගලයෙකුගේ ම, විශේෂයෙන් එයට යටත් ලෙස සලකනු ලබන පුද්ගලයින්ගේ “සාමාන්‍ය අවබෝධයේ” සාරධීම බවට පත් වන ලෙස ඒවා ප්‍රවාරණය කරන ලද “ආධිපත්‍යවාදී සංස්කෘතිය” ද අදහස් කෙරේ. කමිකරු පන්තියේ (සහ අනෙකත් පන්තිවල) ජනතාව තමන්ගේ යහපත දනේශ්වර පන්තියේ යහපත සමග සමානව හැඳුනාගන්නා ලද අතර, පවතින තත්ත්වයෙහි පෙරලියක් ඇති කරනවාට වඩා එය පවත්වාගෙන යාමට සහාය වූහ. සංස්කෘතික ආධිපත්‍යයෙහි සෞන්දර්හය තුළ (හෝ ප්‍රකාශනයෙහි) පෙළඳවීම, කැමැත්ත සහ දැරුණු බලය යොදා ගැනීම අතර පහැදිලි සම්බන්ධතාවයක් ඇත (ග්‍රාමස්ට්, 1971). කලාව මගින් පාලක පුහු පැළන්තියට අනුබද්ධ ජනප්‍රිය සංස්කෘතියක් නිර්මාණය කර, එහි මතවාදී බල පදනම ව්‍යාප්ත කරයි. එම කාලයට සහ අවකාශයට අදාළව වන විකල්ප කතිකාවන් හරහා එම ලෝක සම්මතයට අහියෝග කිරීම, වඩා විශාල ප්‍රජාවන් අතර පවතින සමාජ සංවිධාය මූහුණ දෙන සැබැං යථාර්ථයන් පුළුල් කිරීම සඳහා පිළිතයින්ට ඉතා වැදගත් වේ.

11 ජායාරූපය: තිරුමූලුගිල් විශ්‍රාධිතාකරණ (ගමගේ, තිරුමූලුගිල් විශ්‍රාධිතාකරණ, 2022)

12 වෙනි ජායාරූපය: බෙංදුධ හිකුණුවකවිරෝධා ප්‍රතිච්ඡතය කිරීම සඳහා කුඩා හාවිත කිරීම (ගමගේ, හිකුණුවකවිරෝධා විභාගය, 2022)

සෞන්දර්ය යන්නෙන්සිතුවම් කලාවේ සිට සංගිතය, පද්‍ය, ජායාරූපකරණය සහ විතුපටය දක්වා වන සියලු කලා ගානරයන් පමණක් නොව, එයින් පහසුකම් සළසනදාම්පින් සහ අවබෝධයන් දඟහස් කෙරෙයි. මෙම අරගලයන් ගත් කල, "සෞන්දර්ය දේශපාලනය" යනු අවධානය දේශපාලන ගැටුම් සහ උජතොත්කෝරිකයන්ගෙන් ඉවතට ගෙන, අප්‍රත් ආකාර විෂ්‍යන් ආචාර්යනය කිරීමට, දැකීමට, ඇශීමට සහ දැනීමට ඇති හැකියාවයි. මෙම සෞන්දර්යමය සංවේදිතාවයේ මූලික ම අංගයක් වන්නේ පවතින පුද්ධිවාදී ආකෘති විෂ්‍යන් බැංකෙහි දේශපාලනය පිළිබඳ අපගේ අවබෝධය ප්‍රාථ්‍යාග්‍රහණයේ විත්තවේ විසින් ඉටු කරනු ලබන ප්‍රධාන භූමිකාව හඳුනා ගැනීමයි. සැබැවින්ම දේශපාලනයට වඩා විත්තවේ කාවදී තිබෙන ක්ෂේත්‍ර අල්ප ය (Bleiker, 2018). විත්තවේ, දේශපාලනය තුළ සහ සමාජයේ ප්‍රධාන භූමිකාවක් ඉටු කරයි. එය පුද්ගලයින් දේශපාලන ක්‍රියාමාර්ගවලට ප්‍රතිචාර සහ ප්‍රතික්‍රියා දක්වන ආකාරය නැවත හැඩාගස්වයි. උදාහරණයක් ලෙස, මිරිභාන විරෝධතාවය අතරතුර "මට සහ දරුවා" ජායාරූපය ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතා අරගලයේ සංකේතය බවට පත්වේය. රජයේ හමුදාවන් විසින් විරෝධතාකරුවන්ට කුරු ලෙස මුදනය කිරීම මෙන් ම රට තුළ පවතින ප්‍රාථ්‍යාග්‍රහණයේ විසින් ප්‍රතිචාර සහ ප්‍රතික්‍රියා දක්වන ආකාරය නැවත හැඩාගස්වයි. එම කොත්තේ මිශ්‍රිත රජයට විරුද්ධව ජනතාව ජීකරාණ වීමට පෙළඳවු අතර, 2022 අප්‍රේල් මාසය මුළු භාගයේ සිටමමෙම මහජන අරගලය පිළිගත් විරෝධතා ව්‍යාපාරයක් ලෙස ස්ථානය කරමින් මෙම සන්දර්භය තුළුම පොදු ස්ථානයන් අත්පත් කර ගෙන සිරීම නීත්‍යානුකූල කරන ලදී.

කලාව සහ දේශපාලනය අතර පවතින ගෝලිය සම්බන්ධතාවය විස්තර කිරීම

කලාව සහ දේශපාලනය අතර පවතින විකිත්සිය සම්බන්ධය සමඟ පරස්පරයන් නිරූපණය කිරීම පිළිස දේශපාලන හා සමාජ ව්‍යාපාරවල විවිධ ආකාර විෂ්‍යන් කලාව යොදා ගෙන ඇති අවස්ථා ලෝක ඉතිහාසයේ තිබේ. 1918 වර්ෂයෙන් පසුව ඇමරිකාවේ නිව් යෝර්ක් නුවර ඇති ව්‍ය නව නීග්‍රෝ ව්‍යාපාරය, හාර්ලම් පුනරුදා සමයේ දී අඩුකානු සංක්‍මණිකයින්ගේ අයිතිවාසිකම් වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා සාහිත්‍යමය මැදිහත්වීම යොදා ගත් හරබට හැරිසන්ගේ කානි මෙන්ම හාර්ලම් පුනරුදා සමයේ දී විරෝධය ප්‍රකාශ කිරීමේ ස්වරූපයක් ලෙසසංගිතය, නාට්‍ය සහ රුග්‍ර

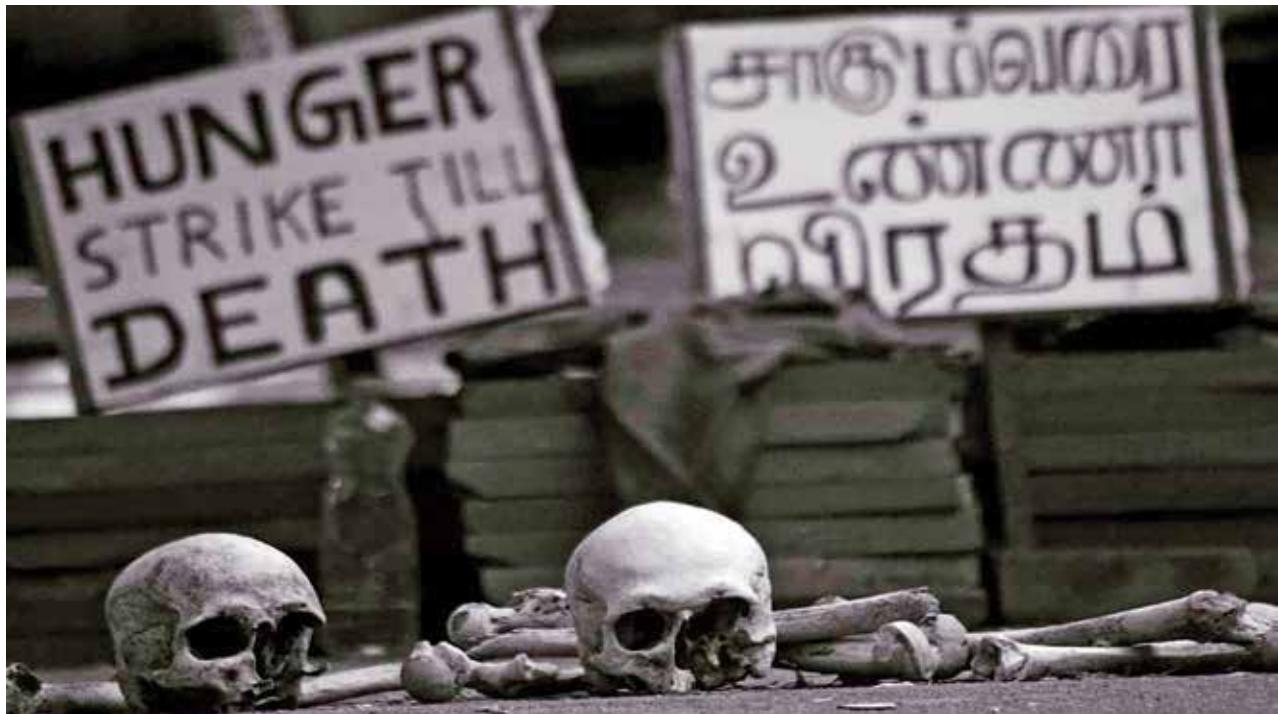
කලා යොදා ගැනීම මෙයට උදාහරණ ලෙස දැක්විය හැක.

එලෙසින් ම, රුන්දියාවේ තාගෝර් ඉන්දියාවේ නිදහස් අරගලයට සමගාමීව වඩාත් දෙනාත්මක ජාතිකවාදයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම පිළිස ගදු හා පද්‍ය සාහිත්‍යය, සංගිතය, සිතුවම්, නාට්‍ය සහ රුග්‍ර කලායාදා ගත්තේය. සඳහාත් හසන් මන්තෝ වැනි ලේඛකයින් ඉන්දිය නිදහස් අරගලයට සමගාමීව, ඉන්දියානු උප මහාද්වීපය ඉන්දියාව හා පකිස්තානය ලෙස බෙදා වෙන් කිරීමේදී සිදු වූ දේශපාලන හා සමාජ අසාධාරණයන් පදනම් කරගෙන, එම අසාධාරණයන් පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම සහ ඒවාට විරෝධය දැක්වීම සඳහා කෙටිකතා සහ නවකතා ලිවේය. රිත්වික් සටක්, ගොතම් සෞස්, දිජා මෙතා ඇතුළු අනෙකුත් විතුපට අධ්‍යක්ෂවරුන් ඉන්දියාව, පකිස්තානය සහ බංගලාදේශය බෙදා වෙන් කිරීමේ දී සිදු වූ ප්‍රවණ්ඩත්වය, මිලේචිතත්වය සහ අයුක්තිය මෙන් ම එම කාලය තුළ දී සහ බෙදීම නිසා අවතැන් වූ පවුල් වෙට එය අඛණ්ඩව ගැවුලුවක් වී ඇති නිසා අද පවා මිනිසුන් අත්විදින ගොකා ඉස්මතු කර පෙන්වීමටලදීම බෙදා වෙන් කිරීම පදනම් කර ගනිමින් විතුපට නිර්මාණය කර ඇත.

ප්‍රතිවිරෝධතා හෙළිදරව් කිරීම පිළිස ලැබීන් ඇමරිකාවේ ද හාවතා වූ ප්‍රබල ආයුධය කලාවයි. ඔගස්ටෝ පිනෝවේ විසින් 1973 දී විලි ජනරජයේ සැලැවයේර් ඇලෙන්චිගේ රජය පෙරලා දැමු අතර වික්ටර් හාරා වැනි කලාකරුවන් සංගිතය හා ගිත හරහා ප්‍රජාතන්ත්‍ර විරෝධී ක්‍රියාවන්ට විරෝධය පළ කළහ. මෙම විරෝධතා ඔහුගේ මරණයට පවා හේතු විය. පැබිලෝ නොරැඩා වැනි ලේඛකයින් හා කවියන් විලියේ හමුදා පුන්වාව මර්දනය කරන ලෙස ඉල්ලා සිදු කළ විවේතාත්මක මැදිහත්වීම ද කැපී පෙනෙන්. 1960 දැනකයේ දී පිට සිගර්, ජේන් බෙස්, බොබි ඩිලාන්, ඇතුළු අනෙකුත් කලාකරුවන්ගේ ගිත මගින් ජාතිවාදය, යුද්ධය සහ හමුදා-කාර්මික සම්මුණුණයට එරෙහිව තවදුරටත් විරෝධතා දැක්වූ අතර, එමගින් දේශපාලන විරෝධයේ ඇමරිකානු කලාත්මක සම්පූදායක් පවත්වාගෙන යන ලදී. වියටනාම යුද විරෝධ ව්‍යාපාරයේ දී ජේන් ලෙනන් ගේ සංගිතමය මැදිහත්වීම සහ 2013 වර්ෂයේ සිට 'ක්ලි ජ්විත ද වැදගත් වේ' නැමති ව්‍යාපාරය (Black lives matters movement) වෙත අවධානය යොමු කිරීම හාවතා කරන ලද බිත්ති මත ඇදිසිතුවම් හෝ ඇශීම (Murals) කලාත්මක විරෝධතා පිළිබඳ තවත් උදාහරණ වේ. බොබි මාර්ලිගේ කැරලිකාර ගිත ලොව පුරා පිඩිත ජනය ක්‍රමානුකූලව අමානුෂීකකරණයට ලක්කිරීමට එරෙහි ප්‍රතිරෝධය ප්‍රබල ලෙසප්‍රකාශ

කිරීමක් විය. 1960 දෙකයේ සිට 1990 දෙකය දක්වා දකුණු අප්‍රිකාවේ පැවති වර්ණනේදාවාදී විමුක්ති අරගලය වාර්ගිකපිඩාකාරී සහ අධිකාරීවාදී පාලන

තන්තුයක් තුළ සංස්කෘතියේ (විශේෂයෙන් කළාවේ සහ සාහිත්‍යයේ) භූමිකාව පිළිබඳ බොහෝ වින්තන ගුරු කුලයන් නිරමාණය කළේය. රාජ්‍යයේ වාර්ගික,

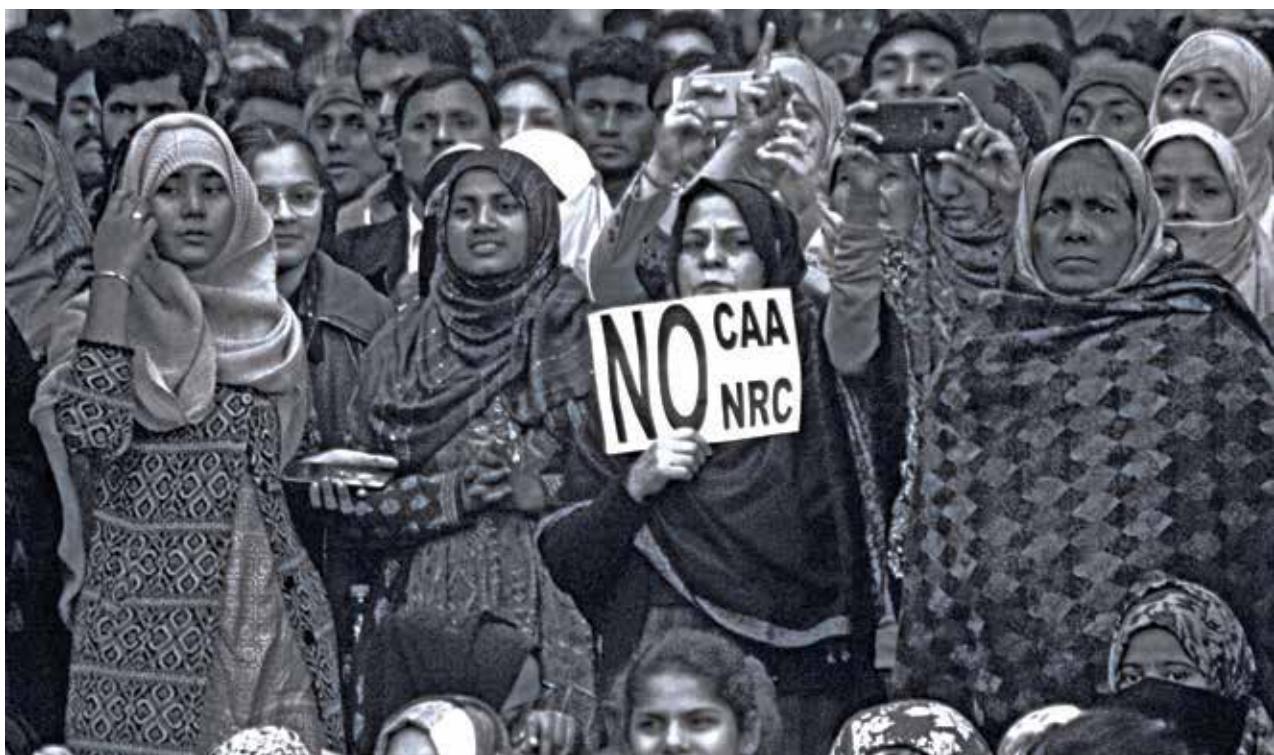

13 ටෙනි ණයාරැස්පෙය: ජනතු මහතු, ඉන්දියාව. රජය ප්‍රතිපත්ති සහ උගුණුවෙන් විඛ්‍යාතා ප්‍රතිඵලිය ඇති වූ මූල්‍යමය එරුරුගත නොහැකිව හානි කරගත් ගොවීන්ගේ හිස කිහිල ගෙදු ගනිමින් ගොවීනු විරෝධතාවයෙක තිරය පිහිටුවා ඇත. (ගොවී විරෝධතාවය, 2017)

සංස්කෘතික සහ දේශපාලන ප්‍රතිපත්ති විවේචනය කරන වර්ණනේදාවාදී ව්‍යාපාරය පැවති කාලයේ නිරමාණය කරන ලද බොහෝ කළාවන් 'විරෝධතා කළාව' ('Protest Art') හෙවත් 'ප්‍රතිරෝධයේ කළාව'. (Resistance Art) ලෙස හඳුන්වන ලද. (SAHO 2011).

යුගාස්ලෝවියානු යුද්ධවලට සහ "අරානි වසන්ත" සමයේ ර්පිප්පත්වේ මෙන් ම මැද පෙරදිග අනෙකුත් රටවලට ද විරෝධය ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා විරෝධතා කළාව බිජි විය. ඉතාමත් මැතක දි.ඩී. ලංකාවට වඩාත් සම්පූර්ණ ඉතුරුයාවේ ප්‍රතිරෝධයේ පනත සංයෝධනය කිරීමට

එරහිට සිදු කරන ලදවිරෝධතා සහ ගොවීන්ගේ අරගල විරෝධතාවයන් තවත් උත්සන්ත කරන ලදී. එමෙන්ම, 22 හැවිරිදී ඉරාන ජාතික ශිෂ්‍යාචාරක් වන මාසා අමිනි සිය හිජාබය ලිහිල්ව පැලැද සිරි බව පවසුම්න් අත්අඩංගුවට ගනු ලැබේමෙන් පසු පොලිස් අත්අඩංගුවේ සිටිය දී මිය යාම 2022 වර්ෂයේ සිට ඉරානයේ රජයට එරහිට විරෝධතා නිරමාණය වීමට හේතු විය. කළාව මගින් මෙම සියලු සිද්ධීන් ගුහණය කර ගෙන ප්‍රථිල් ලෙස ප්‍රවාරණය කර ඇත. මේ ආකාරයට විවිධ ස්වරුප වලින් විරෝධතා දැක්වීමේ ප්‍රබල මෙවලමක් ලෙස කළාවේ ගක්තිය මනාව තහවුරු වී ඇත.

14 වෙති ජායාරූපය: ඉන්දියාවේ හවුලුම් තුවර ප්‍රතික මිලිය ඉස්ලමියා විශ්වවිද්‍යාලයේ කාන්තාවන් ඉන්දියාවේ පුරවැකි සංශෝධන පහතට, ප්‍රතික පුරවැකි ලේඛනයට සහ ප්‍රතික ජනගහන ලේඛනයට එරෙහිව විරෝධතාවය නිරත වීම (ගමගේ, ඉන්දියාවේනව දිලුම්ය ප්‍රතික පුරවැකි ලේඛනයට එරෙහිව විරෝධතාකරුවන්, 2019)

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතා අරගලය - දේශපාලනයේ සොන්දර්යාත්මක හැරවුම සහ සොන්දර්යායේ දේශපාලනය

15 වෙති ජායාරූපය: රාජෙන ඕල්පී ජෙනාන් අප්පුහාම් "ජනතා පර්‍රමාධිකතා" නැමති සටන් පාසිය තමයිරියේ මිය පුද්ගලිකය කරමින්. ජනතා අරගලයේ පළමු වෙත දිනයේ දී ලබාගත ජායාරූපයකි. (ගමගේ, ජනතා පර්‍රමාධිකතා, 2022)

ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන ඉතිහාසය පුරාවටම කළාව හාවිත කර ඇත්තේ ප්‍රකාශනය සහ විරෝධය පළ කිරීමේ මාධ්‍යයක් වශයෙනි. 1971 දැකගේ පැවති තරුණයින්ගේ කැරල්ලේ දී මෙන් ම 1980 දැකගේපැවති තරුණයින්ගේ දෙවැනි කැරල්ලේදී ද සාහිත්‍යමය සහ සංගිතමය මැදිහත් විම රාජියක් සිදුවිය. උදාහරණයක් ලෙස, 1970 දැකගේ දී සිනමාවේදී ධර්මසේන පතිරාජ ඔහුගේ සිංහල විතුපට වන “බඩරු ඇවිත්” සහ “අහස් ගව්ව” මෙන් ම දෙමළ විතුපටයක් වන “පොන්මති” වැනි විතුපට මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ විතුපට කළාව දේශපාලන මාවතකට යොමු කළ අතර එම සියලු විතුපට හරහා ප්‍රධාන සමාජ සහ දේශපාලන ගැටළු අනාවරණය කළේය. 1980 දැකය අග හාගයේදී “පවත” නැමැති ගිත එකතුව ගායන කළ නත්දා මාලනි වැනි සංගිතයින් ද විරෝධතාවන්ට දායකත්වය ලබාදුන් අතර එම ගිත එකතුව 1980 දැකය අග හාගයේ දී බිජි වූ කැරල්ල අතරතුර තරුණයින් ඒ සඳහා පොලුහුවන ලදී. ජ්‍රේමසිරි කේම්දාස සහ ගුණදාස කපුගේ යන සංගිතයින්ගේ සංගිතය, දේශපාලන සංගිතයක ස්වරුපයට දැඩි සේ රුපාන්තරණය වී ඇති අතර, මෙම කාලයේ දී වන්දුකුමාර විතුමරත්නගේ විකල්ප පදනු සහ සාහිත්‍යය ප්‍රසිද්ධියට පත් විය.

ශ්‍රී ලංකාවේ උතුරු පුදේශය කේත්ද කර ගත් සිවිල් යුද්ධය සිංහල සහ දෙමළ ප්‍රජාවන් අතර දේශපාලන ගැටුම් මත පදනම් වූවක් විය. සිංහල සහ දෙමළයන සමාජයන් දෙකෙහි ම යුක්තිය ප්‍රකාශ කිරීමේ මාධ්‍යයක් ලෙස කළාව ඉදිරියට පැමිණ ද. පාක්ෂනාදන් අහිලන් සහ වෙරන් රුදුමුරුති වැනි දෙමළ ලේඛකයින් පදනු සහ සාහිත්‍යය ඔස්සේ සාහිත්‍යය සහ දේශපාලන සංවාදය යන දෙකට ම සුවිශේෂී දායකත්වයක් ලබා දුන් අතර, රත්න ශ්‍රී විජේසිංහ, මංත්‍රිල වෙච්වර්ධන සහ රෝහිත භාෂණ අධ්‍යාපනයන් යන සිංහල ලේඛකයින් ද පසුගිය දැක කිහිපය තුළදී සුවිශේෂී දායකත්වයක් උතුරු සිවිල් යුද්ධය වෙනුවෙන් ලබා දුන්හ. පස්වාත් සිවිල් යුධ සමයේ දී ද ශ්‍රී ලංකාවේ විරෝධතා සහ සටන් කිරීමේ කළාවේ හාසමාජ ක්‍රියාකාරීත්වයේ සැලකිය යුතු ඉහළ යාමක් නීරික්ෂණ වී ඇත. වන්දුගුජ්‍රත්ත තේතුවර සහ ජගත් විරසිංහ යනු තම කළා නිර්මාණයන් ඔස්සේ යුද්ධයට සහ ප්‍රවෙශන්වයට එරෙහිව හඩනගමින් රටට බලපා ඇති නොවිසුදුණු ප්‍රශ්න ඉස්මතු කළවිතුශ්‍රීලංකින් දෙදෙනෙක්.

16 වනි ජ්‍යාරෘජය: යුද්ධයේ දී අනුරූපන් වූ තම පුදුගේ ජ්‍යාරෘජයක් අතැතිව සිටින පියෙක්. ගාලුවලදුර සිටියේ විරෝධාවියේ 50 වනි දින ලබා ගත ජ්‍යාරෘජයකි (ගලගේ, පියෙකුණු දෙම්වනක, 2022)

2022 ජනතා විරෝධතා ව්‍යාපාරය (අරගලය/පෝරාවිටම්) ජනතාව මත පැටවුණු අධික ආර්ථික පිබිනයේ ප්‍රතිඵලයක්මූලිදී, කොළඹ සහ ඒ අවට පුදේශ වල තැන් තැන්වල හිටිඳුනු ප්‍රතිච්ඡල වලින් අරගලය ආරම්භ විය. මෙහිදී ජනතා විරෝධතා ව්‍යාපාරය (අරගලය)විමධ්‍යගත වී තිබීම එහි කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයක්වියගේ තිතුනින් ම ප්‍රාදේශීයවිමධ්‍යගත වී තුවණි. විවිධාකාරයේ උනන්දුවක් දක්වන කණ්ඩායම් සහ පාර්ශවකරුවෝ මතවාදීමය, මූල්‍යමය සහ දේශපාලනමය සහයෝගය ලබා දෙමින් අරගලයට දායක වූහ. 2022 වර්ෂයේ අප්‍රේල් 09 වෙනි දිනෙන් පසුව එය ගාලුවලදාර පිටියේ ගෝජාගේගම ලෙසස්ථාවර වෙමින් “අත්පත්කරගැනීම්” ව්‍යාපාරයක් බවට පත් විය. එය ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍යැස ගෙන තිබූ අත්තනේමතික දේශපාලනය ඇතුළු දිග කාලීන සමාජ, දේශපාලන හා ආර්ථික ගැටුපු පිළිබඳ ඔවුන්ගේ යුක්ගැනවිල මෙන් ම ඇත්තු ආර්ථිකව්‍යක්ෂාංගත්වය පිළිබඳ ඔවුන්ගේ අපේක්ෂාංගත්වය ප්‍රකාශ කළ හැකි තුළියක් බවට පත්විය. එමන් ම, එය රටේ යුද්ධයෙන් විපතට පත්වූවන් සහ අනුරුදහන් වූවන් සම්බන්ධ ගැටළු, මාධ්‍ය නිදහසට එරෙහි ක්‍රියාමාර්ග, පාස්ක ඉරිදා බේම්බ ප්‍රහාරයේ වින්දිතයින්ට යුක්තිය ඉල්ලා සිටිම, ගොවීන් දිලින්දන් බවට පත් විම, පාරිසරික ගැටුපු සහ LGBTQ ප්‍රජාවගේ අධිකිවාසිකම් ඇතුළු අනෙකුත් යුක්ගැනවිල ප්‍රකාශනය කිරීම සඳහා දොරටු

විවර කර දැන්නේය. මෙම සියලු ගැටලු ජනතා විරෝධතා ව්‍යාපාරයේ මූලික අංගවට පත්විය.

2022 ජනතා විරෝධතා ව්‍යාපාරය (අරගලය / පෝරාවටම්) ජනතාව මත පැටවුණු අධික ආර්ථික පිඩිනයේ ප්‍රතිඵලයකි. මුද්‍රා, කොළඹ සහ ඒ අවට පුදේශ වල තැන් තැන්වල හිටිඅඩියේ පවත්වන ලද කුඩා විරෝධතා සහ ප්‍රතිච්‍රිත විරෝධ වලින් අරගලය ආරම්භය විය. ජනතා විරෝධතා ව්‍යාපාරය (අරගලය) විමධ්‍යගත වී තිබීම එහි කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයක් විය; එය නිතුතින් ම විමධ්‍යගත වී තිබුණි. විවිධාකාරයේ උනන්දුවක් දක්වන කණ්ඩායම් සහ පාර්ශවකරුවන් මතවාදීමය, මූල්‍යමය

පුද්ධයෙන් විපතට පත්වුවන් සහ අතුරුදහන් වූවන් සම්බන්ධ ගැටළු, මාධ්‍ය නිදහසට එරහි ක්‍රියාමාර්ග, පාස්කු ඉරිදා බෝම්බ ප්‍රභාරයේ වින්දිතයින්ට යුක්තිය ඉල්ලා සිටීම, ගොවීන් දිලින්දන් බවට පත් වීම, පාරිසරික ගැටලු සහ බයුරු ප්‍රභාවගේ අයිතිවාසිකම් ඇතුළු අනෙකුත් යුක්ගැනවිලි ප්‍රකාශනය කිරීම සඳහා දොරටු විවර කර දැන්නේය. මෙම සියලු ගැටලු ජනතා විරෝධතා ව්‍යාපාරයේ මූලික අංග බවට පත්විය.

මෙම විරෝධතා ව්‍යාපාරය ආරම්භයේ සිටීම “ජන අරගලයේ කළාකරුවේ එකමුතුව” (Artists of the People's Struggle) නම් වූ වැඩසටහන හරහා ජනතාවගේ

17 වනි ජුගරසය: 2022 අප්‍රේල් මාසයේදී පවතින ජනතා ව්‍යාපාරයේ කළාකරුවන්ගේ විරෝධතා පාගමන (ගමගේ, ජන අරගලය කළාකරුවේ, 2022)

සහ දේශපාලන වශයෙන් සහයෝගය ලබා දෙමින් අරගලයට දායක වූහ. 2022 වර්ෂයේ අප්‍රේල් 09 වෙනි දිනෙන් පසුව එය ගාලුමුවදාර පිටියේ ගොඩාගොඡම ලෙස ස්ථාවර වෙමින් “අන්තර්කරුතීමේ” ව්‍යාපාරයක් බවට පත් විය. එය ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍යීය ගෙන තිබු අන්තර්කරුතීක දේශපාලනය ඇතුළු දිගු කාලීන සමාජ, දේශපාලන හා ආර්ථික ගැටලු පිළිබඳ ඔවුන්ගේ යුක්ගැනවිලි මෙන් ම ඇතිවූ ආර්ථික ව්‍යාපාරය පිළිබඳ ඔවුන්ගේ අපේක්ෂා හංගත්වය පැමිණ ප්‍රකාශ කළ හැකි ඩුම්යක් බවට පත්විය. එමෙන් ම, එය රට්

යුක්ගැනවිලි ප්‍රකාශ කිරීමටත්, විවිධ කරුණු මත ජනතාව එකාරාඛී කිරීමටත් කළාකරුවන්ගේ එකමුතුව ප්‍රමුඛ කාර්යාරයක් ඉටු කළේය.

විවිධ කළා මාධ්‍යයන් ඔස්සේ විරෝධය පළ කිරීම මෙම අරගලයේ අනෙක් සුවිශේෂී ලක්ෂණය විය. ජනතා විරෝධතා ව්‍යාපාරය විවිධාකාර වූ අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ ජන පිළිතයේ මෙම නව අවධියේ සන්දර්භය තුළ කළාව නව අරුතක් ගත්තේය. විරෝධතා කළාවදැන් සියලු බාහිර ගැලරි දොරටු වලින් පුද්ගලනය වූ අතර, මහමග

මෙන් කළ සියලු දෙනාට ද එයට ප්‍රවේශ වීමට හැකි වය. වර්තමානයේ විවිධ ආකාරයෙන් මැසිවිලි ඉදිරිපත් කිරීමට මිනිසුන් විසින් කළාව හාවිත කර තිබේ. මුද්‍රේ එය ප්‍රවරු සඳීම, සටන් පාය ලිවීම වැනි ක්‍රියාවලින් ආරම්භ වය. කළාත්මක ප්‍රකාශනය සහ විරෝධතා හාජාව විවිධ දුක්ගැනවිලි ප්‍රකාශ කිරීමට පමණක් නොව දේශපාලන ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කිරීමට දළ විශේෂයෙන් ම එවකට සිටි ජනාධිපති ගෝධාරය රාජපක්ෂය යුරයෙන් ඉල්ලා ඇස්වන ලෙස බල කිරීමටහාවිත කරන ලදී. ජනතාව ඒකරායි කිරීම සඳහා සහ විරෝධතා ව්‍යාපාරයට ජවයක් ලබා දීම සඳහා සමාජ මාධ්‍ය සහ තාක්ෂණය ඉතා වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කළේය. අරගල කළාව ජනතාවට වඩාත් සම්පූර්ණ කරවීම සඳහා නව මාධ්‍ය සහ තාක්ෂණය උපකාරී විය. නව මාධ්‍යමයින් කළාව රට්ටේ සැම ඇස්සක් මුද්‍රේක් තැර සහ සමාජයේ බොහෝ කොටසේ වෙත ව්‍යාප්ත කළේය.

අතිපරීක්ෂාකාරී, අව්චාරක, අතිශය පරස්පර සහ අව්නිශ්චිතතාවයෙන් යුත්කාල පරිවේශ්දයක් වුවද, තම හැකියාවන්හි විහාර වෙත පළාත වූ මෙම ශ්‍රී ලංකීය කලාකරුවෝ අලංකාර, සංලේඛ දේශපාලන කලාකෘති නිර්මාණය කළහ. ගාලු මුවදාර පිටිය අත්පත්කර ගැනීමේ ව්‍යාපාරය ක්‍රියාත්මක කර ගෙය්දාගෙය්ම නිර්මාණය කිරීමත් සමඟ විරෝධතා කලාවේ මෙමතැනුරුව මුල් බැස ගත්තේය. එසේම, කොළඹ අගනගරයෙන් බැහැර ප්‍රදේශවල පවත් ‘ගෙය්දාගෙය්ම, මහනුවර’, ‘ගෙය්දාගෙය්ම, වෙන්නපුව්’, ‘ගෙය්දාගෙය්ම, ගාල්ල’, ‘ගෙය්දාගෙය්ම, කුරුණෑගල’ සහ තවත් ප්‍රදේශවල එවැනි මධ්‍යස්ථාන නිර්මාණය කරමින් ජනතාව මෙම “අත්පත්කර ගැනීමේ ව්‍යාපාරය” විමධ්‍යගත කිරීමට පවත් ගත්ත. ශ්‍රී ලංකාවේ දැරසනම විරෝධතාවය වන “අනුරුදහන් වූ දෙමල මව්වරුන්ගේ විරෝධතාවය” මෙන් ම මධ්‍යකලපුවෙන් ආරම්භ කරන ලද “යුක්තියේ පාගමන” විරෝධතාවය ද පරියන්ත ප්‍රදේශවල සිට මෙම විරෝධතා ව්‍යාපාරයට සහාය දැක්වීය. අනාගතයේ දී රජයට විරැද්ධ ජනතා විරෝධතා ව්‍යාපාර හෝ වේවා, වෙනත් මහජන විරෝධතා ක්‍රියාකාරකම හෝ වේවා, සාමූහික දේශමනස්සයන් නියෝජනය කරන සහ නිරුපණය කරන විතු, බිතුසිතුවම්, පදනු, සංගිතය, නිර්මාණයිලි සටන් පායි, රංග කලා, නිරුපණ, විතුපට සහ අනෙකුත් දායා රුප නොමැතිව එම විරෝධතාවයන් අසම්පූර්ණ ඒවා වනු ඇතු.

18 වෙනි ජුයාරූපය:2022 දුම් මස එකිනෙකුවේ පැවතියක්තියෙහාගැමන (ගුලුගේ, ගුක්තිය පාගමන, 2022)

క్రి లంకాలే 2022 ఈన ఆరగలయ క్రి లంకియ కలావ సహ సంస్కారియ పిల్లిష్టి కరన బహురైపేక్షణుయక్ష ఖాతర, లీయ దైవి లెస అవగా కర తిష్ఠ దేంగపాలన ప్రకాశనయ సహ ఆదిశనయ జార్డిన్ అవకాశయ సలస్యా ధనేనేయ. విరోదితు ప్రవర్తవల తిష్ఠ సంపాదన పాయిలల వివిధ ఖాతర ప్రకాశనయను తిష్ఠిసి. శేఖాయి వివిధ సంస్కారిత ఖాలిత కరిమిను, ఈనకావంగే ములిక ఆరమ్భిం లన శనాదిపతివరయాం ఉల్లా ఆసేపా లెస బలకరన #Gotagohome యనున ఆవిధారణయ కెరెన వివిధ ఉల్లిమ్ ఉద్దీరిపత్త కర తిష్ఠిసి.

19 ටෙන් ජායාරූපය: ජනතාව මුහුණ දෙන ආරක්ෂ හිඳිනය තිරසප්පන්‍ය කිරීම සඳහා කළකරුවේ වැදු තාට්පරය රුග දෙවලි. (ගලුණ, කොළඹ අවතාරය, 2022)

සුජිත් රත්නායක වැනි කලාකරුවන් “ගාලුම්වදොර අත්පත් කර ගනිමු” ව්‍යාපාරයේ ක්‍රියාකාරී හුමිකාවක් ටෙ කළ එතර ගාලුම්වදොර පරිගියේ විත සහ

සිතුවම්වල ප්‍රබල ප්‍රකාශනයන් දැකගත හැකිවය. සුඩීත් සටන් පාය, විරෝධතා ප්‍රවරු මත ලිවීම, ගරීරය මත පින්තාරු කිරීම, මූර්ති සහ වැදිවල, බිත්තිවල සහ අනෙකුත් මූල්‍යවල විතු ඇදීම ආදිය යොදා ගනිමින් තම ප්‍රකාශනයන්මක, කලාත්මක දායකත්වය ලබා දෙමින් ආරම්භයේ සිටම අරගලයට සම්බන්ධ විය. ඔහු ශ්‍රී ලංකාවේ අරුබුදය පිළිබඳ ඔහුගේ හැරීම ඔහුගේ කලාව තුළින් ප්‍රකාශ කළ අතර, අන් අයට ද එවැනි විරෝධය ප්‍රකාශ කිරීමේ ස්වරුපයන් අනුකරණය කිරීමට ඉගැන්වීමට ඔහු උත්සාහ කළේය. ජන අරගලය අත්පත්කර ගැනීමේ ව්‍යාපාරයක් ලෙස ගොඩනැගුණු විට, ඔහු සැම පුද්ගලයකටම අරුබුදය සහ දේශපාලනය පිළිබඳ තමන් තුළ ඇතිකම්පාව සාකච්ඡා කර ප්‍රකාශ කිරීමට සහ දේශපාලනය හා අරුබුදයට බලපෑ හේතු පිළිබඳව කලාව ඔස්සේ වැඩිදුර අධ්‍යාපනය කිරීමට අවස්ථාව සැලසෙන පරිදිතම අත්පත් කරගත් අවකාශය විවෘත කළාගාරයක් බවට පරිවර්තනය කළේය. ඔහු ජන අරගලය සහ අරුබුදය පිළිබඳ තම හැරීම් ප්‍රකාශ කිරීමට අරගලය ආරම්භයේ සිට ම කලා කානියක් නිර්මාණය කළේය. 2022 මැයි මස 9 වෙනි දින, රාජපක්ෂවරුන්ගේ දේශපාලන ආධාරකරුවන්, සාපුර්ව ම පවසන්නේ නම් මැරයින්, ගාලුමුවදාර

අරගලය යනු ඉතාමත් ම වැදගත් සහ අර්ථාන්වීත සිදුවීම් වලින් එකක් වන අතර, ආපසු හැරී බලන විට ඉතිහාසය එය එලෙස විනිශ්චය කරනු ඇත. එය ඉදිරි පරම්පරාවන් සඳහා සුරයිය යුතු මතකයකි (de Silva and Ondaatje 2022). සුඩීත් රත්නායක ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට, "මට අවශ්‍ය වුණේ කිසිදු නියාමනයකින් හෝ සීමාකිරීමකින් තොරව ජනතා අරගලයට දායක වීමට සහ සම්බන්ධ වීමට. කලාව විවිධාකාරස්වරුපයන් ගෙන් අරගලයට සුවිශ්චී සහ අතිමහත් දායකත්වයක් ලබා දී තිබුණා. අවස්ථාව සහ කාලය අනුව වෙනස් වන, අර්ථික සහ දේශපාලන අරුබුදයට අදාළ වූ මගේ කලා මාධ්‍යය ප්‍රකාශ කිරීමට මට අවශ්‍ය වුණා. එමෙන්ම, මට අවශ්‍ය වුණේ මගේ කලාව විනුගාරයෙන් ඔබිබට ගෙන ගොස්, සියලු දෙනාට ම දොරටු විවර කිරීමට. කලාගාර මූලික කරගත් විත, තැනහොත් කලාගාර තුළ පුද්ගලනය කරනු ලබන විරෝධතා සිතුවම් පවායම් පැලැන්තියකට පමණක් සීමා වෙනවා. එම නිසා එ සීමාවන් ඔබිබට යාමටයි මට අවශ්‍ය වුණේ. අරගලයේ කලාගාරය හරහා මම්ලමයින්ට මෙන් ම අනෙක් පුද්ගලයන්ට විතු පිළිබඳව ඉගැන්වීමටත්, අපගේ මෙම දේශපාලන නිමේෂය පිළිබඳ ඔවුන්ගේ ප්‍රකාශනයන් සහ මතකයන් ගුහණය කර ගැනීමටත්

20 එනි ණයරස්පය:
විතු කිලේ සුඩීත්
රත්නායක විසින්
අරම්භ කරන දේ
ගොඩාගොනෘම කළාග
රය. තම කළාව
පුදුලු කරමින සිටින
තරණු කළාකරුවක.
(ගමග,
ගොඩාගොනෘම
කළාගාරය, 2022)

පිටියේ අත්පත්කර ගෙන සිටි කොටසට පහර දුන් අතර, සුඩීත් රත්නායක ගේ කළාගාරය ද ගිනිබත් කරන ලදී. එය ගොක්කනක මොහොතාක් ව්‍යවද, සුඩීත් රත්නායක කළාකරුවා පෙර දින පුළුස්සා දමා තිබු තම නිර්මාණයේ අල් උපයෝගී කර ගනිමින් විතුයක් නිර්මාණය කරන අසුරු බලා සිටීම ද ආශ්වාදයක් විය. ඔහුගේ නිර්මාණයිලිත්වය තුළින් ඔහු දිගින් දිගට ම මෙම කුමයට අහියෝග කළේය.

෋ත්සාහ කළා. එවෙශේ මගේ මූල් කළා කානි පවා ජනතාව වෙනුවන් ම වූ නමත්, මෙම දේශපාලන ව්‍යාපාරය ඉතාමත් තීරණාත්මකයැයි ද, එය තවදුරටත් ජනතාවගේ මග දෙසට හැරවිය හැකි යැයි ද මම සිතුවා" (රත්නායක 2022).

21 වන
ඡ්‍යාරෘජය:
“
ධේකරිය කරිය”
සංගීත කණ්ඩාලය
ගැලුම්වදුර
විරෝධීතා පාගමන
අතරතුර (ගමගේ,
ධේකරිය කරිය,
2022)

2022 වර්ෂයේ අප්‍රේල් මස 09 වෙනිදා සිට මූල්‍යාන් අප්පුහාම්, අලින් කුමාරසිංහ සහ විරාජ් ලියනාරච්චියන ප්‍රසිද්ධ කලාකරුවන් ඇතුළත් “ධේකරිය කට්ටිය”² නැමති සංගීත හා රෝග කලා කණ්ඩායම ශිත ගායනා කරමින්, සංගීතය වාදනය කරමින් සහනාව්‍ය වේදිකාගත කරමින්, නිර්මාණයිලි ලෙස විරෝධතා ව්‍යාපාරය ඔප්පාවමින් මෙම විරෝධතා ව්‍යාපාරය සයදා අගනා දායක්වයක් ලබා දුන්නේය. එසේම ඔවුනු “ජනතා පර්‍රමාධිතත්ව” වැනි සටන් පාඨ ප්‍රවලිත කිරීම සයදා මුහුණේ ඇදි සිතුවම් ඇතුළව ගිරියේ ඇදි සිතුවම් හාවිත කළහ. දේකරිය කට්ටිය කණ්ඩායම ගෝල්සේස් ගොයාගෝගම අරගල භුමියෙහි පමණක් නොව, මහනුවර, කුරුණෑගල, අනුරාධපුරය සහ අනෙකුත් බොහෝ ස්ථානවල විරෝධතාවන්ට ද සම්බන්ධ වී ඔවුන්ගේ දායකත්වය ලබා දුන්හ. එසේම, LGBTQ පුද්ගලයින්ගේ අයිතිවාසිකම් වෙනුවෙන් වූ විරෝධතා සහ සිරගත කර සිටි විරෝධතාකරුවන්ට ඇපැ ලබා දෙන ඉල්ලා සිදු කරන ලද විරෝධතා ඇතුළ ජන අරගලයට සම්බන්ධ කුඩා විරෝධතා වලදී ද ඔවුන්ගේ සහාය ලබා දීමේ ක්‍රියාකාරකම් දැකගත හැකි විය. එසේම අන්තර් විශ්වවිද්‍යාලයිය දිෂ්‍ය බල මණ්ඩලයේ විරෝධතාකරුවන් සහ පාස්ක් ඉරිදා ප්‍රහාරයෙන් පිඩාවට පත්වුවන් වෙනුවෙන් යුත්තිය ඉල්ලා සිටින විරෝධතාකරුවන් ද මෙම කණ්ඩායම ඔවුන්ගේ විරෝධතා වෙනුවෙන් ද යොදවා ගන්නා ලදී. උදාහරණයක් ලෙස, 2022 අප්‍රේල් මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකික රෝග ශිල්පී ජ්‍යෙන් අප්පුහාම් 2019

පාස්ක් ඉරු දින බෝම්බ ප්‍රහාරයේ වින්දිතයින්ට යුත්තිය ඉවු කරන ඉල්ලා ඒව ප්‍රමාණයේ කුරුසියක් උර මත තබාගෙන කටුවාපිටිය දේවස්ථානයේ සිට ගාලුම්වදාර පිහිටි ජනාධිපති කාර්යාලය දක්වා පාගමනින් පැමිණ සිය තෙදින පාගමන තීම කෙලේය. රටේ වර්තමාන තත්ත්වය සහ රජය මෙන් ම එහි ප්‍රධානින් විසින් ද ජනතාව මත එල්ල කර තිබෙන පිඩිනය ආවර්ශනය කරමින් රෝගන ශිල්පී කළණ ගුණසේකර ද ගාලුම්වදාර ගෝයාගෝගම පරිගුදේ දී රෝගයක් ඉදිරිපත් කෙලේය. අප්පුහාම් මෙසේ පැවුසුවේය: “පසුහිය දැකය තුළදී ප්‍රධාන වශයෙන් ම නාටු, රෝගය, රෝග කලාව සහ සිනමාව ඔසේසේ විරෝධතා කලාව සම්බන්ධයෙන් මා සතු හැකියාවන් හාවිතා කරමින් විවිධ කාර්යයන් සයදා දායක වීමට මම උත්සාහ කළා. මම හිතන විදියට මෙම අරුබුදකාරී මොළාත ආර්ථික හේතුන් නිසා පමණක් නොවේයිරිපත් සහ නායකයින් විසින් සිදු කරනු ලබන මරදනය සම්බන්ධ අනෙකුත් බොහෝ හේතුන් නිසා ද ඉතාමත් වැදගත් ප්‍රබල දේශපාලන මැදිහත්වීමක් සිදු කිරීමට කළාවට අති විශාල හැකියාවක් තිබෙන බව මට විශ්වාසයි. මට අවශ්‍ය වූවෙන් මගේ රෝගයන් සහ සංගීතය තුළින් ජනතාවගේ දුක්ගැනවිලි ප්‍රකාශය කිරීමටයි. එම නිසා විශාල සම්භාෂණ සාමාජිකයන් ලෙස අපි අපගේ කලාව හරහා අපට කළ හැකි සියලු දේ කිරීමට උත්සාහ කළා. අපි දේශපාලනයේ දී නිර්මාණයිලි විය යුතු අතර, විරෝධය දැක්වීම අතිය නිර්මාණයිලි විය යුතුයි” (අප්පුහාම් 2022).

² දේකරිය කට්ටිය යනු විකල්ප සංගීතය, විකල්ප රෝගය සහ දායා කලා හඳුන්වා දෙමින් රෝග දක්වන කලාකරුවන්ගේ එකමුතුවක් වේ. නො.42/2, මහල්වරාව පාර, පන්තිපිටිය. 10230. ශ්‍රී ලංකාව යන ලිපිනයෙහි Bakeriya Space Art Centre පිහිටා ඇත. (bakeriyekattiya 2022)

22වන ජායාරූපය: ශ්‍රී ලංකික රාජනෑ හිල්ලී ජෙනාන් අප්පුහාම් 2019 වර්ෂය හසුකු බේම්බ ප්‍රහාරයෙහි විපනට පත් වුවනට යුතුරු ඉල්ලා ජීව ප්‍රමාණය බුරුයෙකු උරුහිස මත තබාගෙන ජනාධිත් කාර්යාලය වෙත පැමිණු සිය තේදින පා ගමන නිවා කරන ඇවස්ථාව (ගලුණු, යුතුරු 2022)

මිගා එකමුත්ව, පද්ම්මිනී ගමගේ රංගන කණ්ඩායම, ජනනි කුරේ, ප්‍රඛුද්ධ දික්වත්ත ඇතුළු තවත් බොහෝ දෙනෙක් විවිධ විරෝධතා වැඩසටහන්වලට සමාගම්ව මුළුන්ගේ කලා නිරමාණ ඉදිරිපත් කළහ. මෙම විරෝධතා වැඩසටහන්වලට පාස්තු ඉරුදින යුත්තිය උදෙසා විරෝධතාවය සහ 1983 වර්ෂයේදී දෙමළ ජනයාට විරැදුව පැවති කළ ජ්‍යෙෂ්ඨ කොළඹාලයේදී සහ ඉන් පසුව යුද්ධයේදී මියගියවුන්ගේ ආදරණීයයන් සිහිපත් කිරීම සඳහා දරන ලද ප්‍රයත්තයන්හි දී පිවිතක්ෂයට පත් වූ සියලුම පුද්ගලයින් අනුස්මරණය කිරීමෙම විරෝධතා හ්‍යියාමාරුගවලට ඇතුළත් විය. විරෝධතා ව්‍යාපාර ඉදිරියට යත් ම, කලාකරුවන් බොහෝ දෙනෙක් පුද්ගලිකව විරෝධතාවයට එක් වී ඔවුන්ගේ සිතුවම් බොදා ගනිමින්, විවිධ විරෝධතා හ්‍යියාමාරුගවලට සහාය දෙමින් විවිධ ස්ථානවල දී මහජන ප්‍රසංග වේදිකා ගත කළහ. අඩිත් කුමාරසිරි, නමානි පංචාලි, දිනුපා කොදාගොඩ, තදික

වැලිගොඩපොල සහ ඉන්දිකා උපමාලි වැනි සංගීත ගිල්පිටු සංගීතයෙන් සහ විරෝධය හැඳවන ගිත තුළින් විරෝධතා ව්‍යාපාරයට දායක වූහ. ගායිකා දිනුපා කොදාගොඩ ඉස්මතු කර දක්වන ආකාරයට, "විරෝධය සඳහා නාදයක් නිරමාණය කිරීමේ බලය සංගීතයට තිබේ. සංගීතයට මෙවැනි විරෝධතා ව්‍යාපාර ඉතා සහිතී කළ හැකි අතර, ජනතාවගේ විරෝධතා ක්‍රියාකාරකම් වලදී අවිහිංසාවේ ජීව ගුණය පුරක්ෂිත කළ හැකියි" (කොදාගොඩ 2022).

අරගලය පිළිබඳ ගිත සහ සංගීත විභියෝ නිරමාණය කිරීම ප්‍රවණතාවයක් බවට පත්විය. උදාහරණයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ දුෂ්චිත දේශපාලයුයින් පිළිබඳ මංජුල වෙශ්වරුධනගේ පදනුයක් පාදක කර ගනිමින් "පල් හොරැනී" (දේශපාලන හොරු) ගිතය නිරමාණය කරන ලදී (ශ්‍රී ලංකාව 2022).

23 වන ජායාරූපය: රජපක්ෂ පානකය යෙන් අත්වැදින ලද එරුදුනයනිරෝපණය කරන අරගලයේ තරුණු කළකරුවෙක (ගලුණු, කට්ටකය මරුදහය, 2022)

සිනමාව සහ වලන විතු යනු ජනතා විරෝධතා ව්‍යාපාරය කුළ විවිධ අපුරින් හාවිත කරන ලද තවත් ප්‍රබල කළා මාධ්‍යයක් විය. “ජන අරගලයේ කළාකරුවේ” එකමුතුව මිනින් දුලිකා මාරපන, සුඡීව ප්‍රියලාල්නාමල් ජයසිංහ, ජගත් මනුවරණ කොචිතුවක්කු, සමනලී ගොන්සේකා සහ පිටර ද අල්මේදා ඇතුළු තවත් කළාකරුවන් රසක් ගොයාගෙශේ පරිගුයේ සිනමා ගාලාවක් පිහිටුවීමට මූලිකත්වය ගත් අතර, එය “කදුල ගැස් සිනමාහල” යනුවෙන් නම් කරන ලදී. විතුපට අධ්‍යක්ෂකවරයෙක් සහ රාගන ශිල්පීයෙක්වන ජගත් මනුවරණ ප්‍රකාශ කළ පරිදි “කදුල ගැස් කියන්නේ අරගලයේ අතරතුර දී සාමකාමී මහජන උද්සේෂණ මැඩිපැවැත්වීම සඳහා රජයේ හමුදාව පුරුද්දක් වශයෙන් හාවිත කළ දෙයක්. ගැස් කැනිස්ටරය පිළිරිමෙන් පසුව එය පුද්ගලයෙකුගේ ඇස්වලට සාපුවම බලපානවා.

සිනමාව ඇස් විළින් බලා අගය කරන නිසා මේය “කදුල ගැස් සිනමාව” යනුවෙන් නම් කිරීම විරෝධය දැක්වීමේ ක්‍රියාවක්”. (මනුවරණ 2022). දේශපාලනය සහ විරෝධය දැක්වීම අවබෝධකර ගැනීමට නිර්මාණාත්මක යාන්ත්‍රණ ඇතුළත් කිරීමේ වැදගත්කම මනුවරණ වැඩිදුරටත් අවධාරණය කළේය. “පාලක පන්තියේ මැදිහත්වීම හස්තයන් ඕස්සේ ජනප්‍රිය සංස්කෘතිය හරහා ගොඩනැගෙන ප්‍රධාන ධාරාවේ මතවාදයන් නිතරම පවතියි. මෙම අවස්ථාවේදී, බලය දරන්නන්ගේ මූලික ම බලයන් විසින් ස්ථාපනය කරන ලද එම මතවාදී ගොඩනැගීමට ප්‍රතිච්‍රියා එල්ල

කිරීම සඳහා විකල්ප කළාවන් ඉතා වැදගත් වේ. ජනතා අරගලය විකල්ප කළාවන් ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහාත්, ප්‍රතිච්‍රියාත්තාත්ත් සඳහාත් වන අවකාශයක් බවට සහ එම පණීවිචිය විශාල ජනකායක් වෙත රැගෙන යාමේ මාධ්‍යයක් බවට පත් වූ බව මම දුටුවෙමි” (එම).

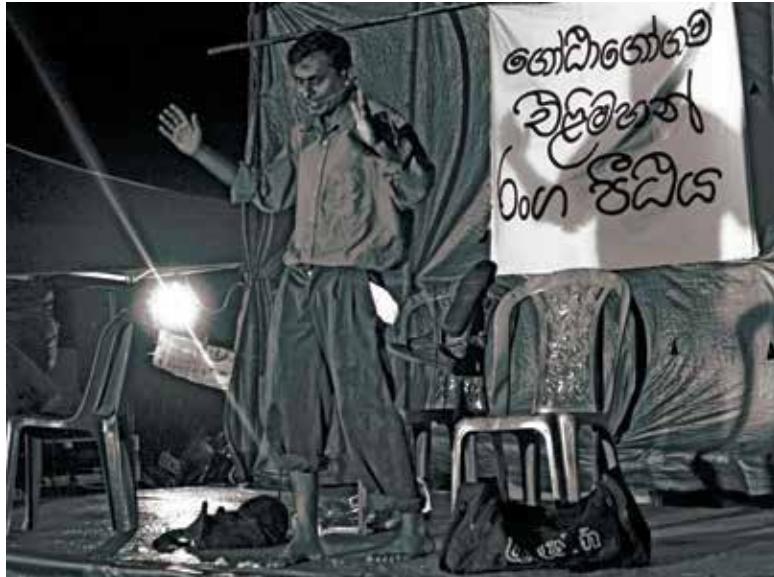
සමාජ, දේශපාලන සහ ආර්ථික ගැටුණුම්බන්ධ විතුපට අධ්‍යක්ෂණය කළ තරුණ විතුපට අධ්‍යක්ෂවරුන්ට ඔවුන්ගේ නිර්මාණ පුද්ගලනය කිරීම සඳහා කළාකරුවන්ගේ එකමුතුව විසින් වේදිකාව විවෘත කරන ලදී. සැම දිනකම ගෝලිය මට්ටමේ සමාජ හා දේශපාලන ව්‍යාපාරයන් සම්බන්ධ විතුපටයක් තිරගත විය. මෙය ගාලුමුවදාර නිධනස් විතුපට උලෙලේ විශාල පිරිසක් අතර දේශීය විරෝධතා ව්‍යාපාරයේ නිර්මාණයිලිත්වය ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා උපකාරී විය.” අපිට ඕනෑ වුණේ අපගේ හැකියාවන් අරගලයට

24 වෙති ජායාරූපය:
පාර්ලිමේන්තු පාර
අත්සත්කර ගැනීමෙන්
පසු සංස්කීර්ණ සාම්ප්‍රදායි
කැංඩාල ප්‍රසාද
යෙ දී සංස්කීර්ණවේදී
අපින් බුලුරසිරී “
පාර්ලිමේන්තුවේ
ජ්‍යෙෂ්ඨකාව” නම්
ගැනීය ගානු කරයි.
විරෝධාකරවන
පාර්ලිමේන්තු තිවිශ්චල
අත්සත්කර යෙහා විය
“ජ්‍යෙෂ්ඨගාල” ලෙස
නම් කළහ (ගමගේ,
පාර්ලිමේන්තුවේ
ජ්‍යෙෂ්ඨකාව රෝගය,
2022).

පහසුකම් සැලසීමටයි. සිනමාහල්වල විතුපට නරඹන්නේ ස්වල්ප පිරිසක්. විවිධ හේතු නිසා අපිට ගොයාගොශේ එකාබද්ධ දේශපාලන අවකාශයතු සිරි සියලු දෙනා සඳහා “කදුල ගැස් සිනමාහල” විවෘත කරන්න ඕනෑ වුණා. මෙම ව්‍යාපාරය ක්‍රියාවලියක් වන අතර, ජනතාවගේ අයිතිය දිනා ගැනීම සඳහා කළාවට විශාල දායකත්වයක් ලබා දෙමින් දේශපාලනික වශයෙන් මැදිහත් විය හැකියි” යනුවෙන් කදුල ගැස් සිනමාහල පිහිටු වීම සඳහා පුරෝගාමී වූ විතුපට නිෂ්පාදකවරියක් සහ කළාකාරීතියක් වන නයෝම් අප්සරා ප්‍රකාශ කළාය (අප්සරා 2022).

25 වෙත ජායාරූපය: අරමුණක දිනය - ගොඩිගොගම කදුල් ගස් සිහ්මාහම තුළ විෂුපට තිරගත කිරීම (ගමගේ, කදුල් ගස් සිහ්මාහම, 2022).

26 වෙත ජායාරූපය: අකංක සායක්කාර විසින් අධිකාෂ්‍යය කර, ගොඩිගොගම එල්ලුහන රාග ජිඳිය දී වේදුකාගත කරන දැන දැනු ගැනුහාලන උපහාසන්මක නාට්‍යය "සංග්‍රහය වූ මුද්‍රා ප්‍රඛිය" (ගමගේ, සංග්‍රහය වූ මුද්‍රා කම්මල, 2022)

ජන අරගලයේ දී නාට්‍ය සමාජ හා දේශපාලන දොම්ංස ප්‍රකාශ කිරීමේ ඒකාබද්ධ ක්‍රමයක් බවට පත් විය. නාට්‍ය අධ්‍යක්ෂකවරුන් වන අසංක සායක්කාර, නාමල් ජයසිංහ සහ අතුල පතිරණ විසින් "ජන අරගලයේ රාගමඩිල" (ජන අරගලයේ එම්මහන් රාග පියිය) පිහිටුවන ලදී. සායක්කාර මෙසේ පැවසුවේය: "අපි පළමුවෙන් ම උද්‍යෝගය කරන්න ආවේ අප්පේල් 09 වෙනිදා. රට පස්ස අපි කල්පනා කළා පසුගිය කාලේ අපි අත්විදු දේ ප්‍රකාශ කරමින් නාට්‍ය මගින්

මේ විරෝධයට අපේ දායකත්වය ලබා දිය හැකිකේ කොළඹ ද කියලා." මෙහිදී රාග දක්වන ලද "මෙය තුවක්කුවක් නොවේ", "සංගදාසගේ වුටි කලිසම" සහ "සග වෙද ගුරු ගොවී කම්කරු" ඇතුළු බොහෝ නාට්‍ය දේශපාලනික නාට්‍ය වන අතර, ඒවා අපගේ රටෙහි දේශපාලන හා සමාජ දුක්ගැනවිලි සාකච්ඡා කිරීම අරමුණු කර ගත් ඒවා විය. අප සියලු දෙනා ම දන්න පරිදි, ශ්‍රී ලංකාවේ විරෝධතා කළුවන් මෙම පිරිස තුළ එක්තරා කොටසකට සීමා වෙලා තිබුණේ. විශේෂයෙන් ම රසවත් නාට්‍යයක් සහ රංගනයකිනුත් ඔබිබඟ ගොස් එය විශාල කවයක් තුළට ගැනීම සඳහා මෙම දේශපාලනික ව්‍යාපාරය හාවිත කිරීමටයි අපට අවශ්‍ය වුණේ" (සායක්කාර 2022).

27 වෙත ජායාරූපය: මව සහ දරුවා (පෙරරා 2022) අරගලය නිර්සන්‍ය කරන සංකේතාත්මක රාගය බවට පත් වූ අතර, පසුව විය වෙනර, පෝස්ටර, ගැරිරය ඇදි සින්තම් සහ සමාජ මාධ්‍ය සඳහා ගුරුත්ව ප්‍රතිච්ඡාල මාරගයෙහි හාවිත කරන ලදී 2022).

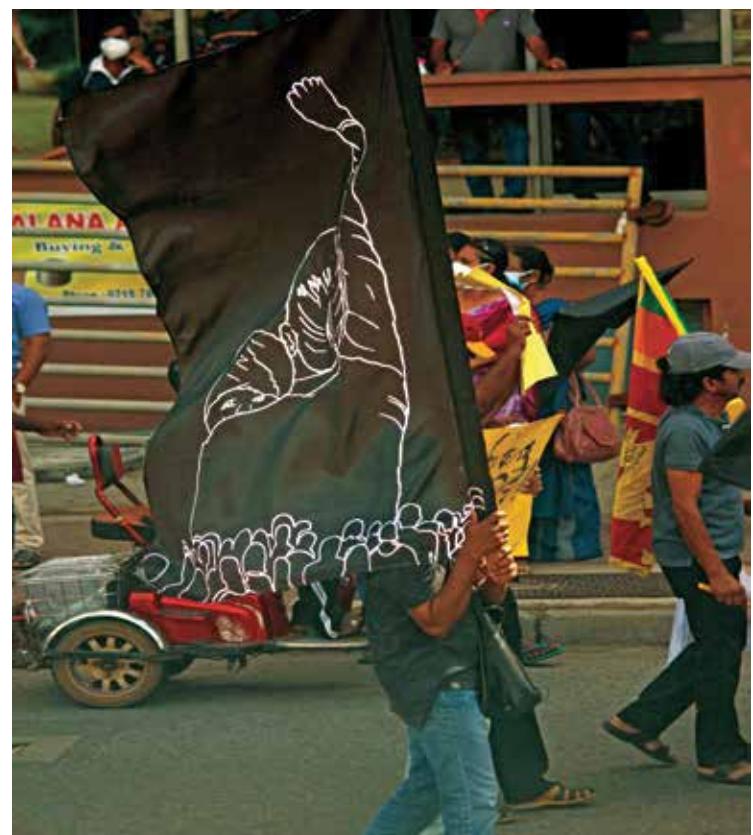
මිරිහාන උද්‍යෝගයන්දී එම විරෝධතාවයට සහභාගි වූ වානුක තදුන් පෙරේරා විසින් ගන්නා ලද "මව සහ දරුවා" ජායාරූපය ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතා විරෝධතා ව්‍යාපාරයේ සංකේතාත්මක අනුරුද බවට පත් විය. වානුක සඳහන් කරන පරිදි "මම පිවත් වන්නේ මිරිහාන පැගිරිවත්ත ආසන්නයේ. ආර්ථික පිවින හේතුවෙන් මගේ අසල්වැසියන් එවකට ජනාධිපතිව සිටි ගොඩිහි රාජපක්ෂගේ පොදුගලික නිවස

අසල රස්වී විවිධ ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කරමින් ඔවුන්ගේ දුක්ගැනවිලි ප්‍රකාශ කරමින් සිටියා. විරෝධතාව අතරතුර තම දරුවා වඩාගෙන සිටි මවක් සටන් පාය ප්‍රවරු අතැතිව ඉදිරියෙන්ම විරෝධතාවයේ යෙදී සිතිනවා මම දැක්කා. මම එම ස්ථානයට හිනින් මාගේ ජ්‍යාම දුරකථනයෙන් ඔවුන්ගේ ජායාරූපයක් ලබා ගෙන එය ඒකවර්ණ ස්වරූපයෙන් මගේ විවිතර සහ ගෙස්බුක් ගිණුම් මස්සේ බෙදා ගත්තා. එය සංකේතාත්මක ජායාරූපයක් බවට පත් වෙයි කියලා මට අදහසක් තිබුණු නැහැ, නමුත් පසුදා උදෑසන රුපයේ හමුදා විසින් මිරිහාන විරෝධතාව දැවැනීත ලෙස මරදනය කිරීමෙන් පසුව ශ්‍රී ලංකාවේ මෙම ජනතා විරෝධයේ සංකේතය ලෙස එම ජායාරූපය සංසරණය වන ආකාරය සහ ප්‍රතිනිෂ්පාදනය වන ආකාරය දැකළ මම පුදුම වුණා” (පෙරේරා, මව සහ දරුවා අරගලයේ සංකේතාත්මක ජායාරූපය, 2022).

“මානව ඉතිහාසයේ රූපවලට අතිවිශිෂ්ට කාර්යභාරයක් ඉටු කළ හැකියි. විශේෂයෙන් ම දේශපාලන සහන්දේහය තුළ, රේඛ මොංගාත අවබෝධ කර ගැනීමට සහ ප්‍රතිචාර දැක්වීමට අපි දකින දේ නිරවත්තය කිරීම ඉතා වැදගත් වෙනවා. ශ්‍රී ලංකාවේ ජන අරගලය දේශපාලන ප්‍රතිරූප ඇතුළත් කිරීමේ වඩා විශාල අවකාශය බවට පත් වූ අතර, මෙම පින්තුර ජනතාව ඒකරායි කිරීම සඳහා බලපෑමක් ඇතිකරන ක්ෂේක ප්‍රතිචාරයක් නිර්මාණය කළේය” යනුවෙන් දේශපාලන ආර්ථික විද්‍යාලැස් සහ සමාජ වාර්තාමය ජායාරූපකරණ වෘත්තිකයෙක් වන කළුප රාජපක්ෂ ප්‍රකාශ කළේය. (රාජපක්ෂ 2022). ජන අරගලය ආරම්භයේ සිටම එය ජායාරූපගත කළ ප්‍රවීණ ජායාරූප මාධ්‍යවේදියකු වන අපිත් සෙන්ටර්ත්තේ “අපි පිටත් වන්නේ” දායා යුගයකයි. තාක්ෂණික දියුණුවත් සමගදායා මාධ්‍ය මිනිසුන්ගේ එදිනේදා පිවිතයේ කොටසක් බවට පත්වේලාතියෙනවා. පිංතුර වලට සමාජයේ විවිධ ස්තර නිරූපණය කළ හැකියි. දායා දේශපාලනයේ ගතිකයන් සාම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය ක්‍රම වලින් ඉතා මැබිට යනවා. උදාහරණයක් ලෙස, ඩිප්පල් යුගයේ ප්‍රවලිතව ඇති ගෙස්බුක් මාධ්‍යයේ සිට විවිතර සහ ඉන්ස්ට්‍රුමි දක්වා වූ විවිධ ආකාරයේ නව මාධ්‍ය ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන ක්ෂේත්‍රය පුරා වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරනවා” යනුවෙන් ප්‍රකාශ කළේය. (සෙන්ටර්ත්ත් 2022).

ජායාරූප මාධ්‍යවේදී ජෙහාන් ගුණස්සේකර දැකයෙකට අධික කාලයක් පුරා විවේචනාත්මක සමාජ වාර්තාමය ජායාරූපකරණයේ යෙදී සිටින අතර, ඔහුගේ කාර්යයන් යුද්ධය සහ ප්‍රශ්නවාත් යුද අති- ජාතිකවාදය ඇතුළු බොහෝ දේශපාලන සිදුවීම් සම්ඟසම්බන්ධ විවතියි. ඔහු විවිත සහ සිදුවීම් වලට

අදාළ සමාජ-දේශපාලන සංසිද්ධින් ජායාරූපගත කිරීමටත්, එම සමාජ දේශපාලන සංසිද්ධින් ප්‍රශ්න කිරීමටත් කැපවී සිටියේය. දායා රූපයේ ප්‍රතිඵලය ප්‍රබානධාරාවේ සහ ජනතීය වෘත්තාන්ත වලින් මැබිට යනුඅතැයි ඔහු අදහස් කළේය “ජනතා අරගලය මට සහ තවත් බොහෝ දෙනෙකුට එම අවකාශය විවර කර දුන්නා. මට අවශ්‍ය වූ මෙයෙන් මගේ විරෝධය ප්‍රකාශ කිරීමට සහ ගෙර්යාගේගම ජනතා අරගලයට සහ විරෝධතා ව්‍යාපාරයට සහයෝගීතාවය ප්‍රකාශ කිරීමටයි.” (ගුණස්සේකර 2022). තරුණ ජායාරූප මාධ්‍යවේදියෙකු වන නිලින කළුතොටගේ නිරික්ෂණය කළ ආකාරයට, “පසුගිය මාර්තු මාසයේ සිට මම අරගලයට අදාළ විවිධ සිදුවීම් පරීක්ෂණයකරමින් සහ ඒවා ගුණය කර ගැනීම පුදුණ කරමින් සිටියා. විරෝධතාවන් ගුණය කර ගැනීම සඳහා වඩාත් ම ලේදායි කුමය ජායාරූපකරණය බව මම සිතිනවා” (කළුතොටගේ 2022).

28 බත්ති ජායාරූපසංඝ්‍යාත්මක “මව සහ දරුවා” ජායාරූපයෙන් විනුයෙකු සහිත කොට්ඨාසික රැගෙන යන විරෝධතාකරණයෙකු. ජන අරගලයේ 50 බණි දින පැමුණෙන ගනනා ලද ප්‍රාග්‍රැසය (ගමගේ, මව සහ දරුවා සිටින දින 2022).

29 ටෙනි ජුයෝරුපය: කොළඹ මහෙස්ත්‍රාත් අධිකරණයට පුවෙශවේමේ ලාඛ යේ දී විරෝධය දැක්වීමේ රෘගනයක්. නීතිවිරෝධී අත්තබිංජුවට ගැනීම්වලට එරෙහි විරෝධතා සහ රාජපක්ෂනින්ට වැදුන් විසින් ගොඩාගොඩවලට එල්ල කළ ප්‍රකාශ සම්බන්ධයෙන් පුක්තිය ඉල්ල සිටීම (ගමගේ, නීතියේ ආධිපත්‍යය, 2022)

නිගමනය

30 ටෙනි ජුයෝරුපය: ජනාධිපති මහැදිරිය අත්ථත්තාර ගැනීමේ විරෝධතාවය සඳහා දැනු සංඛ්‍යාත විරෝධතාකරුවන් කොළඹ වැනම් එදියෙන් රැස්ව සිටියෙන. 2022 ජූලි 9 ටෙන දින නිව්‍ය ජනාධිපති ගොඩාගොඩවලයෙන් පහ කිරීමට පෙර ගනනා ලදී (ගමගේ, 2022 ජූලි 9 ටෙන දින).

මාධ්‍යයක් ලෙස කළාවට සමාජය තුළ පුළුල් කිරීකාවන් සහ වාද විවාදයන් නිරමාණය කිරීමේ හැකියාව ඇත. දේශපාලනයෙන් තොර කිසිවක් පිටිතයේ තොමැති අතර සැම කළාවකටම සාපු හෝ වකු දේශපාලන අර්ථයක් ඇත. පාලක පන්තිය නුතන රාජ්‍යයේ

ආධිපත්‍යය උස්සනුයේ එහි බලකළ ක්‍රියාත්මක කිරීම මගිනි.

කළාව සහ කළාත්මක ප්‍රකාශනය එම බලයදාරන්නන්ට සම්බන්ධව දිගා දෙකකට ගමන් කරයි. ජනප්‍රිය

සංස්කෘතියේ අධිපතිවරුදී දාම්පිටිවාදය තහවුරු කරන ජනත්‍ය වෙත්තාන්තය දෙසට ගමන් කිරීම එක් දිගාවක් වන අතර, ප්‍රධාන ධාරාවේ වෙත්තාන්තයට ප්‍රතිච්ඡැලුද වෙත්තාන්තයක් ප්‍රශ්න කිරීමට ලක්කරන සහ නිෂ්පාදනය කරන විකල්ප වෙත්තාන්තය දෙසට මන් කිරීම අනෙක් දිගාව වේ.

ප්‍රධාන ධාරාවේ කළාව මාධ්‍ය සහ අනෙකුත් බහුවිධ මූලාශ්‍ර හරහා ජනත්‍ය විස්තාරණ සහ වර්ණනා කිරීම් රස විදියි. එය ජනත්‍ය සංස්කෘතියේ සාර්ථක හෝ වකු කොටසක් වන අතර, අධිපතිවරුදී මතවාදය දේශපාලන, ආර්ථික සහ සමාජයේ අවශ්‍යතාවලට අදාළව බහුතරයක් දෙනාට මරුදනකාරී සහ අවාසිදායක වුවද එය අධිපතිවරුදී මතවාදය ගොඩ නගා එය තහවුරු කරයි. විකල්ප කළාවන්ට අප අවට සිදුවන, ජනතා අවශ්‍යතාවලට එරෙහිව ක්‍රියාත්මක වන සංසිද්ධිය ප්‍රශ්න කිරීම මගින් ප්‍රතිච්ඡැන්තයක් නිර්මාණය කළ හැක. බොහෝවිට, මෙම වෙත්තාන්තය සංසරණය වන්නේ, ග්‍රහණය කර ගන්නේ සහ අවබෝධ කර ගන්නේ සීමිත පුද්ගලයින් පිරිසක් විසින් පමණි.

කෙසේවෙතත්, එය වැදගත් වන අතර එය බලය දරන්නන් සහ ජනතාව අතර සම්බන්ධතාවය කෙරෙහි බලපායි. ප්‍රධාන ධාරාවේවත්තාන්ත සහ ව්‍යාජ වෙත්තාන්ත වලින් ඔබිබට ගොස්, සත්‍ය විස්තර කිරීමටත්, ජනතාවගේ දාම්පි කොළඹයන් යථාර්ථය ප්‍රකාශ කිරීමටත් විකල්ප කළාවට හැකියාව ඇත.

රාජපක්ෂ පාලනයට එරෙහි සටන ආරම්භයේ සිටම විවිධ කළාකරුවන් ඔවුන්ගේ විවිධාකාර වූ දේශපාලන කළාවන් යොදා ගැනීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතා ව්‍යාජය ගක්තිමත් විය. මෙම ජනතා අරගලය සහ විරෝධතා ව්‍යාජය පුරාවටම ප්‍රධාන ධාරාවේ කළාවෙහි වෙත්තාන්තය හරහා පැනවූ එම සීමාකිරීම් ජය ගැනීමට විකල්ප කළාව සමත් විය. විකල්ප කළාවල විරෝධය ප්‍රකාශ කිරීමටත් රාජපක්ෂ දේශපාලන උරුමය ප්‍රශ්න කිරීමටත්, විශාල ජනකායක් ඒකරායි කිරීමටත් මූලිකත්වය ගත්තේය. එක්සේසත් වූ ජනතාව දේශපාලන විරෝධතාවයට සක්‍රීයව සහභාගී වෙමින් නිර්මාණයිලිව දායක වූහ. මේ අනුව, දැන් විකල්ප කළාව තමන්ගේම උරුමයක් නිර්මාණය කර ඇත.

ආග්‍රිත ලිපි

Bleiker, Roland. 2018. "Aesthetic Turn in International Relations." Oxford Bibliographies . June 27, 2018. <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199743292/obo-9780199743292-0236.xml#:~:text=The%20study%20of%20aesthetics%20is,seemingly%20trivial%20realm%20of%20aesthetics.> (accessed December 06, 2022).

de Silva , Samantha, and Angeline Ondaatje. 2022. Aragalaya art: Preserve it for posterity. August 28, 2022. <https://www.sundaytimes.lk/220828/plus/aragalaya-art-preserve-it-for-posterity-492814.html> (accessed December 21, 2022).

Appuhami, Jehan Srikantha, interview by Sakuna Gamage. 2022. Art Resistance and Aragalaya (December 15, 2022).

Apsara, Nayomi, interview by Sakuna Gamage. 2022. Aragalaya,Art & Cinema (December 20, 2022).

ඇකරියෙකටියා. bakeriyekattiya. 2022. <https://bakeriyekattiya.org/> (accessed January 17, 2023).

Benjamin, Walter. 1936. The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction. London, UK: Penguin.

ColomboPage. 2022. Massive protests near President's private residence demanding Sri Lankan President to 'go home'. March 31, 2022. http://www.colombopage.com/archive_22A/Mar31_1648747227CH.php (accessed 12 01, 2022).

Gamage, Sakuna M. 2022. Candlelight Vigil at Kohuwala. Kohuwala, March 01, 2022.

Gamage, Sakuna M. 2022. 9th of July. Colombo, July 09, 2022.

Gamage, Sakuna M. 2022. A Father's Grief. Colombo, May 27, 2022.

Gamage, Sakuna M. 2019. Anti CCA Protesters at New Delhi India. New Delhi, December 15, 2019.

Gamage, Sakuna M. 2022. Bekariya Kattiya. Colombo, April 09, 2022.

Gamage, Sakuna M. 2022. Cylinder Protest. Colombo, May 08, 2022.

Gamage, Sakuna M. 2022. GGG Galle. Galle, June 12, 2022.

Gamage, Sakuna M. 2022. Gotagogama Kalagaraya. Colombo, April 2022.

Gamage, Sakuna M. 2022. Jana Aragalaye Kalalaruwo. Kollupiliya, April 29, 2022.

Gamage, Sakuna M. 2022. Justice. Colombo, April 22, 2022.

Gamage, Sakuna M. 2022. Justice Walk. Baticaloa, July 2022.

- Gamage, Sakuna M. 2022. Little Girl & Mom in times of Crisis. Colombo, May 21, 2022.
- Gamage, Sakuna M 2022. Monk Protester. Colombo, April 13, 2022.
- Gamage, Sakuna M. 2022. Occupy Galle Face Movement. Colombo, April 09, 2022.
- Gamage, Sakuna M. 2022. People's Power. Colombo, July 09, 2022.
- Gamage, Sakuna M.2022. People's Soveringty. Colombo, April 09, 2022.
- Gamage, Sakuna M. 2022. Petrol Queue in Kelaniya. Kelaniya, May 25, 2022.
- Gamage, Sakuna M.2022. Rabies in the Parliment. Battaramulla, May 06, 2022.
- Gamage, Sakuna M. 2022. Sanagadasage Chooti Kalisama. Colombo, June 2022.
- Gamage, Sakuna M. 2022. Tear Gas Cinema. Colombo, May 10, 2022.
- Gamage, Sakuna M. 2022. The Creative Protester. Colombo, June 13, 2022.
- Gamage, Sakuna M. 2022.The Farmers Protest. New Delhi, August 03, 2017.
- Gamage, Sakuna M. 2022. The Forms of Resistence . Colombo, June 09, 2022.
- Gamage, Sakuna M. 2022. The Hungry Ghost. Colombo, April 2022.
- Gamage, Sakuna M. 2022. The Mother & Child Flag. Colombo, May 29, 2022.
- Gamage, Sakuna M. 2022. The Rule of Law. Colombo, May 25, 2022.
- Gamage, Sakuna M. 2022. The Suppression of Satakaya. Colombo, May 29, 2022.
- Gramsci, Antonio. 2022. Selections from Prison Notebooks. London: Lawrence & Wishart, 1971.
- Gunasekara, Shehan, interview by Sakuna Gamage. 2022. Aragalaya and Photograph (December 25, 2022).
- Kalutotage, Thilina, interview by Sakuna Gamage. 2022. Argalaya and Photograph (December 25, 2022).
- Kodagoda, Dinupa, interview by Sakuna Gamage. Aragalaya and Music resistance (December 24, 2022).
- Manuwarna, Jagath, interview by Sakuna Gamage. 2022. Art,Aragalaya and Role of Cinema (Decemeber 16, 2022).
- News1st. April 1st, 2022. <https://www.newsfirst.lk/2022/04/01/37-people-injured-in-mirihana-protest/> (accessed 12 02, 2022).
- Ortland, Eberhard ; Hoban, Wieland; Adorno, Theodor W.; Aesthetics. Wiley , 2017.
- Perera, Chanuka Nadun, interview by Chanuka Nadun Perera. 2022. The iconic Mother and Child photograh of Aragalaya (January 10, 2022).
- Perera, Chanuka Nadun. 2022. The Mother & Child. Mirihana, March 31, 2022.
- Rajapaksha, Kalpa, interview by Sakuna Gamage. 2022. Aragalaya and Visual Resistance (December 22, 2022).
- Rathnayaka, Sujith, interview by Sakuna Gamage. 2022. Art and Aragalaya (December 10, 2022).
- SAHO. 2011.Towards a people's culture - Art and Resistance under Apartheid. October 19, 2011. <https://www.sahistory.org.za/article/towards-peoples-culture-art-and-resistance-under-apartheid> (accessed December 20, 2022).
- Sayakkara, Asanka, interview by Sakuna Gamage. Aragalye Rangamadala(Theatre of People's Struggle) (December 24, 2022).
- Senevirathna, Ajith, interview by Sakuna Gamage. 2022. Aragalaya and Photograph (December 25, 2022).
- Singh, Priyanka. 2021. The Power Of Art: An Instrument For Activism & Resistance. July 08, 2021. <https://feminisminindia.com/2021/07/08/the-power-of-art-an-instrument-for-activism-resistance/> (accessed December 03, 2022).
- Sonderegger, Ruth, and Ines Kleesattel. 2021. "AESTHETICS AND POLITICS." In Introduction to Philosophy: Aesthetic Theory and Practice, by Valery Vino, 108-124. Qubec: Rebus Community, 2021.
- Upamali, Indika. youtube.2022. April 8, 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=83hHkG6s-A8> (accessed December 25, 2022).

නීතිය හා සමාජය හාරය

3, කින්සි වෙරස්, කොළඹ 8

දුරකථනය : +94 11 2691228/2684845/2684853

ගැක්ස් : +94 11 2686843

ඊ-මෙල් : info@lstlanka.org

අනුගතය-

PEOPLE CHANGING THE WORLD